

ICC FİKRİ HAKLAR YOL HARİTASI

İşletmelerin ve karar alıcıların
güncel ve ortaya çıkabilecek sorunları

13. BASKI 2017

ICC FİKRİ HAKLAR YOL HARİTASI

İşletmelerin ve karar alıcıların
güncel ve ortaya çıkabilecek sorunları

© 2017 Milletlerarası Ticaret Odası (ICC)

ICC, bu ortak çalışmada eser sahibinin haklarını ve diğer fikri hakları elinde bulundurur ve aşağıdaki koşullara tabi olarak çoğaltılmasını ve yayımını destekler:

- Belgenin başlığını ifade eden kaynak ve eser sahibi olarak ICC , © Milletlerarası Ticaret Odası (ICC) ve varsa yayın yılı belirtilmelidir.
- Herhangi bir ticari kullanım ve başka bir kuruluşun veya kişinin işin kaynağı olduğu veya işle ilişkili olduğu anlamına gelen herhangi bir konu için düzenleme, uyarılma veya tercüme için yazılı izin alınmalıdır.
- Esere, ilgili ICC web sayfasına bağlantı verilerek referans gösterilebilir ancak web sitelerinde çoğaltılamaz veya sunulamaz.

İzin, ICC'den ipmanagement@iccwbo.org adresinden iletişime geçilerek edinilebilir.

ICC Fikri Haklar Yol Haritası Sponsorları

Ana sponsor

**DANNEMANN
SIEMSEN
BIGLER &
IPANEMA MOREIRA**

ICC, ICC Türkiye Milli Komitesi'ne bu yayının Türkçe'ye tercüme edilmesinde verdiği katkılardan dolayı teşekkür eder.

İçindekiler Tablosu

Önsöz

Teşekkürler

Fikri hakların temelleri1

Fikri haklar üzerinde etkisi olan gelişmeler9

A. Fikri haktan değer yaratmak

I. Fikri hak varlıklarının değer yaratmak için yönetme16

II. Lisanslama.....18

1. Genel konular18

2. Özel durumlar23

2.1 Kolektif yönetim ve eserlerin lisanlanması23

2.2 Patentler ve standartlar24

III. Fikri hak varlıklarının değerlendirilmesi ve alim-satimi.....26

B. Fikri hak varlıklarının edinilmesi

I. Patentler29

1. Patent ofisleri arasındaki işbirliği ve maddi patent kanunu uyumlaştırması29

2. Patent kalitesi31

3. Yeni kullanımların patent verilebilirliği32

4. Avrupa'daki patent sistemi üzerine yapılan çalışmalar.....33

5. Dil ile ilgili konular35

II. Tasarımlar36

III. Eser sahibinin hakkı	40
1. Manevi haklar	41
2. Görsel-işitsel icracı sanatçıların korunması.....	42
3. Kör, görme engelliler veya diğer tür yazı engelliler için yazılmış eserlere erişim	42
4. Yayımcıların korunması	43
5. Sözlü eserler	43
IV. Ticaret markaları	44
1. Ticaret markası kural ve usullerinin uyumlaştırılması ve düzene sokulması.....	44
2. Ünlü / tanınmış markalar.....	45
3. Aramalar	46
4. Ticaret markalarının ambalajdaki kullanımıyla ilgili kısıtlamalar	47
4.1 Düz ambalajlama.....	48
5. Geleneksel olmayan markalar	49
V. Alan isimleri	50
1. Alan adı ortamının gelişimi	50
2. Yeni gTLD kayıtları ve marka sahipleri için zorluklar	52
VI. Coğrafi işaretler	53
VII. Bitki çeşitliliği hakları (PVR)	56
VIII. Ticaret sırları / gizli iş bilgileri	57
IX. Fikri hakların diğer formları mülkiyetin diğer formları	59
1. Bilgi ürünleri (örneğin veri tabanları).....	59
2. Doğal / toplumsal / geleneksel haklar	62

C.	Fikri hak tecavüzlerine ve anlaşmazlıklara karşı mücadele etme	
I.	Fikri hakların dava edilmesi	64
II.	Tahkim veya arabuluculuk yoluyla fikri hak anlaşmalarının çözümlenmesi	65
1.	Tahkim	65
2.	Arabuluculuk	68
III.	İnternet üzerinden uygulama	70
IV.	Taklitçilik ve korsanlık	73
D.	Fikri hak ile diğer politika alanları arasındaki etkileşim	
I.	Sürdürülebilir ekonomik kalkınma	76
II.	Çevre koruma	78
1.	Biyolojik çeşitlilik	78
2.	İklim değişikliği	80
III.	İnovasyon	83
IV.	Rekabet	86
V.	Bilgi toplumu	88

Önsöz

ICC Fikri Haklar Yol Haritası'nın 2014 baskısından bu yana geçen üç yılda, (FİKRİ HAKLAR) dünyasında etkisi olan yeni gelişmeler görülmüştür.

Birleşmiş Milletler, sadece yoksulluğu sona erdirmeyi değil aynı zamanda toplumsal ihtiyaçları ve çevresel zorlukları vurgulamayı amaçlayan 17 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi ile birlikte Sürdürülebilir Kalkınma için 2030 Gündemi'ni kabul etti. Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi uyarınca yapılan 2016 Paris Anlaşması, uluslararası iklim politikalarında yeni bir yön belirledi. Bu çok taraflı iki çerçeve, inovasyonun — ve daha geniş anlamda fikri hakkın — önemli bir rol oynayacağı gezegenimizin geleceğini yönetmede yeni yaklaşımlar geliştirmiştir.

En yeni uluslararası fikri haklar anlaşması olan Görme Engelliler için Marakeş Anlaşması geçen yıl yürürlüğe girdi. Çok taraflı düzeyde, kapsamlı fikri hak hükümlerini içeren Trans-Pasifik Ortaklığı kabul edildi, ancak ABD'nin çekilmesinden sonra geleceği belirsiz hale gelmiştir.

Sayısallaştırma, hem FİKRİ HAK varlıklarının yönetimi hem de FİKRİ HAKLARIN uygulanması için yeni süreçler ve teknolojiler üretmeye devam etmektedir. Ekonominin gittikçe daha fazla veri odaklı olması, verilere ilişkin hak ve sorumluluklarla ilgili soruları da beraberinde getirmektedir.

Ticaret sırlarının korunması ihtiyacının kritik önem taşıması, son dönemde AB ve ABD'de önemli yeni mevzuatın kabul edilmesiyle sonuçlandı. Fikri hakkın diğer alanlarında da içtihatlar ve mevzuatta dikkate değer gelişmeler görülürken, bir ICC raporu, giderek artan sayıda ülkenin fikri hak anlaşmazlıklarını gidermek için özel yargı kurma eğiliminde olduklarını belirtmiştir.

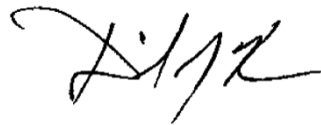
ICC Fikri Haklar Yol Haritası'nın 2017 baskısı, tüm bunları ve temel fikri haklar politikası konularının önemli ölçüde güncellenmiş olan genel görünümündeki değişikliği daha fazla yansıtmaktadır. FİKRİ HAK varlıklarının değerlendirilmesi ve alım-satımı, patentler ve standartlar, tasarımlar, ambalaj üzerindeki ticaret markası kısıtlamaları, alan adları, bitki çeşitleri, bilgi ürünleri, sürdürülebilir kalkınma, iklim değişikliği, yenilikçilik ve rekabet konularındaki bölümler ile FİKRİ HAKLAR üzerinde etkisi olan gelişmelere ilişkin bölüm büyük ölçüde yeniden yazılmış iken, diğer bölümlere önemli yeni bilgiler eklenmiştir.

Bu yeni baskının geliştirilmesinde katkıda bulunan tüm Görev Grubu üyelerine ve özellikle Başkan Ingrid Baele'ye teşekkür ederiz.

ICC FİKRİ HAKLAR Yol Haritası'nın, fikri haklar politikasında çalışan veya onu anlama ihtiyacı duyan herkes için yararlı bir referans aracı olmaya devam edeceğini umuyor ve bu yayını iyileştirmeye devam edebilmemiz için okuyucuların görüşlerini memnuniyetle bekliyoruz.

John Danilovich
Genel Sekreter
ICC

David Koris
Başkan
ICC Fikri Haklar Komisyonu

Bu eser, ICC'nin Fikri Haklar Komisyonu tarafından üretilen ve ilk olarak 2000 yılında çıkarılan "ICC Fikri Haklar Yol Haritası: İşletmelerin ve Karar Vericilerin Önündeki Mevcut ve Gelişen Sorunlar" ın onüçüncü baskısıdır. ICC FİKRİ HAKLAR Yol Haritası, ICC'nin mevcut pozisyonlarını ifade etmekte olup yeni ICC politikası oluşturmaya yönelik değildir. Eserin İngilizcesi ve diğer dillerdeki versiyonları ile atıfta bulunulan ICC politika dökümanlarına iccwbo.org/iproadmap adresinden erişilebilir.

Teşekkürler

ICC, Görev Grubu Başkanı ve farklı bölümlerin koordinatörlerine özel teşekkürle beraber, özellikle aşağıdaki kilit katılımcılara, Fikri Haklar Yol Haritası Görev Grubu üyelerine ve diğer ICC gruplarına bu güncellemeye yaptıkları değerli katkılarından ötürü teşekkür eder.

- Ingrid Baele, Philips Fikri Haklar ve Standartları, Hollanda (Görev Grubu Başkanı)
- Karl-Georg Aspacher, Siemens, Almanya*
- Horst Becker, ARIATHES Rechtsanwälte, Almanya
- David Benjamin, Universal Music, United State
- Dominika Boehm, Siemens, Almanya*
- Axel Braun, F. Hoffman-La Roche, İsviçre*
- Stavros Brekoulakis, Queen Mary University of London, Birleşik Krallık*
- Andrew P. Bridges, Fenwick & West, Birleşik Devletler
- Jorge Chavarro, Cavelier Abogados, Kolombiya*
- Phye Keat Chew, Raja Darryl & Loh, Malezya
- Apostolos Chronopoulos, Queen Mary University of London, Birleşik Krallık
- Peter Chrocziel, Freshfields Bruckhaus Deringer, Almanya
- Szonja Csörgő, Avrupa Tohum Birliği *
- Mohan Datwani, Hong Kong Kongre Sekreterleri Enstitüsü, Hong Kong
- Manisha A. Desai, Eli Lilly and Company, Birleşik Devletler
- Ana de Sampaio, J.E. Dias Costa, Portekiz*
- Elio De Tullio, De Tullio & Partners, İtalya
- Stefan Dittmer, DLA Piper, Almanya
- Darya Ermolina, Baker & McKenzie, Rusya
- David Fares, 21st Century Fox, Birleşik Devletler
- Leopoldo Granados, Kontrol Riskleri, Meksika
- Caspar Grote, BASF, Almanya
- Karina Hellbert, Fiebinger Polak Leon Rechtsanwalt, Avusturya
- Anette Henrysson, Advokatfirman Vinge, İsveç
- Adrian Howes, Nokia, Birleşik Krallık
- Gao Hui, CCPIT Patent ve Marka Hukuk Bürosu, Çin
- Urho Ilmonen, FACT Hukuk Grubu, Finlandiya
- Robin Jacob, UCL Hukuk Fakültesi ve emekli Lord Temyiz Mahkemesi üyesi, Birleşik Krallık
- Michael Jewess, FİKRİ HAK araştırması, Birleşik Krallık*
- Mathias Karlhuber, Cohausz & Florack, Almanya*
- Martine Karsenty-Ricard, J.P. Karsenty & Associés, Fransa
- Douglas Kenyon, Hunton & Williams, Birleşik Devletler*
- David Koris, DaVinci Partners, İsviçre

- Barbara Kuchar, Karasek Wietrzyk Rechtsanwalte, Avusturya
- Sandra Leis, Dannemann Siemsen, Brezilya*
- Julian Lew, 20 Essex Street Chambers, Birleşik Krallık*
- Thomas Lindqvist, Advokatfirman Hammarskiold & Co, İsveç*
- Elisabeth Logeais, UGGC Avocats, Fransa*
- Paul Lugard, Baker Botts, Belçika*
- Dominic Muyldermans, Croplife Uluslararası*
- Hans-Jorg Muller, Siemens, Almanya
- Ganapathy Narayanan, Tata Danışmanlık Servisi, Hindistan
- Philipp Neels, Wallinger Ricker Schlotter Tostmann, Almanya
- Miguel O'Farrell, Marval, O'Farrell and Mairal, Arjantin
- Michael M. Pachinger, Saxinger, Chalupsky & Partner, Avusturya
- Daniel Pena Valenzuela, Pena Mancero Abogados, Kolombiya
- Raymundo Perez Arellano, Von Wobeser & Sierra, Meksika
- Flip Petillion, Crowell & Moring, Belçika*
- Alice Pezard, Avukat ve the Court of Cassation eski hakimi, Fransa
- Richard Pfohl, Music Kanada, Kanada*
- Diana Petrievic, Podravka Inc, Hırvatistan
- Elas Rios Navarro, AvaLerroux, Meksika
- Andres Felipe Rahn, Cavalier Abogados, Kolombiya
- Timothy Roberts, Brookes Batchellor, Birleşik Krallık
- Isabelle Robinet-Muguet, Orange, Fransa
- Jose Antonio Romero, AvaLerroux, Meksika
- Eric M. Runesson, Sandart & Partners, İsveç
- Erik Schafer, Cohausz & Florack, Almanya
- John Sideris, Philips Fikri Haklar ve Standartlar, Hollanda,
- Bradley Silver, Time Warner Inc., Birleşik Devletler
- Liune Storoženkaite, LEADELL Baliunas & Grajauskas, Litvanya
- Peter Thomsen, Novartis Uluslararası, İsviçre
- Eugenio Triana Garcia, Mutevelli heyeti yesi,
Fundacion para el Fomento de la Innovacion Industrial, İspanya
- Stephane Tronchon, Qualcomm, Fransa*
- Eduardo Varela, Cavalier Abogados, Kolombiya
- Agustın Vargas Dıaz, Vargas Yasama Daimi Grubu, Meksika
- Hans-Jorn Weddige, Thyssenkrupp, Almanya*
- Ulrika Wester, Ericsson, İsveç
- Christopher Wilson, 21st Century Fox, Birleşik Devletler

- Sanna Wolk, Uppsala Üniversitesi, Fikri Haklar, Pazarlama ve Rekabet Hukuku Enstitüsü (IMC), İsveç
- Lili Wu, CCPIT Patent ve Marka Hukuk Bürosu, Çin
- Daphne Yong-d'Hervé (Task Force Secretary)*, José Godinho and Angèle Beauvois (ICC Secretariat)

* Bölüm koordinatörleri

Ayrıca, bu güncelleme için değerli yorumlarını ve fikirlerini sunan farklı ICC üyelerine ve Ulusal Komitelere teşekkür ediyoruz. Diğer ICC komisyonlarından ve gruplarından gelen yorumları koordine etme konusundaki katkıları ve yardımları için ICC Sekreterliği meslektaşlarına ve özellikle Andrea Bacher, Caroline Inthavisay, Jennie Irving, Emily O'Connor, Elizabeth Thomas-Raynaud, Sophie Tomlinson ve Hélène Van Lith'e çok teşekkür ederiz.

Fikri hakların temelleri

Fikri hak nedir?

Fikri hak, özel ya da kamu sektöründeki bir şahsa ya da kuruluşa ait fikrin yaratılmasının; bunun özgürce paylaşımının ya da kullanımının belirli şekillerde kontrol etmesi arasında seçim yapılabilmesini düzenleyen haktır. FİKRİ HAK neredeyse her yerde bulunur — kitaplar, filmler, kayıtlar, müzik, sanat ve yazılım gibi yaratıcı eserlerde ve arabalar, bilgisayarlar, ilaçlar ve bitki çeşitleri gibi günlük objelerde- ve tamamı bilim ve teknolojideki ilerlemeler sayesinde geliştirilmiştir. Markalar ve tasarımlar gibi satın aldığımız ürünleri seçmemize yardımcı olan ayırıcı özellikler de FİKRİ HAK kapsamında olabilir.

Şampanya ve Gorgonzolada olduğu gibi, bir ürünün menşe yeri bile buna bağlı haklara sahip olabilir. İnternette gördüğümüz ve kullandığımız şeylerin çoğu, bir web sayfası veya bir alan adı olmasına karşın, bir takım FİKRİ HAK türlerini de içerir veya onları temsil eder.

Fikri haklar neden korunur ve kimler faydalanır?

Bir fikri haklar sistemi aracılığıyla, yalnızca bir yenilik ya da buluşun yaratıcısı ya da üreticisine bağlanmasını sağlamak değil, aynı zamanda onun sahipliğinin ve sonuç olarak da faydasının güvence altına alınması mümkün olur. Toplum, FİKRİ HAKKI koruyarak, katkıda bulunduğu faydaları kabul eder ve insanlara, yenilikçiliği teşvik etmek ve bilgiyi genişletmek üzere zaman ve kaynak sağlamak için teşvikte bulunur.

FİKRİ HAK sistemi, hem yaratıcının hem kullanıcının ihtiyaçlarının karşılandığını garanti eden hassas bir denge oluşturarak, toplumunun bütününün faydası için tasarlanmıştır. Fikri haklar genellikle, hak sahibinin, eseri üzerindeki hakları belirli bir süre kullanılıp kullanılmadığını araştırmasına izin verir. Bu tür hakların verilmesi karşılığında, FİKRİ HAK sistemi topluma çeşitli şekillerde katkıda bulunur, örneğin:

- Toplumsal bilgi ve kültür havuzunu zenginleştirilmesi;
- Adil rekabetin sürdürülmesi ve geniş bir yelpazede kaliteli mal ve hizmet üretiminin teşvik edilmesi;
- Ekonomik büyümenin ve istihdamın temelden desteklenmesi;
- Yenilikçilik ve yaratıcılığın sürdürülmesi;
- Teknolojik ve kültürel ilerlemenin ve ifadesinin teşvik edilmesi.

FİKRİ HAKLARIN yeterli veya uygun bulunmadığı veya uygulanmalarının zor olduğu yerlerde, yenilikçiler ve yenilikçi girişimler, gizleme, akdi anlaşmalar veya kopyalamayı önleme yönelik teknik araçlar gibi kendilerini haksız rekabetten koruyan diğer araçlara daha fazla güvenmek zorunda kalabilirler. Bu tür yollar, yukarıda belirtilen amaçların desteklenmesinde daha az etkili olabilir.

Fikri haklar nasıl korunmaktadır?

Fikri haklar, her ülkenin veya bölgenin ulusal kanunları uyarınca imtiyazlandırılmaktadır. Buna ek olarak, fikri hakları ile ilgili çeşitli uluslararası anlaşmalar, yasaları ve prosedürleri uyumlu hale getirmekte veya fikri hakların çeşitli ülkelerde aynı anda teciline imkan sağlamaktadır. Bu haklar hak sahibi tarafından satılabilir, lisanslanabilir veya başka şekilde elden çıkarılabilir. Farklı fikri hak türleri — birkaç isim vermek gerekirse; edebiyat ve sanat eserleri, buluşlar, markalar ve tasarımlar ve benzeri — çeşitli şekillerde korunmaktadır:

- Kitaplar, tablolar, filmler, müzik kompozisyonları ve görüntü kayıtları ve yazılım gibi edebiyat alanındaki eserler genellikle eser sahibinin hakları veya bağlantılı haklar yoluyla korunmaktadır.
- Teknolojik buluşlar genellikle *patentlerle* korunmaktadır.
- Bir ürünü veya hizmeti başka bir ürün veya hizmetten ayıran farklı özellikler — kelimeler, semboller, kokular, sesler, renkler ve şekiller ve benzeri — *marka* haklarıyla korunabilir.
- Mobilya, otomobil gövde parçaları, sofrta takımları veya mücevherat gibi nesnelere verilen özel dış görünüşleri *tasarımın koruması* yoluyla korunabilir.
- *Coğrafi işaretler ve Ticari sırlar* da fikri hak türü olarak kabul edilir ve çoğu ülke bunlar için bir takım yasal korumalar sağlamaktadır.
- Ticaret dünyasında *haksız rekabeti* önleme kuralları, aynı zamanda ticari sırların ve diğer FİKRİ HAK türlerinin korunmasına da yardımcı olur.
- Bitki çeşitleri, başta *bitki çeşitliliği hakları* denilen belirli bir fikri hakkın koruma rejimi tarafından korunmaktadır; bunun yanında ayrıca patentler veya her iki sistemin bir kombinasyonu tarafından da korunmaları mümkündür.
- Bazı ülkelerde entegre devreler ve veri tabanları için belirli yasal korumalar sağlanmaktadır.

Aynı ürün, aynı zamanda farklı ülkelerde birden fazla fikri hak türü tarafından eş zamanlı olarak korunabilir.

Eser sahibinin hakları

Eser sahibinin hakları, kitaplar ve tablolardan filme, kayıtlara ve yazılımlara kadar özgün sanat, edebiyat ve müzik eserlerinin üretimini teşvik etmek için vardır. Eser sahibinin hakları sistemi, yaratıcının eserlerinden ticari olarak yararlanmasına izin vererek sanatsal ifadeyi ödüllendirir. Eser sahibinin hakları, ekonomik haklar tanımının yanı sıra, eser sahibinin eser sahipliği iddiasında bulunmasına olanak verir, itibarını zedeleyecek şekilde eserinin zarar görmesini veya değiştirilmesinin önleyen "manevi haklar" sağlar.

Eser sahibinin hakları kapsamındaki haklardan yararlanmak için eserin, özgün bir yaratım olması ve belirli bir biçimde ifade edilmesi gerekir. Eser sahibinin hakları, eser oluşturulduktan sonra otomatik olarak eser sahibi tarafından kazanılmış olur ancak, bazı ülkelerde ek avantajlar sağlayan gönüllü kayıt sistemleri bulunmaktadır. Eser daha sonra, genellikle bir yayımcıya veya bir üreticiye

lisanslanabilir veya aktarılabilir. Eser koruması, eser sahibinin, belirli bir süren için -bir eserin oluşturulmasından başlayarak ölümünden 50 ila 70 yıl sonrasına veya ses kayıtları için, genellikle yayımından sonra 70 yıl veya daha fazla- münhasır haklara sahip olmasına imkan verir.

Eser sahibini koruyan kanunlar, eser sahibine çalışmalarının belirli kullanımlarını denetleme izni verir. Yazarın yetki verebileceği veya yasaklayabileceği bu kullanımlar, genel olarak çoğaltılmasını, dağıtılmasını, sunulmasını, kiralanmasını, kaydedilmesini, halka iletilmesini, yayımlanmasını ve tercüme edilmesini veya uyarlanmasını içerebilir. Bazı ülkelerde, eser sahibi eserlerinin belirli kullanımlarını engelleme hakkına sahip olmamakla birlikte bu kullanımlar için ücret alma hakkına sahiptir. Her ülkede, eserlerin ödeme yapılmadan veya yazarın iznini alınmadan kamu tarafından belirli kullanımlarına imkan sağlayan istisnalar bulunmaktadır. Açıklama veya öğretim için sınırlı alıntılarının kullanımı, buna örnek olabilir. Eser sahibini koruyan kanunlar ile sağlanan sınırlamalar ve istisnaların yanı sıra, eser sahibine tanınan korumalar, eser sahipliği çerçevesinin önemli bir parçasıdır. Doğru dengenin kurulması, sanat eserlerinin yaratılmasının yanı sıra sanat eserlerinin dağıtımının yapılması ve onlardan yararlanmayı kolaylaştırmaktadır.

Çoğu ülke, plak yapımcıları, icracı sanatçılar ve yayımcılar için benzer korumalar sağlamaktadır. Bazı ülkelerde eser sahipliği ile korunan eserlerin icracıları, yapımcıları ve yayımcıları da yazarlar gibi eser sahipliği ile korunmaktadır. Diğer bazı ülkelerde bunun yerine eserler, komşu hakları veya bağlantılı haklarla korunmaktadır. Eser sahipliği, çevrimiçi dağıtılan içeriklerin fikri hak korumasının önemli bir biçimin oluşturduğu ve zor uygulama konularıyla yüz yüze olan dijital teknoloji ve internetin geliştirilmesiyle giderek daha da önem kazanmaktadır.

Eser sahibinin hakları ve ve bağlantılı haklar konusunda çeşitli uluslararası antlaşmalar bulunmaktadır. Bunlar, Edebiyat ve Sanat Eserlerinin Korunmasına İlişkin Bern Sözleşmesi (1886), İcracı Sanatçının Korunmasına İlişkin Roma Sözleşmesi, Plakların ve Yayın Kuruluşlarının Üreticileri (1961), Plak Üreticilerinin Plakların Yetkisiz Çoğaltılmalarına Karşı Korunmasına İlişkin Cenevre Sözleşmesi (1971), WIPO¹ Eser Sahibinin Hakları Andlaşması (1996) ve WIPO İcrai Sanatçılar ve Phonogram Andlaşması (1996)-Yazarların ve müzik üreticilerinin ve dijital dünyadaki sanatçı haklarının korunmasını ele almaktadırlar – daha yakın zamanda Görme Engelliler için Pekin Sözleşmesi (2012) ve Görme Engelliler İçin Yayımlanan Eserlere Erişimin Kolaylaştırılmasına İlişkin Görsel İşitsel Gösterimler hakkında Marakeş Antlaşması (2013). Fikri Hakların Ticaretle Bağlantılı Yönlerine İlişkin Antlaşma (TRIPS) (1994), ticaretle ilgili ilk çokuluslu FİKRİ HAK anlaşmasıdır. Bu anlaşma, çoğu fikri hak türlerini kapsamakta ve eser sahibinin hakları ve bağlantılı hakları içermektedir.

Patentler

Patent, buluşun sahibine, izini almaksızın belirli bir süre boyunca buluşunun başkaları tarafından kullanımını, üretimini, satmasını, satılmasını veya ithalata sunulmasını önleme hakkını veren yetkidir. Bu hak, kullanımı bakımından olumlu bir hak değil, yasaklayıcı bir haktır. Bunun karşılığında, buluşun sahibi, buluşunun detaylarını kamuya açık hale getiren bir patent belgesiyle kamuya açıklamalıdır. Özüde, patentler toplumun tamamı ile buluşçular arasındaki toplumsal bir sözleşmeyi temsil eder.

Buluş sahibinin gizli tutmayı tercih ettiği bir yenilik, know-how veya ticari sır olarak bilinir ve farklı yasalar kapsamında korunur.

¹ Dünya Fikri Haklar Örgütü.

Çoğu ülkede, patent koruması, dosyalama tarihinden itibaren 20 yıl süre ile ve buluş sahibinin başvuru yapması gereken ulusal veya bölgesel patent ofisleri tarafından verilir.

Patentin verilmesi için, buluşun üç şartı yerine getirmesi gerekir:

- Buluş, yeni olmalıdır — daha önce hiç yayımlanmamış ya da kamuoyunda açıkça kullanılmamış olmalıdır.
- Buluş sanayiye uygulanabilir olmalıdır — endüstriyel olarak üretilebilecek veya kullanılabilir bir şey olmalıdır.
- Buluş bir buluş basamağı içermelidir — ilgili alanda uzman olan kişiler tarafından ortaya çıkarılmış bir buluş olmamalıdır.

Yıllar geçtikçe patent sistemleri birçok ülke tarafından benimsenmiştir; çünkü:

- Patentler, kamunun teknik ve bilimsel bilgiye erişimini artırarak, bilginin kamuya açıklanmasını teşvik ederler. Patent güvencesi olmadan, bireysel veya kurumsal bir buluş sahibi buluşunun ayrıntılarını gizli tutmayı tercih edebilir.
- Patentler, araştırma ve geliştirme (Ar-Ge) ile gelecek buluşlar için inovasyon ve yatırıma bir teşvik ve ödül sağlar.
- Patentin sınırlı süresi, buluşların hızlı bir şekilde ticarileştirilmesini teşvik eder; böylece toplum, buluş somut bir yararından daha erken istifade eder.
- Buluşların detaylarının yayımlanmasını teşvik ederek patentler, araştırmaların taklit edilmesini önlemeye ve daha fazla araştırmayı, yenilikçiliği ve rekabeti teşvik etmeye yardımcı olur.
- Patentler, çoğu ülkede titiz bir incelemenin ardından verildiklerinden, sağlam bir fikri hak türü olarak algılanmaktadır.

Patent sistemi, varlığı boyunca sürekli gelişmekte ve zaman içinde gücüne güç katmaktadır. Ulusal patent sistemlerini koordine etmek ve ülke çapında ve bölgesel patentlerin elde edilmesinde maddi ve manevi konuları ele almak üzere, patent koruması ile ilgili birçok uluslararası anlaşmalar yapılmıştır. Temel konularda en önemlileri, Sınai Hakların Korunması için Paris Sözleşmesi (1883) ve Fikri Hakların Ticaretle Bağlantılı Yönlerine İlişkin Anlaşma (TRIPS) (1994)'dir, diğer yandan prosedürel konulardaki ana patent anlaşmaları ise Patent İşbirliği Antlaşması (1970) ve Patent Kanunu Anlaşması (2000)'dir. Avrupa Patenti Sözleşmesi (EPC, 1973), Lusaka sözleşmesi (1976), Bangui Sözleşmesi (1977) ve Avrasya Patenti Sözleşmesi (1994) gibi bazı diğer bölgesel anlaşmalar da bulunmaktadır. Avrupa Patenti Sözleşmesi, Avrupa patentlerini elde etme kurallarını belirlemekte olup, verildikten sonra belirlenen ülkelerdeki ulusal patentlere dönüştürmektedir. Sözleşmenin gözden geçirilmiş hali (EPC 2000) ve Uygulama Tüzüğü 2007'de yürürlüğe girmiştir.

Tasarımlar

Tasarım hakları, bir ürünün veya ambalajının görsel görünümünü, biçimini ve işlevini birleştirerek korur. Fikri haklar aracılığıyla tasarımın korunması için asgari gereklilikler, kriterleri sırasıyla patent yasasından (yenilik) ve eserlerle ilgili yasadan (orijinallik) ödünç alan (i) yenilik ve (ii) özgünlük veya bireysel niteliklidir.

Bir tasarımın korunmaya hak kazanabilmesi için estetik özelliklere sahip olması, sadece bir teknik işleve tabi tutulmaması ve bilinen bir tasarımla özdeş veya benzer olmaması gerekir. Tasarımlar, iki boyutlu (çizim) veya üç boyutlu (model) formatlarda ifade edilebilirler. Tasarımlar, ticari değer kattıkları malların pazarlanabilirliğine önemli katkıda bulunurlar ve tekstil, moda, mücevher, mobil tüketici cihazları, otomobiller, ev eşyaları, mobilya ve dekorasyon gibi pek çok sektörde çok önemli varlıklardır.

Tasarımın koruması rejimi bir ülkeden diğerine farklılık göstermektedir. Çoğu yargı alanında, tasarımın koruması, çoğu kez en az inceleme ile tescile tabi tutulmaktadır.

Tasarım koruması, uygulanabilir somut yasalar ile beraber, başvuru bakımından da önemli uluslararası düzeydeki uyumdan yararlanan bir alandır. WIPO Cenevre Anlaşması (1999) tarafından tadil edilen uluslararası endüstriyel tasarımların tesciline ilişkin Lahey Anlaşması (1925), şu anda Anlaşmaya taraf olan 65 ülkede tasarımın koruması için merkezileştirilmiş başvuru yapılmasına imkan vermektedir. Son zamanlarda Kore, Birleşik Devletler (ABD) ve bağlı kalmayı planlayan diğer ülkelerin sayısı, dünyada tasarımın korumasının genişlediğini göstermektedir. Prosedürel konularda, malların sınıflandırılmasına ilişkin Locarno Anlaşması (1968) tarafından yönetilmektedir ve arama çalışmalarını geliştirmek ve ürün göstergelerini güncellemek için projeler devam etmektedir.

Avrupa Birliği'nde (AB), korunma başvurusunda bulunmanın en çok bilinen yolu, tüm AB üye ülkelerinde geçerli olan ve tescilli tüm Topluluk tasarım sistemini yürüten Alicante'deki Avrupa Birliği Fikri Haklar Ofisi (EUIPO) aracılığıyla olmaktadır. Asli hukuka gelince, AB çapında uyum, 6/2002 Sayılı Tüzük ile sağlanmıştır. Bu tüzük, tescilli tasarımlar için 25 yıla kadar ve tescilsiz tasarımlar için daha kısa bir süre olan üç yıl koruma sağlayan tüm AB Üye Devletlerinde geçerli bir Topluluk tasarım hakkını sunmaktadır.

WIPO'da, tüm dosyalama prosedürlerinin idari yönlerini uyumlulaştırmak amacıyla önerilen bir Tasarım Yasası Anlaşması üzerindeki tartışmalar devam etmektedir. Anlaşmanın kabulü için bir konferans düzenleyip düzenlenmeyeceğine ilişkin karar 2017'de alınacaktır.

Bir tasarım hakkı, sahibine, tasarımın üçüncü kişiler tarafından yetkisiz kopyalanmasını önleme ve tasarımda yer alan veya bunları uygulayan ürünlerin yapımını, satımını, ithalatını veya ihracatını yasaklama hakkı tanımaktadır. Ükelere bağlı olmak üzere tasarım sahibi, aynı zamanda eserler, ticaret markaları ve patent kanunlarının uygulanmasından da yararlanabilir. Modern ekonomide gittikçe büyüyen ekonomik önemleri nedeniyle tasarımlar, gittikçe çok daha fazla dikkat toplamaktadır. Tasarımlar ve tasarımcılar, günümüzde genellikle bir ürünün veya hizmetin konsept aşamasına ortaya çıkmaktadır ve tasarımla ilgili teknolojik ve imalat tekniklerindeki gelişmelerle, yeni ürünlerin ve hizmetlerin geliştirilmesini mümkün kılmaktadır.

Bununla birlikte, tasarım yasalarının çeşitliliği göz önüne alındığında, tasarımların korunması kapsamında ve uygulanmasında daha kapsamlı bir uyum ve rehberlik yapılması, tasarımların tam anlamıyla bir fikri hak olarak gelişmesi için gereklidir.

Ticaret Markaları

Ticaret markaları, tüketicilerin ve işletmelerin, farklı kaynaklardan gelen mallar ve hizmetler arasında ayırım yapmalarını ve itibarlarını güvendikleri üreticilerini seçmelerine olanak sağlar.

Ticaret markaları, iyi bir marka imajı oluşturmak için zaman, emek ve para harcayan üreticiler veya hizmet sağlayıcılar için, başkalarının adlarından haksız yere yararlanmalarını önlemenin bir yoludur.

Ticaret markaları, pazarda adil rekabeti sağlar ve işletmeleri, ürünlerinin veya hizmetlerinin kalite ve itibarlarına yatırım yapmaya teşvik eder.

Ticaret markası koruması, markalar, isimler, işaretler, semboller ve hatta renkler, kokular, sesler ve şekillere uygulanabilir. Bu durum, Ticaret markalarının bir ürünle veya hizmetle irtibatlı hemen hemen her türlü ayırt edici özelliği koruduğu anlamına gelir.

Ülkelerin çoğunda, ticari markanın ulusal veya bölgesel marka ofisine tescili, belirli malların veya hizmetlerin korunması içindir. Bir ticaret markası sahibi, halk nezdinde karıştırılma ihtimali kuvvetle muhtemelse, kendi markasının veya benzerinin aynı veya benzer mal ve hizmetler için başkaları tarafından kullanılmasını önleyebilir. Pek çok ülkede, meşhur veya tanınmış Ticaret markaları, bu tür markalar tarafından itibarlarının haksız yere kötüye kullanılmasına, zayıflatılmasına veya haksız avantaj sağlanmasına karşı korumadan yararlanmaktadır.

Büyük veya küçük ölçekte hemen hemen tüm işletmeler, ticaret markalarına güvenmektedir. Ticaret markası korunması hem gelişmekte olan ülkelerde hem de gelişmiş ekonomilerde diğer fikri hak türlerinden daha fazla kullanılmaktadır. Ticaret markaları, yerel tüketicilere ürün menşeinin garanti edilmesine hizmet eder ve kolayca aranabilir ticaret markası kayıtları, işletmelerin mevcut markalarla karıştırılabilecek yeni işaretlerin seçiminin önlenmesine imkan verir.

Ticaret markası korunmasıyla ilgili birkaç uluslararası anlaşma vardır. En çok sayıda ülke tarafından kabul edilen başlıca anlaşmalar, Sınai Mülkiyetin Korunmasına ilişkin Paris Sözleşmesi (1883) ve TRIPS sözleşmesi (1994)'dir. Marka Kanunu Anlaşması (1994) ve Marka Kanunları ile ilgili Singapur Anlaşması (2006) nispeten daha sınırlı sayıda tarafa sahiptir.

Prosedürel konulardaki ana anlaşmalar, Fransızca, İngilizce ve İspanyolca'yı resmi dil olarak belirleyen Markaların Uluslararası Tescili ile ilgili Madrid Anlaşması (1891) ve Protokolü (1989) ve Markaların Tescili Amacı için Uluslararası Mal ve Hizmet Sınıflaması ile ilgili Nice Anlaşması (1957)'dir.

Tek bir ticaret markası tescili ile birden fazla ülkede koruma sağlayan çeşitli bölgesel düzenlemeler de bulunmaktadır. Bunlar arasında şunlar bulunur: Bir marka sahibinin Avrupa Birliğinin tüm üye ülkelerini kapsayan tek bir ticaret markası tescili yapmasına izin veren, daha önce Topluluk Ticaret Markası (CTM) olarak bilinen Avrupa Birliği Ticaret Markası (EUTM); Belçika, Hollanda ve Lüksemburg'u kapsayan Benelux Fikri Haklar Ofisi (BOIP) 'deki kayıtlar; Esasen Afrika'daki Fransızca konuşan ülkeleri kapsayan Afrika Fikri Haklar Örgütü (OAPI) aracılığıyla tescil edilen ticaret markaları; Ve şu anda 10 Afrikalı üye devleti kapsayan Markalar hakkındaki Banjul Protokolü olan ARIPO Protokolleri.

Coğrafi işaretler

TRIPS anlaşması, Coğrafi işaretleri, malın belli bir niteliğinin, itibarının veya diğer özelliklerinin esasen coğrafi kökene dayandırıldığı bir ülkenin, bölgenin veya yerin topraklarında yetişen bir ürünü tanımlayan göstergeler olarak tanımlar.

Sınai Hakların Korunmasına ilişkin Paris Sözleşmesi, Eşyalar Üzerindeki Sahte veya Aldatıcı Mahreç İşaretlerinin Engellenmesi için Madrid Anlaşması (1891) ve 2015 yılında Cenevre Anlaşması ile yapılan değişikliklerle beraber Menşe İşaretlerinin Korunmasına ilişkin Lizbon Anlaşması ve Uluslararası Tecil (1958), aynı zamanda Coğrafi işaretlerin korunmasını garanti altına alan genel kuralları da belirlemişlerdir.

Bazı yargı alanları her tür korumayı kabul etmeseler de, temel olarak, bir ürünün coğrafi konumu ve kalitesi arasındaki bağlantıya göre sınıflandırılması için üç yasal yol vardır:

- Bir ürünün veya hizmetin bir ülke, bölge veya belirli bir yerden kaynaklandığını gösteren menşe işaretleri, örn. Fransa'da üretilmiştir; Çin'de üretilmiştir; ABD Ürünü gibi.
- Bir malın belirli bir niteliğinin, itibarının veya diğer özelliklerinin asıl olarak coğrafi kökeninden kaynaklandığı durumlarda, bu malın bir ülkeden veya bir bölgeden veya yerden geldiğini gösteren coğrafi işaretler; örneğin Kolombiya kahvesi; Murano camı; Toledo çeliği gibi.
- Bir ürünün belirli bir bölgede olduğu ve ancak ürün özelliklerinin o bölgenin coğrafi ortamından kaynaklandığı durumlarla (doğal ve beşeri faktörler dahil) sınırlı olduğunu gösteren menşe ünvanları; örneğin Şampanya, Roquefort, Tekila gibi.

Menşe adları basitçe ürünün orijinini gösterirken, menşenin hem coğrafi işaretleri hem de ünvanları, mallar ile menşei arasındaki bağlantıyı belirtir. Birini diğerinden ayıran şey, Menşe adları altında korunan malların özellikleri esasen veya münhasıran doğal ve beşeri faktörleri de içeren coğrafi kökenden kaynaklanmaktadır ve bu ürünler, korunan alanda üreticilere uygulanan daha sıkı kalite kontrol kuralları nedeniyle genelde yüksek kalite ve genellikle daha yüksek bir fiyat ima etmektedir.

Terminoloji, prosedürler ve kurallar önemli ölçüde değişiklik gösterse de, çoğu ülke mevzuatında coğrafi işaretlerin tescili öngörülmüştür.

Bitki çeşitliliği hakları

Bir bitki çeşitliliği hakkı (PVR), üreticisine bitki çeşitliliğinden en az 20 yıl (asmalar ve ağaçlar için 25 yıl) boyunca istifade etme hakkını veren kendine özgü (sui generis) fikri hak sistemidir.

Bir bitki çeşidi korunması aşağıdakiler koşullarda uygulanır:

- Yeni — başvuru tarihinden itibaren koruma sağlanan bölgede bir yılı aşkın bir süre veya başka bir bölgede dört (veya altı) yıl önce kullanılmamış olmalıdır.
- Farklı — Başvurunun yapıldığı tarihte varlığı ortak bilgi konusu olan herhangi bir çeşitten açıkça ayırt edilmelidir.
- Tekdüzelik — İlgili özellikleri bakımından yeterince tekdüze olmalıdır.
- Sabitlik — ilgili özellikleri bakımından tekrar üretim sonrasında aynı kalmalıdır.
- Uygun bir isim ile adlandırılmalıdır.

Bitki çeşitliliği, bir buluşun patentle korunması gibi çeşitliliğini korumaz, yalnızca bazı somutlaştırmaları korur. Bitki çeşitliliği, hak sahibinin münhasır hakkı kapsamında olan ürünün üretimi, çoğaltımı, satışı, ithalatı ve ihracatı ile ilgili faaliyetlerin kontrol edilebilmesi için üretilen bir araçtır. Bazı ülkelerde, korunan türden hasat edilen malların yanı sıra hasat edilmiş üründen doğrudan yapılan ürünler de bu haklar kapsamında korunabilir.

Bitki çeşitliliği sistemindeki benzersiz bir özellik ve en önemli istisnalarından biri, üreticilerin yeni çeşitler geliştirmek ve sonradan faydalanmak üzere korunan türleri kullanmalarına izin veren "üretici

muafiyeti"dir. Üretici muafiyeti, mevcut materyal kullanılmadan yeni bir çeşitliliğin geliştirilememesi durumunda, çeşitlerin geliştirilmesini teşvik etmektedir.

Bitki Çeşitleri Hakkındaki tek uluslararası anlaşma, Birleşmiş Milletler Yeni Bitki Koruma Birliği (UPOV) tarafından yönetilen Yeni Bitki Çeşitlerini Koruma Uluslararası Sözleşmesidir (1961; 1972, 1978 ve 1991'de revize edilmiştir). Günümüzde, UPOV üyesi ülkelerde 95.000'den fazla bitki çeşitliliği yetkisi yürürlükte bulunmaktadır.

Bu paragraftaki çeviri olmamış yeniden yapılmalı.

Makine çeviri daha iyi anlaşılıyor. ANcak yeniden yapılanı kullanmak gerekiyor.

TRIPS Anlaşmasının 27 (3) (b) maddesi bitki çeşitlerini ifade eder; Dünya Ticaret Örgütü üyelerine, ya patentler etkili bir sui generis sistemi ya da bunların herhangi bir kombinasyonu ile bitki çeşitlerinin korunmasını sağlamakla yükümlüdür.

Fikri haklar üzerinde etkisi olan gelişmeler

Ekonomik, sosyal, politik ve teknolojik gelişmeler fikri hakların oluşturulması, kullanılması ve onlardan yararlanılması konuları üzerinde temel bir etkiye sahiptir. Mevcut fikri hak koruması sistemleri, kurulduğu günden bu yana olduğu gibi bu değişiklikleri de karşılamak için sürekli adapte olmaktadır. Fikri hak varlıklarından değer yaratmaya dayanan işletmeler, rekabet edebilirliklerini korumak için, fikri hakları korumak üzere var olan araçlarının bu gelişen ortamda hala etkili olmasını sağlamalıdır.

Bu giriş, bugünkü fikri hak ortamını değiştiren ana güçleri ve bunların fikri hak yaratılmasına ve kullanılmasına olası etkilerini belirtmektedir. Bu etkiler arasında şunlar bulunur:

1. Coğrafi gelişmeler
2. Teknolojik gelişmeler
3. Toplumsal ve siyasi konularla karşılıklı etkileşim
4. İşletmelerin çalışma biçimlerindeki değişiklikler.

1. Coğrafi gelişmeler

Bilim ve araştırma ve geliştirme (Ar-Ge) artık daha açık, işbirliğine dayalı ve coğrafi olarak dağınıktır. Ar-Ge çabaları eşzamanlı olarak hem daha küreselleşmekte ve hem de daha da yerelleşmekte; bunun yanında gelişmekte olan ülkelerden giderek daha fazla aktörün katılımını içeren çok yönlü bir araştırma ve yenilik dünyası ortaya çıkmaktadır. Örneğin, 2016 Global İnovasyon Endeksindeki en iyi on ülke sıralamasında Singapur yer alırken, ilk 40 içerisinde Çin, Hong Kong (Çin), İsrail, Kore ve Malezya yer almaktadır. Düzenli olarak ilk 40'da yer alan ülkeler, yaptıkları istikrarlı yatırımlarla Ar-Ge'yi destekleyen, inovasyonu temel öncelik haline getiren ülkelerdir. Bununla birlikte, teknolojiyi yakalama ve teknolojinin yayılımı, yavaş evrimsel süreçlerdir ve bilimsel ve teknolojik faaliyetlerin yükselen küresel doğasına rağmen, faaliyetlerin çoğunluğu hala yüksek gelirli ekonomiler ile Brezilya, Çin, Hindistan ve Güney Afrika gibi belirli orta gelirli ekonomilerde yoğunlaşmaktadır.²

Son 20 yılda patent başvurularında meydana gelen değişiklikler bu coğrafi evrimi yansıtmaktadır. Üç Asya ülkesi şu anda Dünya Fikri Haklar Örgütü'nün (WIPO) PCT Sisteminde en çok patent başvurusu yapan ilk beş ülkesi arasında yer almaktadır; Japonya ve Çin, Birleşik Devletler'den sonra ikinci ve üçüncü sırada iken Kore, Almanya'dan sonra beşinci durumdadır.³ 2016 yılında Çin'de yaşayanlar, patent, faydalı modeller ve endüstriyel tasarımlar için dünya çapında yapılan başvurularında en yüksek sayıya ulaşan kişiler olmuştur.

Bilgi ve İletişim Teknolojileri (ICT) aracılığıyla daha kolay iletişim kurularak kolaylaştırılan inovasyonun coğrafi dağılımındaki bu aşamalı evrim, hem dünya çapındaki aktörler arasında yenilik konusunda daha fazla sınır ötesi işbirliğinden kaynaklanmaktadır hem de bu işbirliğine katkıda bulunmaktadır. Bu işbirliği, sadece özel sektörden değil kamu sektöründen de gelmektedir. İşletmeler, hatta küçük işletmeler bile giderek uluslararası ölçekte daha fazla faaliyet göstermekte ve ticaret yapmaktadır. Ticari faaliyetlerin ve yenilikçilik ortaklıklarının sınır ötesi niteliğinin yanı sıra, fikri hak sisteminin

² Küresel İnovasyon Endeksi 2016 – Küresel İnovasyonla Kazanma, <http://www.globalinnovationindex.org/gii-2016-report> .

³ Bakınız: www.wipo.int/pressroom/en/articles/2017/article_0002.html .

dünyadaki işletmeler tarafından daha yaygın şekilde kullanılması, daha fazla sınır ötesi fikri hak işlemlerine yol açabilmekte ve çoklu yargı alanlarında fikri hak davalarına neden olmakta ve bu durum yaygın hale gelmektedir. Bu nedenle, hizmet sektörleri dahil olmak üzere küresel çapta faaliyet gösteren işletmeler, fikri hak işlemleri ile ilgili olarak geçerli ulusal kanun ve yargı yetkisine ilişkin konularda karşı karşıya gelmektedir. Birden fazla yargı alanında fikri hak uygulamaları, aynı zamanda, farklı hukuk sistemleri ve usuller ve ulusal mahkemelerin işleyişi açısından da çok zorlu bir mücadele alanı olmaktadır.

Ticaretin ve işletme faaliyetlerinin küresel doğası, tescilli haklar konusunda nereye başvurulacağına karar vermek ve birden fazla ülkede faaliyet gösteren bir şirketin çalışma özgürlüğünü sağlamak gibi konular, fikri hak varlıklarının yönetimine zorluklar eklemiştir. Dünya çapında farklı fikri haklarındaki başvuru artışı, işletmeler için ilave sorunlara neden olmaktadır; Örneğin faydalı modeller dünya çapında yeniliği yok edebilecek önceki teknik olarak kabul edildiklerinden, Çin gibi ülkelerdeki faydalı model kayıtlarının çokluğu, buluşlarının öngörülmediğinden emin olmayı amaçlayan işletmeler için zorluklar oluşturabilmektedir.

Dünyanın dört bir yanındaki işletmelerde bilgi ekonomisi konusunda artan farkındalık, maddi olmayan duran varlıkların işletme operasyonlarının ve stratejilerinin bir parçası olarak daha iyi kullanılmalarını ve yönetilmelerini gerekli kılmıştır. Bu nedenle, yerel iş topluluklarının, kendi ülkelerindeki ihtiyaçlarını karşılayan ve iyi işleyen fikri hak sistemlerinin yanı sıra fikri hak varlıklarının nasıl yönetileceği konusundaki uzmanlık gereksinimleri de giderek artmaktadır.

Fikri haklarda hukuksal uzmanlık konusundaki ihtiyaca benzer bir ihtiyaç, fikri haklar ile ilişkili davaların daha da sıklaştığı ülkelerde yaşanmaktadır. Bu durum, pekçok ülkede uzmanlaşmış fikri haklarla ilgili mahkemelerin, hakimliklerin veya odaların kurulmasına yol açmıştır.⁴

Bu faktörler, uluslararası alanda daha tutarlı fikri hak normlarında çalışma mantığına dayanak oluşturmaya ve destek olmaya devam etmektedir. Antlaşmalarla uyumlulaştırma, Paris Sözleşmesi'nden (1883), fikri hakları uluslararası ticaret sistemine ve yaptırım mekanizmasına bağlayan Dünya Ticaret Örgütü (WTO) TRIPS anlaşmasına ve daha yeni WIPO antlaşmalarına kadar uzanmaktadır⁵. Kılavuzlar veya tavsiyeler gibi yumuşak hukuksal araçlar, potansiyel olarak ulusal kanunlara entegrasyon veya ticari anlaşmalara referans olmak üzere, anlaşmalara bağlayabilecek yeni normları tanımlamak için de kullanılmaktadır. Dünya çapında fikir birliği elde etmek için gerekli zamanın uzun olması nedeniyle çok taraflı norm yapımı zorunlu olarak gerçek dünyadaki gelişimin gerisinde kalıyor olsa da, ikili, çok taraflı veya bölgesel anlaşmalardaki fikri haklara ilişkin hükümler, gelecekte çok taraflı görüşmelerin yapı taşlarını oluşturan yakınlaşma unsurlarını gerekli kılmaktadır.

2. Teknolojik gelişmeler

Yeni teknolojilerin geliştirilmesi ve ticari olarak uygulanması, birçoğu fikri haklar ile korunabilen yeni ürün çeşitleri, hizmetler ve süreçler üretmektedir. Bu tür yeni teknolojiler, fikri hak varlıklarının yaratılması ve kullanılması, ayrıca fikri hak varlıklarına dayalı ürün ve hizmetlerin üretilmesi ve dağıtılması üzerinde büyük bir etkiye sahip olabilir. Buna karşılık olarak, işletmelerin fikri haklarını

⁴ ICC 2016'da, fikri haklar davaları için dünya çapında kurulmuş olan farklı uzmanlık sistemlerini karşılaştıran bir rapor yayımladı. Bkz. Fikri Mülkiyet Anlaşmazlıklarının Değerlendirilmesi: Dünya üzerinde Uzmanlaşmış IP Mahkemeleri Hakkında Bir ICC Raporu, iccwbo.org/publication/adjudicating-intellectual-property-disputes-an-icc-report-on-specialised-ip-jurisdictions/.

⁵ Marka Kanunu Antlaşması (TLT), WIPO Eser Sahibinin Hakları Antlaşması (WCT), WIPO Yorumlar ve Plaklar Antlaşması (WPPT), Marka Kanunu Antlaşması ile ilgili Singapur Antlaşması, Görsel İşitsel Gösterimler Pekin Antlaşması veya Marakeş VIP Antlaşması gibi... tamamı 1994 ile 2013 yılları arasında kabul edilmiştir.

yönetim ve koruma yöntemlerinin, fikri hakların üretimi, dağıtımı ve kullanımı bakımından önemli sonuçları vardır.

Yeni teknolojiler ve teknoloji yakınsaması, fikri hakların oluşum biçimini etkilemektedir. Ürün ve teknolojinin yakınsaklığı ve karmaşıklığı ve ICT (bilgi ve iletişim teknolojisi) araçları sayesinde uzaktaki ortaklar arasındaki daha kolay yaratıcı etkileşim, daha çok işbirliğine dayalı yenilikler ortaya çıkarmaktadır. Günümüzde fikri hakların, tek bir kuruluştan ziyade, genellikle farklı ülkelerdeki uzmanlığa sahip, farklı aktörlerden oluşan bir ekip tarafından topluca oluşturulması daha muhtemeldir. İşbirliği, aynı zamanda, iletişim teknolojileri ve platformlarının ve ayrıca Her şeyin İnterneti (IoT), Makineden Makineye (M2M) iletişim ve Endüstriyel İnternet'te bulunan birlikte çalışabilirlik ihtiyacının artmasına bağlıdır⁶. Çeşitli standart belirleme kuruluşları ve sanayi dernekleri, adil, makul ve ayrımcı olmayan (FRAND) lisanslama kapsamında mevcut en yenilikçi teknolojilerle bu tür birlikte çalışabilirlik için gerekli olan teknik standartlar üzerinde çalışmaktadır. Artan akıllı makineler ve cihazlar — robotlar, dronlar, uydular ve bağlı makineler ve cihazlar gibi — fikri hak varlıklarıyla sonuçlanabilecek değerli bilgiler üretmekte ve potansiyel olarak yaratma ve buluş kavramı ile yapay zekanın (AI) ürettiği fikri hak sahipliği ile ilgili soruları gündeme getirmektedir.

Teknolojik gelişmeler, fikri hak varlıklarının dağıtımı ve kontrolü için hem fırsatlar hem de zorluklar getirmektedir. ITC'ler ve şimdilerde 3D baskı, fikri hak varlıklarının kayda alınmamış halde yaygınlaştırılmasını kolaylaştırmış ve yeni dağıtım modellerinin geliştirmesine imkan vermiştir. Bununla birlikte daha kolay dağılım, korunan eserler, ticaret markaları, tasarımlar ve ticaret sırları gibi fikri hak varlıklarının yetkisiz dağılımının kontrol edilmesindeki ve fikri hak haklarının uygulanmasındaki zorlukları önemli ölçüde artırmıştır. İnternetteki bilgilere erişmek için kullanılabilen cihazların ve uygulamaların her zaman ve her yerde bulunabilmesi, bu zorluğu daha da artırmaktadır. Üç boyutlu (3D) baskı, kullanıcıların fikri hak korumalı bilgi ve tasarımlara dayalı üretim yapmalarını kolaylaştıracak bir potansiyele sahip olsa da, şu anda öncelikle endüstriyel düzeyde kullanılmaktadır. Dijital olarak dağıtılan fikri hak varlıklarıyla ilgili bilgileri doğrulamak ve iletmek için blok zinciri gibi yeni teknolojiler de araştırılmaktadır.

Fikri hak sistemi yeni teknolojilere adapte olma konusunda her zaman esneklik göstermiştir ve gelecekte de bunu yapmaya devam edecektir. Nanoteknoloji⁷, sentetik biyoloji, genomik, Nesnelerin İnterneti (IoT, M2M ve Endüstriyel İnternet dahil) gibi daha yeni teknolojik inovasyon alanlarının, ICT ile beraber biyoteknoloji veya nanoteknoloji gibi farklı teknolojilerin yakınsamasının her biri kendi fikri hak özelliklerine sahiptir. Örneğin, henüz minyatür iken, nanoteknolojideki bir zorluk, geliştirilen bazı materyallerin ve sistemlerin halihazırda kullanılan malzemeler ve sistemlerde halihazırda var olan fonksiyonları sağlayacak olması ve sonuçta patent sisteminin bu alandaki yeterli ve dengeli koruma sağlama konusunda zorluklar yaratmaktadır. Herşeyin İnterneti'nin veri toplama ve değiş tokuş işlevleri, hassas gizli iş bilgileri ve potansiyel veritabanı hakları ile ticaret sırlarının korunması da dahil olmak üzere toplanan verilerden kaynaklanan fikri hak korumalı varlıklarla ilgili fikri hak sorunlarını artırabilir.

Gelecekteki diğer yeni teknolojilerin ortaya çıkışı, fikri hak koruması için bugün tartışılan konuların ötesinde bir sonuç doğuracaktır.

⁶ Bu teknolojilere genel bir bakış için bakınız: Her şeyin İnterneti üzerine ICC'nin Politika El Kitabı; iccwbo.org/publication/icc-policy-primer-on-the-internet-of-everything/.

⁷ Nano veya metrenin milyarda biri düzeyinde cihazlar, sistemler, malzemeler, biyolojik malzemeler ve diğer yapıları üzerine odaklanan çeşitli yeni teknolojiler.

3. Toplumsal ve siyasal konularla olan etkileşim

Uzun zamandır teknik bir mesele olarak düşünülürken, fikri haklar politikası şimdi siyasi arenada sıklıkla kurulmuş ve çoğunlukla kamunun gözetimi altında tutuluyor. Politika yapıcılar, sistemin bir bütün olarak toplum yararına olmasını sağlamak için, kullanıcıların çıkarlarını korurken, yaratma ve yeniliği teşvik etmek için gerekli hassas dengeyi sürekli olarak sağlamak zorundadır. Son yıllarda, tüm politika alanlarında geniş bir etkiye sahip olacak iki önemli ve yeni çok taraflı çerçeve kabul edilmiştir. Sürdürülebilir Kalkınma için BM 2030 Gündemi ve 2016'da yürürlüğe giren bunun 17. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi (SDG), uluslararası toplum için yeni bir kalkınma ölçütü oluşturmuştur. Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi uyarınca Paris Anlaşması, Nisan 2016'da imzaya açılmış ve uluslararası iklim politikalarında paradigma değişiklikleri yaratmıştır. İnovasyon ve işbirliği, uluslararası toplum tarafından her iki anlaşma için belirlenen hedeflere ulaşılmasında yardımcı olmak üzere önemli bir rol oynayacak ve fikri haklar bunu sağlayan kilit faktör olacaktır.⁸

2030 Kalkınma Gündemi, fikri hakların tartışıldığı çok uluslu kuruluşlar için yol gösterici bir çerçeve sağlayacaktır. Bu çerçeve, WIPO ve WTO'ye ilave olarak, Dünya Sağlık Örgütü (WHO), Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO), Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı Örgütü (UNCTAD), BM İnsan Hakları Konseyi, BM İnsan Hakları Konseyi, BM Ekonomik ve Sosyal Konseyi (ECOSOC), Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi (CBD) ve Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS) ve diğer BM organlarını kapsamaktadır. Sağlık, etik, kalkınma, eğitim, çevre koruma, rekabet politikası, gizlilik, tüketicinin korunması ve gıda güvenliği gibi sosyal ve kültürel açıdan hassas alanlarda fikri hak korumasının rolü hem ulusal hem de uluslararası düzeyde tartışılmaktadır.

Gelişmeyi teşvik etmede fikri hakların rolü üzerine temel bir tartışma bulunmaktadır. Bazı ülkeler, fikri hakların güçlü şekilde korunmasını, yeniliği teşvik etmek için önemli bir faktör olarak görürken, diğer bazı ülkeler bunu kalkınmada bir engel olarak görmektedir. Fikri haklar sisteminin nasıl gelişmesi gerektiği konusunda ülkeler arasındaki görüş farklılıkları, WIPO'daki patent tartışmalarında olduğu gibi, fikri hakların pek çok alanında uluslararası anlaşmaların yapılmasını zorunlu kılmıştır.

Bazı ülkeler, yaratıcılarına ait fikri hakların; genetik kaynaklar, geleneksel bilgi ve kültürel ifadeler üzerindeki — kendi ulusal mirasının değerli unsurları olarak gördükleri için — kullanımlarını kontrol etmek ve ticari faydalanmalarını elde etmek amacıyla tanımlanması gerektiğini düşünmektedir. Nagoya Erişim ve Fayda Paylaşımı Protokolünde⁹ bazı konular ele alınmış olsa da bu alandaki olası uluslararası belgeler hakkında WIPO'da uzun süredir devam eden ve henüz çözümlenmemiş tartışmalar, fikri hak kavramlarını bu bağlamda uyarlamaların güçlüklerini ortaya koymaktadır.¹⁰

Fikri hakların kabul edilmiş ekonomik önemi, Trans-Pasifik (TPP) Ortaklığı ve Transatlantik Ticaret ve Yatırım (TTIR) Ortaklığı gibi son zamanlarda yapılan çok taraflı ve ikili ticaret görüşmelerine fikri hak meselelerinin dahil edilmesiyle görüldüğü gibi, devletler arasındaki ticari ilişkilerde de önemli bir konu olmaya devam etmektedir. Serbest ticaret anlaşmalarında fikri haklarının korunmasının güçlendirilmesi yönündeki öneriler genellikle tartışmalıdır ve ulusal düzeyde canlı siyasi tartışmalara neden olabilmektedir. Coğrafik İşaretler, TRIPS ve Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi (CBD) arasındaki ilişki ve teknolojinin en az gelişmiş ülkelere aktarılması da dahil olmak üzere fikri haklarla ilgili bir dizi konu aynı zamanda WTO Doha Geliştirme Gündemi bağlamında da tartışılmaya devam

⁸ Bakınız: İklim Değişikliği ile ilgili bölüm D.II.2.

⁹ Genetik Kaynaklara Erişim ve Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesine ve Biyolojik Çeşitliliğin Faydalarından Yararlanmalarının Adil ve Dürüst Paylaşımı Hakkındaki Sözleşme hakkında Nagoya Protokolü, www.cbd.int/abs/.

¹⁰ Yerli / topluluk / geleneksel haklar üzerine Bakınız: Bölüm B.IX.2.

etmektedir. Fikri haklarla ilgili uyuşmazlıklar, WTO uyuşmazlıklarının çözümü prosedürlerinde gözlenmeye devam edilmektedir.

Uluslararası alanda fikri haklar konusunda hükümetler arası tartışmaların dinamikleri, büyük ölçüde yüksek fikri hak içerikli malların ve hizmetlerin ihracatçıların ve ithalatçıların perspektifleri arasındaki farklılıklar tarafından şekillendirilmektedir; fikri hakları ihraç eden ülkeler genelde daha yüksek fikri hak korumasını desteklerken, fikri hakları ithal eden ülkeler daha az sıkı kurallar tercih etmektedirler. Bununla birlikte, bu geleneksel bölünmeler, fikri hakları ulusal yenilikçilik ve ekonomik kalkınmanın teşvik edilmesi için potansiyel bir araç olarak görmeye başlayan bazı ülkelerde, inovatif etkinliklerin ve endüstrilerin ortaya çıkması nedeniyle, bulanık hale gelmektedir.

Akademi grupları, tüketici örgütleri ve diğer sivil toplum örgütleri de dahil olmak üzere çeşitli aktörler, fikri hak politikaları ile ilgili konularındaki tartışmalarda çok aktif bir rol oynamaktadır. Bu gruplar, bazı durumlarda fikri hakların korumasını uyumlulaştırmak veya güçlendirmek için başlatılan girişimlere karşı kamuoyunu çok etkili bir şekilde uyarmaktadır. Farklı iş modellerine sahip olan sanayiler ise, fikri hak sisteminin gelişimi için farklı ve bazen de çelişkili olan taleplerini ifade etmektedir. Bu tür seslerin tartışmaya eklenmesi, fikri haklar konusundaki tartışmaların geniş bir paydaş grubu tarafından bilinmesini sağlamış ve ilgiyi artırmış ve sonuç olarak bu durum bu alanda daha karmaşık bir politika oluşturma süreciyle sonuçlanmıştır.

Fikri hak konularında artan siyasallaşma, -uluslararası örgütlerin görüşmelerine katılmaya ek olarak- işletmelerin fikri hak konularının etkin bir şekilde halka iletilmesine odaklanmaları gerektiği anlamına gelmektedir. İş dünyası, özellikle, fikri hakların inovasyon ve yaratma süreçlerini desteklemek için pratikte nasıl çalıştığını açıklamak zorundadır. Siyasi tartışmalardaki birçok şüphe ve itiraz, özellikle hassas alanlarla ilgili olarak, fikri haklar sisteminin ekonomik büyümeye ve diğer toplumsal faydalara ulaşmak için olumlu bir araç olarak nasıl işlev gördüğü konusunda bir anlayış eksikliğinden kaynaklanmaktadır.

Fikri hakların korunmasının sadece araştırma ve geliştirme yatırımlarına teşvik sağlamakla kalmayıp, şeffaflığı ve bilginin yaygınlaştırılmasını da geliştirdiği açıklanmalıdır. Örneğin, patentli bir buluşun yaygınlaşmasını sağlayan bir patent güvencesi olmaksızın, buluş sahiplerinin buluşları hakkında daha az bilgi paylaşma ve bunları daha çok gizli tutma ihtimali bulunmaktadır. Benzer şekilde, eser sahipleri için koruma oluşturulması, yaratma ve yaygınlaştırma için teşvikler sağlayarak, bunların yaygınlığını kolaylaştırmaktadır. Patentlerle ilgili yasak veya kısıtlamanın, yeni ve hassas teknolojilerdeki istenmeyen gelişmelerin önlenmesine yardımcı olmadığı da açıklanmalıdır.

Siyasi tartışmalarda, küçük işletmelerin fikri haklarının korunmasının yararları ve değeri zaman zaman sorgulanmaktadır. Fikri hak sistemi, aslında küçük ve orta ölçekli işletmeler (KOBİ'ler), bölünen ve yeni başlayan şirketler tarafından geliştirilen teknoloji ve inovasyon pazarları için bir önkoşuldur; ve fikri haklar, inovasyon, uzmanlık ve finansman ile ilgili işbirliğinde önemli bir rol oynamaktadır.¹¹ Günümüzde KOBİ'ler, ticaret markaları, coğrafi işaretler ve bitki çeşitliliği hakları gibi fikri haklar sistemi tarafından sunulan çeşitli geniş araç türlerine güven duymaktadır.

İş dünyası, bu mekanizmalar konusunda daha iyi iletişim kurmalı ve fikri hakların yenilikçi ve yaratıcı süreçlerdeki rolü konusunda farkındalığın artırılması için eğitimi teşvik etmeye odaklanmalıdır.

¹¹ Bakınız. ICC araştırma makalesi, Yenilikçi KOBİ'lerin Fikri Haklar Yönetimini ve Tahsisatını Geliştirilmesi. Linki: iccwbo.org/global-issues-trends/innovation-ip/innovation/ .

4. İşletmelerin çalışma biçimlerindeki değişiklikler

İşletme uygulamalarının evrimi ve şirketlerin faaliyet gösterdiği ortam, şirketlerin fikri haklar konusundaki bilgilerini ve ihtiyaçlarını fikri haklar sistemine göre koruma ve yönetme yollarını etkileyebilir. Bu eğilimlerden bazıları aşağıda özetlenmiştir.

Fikri haklar, işletmeler tarafından mal ve hizmetlerin ticarileştirilmesinde rekabet güçlerini arttırmak için uzun zamandır kullanılmaktadır. Bununla birlikte, fikri hakların lisans yoluyla gelire dönüştürülmesi, bir şirketin bilançosunu büyütmesi, şirket hisselerinin değerini artırması veya krediler veya diğer finansman yolları için teminat olarak kullanılabilir değerli bir varlık olması fikri giderek artmaktadır. Fikri haklar ticareti pazarı, hem boyutu hem de araç çeşitliliği ve ticaret platformlarındaki oyuncuların sayısını bakımından artmaktadır. Fikri hak yaratma, lisanslama ve arama için yaratıcı çözüm öneren yeni iş modelleri de tanıtılmaktadır.

Bu gelişme, fikri hakların değerlemesini hiç olmadığı kadar önemli hale getirmektedir. Bir takım değerlendirme teknikleri geliştirilmiştir, ancak fikri hakların değeri içeriğe dayalı ve aynı anda çok çeşitli değer boyutlarına sahip olabildiği için, uluslararası standartlaştırılmış tekniklerin geliştirilmesi aşılması bir zorluk olacaktır. Dahası, muhasebe kuralları, ticari etkilerinin görselleştirilebilmesi için fikri hakları değerlendirecek etkin yöntemler gerektirebilir.

Küreselleşme, ICT'deki gelişmeler, artmakta olan teknolojik karmaşıklık ve sektörler arası yakınsaklığı da içine alan bir dizi faktör, iş dünyasını ve diğer yenilikçi kuruluşları gittikçe artan oranda yenilikçi işbirliklerine katılmaya yönlendirmiştir. Açık inovasyon uygulamaları, Ar-Ge ortaklıkları ve buluşların lisanslanmasındaki zorluklar ve kitlesel kaynak kullanımındaki yeni formlara kadar değişmektedir. Ürünlerin karmaşıklığı, uzmanlık ve ölçek ekonomileri ve maliyetlerin düşürülmesi için yeniden yapılanma, aynı zamanda giderek ademi merkezîyetçi üretim, dağıtım ve dış kaynak kullanımına da yol açmaktadır. Dış ortaklarla birlikte çalışma eğilimi arttıkça, özellikle operasyonlar sınırların ötesine geçtiğinde, yenilikçi şirketlerin ve ticari olmayan kurumların fikri varlıklarını ve gizli bilgilerini her açıdan aktif bir şekilde yönetmeleri daha da önem kazanmaktadır.

Farklı ekonomik aktörler arasında artan etkileşim, farklı tarafların çıkarlarının en iyi nasıl dengelenebileceği sorusunu da gündeme getirmektedir. Bu sorunun özellikle ilgili olduğu etkileşim alanları, birlikte çalışabilirlik için teknolojik standartlar ve internet üzerindeki fikri hak korumalı materyallerin yetkisiz kullanımlarının kontrolünü içermektedir.

Birçok endüstride işletmeler, resmi veya gayri resmi Standart Oluşturma Kuruluşlarındaki (SSO'lar) teknik şartnamelerin geliştirilmesi yoluyla teknolojilerin, ürünlerin ve hizmetlerin birlikte çalışabilirliğini sağlamaya yardımcı olan standartlara güvenmektedir. Bahsi geçen fikri haklar için adil, makul ve ayrımcı olmayan lisans şartları ve koşulları altında standartın geniş alanda uygulanmasını kolaylaştırma arzusuyla Ar-Ge yatırımlarından kazanç elde etmek için teknoloji sahiplerinin gereksinimini uzlaştırmak üzere, SSO'lar genel olarak üyelerinin, patent sahiplerinin, ekipman üreticilerinin ve hizmet sağlayıcılarının ve müşterilerin çıkarlarını dengelemek isteyen fikri hak politikaları geliştirmektedir. Yazılımın alanındaki birlikte çalışabilirlik, eser olarak korunan koda erişim sorununu da ortaya çıkarabilir.

Fikri hak korumalı ürünlerin internet üzerinden yetkisiz kullanımlarının nasıl kontrol edebileceği üzerine yapılan tartışmalarda, içerik sağlayıcıları ve diğer fikri hak sahipleri, araçlar (örneğin internet servis sağlayıcıları, ödeme işlemcileri, reklam verenler ve arama motorları), ekipman üreticileri ve alan adları sistemdeki menfaat sahipleri gibi internet ortamına katılan farklı oyuncuların menfaatlerinin dengelenmesi konusu çok fazla tartışılmıştır.

İşbirliğinin artması, veri akışı ve gizli ticari bilgilerin aktarılması veya yayımlanmasında artan kolaylık yönündeki bu eğilim, işletmelere gizli ticari bilgileri de dahil olmak üzere bilgi akışını kontrol altında tutmak için büyük zorluklar ortaya koymaktadır. Bu zorluklar, internetin her yerde bulunması, depolama aygıtlarının küçülmesi, kişisel ve mesleki aygıtlar arasındaki bölümlerin bulanıklaştırılması ve endüstriyel işlemlerdeki bileşenler arasındaki veri alışverişi ve bağlantısına artan bağımlılık nedeniyle daha da kötüleşmektedir. Farklı yargı alanlarında, ticari sırların veya gizli ticari bilgilerin korunması için yasal gerekliliklerin ve kuralların farklı olması, -örneğin bazı yargı alanlarında uygulanan veri gizliliği kuralları, özellikle çalışanların bilgi sızdırması durumunda kanıt toplama olanaklarını sınırlandırması- uluslararası şirketler için zorluklar oluşturmaktadır.

Verimli bir şekilde artan veri güdümlü ekonomiyle birlikte, veri haklarına ilişkin sorguların yanı sıra veri gizliliği gibi alanlarda da sorumluluklar ortaya çıkmaktadır. Verilere, Her Şeyin İnterneti, dronlar ve uydular yoluyla ulaşılabildiğinden ve toplanan verilerin hacmi arttığından veri düzenlemesi daha yaygın hale gelirken şirketlerdeki verileri yönetme görevi de daha karmaşık hale gelmektedir. Veritabanlarının para kazandırmasına ve işlem görmesine rağmen, resmi veritabanının korunması AB dışındaki pek çok ülkede mevcut değildir ve veri akışları üzerindeki hak ve sorumluluklar üzerine tartışmalar birçok alanda devam etmektedir.¹²

İnternet üzerinden iletişim neredeyse tüm işletmeler için zorunlu hale geldiğinden, alan adları, bazı durumlarda, şirketlerin diğer fikri hak varlıkları gibi yönetilmek zorunda oldukları değerli varlıklar haline gelmiştir. Ayrıca alan adları, spekülasyon için meta olarak kullanılmaya yanı sıra para kazanılır ve ticareti yapılar varlıklardır. Uluslararası Alan Adlarını (IDN) ve yeni Genel Üst Düzey Alan Adlarını (gTLD'ler) tescil etme imkânı, işletmelerin ve markaların kendi alanlarını kontrol etme konusunda yeni olanaklar sunmasına rağmen, yeni gTLD'lerki toplam kayıtlı alan adının çok küçük bir yüzdesi olarak kalmaya devam etmektedir. İnsan ticareti veya kötü niyetle kullanılan ticaret markalarına özdeş veya benzer olan alan adlarının kaydedilmesi, ICANN tarafından daha fazla kontrol ve uyumsuzluk çözüm mekanizması getirme girişimlerine rağmen, şirketler için sorun teşkil etmektedir.

Birçok endüstride giderek daha kısa ürün ömrü döngüsü, şirketlerin fikri haklarını koruma yollarını da etkiliyor. Fikri hakları, özellikle de patentleri elde etmek için gereken süre ve yatırım miktarı, ürünün etkin ömrüne göre önemli olabilir. Dikkate alınması gereken bir başka faktör ise, gelir yaratmak amacıyla, yalnızca veya birincil amacı diğer şirketlere karşı patent öne süren « Patent Assertion or Non-Practising Entities » olarak bilinen bazı işletmelerin faaliyetidir. Birçok ekonomideki hizmetlerin büyümesi ve şirketlerin, farklı hizmet türlerinin sağlanmasının altında yatan ticari yenilikleri desteklemek ve korumak için kullandıkları stratejiler IP sisteminin nasıl kullanıldığı ve gelişeceği konusunda da rol oynayacak.

Ticari faaliyetlerin toplumsal ve çevresel etkileri kamuoyu tarafından takip edildiğinden, birçok işletme, kurumsal sosyal sorumluluğa (CSR) ve sürdürülebilir kalkınmaya daha fazla önem vermektedir. İşletmelerde CSR ve sürdürülebilir kalkınma politikalarının uygulanması, diğer işletme uygulamaları ve işlemlerini aynı şekilde etkilediği gibi fikri hakların nasıl kullanıldığı ve yönetildiği üzerinde de etkili olabilir.

¹² Veritabanları gibi bilgi ürünleri için bölüm B.IX.1E bakınız.

A. Fikri haktan değer yaratmak

I. FİKRİ HAK VARLIKLARININ DEĞER YARATMAK İÇİN YÖNETİME

ARKAPLAN | Fikri hak varlıklarının düzgün bir şekilde yönetilmesi, şu konularda işletmeler için önemlidir: fikir ve yatırımlarının değerini yakalamak; işbirliği yaparken çıkarlarını korumak; belirli bir sektörde ve pazarda, üçüncü kişilerin haklarını ihlal etmekten kaçınarak lisanslama maliyetleri ve dava işlemlerini en aza indirmek suretiyle çalışma özgürlüğünü sağlamak; değerleri hakkında yatırımcılara, ortaklara, rakiplere ve müşterilere işaret vermek; ve bazı durumlarda gelir akışı sağlamak.

Bununla birlikte, iş dünyasında fikri hak yönetiminin önemindeki artışa rağmen, işletmelerin — özellikle küçük ve orta ölçekli işletmeler (KOBİ'ler) ve fikri hak konusunda daha az tecrübeye sahip ülkelerdeki işletmeler — net değerlerini kendilerine en uygun hale getirmek için fikri hak sistemini daha iyi anlamaları gerekir.

GÜNCEL GÖRÜNÜM | Fikri haklar hukuku, tüm ticari yasalar gibi, her bir işletmenin stratejik ticari hedefleriyle bağlantılı olmalıdır. Bu hukuk, son derece karmaşık olabilir ve basitleştirilmiş bir şekilde görülemez. Fikri hak terimi, aldatıcıdır, çünkü bu kavramın içerdiği çeşitli haklar arasında bir tekdüzelik bulunmamaktadır. Patent, ticaret markası, eserler, gizli bilgilere ilişkin yasalar (Ticari sırlar, know-how) ve diğer fikri hak yasaları farklı kamu politikası gerekçelerine ve çok çeşitli özelliklere sahiptir. Aynı şekilde, sadece entelektüel yaratım için bu koruma biçimlerinden sadece biriyle ilgilenmedikçe, hiçbir işletmenin tek tip fikri hak stratejisi ve politikası olamaz ve herhangi bir fikri yaratım için bu koruma biçimlerinden yalnızca biri ile ilgilenildiği için, fikri hak politikası veya stratejisi hiçbir zaman tek tip değildir.

En üst seviyede, işletmelerin (yukarıdaki hususları kabul ettikleri takdirde) aşağıdaki konularda karar vermeleri gerekebilir:

- **Patentleme:** Buradaki kilit konu, patent başvurusunun pahalı olması ve AR-GE tamamlandıktan sonra ve patentleme için yeniliğinin gereklilikleri nedeniyle genellikle ticari başarı umutları doğru bir şekilde değerlendirilmeden çok önce, patent başvurusunda bulunup bulunmama konusundaki kararının alınması gerektiğidir. Bu durum, istatistiksel bir yaklaşımın benimsenmesi ve patentleme için harcanan paranın bir kısmının boşa gitmesi anlamına gelir.
- **Bilgi güvenliği:** Teknik ve ticari bilgilerin kaybına ilişkin çokça bilinen durumlar olmuştur, çoğu bilgi kağıda değil elektronik ortamda kaydedildiğinden bu durum artık daha kolay hale gelmiştir. Uzman sanal korsanlar tarafından gerçekleştirilen önemli bir sayıda saldırılar bildirilirken -ve bununla mücadele genellikle yüksek maliyetlere neden olmaktadır- gereken önlemlerin düzeyini belirtmek için materyalleri sınıflandıran ve sunucuların kullanıcılarını ayıran bir sisteme sahip olmak ve USB bağlantı noktalarını engelleyerek çalışanların yanlış davranışlarından korunmak gibi daha düşük maliyetle alınabilecek önlemler de vardır — Örneğin, belirli bir seviyenin üstünde kamuya açık internet üzerinden materyal gönderimini engellemek-.
- **Markalar Kanunu ve diğer yollarla markalaşma ve bağlantılı marka koruması:** Tek bir marka seçimi — açıklayıcı isimler veya kodlarla takviye edilmiş tek bir kurumsal marka — ile öncelikle tek tek ürünlerin markalaştırılması arasında seçim kilit bir tercihtir. Örneğin, Virgin ve BMW, Virgin Mobile vb., ve BMW 530i vb. ile ilk yaklaşımı benimserken; Çoğu alkollü içki ve şekerleme üreticileri Smirnoff (Diageo) vb. ve KitKat vb. (Nestlé) ile ikinci yaklaşımı benimsemektedir.

- *Teknoloji, sanat eseri, yazılım ve veri üretecek işin taşeronlaştırılması*: Şirketler, fikri hak sözleşmelerindeki şartlarının, sözleşme uyarınca ödenmesi gereken miktar az olsa bile, çıkarlarının korunmasını garanti etmelidir.
- *Teknoloji, sanat eseri, yazılım ve veri üretmek için işbirliği*: Açık yenilik terimi işadamlarını, kontrolsüz bir bilgi akışının ve buluşların patent dışı bırakılmasının yeni norm olduğunu şeklinde yanlış düşünmeye yönelmektedir. İyi tasarlanmış sözleşmeye dayalı kısıtlamaların uygulanması, hassas belgelerin markalanması ve katkı sağlayanlara açıklanmadan önce patentlenmesi, açıklayanların değerlerini korumak için kullanılabilir.
- Bazı ticari sektörlerde / bölgelerde, *patent istemlerinin varlıklarına karşılık verilmesi*; ve
- *(i) Lisanslamanın, ürün ve hizmetleri üretme ve satma temel işlemlerine zarar vermeden ekstra gelir üretebilmesi ve patentlerin çapraz lisanslandırılmasının, çalışma özgürlüğünün sağlanması için bir araç olması boyutu*: Tipik olarak, (i) ve (ii), tıbbi ürünler sektöründe nispeten önemsiz olacaktır; (i) pahalı veya taşınması zor ürünlerin imalatında nispeten önemlidir ve (ii) bilgi ve iletişim teknolojileri sektöründe nispeten önemlidir. Standartlarla ilgili olarak özellikle bölüm A.II.2.ii 'e bakınız.

İşletmelerin karar vericilerinin politika ve stratejik hedeflerini gerçekleştirmeleri için aşağıdakileri yapmaları gerekir:

- Fikri haklar hukukunun temellerini daha iyi anlayabilmek; ve
- Özel iş modelleriyle meşgul olabilecek ve uygun yasal seçenekleri açıklayabilecek yüksek kalitede profesyonel hukuk müşavirleri istihdam etmek veya onlara danışmak.

GELECEK PERSPEKTİFLERİ | Dünyadaki ekonomiler, katma değeri olan ürünler ve hizmetler üreterek ekonomik değer zincirini yükseltmeye çalıştıkları için, bu ülkelerden bazılarındaki ticari topluluklar bu katma değeri yakalamada fikri hakların rolünü tanımaya başlamışlardır. Bununla birlikte, fikri hak varlıklarını doğru bir şekilde yönetebilmek ve değer yaratabilmek için, işletmelerin yaratıma ve inovasyona yatırımları teşvik eden etkin, öngörülebilir ve istikrarlı fikri hak sistemlerine ihtiyaçları bulunmaktadır.

Bazı ülkelerin hükümetleri, fikri hakların ulusal endüstrileri ve ekonomileri için önemini fark ettiler ve fikri hakların rolü hakkında farkındalık yaratmak ve şirketlerin fikri varlıklarını daha iyi yönetmelerine yardımcı olmak için programların oluşturulmasını desteklediler. Bununla birlikte, bu programların birçoğu hakların kayıt altına alınmasına aşırı derecede odaklanmış olup fikri hakların iş stratejilerine veya belirlenmiş fikri hak yönetimlerine yeterince bağlanmamışlardır.

Ticaret odaları gibi iş dünyası örgütleri, fikri hakların kendi ticari hedeflerini desteklemekte oynayabileceği rolü konusunda üyesi olan işletmeler arasında farkındalık yaratmanın yanı sıra işletmelerin fikri haklarını yönetmelerine yardımcı olacak hizmetleri de sunabilir. İşletmelerin fikri hak varlıklarını yönetmeleri konusunda eğitmek üzere, giderek artan sayıda ticari hizmetler de bulunmaktadır. Bu da, işletmelerin fikri hak yönetiminde giderek artan ilgilerinin bir işaretidir.

Fikri hakların ticareti ve değerlemesi, fikri hakların potansiyel değerinin artan bir şekilde tanındığını göstermektedir (bkz. Bölüm A.III FİKRİ HAK varlıklarının değerlendirilmesi ve alım-satımı).

ICC'NİN KATKILARI | ICC'nin inovasyon ve fikri haklar araştırma serisi, fikri haklar ve fikri hakların yönetiminin inovasyon sürecindeki rolünü tartışmaktadır: KOBİ'ler için, açık inovasyon çerçevesinde, teknoloji transferi işlemleri bağlamında ticari sınırlar.¹³ ICC – WIPO'nin ortak el kitabı olan İş Dünyası İçin Fikri Haklar Konusunda Çalışma Yapmak, ticaret ve iş odalarının, fikri hak yönetimi de dahil olmak üzere ticaret için fikri hak hizmetlerini nasıl kurabileceği konusunda rehberlik etmektedir¹⁴.

II. LİSANSLAMA

1. Genel konular

ARKAPLAN | Fikri hakları, tüm dünyada bir işletmenin varlıklarının bir parçası olarak büyümeye devam ettikçe — lisans veren olsun veya lisans sahibi için olsun- bu tür haklara ilişkin ticari anlaşmalar da giderek yaygınlaşmaktadır. Lisanslar, eğlence ve medya gibi bazı sektörlerde, işletme faaliyetlerinin ve ticaretin özüdür. Lisanslar, aynı zamanda teknoloji ve teknik bilginin aktarımı ve yaratıcı çalışmaların yaygınlaştırılması için kilit bir kanaldır.

Bununla birlikte, büyümesine rağmen, fikri hak lisanslaması, özellikle lisans anlaşmalarının çoklu yargı alanlarında veya farklı ülkelerdeki fikri hakların farklı içeriği olan işler için açık olmayabilecek tehlikelerle doludur. Farklı yargı sistemlerinin her bir lisans için dikkate alınması gereken farklı yasaları vardır ve farklı fikri hak türleri, fikri haklar kapsamındaki herhangi bir lisansın şartlarını da etkileyen farklı yasalar içerir.

GÜNCEL GÖRÜNÜM | Genel bir husus olmak üzere, sözleşme hukuku ilkeleri, imzacı ülkelerdeki işletmeler arasındaki fikri hak lisansları için uluslararası yasalar — Birleşmiş Milletler Uluslararası Mal Satış Sözleşmeleri Sözleşmesi (CISG) gibi — ve ülkeye özel yasalar – Birleşik Devletler kanunları altında yönetilen Fikri Haklar için Tektip Ticaret Kanunu gibi — da dahil olmak üzere lisans sözleşmelerine uygulanmalıdır. Buna ek olarak, WIPO, Paris Sözleşmesi, NAFTA, GATT, TRIPS tarafından yayımlanan kurallar gibi veya AB Ticaret Markaları Direktifi (2015/2436) ve yeni AB Ticaret markası Tüzüğü (2015/2424) gibi bölgesel yasalar tarafından yürürlüğe koyulan kurallar, çoğu fikri hakka özgü uluslararası kanunlar, kurallar ve düzenlemeler, dolaylı olarak ya da ulusal uygulama yoluyla uygulanabilir. Bununla birlikte, bu yasalar, kurallar ve yönetmeliklerin uygulanma şekli, lisans sözleşmesinin kamu hukuku alanında veya özel hukuk alanında uygulanacak olmasına bağlı olabilecek ve bir yargı alanından diğer yargı alanına göre değişebilecektir. Bireysel yasaların nasıl uygulandığına bakılmaksızın, bir fikri hak lisansının tarafı olan herhangi bir kişinin nihai bir lisans sözleşmesine girmeden önce dikkatle değerlendirebileceği bazı hususlar vardır:

a) Genel hususlar

- **Tarafların tanımlanması:** Herhangi bir fikri hak lisansı için en açık fakat en önemi olan husus, özellikle de taraflardan birinin daha karmaşık bir kurumsal yapıya sahip olduğu bir şirket olması durumunda, anlaşmanın taraflarının belirlenmesidir. Gerekli özenin gösterilmesi, ilgili fikri hakka kimin sahip olacağı, hangi kişilerin hakları kullanacağı, hangi tarafların ilgili fikri hakkı tescil ettirdiği ve üçüncü tarafların-bağlı olsun ya da olmasın- lisans koşullarını etkileyebilecek herhangi bir hakka sahip olup olmadığı gibi konuları çözmek için kritik önem taşır. Bu gibi

¹³ Bakınız iccwbo.org/global-issues-trends/innovation-ip/innovation/.

¹⁴ Bakınız www.wipo.int/publications/en/details.jsp?id=295.

sorunların çözülmesi, tarafların fikri hakkı önyargısız ve müdahalesiz elde etmesini ve istenmeyen sonuçların ortaya çıkmasına imkan tanınmamasını sağlar.

- *Yürürlükteki kanunlar:* Çoğu yargı alanı, fikri hak lisansı taraflarının, sözleşmenin ve tarafların sözleşmedeki yükümlülüklerinin yürütülmesinde hangi yargı alanının kanunlarına uyması gerektiğini seçmelerine izin veren açık kapılar bırakmaktadır. Bununla birlikte, taraflar yine de uygulanan yargı alanının, yerel antitröst ve haksız rekabet yasaları yanı sıra vergi politikaları gibi uyulması zorunlu olan, sözleşmeyle feragat edilemeyen veya kaçınılamayan yasalarından haberdar olmalıdır. Ayrıca, taraflar, amaçlanan fikri hakkın ilgili yargı alanı içerisinde gerçekten korunabilir olduğunu teyit etmeli ve tescil için gerekli kuralları öğrenmelidir.
- *Hakların Kapsamı:* Herhangi bir fikri hak lisansının başlıca ticari koşullarından biri, lisans sahibinin lisanslı fikri haklarını ne ölçüde kullanabileceğidir. Taraflar, bir lisans sahibinin buluşun tam alanını veya bir ticari markanın bulunduğu malların ve hizmetlerin tüm kategorisini veya yalnızca bu hakların bir alt kümesini kullanma hakkına sahip olunması konusunu belirlemelidir. Herhangi bir bölgesel sınırlama veya alt lisans için haklar var mıdır? Lisans veren, fikri hakkının lisanslı hale getirilmesi konusunda bazı sınırlar koymayı planladığı durumlarda, lisans sözleşmesinin dikkatli bir şekilde hazırlanması özel önem taşır, çünkü özellikle birçok kısıtlama, birçok yargı alanındaki antitröst ve diğer rekabeti bozucu endişeleri artırmaktadır. Rekabet eden taraflar arasındaki fikri hak lisans sözleşmeleri genellikle rakip olmayanlar taraflar arasındakilerden daha yoğun bir şekilde incelenmektedir, böylece tarafların çalışma ve uzmanlık alanlarının dikkatli bir şekilde tanımlanması, herhangi bir lisans sözleşmesinin bu incelemeye dayanmasına yardımcı olabilir.
- *Temsiller ve garantiler:* Bir fikri hak lisans sözleşmesinin şartları, lisanslı fikri haklara (örneğin sahiplik, tam haklar kapsamı vb.) yönelik özellikli beyanlar ve garantiler de dahil olmak üzere özel temsil ve garantileri içermelidir, ancak sözleşme şartları yerine getirilmeden önceki bu tür koşullar, kapsamlı bir incelemenin yerini tutmaz. Bu tür temsillere ilişkin olarak taraflar, tazminat hükümleri ve sorumluluk sınırlamaları ile birlikte, fikri hakları yürürlüğe koymak ve korumak için görev ve yükümlülükler ve herhangi bir hükümet düzenlemesine veya kayıt şartlarına uymak üzere pazarlık yapmalıdır. Akılda tutulması gereken temel hedef, bir anlaşmazlığın ortaya çıkmasını beklemek yerine başta risk dağılımını yapmaktır.
- *Lisans sözleşmesinin tescili:* Farklı yargı alanlarında, bir fikri hak lisans sözleşmesinin kendisinin — gerçek fikri hak hakkından ayrı olarak — tescilinin gerekip gerekmediğine ilişkin farklı kurallar bulunmaktadır ve bu kurallar genellikle konu fikri hak türüne bağlıdır. Hiçbir yasal gereklilik olmasa bile tescilin bazı avantajları olabilir. Bu nedenle taraflar, lisans sözleşmesinin tescil edilip edilmeyeceğini ve bu tescil işlemini kimin üstleneceğini dikkate almalıdırlar.
- *Dönem ve fesih:* Taraflar, bir fikri hak lisans sözleşmesinin süresine ve sözleşmenin sona erme şartları konusuna azami dikkat göstermelidir. Sözleşmenin sona ermesi, sözleşmenin süresine veya tanımlanmış şartlara göre karmaşık olabilir. Taraflar, istem üzerine feshe ya da yalnızca fesih sebeplerine izin vermek isterler mi? Gizli bilgilerin saklanması ve herhangi bir satım süresi de dahil olmak üzere, fesihten sonraki yükümlülükleri ne olacaktır? Yerel yasalar ayrıca belirli bildirim süreleri de gerektirebilir, ancak bu bildirim taraflar tarafından her durumda dikkate alınmalıdır. Bu hakları ve yükümlülükleri önceden görüşülmesi, bir lisans sözleşmesinin feshi üzerine sıklıkla ortaya çıkan anlaşmazlıkları ortadan kaldırabilir veya en aza indirebilir.

b) *Patent ve know-how ile ilgili özel hususlar*

- *İmtiyazın Kapsamı:* Yukarıda bahsedilen kullanım alanı ve bölge kapsamı konularına ek olarak, bir patent lisans sözleşmesi tarafları, imtiyazın kapsamını, ilgili yargı alanındaki patent yasaları

kapsamında verilen çeşitli haklara göre daha bölmek isteyebilir. Örneğin, diğer birçok ülkede olduğu gibi ABD patent yasaları patent sahiplerine patentli buluşu yapma, kullanma ve satma hakkını verir. Bir patent lisansı veren kişi, bir lisans sahibine, patentli buluşu yapmak veya üretmek için sadece münhasır hak vermek isteyebilirken, başka bir lisans sahibine, buluşu perakendecilere veya son kullanıcılara satmak gibi ticaretin akışına uygun dağıtım veya satım için münhasır haklar tanımak isteyebilir. Çoğu durumda patent lisans sözleşmeleri, patentli buluşun kapsamı dışındaki gizli teknik bilgileri de kapsar. Böyle bir know-how lisansı, lisans sahibinin erişim, kullanma, açıklama yolu ve gizlilik yükümlülükleri ile lisans süresini tanımlamalıdır.

- **Çapraz lisanslama:** Bazı patentli buluşlarda, her bir tarafın diğer tarafa bir patent lisansı verdiği, her iki tarafın patentli teknoloji alanının tamamını kullanması için kaynaklarını bir araya getirmesine izin veren, buluşun daha geniş bir alanının çapraz lisanslandırılması imkânları bulunabilir. Çapraz lisanslama düzenlemeleri, aynı zamanda, birden çok patent sahibinin, belirli bir alanda birbirleriyle beraber ve katılmak isteyen diğer kişilerle ilgili patentlerini bir araya getirdikleri patent havuzlarının oluşturulmasıyla da ilgili olabilir. Ancak, taraflar çapraz lisansların münhasır olup olmadığına dikkat etmelidir. Özellikle çapraz lisanslar, hükümet makamlarından antitröst veya diğer rekabeti bozma konularında incelemeler yapma riski taşımakta ve hatta çapraz lisans anlaşması kapsamı dışındaki potansiyel diğer rakiplerden kaynaklanan zorlukları artırmaktadır. Nitekim, bazı ülkelerde, rekabet eden tarafların çapraz lisanslanması yasaklanmıştır.
- **Bağlama:** Patent sahipleri / lisans verenler, patentli bir buluşa ilişkin lisans imtiyazına, lisans sahibi kişinin yararına olmak üzere yüzeysel veya ilgili kalemleri — patent kapsamına girmemiş olsa da, — bağlamaya çalışırlar. Lisans verenler, aynı zamanda, negatif yükümlülükleri, yani buluşla ilgili kalemleri yapmaktan veya satmaktan kaçınmak için şartları bağlamaya çalışabilirler. Patent havuzlarında olduğu gibi, bağlama mutlak olarak rekabete aykırı veya izin verilemez değildir, ancak bu tür düzenlemeler sıklıkla ek inceleme yapmaya yol açmakta ve büyük ölçüde tarafların nispi piyasa gücüne bağlı kalmaktadır. Bazı ülkelerde, piyasa gücüne bakılmaksızın, negatif bağlama doğrudan yasaklanmıştır.
- **Zorunlu lisanslar:** Bazı ülkelerde, bir patent sahibi ile potansiyel lisans veren, buluşun sahibinin iradesine karşın, kamu idaresinin zorunlu bir lisanslamasıyla karşı karşıya kalmaktadır. Genel bir husus olmak üzere, bu zorunlu lisanslar doğrudan rakiplere verilmez veya buna izin verilmez. Bununla birlikte, patentlerini uygulamayı düşünen bir patent sahibi, pazarlık yaparken veya dava açarken zorunlu bir lisans alma riskini göze alabilir; çünkü gönüllü bir lisans taraflara hala sürmekte olan bir ilişki üzerinde zorunlu bir lisansdan daha fazla denetim hakkı verir.

c) *Ticari markayla ilgili özellikli hususlar*

- **Yazılı olma zorunlulukları:** Farklı yargı alanlarının, bir ticari markaya ait lisans sözleşmesinin yazılı olması gerekip gerekmediğine ilişkin farklı zorunlulukları vardır. Örneğin, ABD yasaları herhangi bir yazılı anlaşma gerektirmezken, bazı Avrupa ülkeleri, tescilli markaları kapsayan lisans sözleşmelerinin, lisans veren tarafından (lisans sahibi için zorunlu değildir) yazılı olarak imzalanmasını gerekli görmektedir; bununla birlikte, tescilli olmayan ticaret markası lisansların yazılı olması veya herhangi biri tarafından imzalanması gerekmez.
- **Kalite kontrolü:** Birçok ülke, bir ticaret markası lisans sözleşmesinde kalite kontrol hükümleri ile ilgili açık bir zorunluluk olmasa da, diğer bazı ülkelerde (ABD gibi) lisans sözleşmelerinin geçerli olabilmesi için, lisans verenin kalite kontrol haklarını içermesi gerekir. Aksi takdirde, lisans veren, sadece "lisans sözleşmesinin ticari markanın haklarını değil, lisansın kendisini kaybetme riskini taşır. Böyle bir durumda hem lisans sahibi hem de lisans veren, ticari markanın

yetkisiz kullanımını engelleme haklarını kaybeder. Kalite kontrol hükümleri, lisans verenin ticaret markalarını kontrol etme konusundaki tek yetki ile lisans alanın, sahibi tarafından aşırı müdahaleci mikro yönetimini önleme arzusunu sık sık dengelemesini gerektirir. Dahası, taraflar, antitröst ve haksız rekabet yasaların yanı sıra, her iki tarafın kontrolü altındaki kusurlu ürünlerden doğan sorumluluk potansiyelini de göz önüne almalıdır.

- **Mülkiyet ve şerefiye:** Birçok ülkede, ticaret markası, lisans sahibini değil, ticaret markası sahibi tarafından geliştirilen ve korunan şerefiyeyi sembolize eder. Bununla birlikte, ticaret markası lisansı tarafları, ticaret markasının mülkiyetini kimin elinde tuttuğunu ve özellikle ticaret markasının lisanslı kullanımının ticaret markasının önceki kullanımı kapsamındaki malların veya hizmetlerin kullanım kapsamını açıkça genişletirse, lisanslı kullanımdan faydalanacaklarını belirtmelidir.
- **Karar alma ve uygulama:** Ticaret markası sahibi (lisans veren) genellikle şerefiyeden ve mülkiyetten yararlandığı için, karar alma ve uygulama yükümlülükleri çoğu durumda lisans verene düşer. Bununla birlikte taraflar, özellikle de münhasır bir lisans söz konusu olduğunda, bu yükümlülüklerini ve maliyetlerini yeniden tahsis etmek isteyebilir. Her iki durumda da, karşı tarafın zorunlu yardım için müzakere yapması da önemlidir ve üçüncü kişilere karşı herhangi bir dava açılması veya diğer aksiyonlar çoğu zaman gereklidir.
- **Kullanım kısıtlamaları:** Patent lisanslarının aksine, ticaret markası lisansları, bir lisans sahibinin ticaret markasını belirli mallar veya hizmetler kullanımlarını kısıtlamasının, özellikle kalite kontrolünün zorunlu olduğu yargı alanlarında, haksız rekabet bakımından genellikle daha az incelenir. Aslında bir lisans sahibinin bir ticari markayı karışıklık yaratacak, lisanslı markayı sulandıracak veya markayı korumasız hale getirecek şekilde kötüye kullanmasını veya genişletmesini engellemek için kısıtlamalar çoğu zaman gereklidir. Bu nedenle, bu kısıtlamalar kamusal çıkarlar içindedir ve bu nedenle rekabet açısından daha çok kabul görür.
- **Sonlandırma:** Ticaret markası lisansı sözleşmelerinin sonlandırılması, diğer fikri hak lisans sözleşmelerinden daha karmaşık olabilir. En dikkatli şekilde tasarlanmış sonlandırma hükümleri bile, özellikle de batıklık veya iflas bağlamında, mahkemeler ya da hükümet yetkilileri tarafından geçersiz kılınabilir ve böylece taraflardan birinin lisans altına alınması engellenebilir. ABD dışındaki birçok ülkede, lisans alanların menfaatleri kanunla korunmamaktadır, bu yüzden lisans alanlar lisans kapsamındaki haklarını korumak için alternatif önlemler olarak sözleşme koşulları dahilinde bu riski öngörmeyi düşünmeli ve lisans verenin mali durumunu dikkate almalıdır.

d) *Eser sahipliğine özel hususlar*

- **Yazılı olma zorunluluğu:** Patent ve ticaret markası lisanslarında olduğu gibi eser sahipliği lisanslarında da, lisans sözleşmesinin yazılı olmasının gerekip gerekmediğine ilişkin karmaşık ihtiyaçlar bulunmaktadır. Çoğu yargı alanı, genellikle lisans veren tarafından imzalanmış, yazılı münhasır eser sahipliği lisansını gerekli kılar. Öte yandan, münhasır olmayan lisansların fikri hak olarak yazılı olması gerekmez ve birçok yargı alanı, açık ve Yaratıcı Beraberlikler¹⁵ tarzı lisansları tanımaktadır. Varsa, az sayıdaki yargı alanı, ilgili eser sahipliği hakkı lisansları için başvuru yapılmasını veya tescil edilmesini gerekli görür. Gerekli formaliteler, örneğin birçok Yaratıcı Beraberlikler lisansında olduğu gibi söz konusu lisansın ticari sözleşme mi yoksa tek taraflı bir sözleşme mi olduğuna bağlıdır.

¹⁵ Bakınız creativecommons.org/ .

Sahiplik: Genel bir husus olarak, fikri haklar kapsamında korunan bir eserin yazarı veya sanatçısı, sahipliğini başka bir tarafa aktarmak için özel koşullar (örneğin, istihdam veya özel görevlendirme) mevcut olmadığı sürece, eserdeki haklarını koruyacaktır. Taraflar, farklı yargı alanları farklı kurallar uyguladığından, bir lisans sahibi tarafından istihdam, ticarileştirme ve diğer türev çalışmaların yapılması sırasında görevlendirilen veya yaratılan eserlerle ilgili yerel kanunlara ve lisans hükümlerine özel dikkat göstermelidir. Taraflar, lisans dilini dikkatlice düşünüp taslaklarını sunmaları şartıyla, varsayılan mülkiyet kurallarını değiştirebilirler; ABD hariç çoğu yargı alanı, yazarlara ve yaratıcılara belirli korumaları sağlayan ve feragat edilemeyecek "manevi haklar" tanımaktadır. Bununla birlikte, genel bir husus olarak, bir eser sahipliğinin müşterek mülkiyetinin etkileri göz önünde bulundurulmalıdır, çünkü bazı yargı alanları ortak eser sahipliğinin tahsisi veya uygulanması için karların muhasebeleştirilmesini ve paylaşımını ve / veya diğer ortakların rızasını gerektirir.

- **Sahiplik paylaşımı:** Bazı yargı alanlarında eser sahibi, katkıda bulunan yazarlara bakılmaksızın, bir eser sahibi lisansdan veya eser olarak korunan eserlerin satışından elde edilen her türlü ücretini almaya yetkilidir. Diğer yargı alanlarında, eserin tek bir sahibi olsa bile — aksini belirtmedikçe, eserle ilgili ücretlerin tüm yazarlar arasında paylaşılacağı varsayımı vardır. Benzer şekilde, birçok yargı alanı, eser olarak korunan bir eserin bir fiziksel kopyasının (bir yetkili kopya) satılmasının, söz konusu kopyanın dağıtımını veya daha sonraki satışlarını kontrol etme olanağı da ortadan kaldırdığından (hakların tükenmesi) hareketle "ilk satış doktrini" nin bir biçimini tanımaktadır.

GELECEK PERSPEKTİFLERİ | Yukarıda belirtildiği gibi, işaret edilen konuların çoğu bir yargı alanından diğer yargı alanına farklılıklar göstermektedir ve fikri hak varlığının türüne, sektörüne ve ilgili işin türü veya diğer taraflarına bağlı olarak büyük ölçüde değişmektedir. Ulusal yargı alanları, zaman zaman fikri haklara, tescil gereksinimlerine ve lisanslamayı etkileyebilecek sahiplik yükümlülüklerine ilişkin kendi uygulama kurallarında değişiklikler yapabilmektedir, örneğin AB Ticaret Sırları Direktifinde (2016)¹⁶ veya ABD'deki Amerika Yatırımları Yasasında (2012)¹⁷ olduğu gibi. Belki de daha da önemlisi, antitröst yasası ve diğer rekabet düzenlemeleri gibi diğer alanlarındaki yasal değişiklikler fikri hak lisanslamasını önemli şekilde etkileyebilir. Bu nedenle, yerel yasalar hakkında bilgi sahibi olmak, uluslararası fikri hak lisans sözleşmeleri için kritik önem taşır ve daha önce kabul edilen fikri hak lisanslarının periyodik olarak incelenmesinin mevcut (ve gelecekteki) yasalara ve yönetmeliklere uyum sağlamak için değerli olabileceği görülebilir.

ICC'NİN KATKILARI | ICC, inovasyonda fikri hakların rolü üzerine araştırma serisinin bir parçası olarak, lisans dahil olmak üzere, teknolojinin yayılımı ve yaygınlaştırma kanalları üzerine bir araştırma raporu olan Küresel Teknoloji ve Bilgi Akışları Dinamikleri raporunu hazırlamıştır.¹⁸ ICC ayrıca, teknoloji transferi, ticaret markası lisanslaması ve isim hakkı kullanımını da dahil olmak üzere fikri hak lisanslaması ve lisansla ilgili birkaç model sözleşme hakkında bir bilgi kitapçığı geliştirmiştir.¹⁹

¹⁶ Bakınız Ticari Sırlar / Gizli İşletme Bilgileri üzerine Bölüm B.VIII..

¹⁷ Bakınız Patentler Üzerine Bölüm B.I.

¹⁸ Bakınız iccwbo.org/global-issues-trends/innovation-ip/innovation/ .

¹⁹ Bakınız store.iccwbo.org/ .

2. Özel durumlar

2.1 Kolektif yönetim ve eserlerin lisanlanması

ARKAPLAN | Eserlerin toplu yönetimi, eserlerin verimli lisanlanmasını en düşük işlem maliyetleriyle kolaylaştırarak hak sahiplerine, kullanıcılara ve tüketicilere fayda sağlayabilir; böylece bu durum yeni iş modellerine olanak tanır ve eserleri platformlar arasında yayabilir. Uygun durumlarda, eserlerin toplu idaresi şeffaflık sağlayan ve ilgili tüm tarafların çıkarlarını açıklayan bir çerçeve içerisinde gerçekleştiği sürece hak sahipleri ve kullanıcıların eserlerin toplu olarak lisanlanması avantajlıdır. Hak sahipleri için önemli olan konu, hakları ne zaman ve nasıl topluca kullanabilecekleri konusunda kontrolü sürdürmektir.

Eser korumasının ulusal niteliği, uluslararası işletmelerin her ilgili bölgede lisans almalarını gerektirmektedir. Uygun olan durumlarda toplu yönetim ile her bir bölgede bu gibi lisanlamayı kolaylaştırabileceği gibi karşılıklı anlaşmalar yoluyla ortaklar arasındaki işbirliği uluslararası lisanlamayı da daha da kolaylaştırabilir.

GÜNCEL GÖRÜNÜM | Yeni medya ve teknoloji, hak sahiplerinin eserlerini özellikle çevrimiçi ve mobil hizmetler yoluyla dağıtım ve kullanımı için yeni ve inovatif yollar oluşturmaya ve böylece yeni lisans fırsatları yaratmaya devam etmektedir. Hak sahipleri, kendilerinin, kullanıcıların ve tüketicilerin yararına olmak üzere, korunan eserleri tüketicilere sorunsuz ve uygun fiyatlarla teslim etmeyi sağlayan, farklı kullanımlar için etkili ve kapsamlı çok bölgeli lisans sağlamayı ve kullanıcıların arayışlarını harekete geçirmeyi hedeflemektedir.

Ortak girişimler, bu gibi yeni iş modellerinde lisanlanmakta ve korunan eserlerin uluslararası lisanlamasını kolaylaştırmak için veritabanlarını uyumlaştırmak ve karşılıklı düzenlemeleri geliştirmek için uluslararası işbirliği yapmaktadır.

Ayrıca hükümetler, eser sahipliğinin bölgesel doğasını ve hak sahiplerinin ayrıcalıklarını, doğrudan veya toplu olarak münhasır haklardan istifade ettirilmesi için en uygun zamanı belirlerken, uluslararası düzeyde lisanlama ve şeffaflığı kolektif olarak teşvik etmek istemektedir. Örneğin, Nisan 2014'te yürürlüğe giren Toplu Haklar Yönetimi AB Direktifi, hak sahiplerinin haklarının yönetimini kontrol etmesini ve ortak yönetim organizasyonları tarafından, eser sahibinin hakları ve bağlantılı hakların yönetiminin düzgün bir şekilde çalışmasını sağlamak için AB çapında standartlar getirdiğini garanti etmektedir. Bu direktif, toplu hakların, ticaretteki hakların, yani istekli bir alıcı istekli satıcı temelinde ekonomik değer üzerinde lisanlanması gerektiğini ortaya koymaktadır. Direktif, kullanıcıların, doğru ve zamanında kullanım raporları vermelerini gerekli kılmaktadır. Son olarak Direktif, aynı zamanda, çevrimiçi kullanım için müzik eserlerinde yazarların haklarını çok alanlı olarak lisanlamak için kurallar oluşturmaktadır.

GELECEK PERSPEKTİFLERİ | Gelişen teknoloji ile mümkün hale gelen inovatif çevrimiçi ve mobil iş modelleri, uygun durumlarda kolektif temelde en verimli şekilde, eserlerin lisanlanmasına yeni fırsatlar yaratmaya devam edecektir. Bu tür birçok iş modelinin uluslararası doğası, mümkün olduğunca, ortak girişimler ile çok alanlı lisanlama arasındaki ulus ötesi işbirliğinin önemini arttırmaya devam etmektedir. Yasal çerçevenin uygun bir denetimi sağlanmalıdır.

2.2 Patentler ve standartlar

ARKAPLAN | Standartlar, resmi veya gayri resmi Standart Oluşturma Kuruluşlarında (SSO'lar) teknik şartnamelerin geliştirilmesi yoluyla teknolojilerin, ürünlerin ve hizmetlerin birlikte çalışabilirliğini sağlamaktadır. Günümüzde kullanılan en yaygın standartların bazıları, 3G, LTE (Long Term Evolution) ve Wi-Fi standartlarını da içeren telekomünikasyon alanındadır. Hem işletmeler hem de tüketiciler günlük faaliyetlerinde bu standartlara güvenmeye başlamışlardır.

En yenilikçi ve verimli teknolojinin gelişmekte olan bir standarda dahil edilmesini sağlamak için, SSO'lerin üyeleri, SSO tarafından, bu standarda dahil edilmek üzere en iyi teknolojilerini katkıda bulunmaya teşvik edilir. Genel olarak, arzulanan hedefe ulaşmak için, katkıda bulunanların Ar-Ge yatırımlarında, başarısız projeler hesaba katılarak yatırım teşviklerine devam etmek için yeterli olan bir getiri elde edebilmesi gerektiği kabul edilmektedir. Bu durum, genellikle katkıda bulunan patentli teknolojinin kullanımının lisanslanması yoluyla sağlanır. Bununla birlikte, bu tür lisanslar, temel fikri hakkın (adil), makul ve ayrımcı olmayan ((F)RAND)) şart ve koşullar altında standardın geniş uygulanmasını kolaylaştırma ihtiyacı ile dengelenmelidir. Buna göre, SSO'lar genellikle tüm üyelerinin, patent sahiplerinin, ekipman üreticilerinin ve servis sağlayıcıların yanı sıra uygulayıcıların çıkarlarını dengelemek isteyen fikri hak politikaları geliştirirler.

Standartlaştırılmış teknolojilerin geniş bir şekilde kullanılabilirliğini sağlamak için inovasyon teşvikleri sürdürülürken, çoğunlukla çeşitli yaklaşımlar izlenmektedir. Örneğin, çoğu standart kurumu, potansiyel açıdan temel patentlerin²⁰ varlığının erken açıklanmasını ister ve patent sahiplerinin, (F) RAND şartları ve koşullarında lisans verme isteklerini beyan etmelerini talep eder. Uygulayıcılar ve patent sahipleri, daha sonra her iki tarafın spesifik ihtiyaçlarını karşılamak üzere sıklıkla özelleştirilecek olan ayrıntılı lisans koşullarını müzakere etmekte özgürdür.

GÜNCEL GÖRÜNÜM | ABD, Hindistan, Japonya ve Kore de dahil olmak üzere dünya çapında çeşitli rekabet ve hükümet yetkilileri, SSO'ların faaliyetleri ve standart temel patentlerin (SEP'lerin) lisanslanması konusunda bazı işaretler verdiler veya bunu yapmaya devam etmektedirler. Avrupa Komisyonu (EC), 2011 Yılı Yatay İşbirliği Anlaşmaları Rehberinde SSO'lara, faaliyetlerinin AB rekabet kurallarıyla²¹ uyumlu olup olmadığı ve güvenli liman ilkeleri sağlanıp sağlanmadığı konusunda rehberlik yapmaktadır.

Rekabet kanunu ayrıca, Avrupa Komisyonu tarafından, standartların belirlenmesi bağlamında, özellikle de Samsung ve Motorola'nın SEP'lerinin ihlal edildiği iddiasıyla tedbir alınmasına ilişkin olarak 2014'teki kararlarda, fikri hakların kullanımı ile ilgili endişeleri ele alınması konusunda kullanılmıştır. 2013 yılında EC, standart temel patentler için etkin lisans verilmesinin önündeki engellerin belirlenmesi ve bu engellerin bertaraf edilmesi için olası çözümler üzerinde durarak, fikri hak tabanlı standardizasyon hakkında nicel ve nitel veriler toplamak için bir çalışma başlattı.²² Bunu, EC'nin Dijital Tek Pazar stratejisi konusundaki ilgili standartlarla ilgili bildirimleri ile beraber, Ekim 2015'te yayımlanan bir raporla sonuçlanan halkla istişareler izledi. İstişare raporu, "adil lisans koşullarını sağlamak için hak

²⁰ Temel patentin, bir standardın kullanımıyla ihlal edilen bir patent olduğu kabul edilir.

²¹ *Avrupa Birliği'nin Yatay İşbirliği Anlaşmalarının İşlevine Dair Antlaşmanın 101. Maddesinin Uygulanabilirliği Hakkında Talimatlar*. Bakınız: [eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A52011XC0114\(04\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A52011XC0114(04)).

²² *Patentler ve Standartlar ; 25 Mayıs 2014- Avrupa Komisyonu için ECSIP konsorsiyumu tarafından -.IPR Tabanlı Standardizasyon İçin Modern Bir Çerçeve 2014.*

sahipleri ile standart temel patentlerin uygulayıcıları arasındaki müzakereler için dengeli bir çerçevenin gereği" ile bitti.²³

Bu raporun yayınlanmasından kısa süre önce, Avrupa Birliği Adalet Divanı (CJEU), bir SEP sahibinin bir hak ihlalcisi karşısında hak ararken hakkın kötüye kullanıldığını zamanı belirleyen parametreleri belirledi. Bu karar yıllarca, SEP'lerle ilgili en tartışmalı konuların başında geldi. Temmuz 2015'te CJEU, hem SEP sahibi hem de potansiyel lisans sahibi için belirli yükümlülükler getiren yargı öncesi müzakereler için Huawei-ZTE davasında²⁴ güvenli bir liman çerçevesi geliştirdi. Mahkeme, Hak ihlalinde bulunduğu iddia edilen kişi bu kararda yer alan yükümlülüklerini yerine getirmezse ve SEP'in sahibi (F) RAND şartları altında lisans sunma yükümlülüklerini yerine getirirse, patent sahibinin bir ihtiyati tedbir kararı alması durumunda AB rekabet yasasını ihlal edildiğinin düşünülmeğini açıkladı. Bu karar sonrasında, Alman mahkemeleri, CJEU tarafından öngörülen testleri birkaç dava üzerine uygulamış ve hem ihtiyati tedbir kararı vermiş hem de imtiyazlandırmıştır.

AB dışında, son zamanlarda bazı ABD temelli mahkeme kararları, neyin standart esaslı patentler için (F) RAND şartlarını oluşturduğunu belirledi. Brezilya, Çin ve Hindistan da dahil olmak üzere diğer ülkelerde, tedbir talimatnameleri ve standart temel patentlerin lisanslanması için (F)RAND şartları ve koşulları gibi konularda çeşitli davalar derdest durumdadır.

Sektör katılımcıları, temel patentler için tedbir alınacak durumların bulunmasının yanısıra şeffaflık, patent açıklama yükümlülükleri ve bu politikalar altında (F) RAND'ın tanımlanması da dahil olmak üzere ICT sektöründeki bazı SSD'lerin patent politikaları ile ilgili çeşitli konuları birkaç yıl boyunca tartışmışlardır. Önleyici tedbir konusuna gelince, bu konular patent sahiplerinin ve standartlara uygun ürün ve hizmetlerin kullanıcılarının ticari konularını doğrudan etkilediğinden oldukça tartışmalıdır.

Son zamanlarda, ICC Uluslararası Tahkim Mahkemesi'nde de dahil olmak üzere, ilgili tarafların müzakereleri yoluyla üzerinde anlaşmaya varılmayan (F) RAND hüküm ve koşullarını belirlemek için tahkim kullanılmıştır. Bu tahkimler, her iki tarafın da uygun (F) RAND şartlarını kabul edemediği durumlarda, SEP sahibi ile standart kullanıcı arasındaki lisans anlaşmazlıklarını çözmek için pahalı ve uzun süren dünyaya çapındaki muhakeme olma eylemlerine olan ihtiyacı ortadan kaldıracaktır. SEP sahipleri genelde çok sayıda patente sahip oldukları için tahkim, küresel portföyün tamamına ilişkin tespitlere imkan verme avantajına sahiptir.

GELECEK PERSPEKTİFLERİ | Nisan 2016'da Avrupa Komisyonu, Dijital Tek Pazar için Bilgi ve İletişim Teknolojisi (ICT) Standartlaştırma Öncelikleri üzerine bir İletişim Bildirisi yayımlamıştır. Belge, "E-sağlık, akıllı enerji, akıllı ulaşım sistemleri ve trenler, ileri üretim, akıllı evler ve şehirler ve akıllı tarım da dahil olmak üzere bağlı ve otomatikleştirilmiş araçlar gibi alanlarda, standartların önceliklendirilmesinden büyük fayda sağlayacaktır" diyerek, dijital ekonomide standartlaştırmanın önemine ve gelecekte tek bir dijital pazarın gelişimine vurgu yapmıştır.²⁵ Komisyon, ICT standardizasyonunun yapı taşları olarak 5 öncelikli alan belirlenmiştir: 5G haberleşmesi, bulut bilgi işlemi, Nesnelerin İnternet'i, büyük veri teknolojileri ve siber güvenlik. Komple dijital değer zincirlerinin uygulanmasının karmaşıklığını kabul eden İletişim; şu alanlardaki belirsizlikleri ifade etmiştir: (i) temel patent sahiplerinin ilgili topluluğunun tanımlanması; (ii) standardı uygulamak için gereken toplam fikri haklarının maliyeti; (iii) lisanslama koşullarının değerini hesaplamak için uygulanan yöntem; ve (iv) uyuşmazlıkların çözümüne ilişkin rejim. Bu geçmişe karşın İletişim, "standart temelli patent sahipleri için adil bir yatırım getirisi sağlayan ve tüm oyuncular ve özellikle KOBİ'ler için SEP'lere adil erişim

²³ *Patentler ve Standartlar Hakkında Kamuoyu Danışmanlığı – Fikri Mülkiyet Hakları İçeren Standartlaştırma için Modern Bir Çerçeve* – Avrupa Komisyonu - 27 Ekim 2015.

²⁴ 16 Temmuz 2015 tarihli kararı, C-170-13.

²⁵ Bakınız eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=COM:2016:176:FIN.

sağlayan, hızlı, öngörülebilir, verimli ve küresel çapta kabul edilebilir lisanslama yaklaşımı ..."²⁶ nın faydalı olacağını kabul etmektedir. Komisyon, paydaşlarla bu konularda olası önlemlerin belirlenmesine ilişkin çalışmalar yapacağını belirtmiştir.

III. FİKRİ HAK VARLIKLARININ DEĞERLEMESİ VE ALIM-SATIMI

ARKAPLAN | Fikri haklar (IP) genellikle değerli varlık olarak tanınmaktadır ve iş stratejisi ve genel kurumsal değer konularında sıklıkla önemli bir rol oynamaktadır. İşletmeler, fikri hak varlıklarının değerini bilinçli yatırım ve pazarlama kararları almak, lisanslama, satış ve diğer ticaret araçlarını kullanarak fikri haklardan yararlanmak için birçok amaçla –finansman sağlamak gibi – değerlendirmektedir, örn. menkul kıymetler biçiminde sunmak ve şirketin raporlama gereklerini ve vergilendirmeyi yapmak gibi.

GÜNCEL GÖRÜNÜM | İkili anlaşmalar kapsamında sanayi uygulamalarının ve görüşmelerin yanı sıra, fikri hakkı değerlendirebilmek için farklı yöntemler uygulanmaktadır. Bunlar, diğerlerinin yanı sıra, eser korumasından feragat, iskonto edilmiş nakit akışı, tarihi veya değiştirme ya da çoğaltma maliyetleri, gerçek seçenekler ve Monte Carlo analizidir. Özellikle markaların ve patentlerin fikri hak değerlemesinde uzmanlaşmış kişiler, çeşitli değerlendirme metodolojileri kullanmaktadır. Bazı sektörlerde, değerlendirme, örneğin eğlence ve medya endüstrilerinde genellikle varlık üretimini belirleyen ya da yakından bağlantılı olan lisans anlaşmalarına dayanabilir. Yeni uluslararası muhasebe standartları, markaların daha fazla ülkede bilançolarda, dolayısıyla fikri hakkın diğer finansal kullanımlarında tanınmasına öncülük edebilir. Satın almalara ilişkin olarak, şerefiye gibi hususların uygulanabilir yerel muhasebe politikaları kapsamında nasıl görüldüğüne bağlı olarak edinme fiyatı ve tarihi maliyet esas alınarak farklı muhasebe işlemleri yapılabilir. Fikri hakkın benzersiz niteliğinden dolayı, değerlendirme için en uygun yöntem, genel olarak fikri hak varlığının ve endüstrisinin türüne bağlı olarak duruma göre seçilmesidir. Belirli bir fikri hak varlığı için adil bir değer aralığını göstermek üzere bazen bir yöntemler kombinasyonu kullanılır. Dolayısıyla, fikri hak varlıklarının üretme olasılığı olan ekonomik faydalarını tanımlamak ve ölçmek, yatırımın getirisini yansıtmak — örneğin risk, sermayenin veya başarısız projelerin maliyeti- ve nihai olarak bu ekonomik faydalardan kaynaklanan muhtemel değer yaratma oranını belirlemek için tek bir evrensel değerlendirme yöntemine güvenmeyen bir yaklaşım gerekir.

İstekli bir alıcı ile istekli bir satıcı arasında kararlaştırılan piyasa temelli değerlendirme piyasa ekonomilerinde lisanslamanın özüdür. Bazı sektörlerde geçerli olan piyasa temelli değerlendirme yaklaşımlarını benimseyen ülkeler arasında, ABD, Avrupa ve Japonya'da önerilen objektif derecelendirme modelleri, canlı çok katmanlı fikri hak ihaleleri, hisse senedi endeksleri ve kurumsal değerine fikri hak dayalı Borsa Yatırım Fonu sayılabilir. (NYSE: OTP ve NYSE: OTR). Bir dizi fikri hakla ilişkili finansal ürün, yatırımcıların ve şirketlerin fikri hakları sahiplenmesine olanak tanımaktadır.

Fikri hakkı değerlendirirken değerlemenin kapsamını ve hedefini de göz önüne almak önemlidir. Tek bir patentin değerlemesi, belirli bir teknolojinin veya bir şirketin patent portföyünü tamamını kapsayan bir patent portföyünü değerlemesinden farklıdır. Teknoloji transferi söz konusu olduğunda — özellikle de erken dönem teknolojiler için — bir değerlemenin asıl amacı resmi değil, stratejiktir. Standart temelli patentlerin parasal bir değerlendirmeye tabi tutulması durumunda, değerlendirme modellemesinde adil, makul ve ayırmacı olmayan (FRAND) şartları dikkate alınacaktır. Know-how değerlemesi, özellikle sorun yaratabilir. Fikri hak varlıklarının değerinin artan oynaklığı, değerlemenin amacına bakılmaksızın zorluklar ortaya koymaktadır.

²⁶ Idem.

Fikri hak ile ilgili inceleme çalışmaları yürütürken işletmeler ve finansal topluluk, fikri hak varlıklarının değerinin doğru yasal analiz olmadan saptanamayacağını farkına varmalıdır. Bu tür çalışmalar, fikri hakkın finansal değeri hakkında daha güvenilir bilgi sunmanın yanı sıra, ticarete yönlendirme ve strateji belirleme için kullanışlı bilgiler sağlar. Atıf analizi gibi diğer otomatik teknikler, en iyi ihtimalle, fikri hak değerine ilişkin oldukça kapsamlı bir rehberlik sağlar ve oldukça yanıltıcı olabilir.

Maliyetle ilgili muhasebe kuralları, dahili olarak geliştirilen varlıkların gerçek piyasa değerinden veya potansiyel yatırım getirisinden daha düşük görünmesine neden olabilir ve bu da şirketin piyasa değerini düşürür. Çoğu ülke, varlığın sonraki yıllarda yeniden değerlendirilip pazarlanmasına izin verdiğinden, bu önemli bir sorun gibi görünmemektedir. Bununla birlikte, bazı ülkelerde yeniden değerlendirme kısıtlamalarına tabidir.

2013'te Avrupa Komisyonu'nun (EC) *Fikri Mülkiyet Değerlemesi Uzman Grubunun Nihai Raporu* yayımlandı.²⁷ Bu rapor, şirketlerin muhasebe koşullarında maddi olmayan varlıkları daha iyi değerlendirecekleri ve fikri hak varlıklarından daha iyi değer elde etmek için fırsatları arttıran ve kaldıraçlı finansman sağlayan bir dizi kuralı temsil etmektedir. 2015 yılında Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD), maddi olmayan varlıklarla ilgili Temel Amortisman ve Kâr Varlığını Değiştirme (BEPS) Eylem Planı 8-10 kapsamında transfer fiyatlandırması ile ilgili nihai raporunu yayınladı.²⁸ 2011 yılında Alman Standardizasyon Enstitüsü (DIN), Norm 77100 Patent değerlemesini — Parasal Patent Değerleme Genel Prensipleri'ni yayınladı.²⁹

Dünya Fikri Haklar Örgütü (WIPO), OECD ve Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu (UNECE) gibi hükümetler arası örgütler bu konuyla ilgili seminerler düzenlemekte ve kaynakları derlemektedir. Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu (UNCITRAL), Fikri Hak Varlıklarını Güvenli İşleme İlgili Yasama Rehberinin³⁰ kapsamına almıştır. Bu kılavuz, düşük maliyetli finans ve kredilerin mevcudiyeti hakkında yasal kısıtlamaları ortadan kaldırmak üzere ülke kanunlarının uluslararası düzeyde nasıl uyumlu hale getirilebileceği konusunda tavsiyeler sunmaktadır.

Değerleme mekanizmalarını standartlaştırmak için çeşitli bölgesel ve uluslararası girişimler üstlenilmiştir. ABD Finansal Muhasebe Standartları (FASB), Uluslararası Değerleme Standartları Komitesi (IVSC), Alman Standardizasyon Enstitüsü (DIN), Uluslararası Finansal Muhasebe Standartları Kurulu (IFASB), Uluslararası Standartlar Organizasyonu (ISO) ve OECD gibi değerlendirme standartlarını geliştirme girişiminde bulunan bir dizi kuruluş bulunmaktadır.

GELECEK PERSPEKTİFLERİ | Patent alımı ve satımı gelişmeye devam etmektedir ve örneğin Avrupa Komisyonu tarafından, özellikle de KOBİ'lerin sabit fikri hak varlıkları konusunda olduğu gibi, teşvik edilmektedir. Öte yandan, patent haklarını edinen, lisanslayan ve uygulayan patent iddiasındaki teşkilatların yanı sıra, patent haklarını alan ve üyelerine lisanslayan patent toplama teşkilatlarının faaliyetlerinde de bir artış bulunmaktadır. Alımı ve satıma konu olan patentlere artan ilgi ve bunların değerleri, patent davalarında da görülmektedir. Örneğin, ABD'de bölge mahkemelerindeki patent davaları 2014'ten 2015'e % 15 oranında artmıştır.³¹

²⁷ Fikri Mülkiyet Değerlemesi Uzman Grubunun Nihai Raporu (2013) için bakınız: ec.europa.eu/research/innovation-union/pdf/Expert_Group_Report_on_Intellectual_Property_Valuation_IP_web_2.pdf .

²⁸ Bakınız www.oecd.org/tax/beps/beps-actions.htm .

²⁹ Bakınız *Patentbewertung – Grundsätze der monetären Patentbewertung* (2011) at www.beuth.de/ .

³⁰ *UNCITRAL Güvenli İşleme İlgili Yasama Rehberi – Fikri Mülkiyet Haklarının Güvenliği Hakkında Ek* (2011), www.uncitral.org/pdf/english/texts/security-ig/e/10-57126_Ebook_Suppl_SR_IP.pdf .

³¹ Lex Machina 2015 Yıl Sonu Trendleri, lexmachina.com/lex-machina-2015-end-of-year-trends/ .

Gittikçe daha çok sayıda hükümet, işletmelerini kendi fikri haklarını kullanmaya teşvik etmek için programlar oluşturmakta ve şirketlerin bu varlıklara dayalı fonlar yaratmalarına yardımcı olmaktadır. Bu bağlamda, fikri haklarının değerlendirilmesi işletmeler için önem arz etmektedir.

Faaliyetteki şirketlerinin alım ve satım faaliyetleri artmaktadır. Bunun nedeni, atıl fikri hak varlıklarından elde edilecek değer algısı arttığı için, Bu değer azaldığına dair damgalanma azalmakta ve çapraz lisanslama ve karşı dava iddiaları için portföy boşluklarını doldurmak için patent edinme ihtiyacının büyümesi gerçeğidir. Patent pazarındaki son faaliyet, belli bir patentin değerinin, altında yatan teknolojik değerinden, patentin belirli bir sektördeki mevcut şirket portföyüne eklediği değere kadar değişen çeşitli bağlamsal faktörlerden etkilenebileceğini göstermiştir.

Mahkemelerin, patentleri değerlendirecek yöntem ve kanıtların uygun olup olmadığının tespit edilmesine olan ilgisini artmakta ve değerlendirme uzmanı raporlarının dava sürecinde sağladığı patent hasar analizlerini kapsamlı giderek artan bir şekilde incelemekte ve yorumlamaktadırlar.

B. Fikri hak varlıklarının edinilmesi

I. PATENTLER

1. Patent ofisleri arasındaki işbirliği ve maddi patent kanunu uyumlaştırması

ARKAPLAN | İş dünyasının, ticaretin ve teknolojinin etkisi gittikçe globalleştiği için, patent gibi fikri varlıkların değeri konusunda farkındalık da artmıştır. Bu durum, 1990'ların ortalarından bu yana dünya çapında açılan patent başvurularının sayısındaki istikrarlı bir artışa neden olmuştur. Sonuç olarak, büyük patent ofislerinde bekleyen patent başvurularının bekleme süreleri artmaktadır. Bu gelişmenin ilgili tüm taraflar için getirdiği sorunlar, patent ofisleri arasında iş paylaşımının kolaylaştırılması gerektiğinin altını çizmektedir. Bu bağlamda iş paylaşımı, patent ofislerinin aynı buluşla ilgili başvurular için araştırma stratejileri, araştırma ve inceleme sonuçları hakkında bilgi paylaşması ve bu bilgileri bu tür başvurulara yapılan araştırma ve inceleme çalışmaları ile bağlantılı olarak kullanması anlamına gelir. Böyle bir iş paylaşımına katılan patent ofisleri, bir patentin verilip verilmeyeceğine kendileri karar vermenin nihai sorumluluğunu sürdürecektir.

Hepsi beraber IP5 olarak bilinen, dünyadaki beş büyük patent ofisi, Avrupa Patent Ofisi, JPO (Japonya), KIPO (Kore), SIPO (Çin) ve USPTO (ABD), patent araştırma ve inceleme bağlamında iş paylaşımı amacıyla çeşitli alanlarda işbirliği yapmaktadırlar.

Patent ofisleri arasındaki işbirliği konusundaki bir diğer gelişme, Patent Süreçleri Anayolu (PPHs) olarak bilinmektedir. Bu işbirliği düzenlemeleri ofislere, daha önce diğer katılımcı ofisler tarafından yapılan inceleme ve araştırma çalışmalarını kullanmalarını ve böylece inceleme süreci için gerekli zamanın azalmasını sağlar. İlk PPH 2006'da USPTO ve JPO arasında bir pilot program olarak başlatılmıştı.

1970 yılın kadar giden bir Dünya Fikri Haklar Örgütü (WIPO) antlaşması olan Patent İşbirliği Anlaşması (PCT), uluslararası aşamada tek bir yüksek kaliteli araştırma ve inceleme sunarak uluslararası patent başvuruları gecikmeleriyle ortaya çıkan sorunların çoğunu ele almak üzere tasarlanmıştır. PCT sistemi, Mart 2017 itibarıyla 152 sözleşmecili devletle büyük bir başarı elde etti. Tek bir başvuru yoluyla, tüm PCT üye ülkelerinde patent koruması uygulanabilmektedir. PCT ayrıca, çok uluslu patent koruması talep etme ile ilişkili büyük maliyetleri ertelemekte ve başvuru sahiplerine, istenen ülkelerde veya bölgelerde başvurunun geçerliliğinin doğrulanmasına karar vermek için daha fazla zaman tanımaktadır. WIPO PCT Çalışma Grubu, PCT sistemini geliştirme görevini üstlenmiştir.

Aynı zamanda, WIPO'da patent kanunlarının uyumlaştırılması çalışmaları, o tarihte Anılan Patent Yasası Anlaşması (SPLT) üzerine yapılan müzakerelerin 2006'da bozulması nedeniyle etkin bir şekilde durduruldu. WIPO Patent Yasası Daimi Komitesi (SCP) 2008 yılında yeniden çalışmaya başlamasından sonra, çeşitli konular tartışılmış ve farklı çalışmalar ele alınmıştır. Ancak, ülke grupları arasındaki siyasi farklılıklar nedeniyle ele alınacak konuların seçimi zorlaşmıştır ve patent yasalarının uyumlaştırılması hâlâ bu tartışmaların kapsamı dışındadır.

GÜNCEL GÖRÜNÜM | Patentler gibi entelektüel sermayenin değeri konusunda artan farkındalık, dosyalanmış patent başvurularının tercil düzeyine katkıda bulunmuştur. 2015 yılında, dünya çapında

yapılan buluş patenti başvurularının toplam, 2014'e göre % 7.8 artışla 2.9 milyona ulaşmıştır.³² Bu büyümeye katkıda bulunan başlıca ülkeler Çin, Kore ve Amerika'ydı ve Çin patent bürosu 2011'de patent başvuruları açısından dünyadaki en büyük patent ofisi haline geldi. Bu gelişme, birikmiş kayıtları ilgili olarak patent ofislerine baskı oluşturmaya başlamıştır.

Buna paralel olarak patent kalitesi konusu, ulusal ve uluslararası düzeyde, üye ofisleri toplu olarak dünya çapındaki patent başvurularının yaklaşık% 80'ini ve PCT'ye göre açılan başvuruların% 95'ini ele alan IP5 dahilinde giderek daha fazla tartışılmaktadır.³³

IP5, patent araştırma ve incelemeleri için araştırma ve inceleme ortamını uyumlu hale getirmek ve ana araç olan PCT başta olmak üzere beş ofis arasında iş paylaşımını kolaylaştırmak için 2008'den beri birlikte çalışmaktadırlar.

IP5 ofisleri için ortak olan yeni bir patent sınıflandırma sisteminin geliştirilmesi, kuruluş projelerinden biridir ve maddi ve manevi usul hukukunun uyumlu hale getirilmesi öncelikli bir konudur.

WIPO'da ele alınan önemli konular hakkında ilerlemeyi teşvik etmek ve kolaylaştırmak ve özellikle patent hukuku uyumluluğunu ilerletmek için, Grup B+ (Avustralya, Kanada, Japonya, Yeni Zelanda, Amerika Birleşik Devletleri, Güney Kore, Avrupa Birliği üyesi devletler, Avrupa Komisyonu, Avrupa Patent Ofisi (EPO) üyesi ülkeler ve EPO) 2005'te kurulmuştur. Grup B + alt grubu, 2014 yılından bu yana Tegernsee Grubunun Mayıs 2014 raporuna dayalı olarak, ön yargısız bildirimler / ödemesiz kullanım süresi, çakışan uygulamalar ve önceki kullanıcı hakları üzerine çalışmaktadır.³⁴ Ayrıca, Haziran 2015'te, maddi patent yasasının uyumlaştırılmasına rehberlik eden amaç ve ilkeleri belirleyen bir yazı yayınlamıştır.³⁵

Patent Süreçleri Anayolu (PPH) ağı genişlemeye devam etmektedir. Ocak 2017'ye kadar, PCT sisteminin daha da geliştirilmesinin desteklenmesinin bir işareti olarak görülebilen PPH anlaşmalarına 45 patent ofisi katılmıştır. İlk başvuru makamında patent talepleri kabul edilebilir veya patent verilebilir olduğu tespit edilen bir patent başvurusu sahibi, bir PPH anlaşması uyarınca, belirli koşulların sağlanması şartıyla başka bir ofiste açılan ilgili başvurunun ikinci bir ofisteki hızlı patent incelemesine tabi olmasını isteyebilir. İkinci başvuru ofisi daha sonra ilk başvuru ofisinin araştırma ve inceleme sonuçlarını kullanabilir ve sonuç olarak başvuran, ikinci büroda açılan ilgili bir başvurunun daha hızlı işlenmesinden yararlanabilir. Bu durum, PPH'lere katılan ofisler tarafından patent başvurularının işlenmesini kolaylaştırmakta hem ilgili ofisler hem de başvuranlar için tasarruf sağlamaktadır.

Amerika Buluşlar Yasası (AIA), 16 Eylül 2011'de yürürlüğe girmiş ve ABD patent yasalarını dünyadaki diğer sistemlerle uyumlu hale getirmiştir. Yasanın önemli hükümler, AIA öncesi hükümlerin daha eski patent başvuruları için halen uygulanmasıyla, ilk- bulan -başvuracak standardı değişikliğini içeriyordu. Dahası AIA, Patent Mahkemesi ve Temyiz Kurulu (PTAB)'ndan önce, uygulamada sıklıkla kullanılan zorlu patent başvuruları için çeşitli kabul sonrası işlemler getirmiştir.

PCT ve PPH sistemindeki gelişmeler ve IP5 ofislerinin çalışmalarındaki iyileştirmeleri de içeren tüm bu projelerin hepsi, hem çok taraflı hem de ikili seviyelerde işbirliği koşullarını iyileştirmek için patent

³² Bakınız. www.wipo.int/pressroom/en/articles/2016/article_0017.html .

³³ Bakınız. www.fiveipoffices.org/about.html .

³⁴ Tegernsee Grubu – Danimarka, Fransa, Almanya, Japonya, Birleşik Krallık, ABD ve EPO'nun patent ofislerinden oluşan büro ve uzmanlardan oluşan ekipler – uyumlaştırmanın anahtarı olarak belirlenen dört ana konu hakkında 2011 yılından beri çalışmaktadır: yetkisiz kullanım süresi; Başvuruların yayınlanması için 18 aylık gecikme; Çakışan başvuruların iyileştirilmesi; Ve önceki kullanıcı hakları.

³⁵ Bakınız. www.ic.gc.ca/eic/site/cipointernet-internetopic.nsf/eng/wr04008.html .

başvurularını araştıran ve inceleyen patent ofisleri arasında çok teşvik edici ve güçlü bir uyum sinyali vermektedir.

GELECEK PERSPEKTİFLERİ | Büyük patent ofislerindeki birikmiş işlerle ilgili sorunun önemli bir süre daha devam etmesi beklenmektedir. Olası yollara odaklanmak, patent ofislerinin ve patent başvurusunda bulunanların yanı sıra üçüncü kişiler ve genel olarak toplum için önemli bir konudur.

PCT sisteminin önemli bir kullanıcısı olan iş dünyası, sistemi desteklemekte ve WIPO'daki çabaların artırılmasını teşvik etmektedir. İş dünyası özellikle, PCT sisteminin iyileştirilmesine yönelik çabaları takip etmeye ve desteklemeye devam edecek ve böylece patent araştırmaları ve incelemelerinde iş paylaşımı için PCT sistemi etkin bir araç haline gelecektir. Patent Süreçleri Anayolu olumlu gelişmeler olması yanında, hem kendi başarılarına hem de PCT sisteminin iyileştirilmesine yönelik araçlar olarak bu tür iş paylaşım sistemleri bağlamında yüksek kaliteli patent araştırmaları ve incelemeleri temelinde önemlidir. İş dünyası, diğer şeylerin yanında, etkinliklerini, sürdürülebilirliği ve PCT sistemi ile tutarlılığı sağlamak için PPH'lerin gelişimini takip etmeye ve desteklemeye devam edecektir. Dahası, IP5 ofislerinin kuruluş projeleri üzerindeki çalışmaları önemli ve olumlu bir gelişmedir ve iş dünyası tarafından yakından izlenmelidir.

WIPO SCP'deki kapsamlı patent yasası uyum tartışmalarındaki blokaj devam etmekle birlikte, WIPO PCT Çalışma Grubunun yanı sıra SCP'de yapılan işler ve çalışmalar aktif olarak takip edilmeyi hak etmektedir. İş dünyası, patent sistemi dengesine ilişkin genel tartışmada aktif bir rol oynamalı ve inovasyon ve ekonomik kalkınmayı desteklemedeki olumlu rolünü açıklamalıdır.

Hükümetler, PCT sistemini güçlendirmek için adımlar atmalı, sistemdeki ulusal ofisler tarafından yapılan işin kalitesini arttırmalı ve başvuru sahipleri tarafından kullanımını teşvik etmelidir. İş dünyası aynı zamanda, PPH'ler tarafından temsil edilenler gibi PCT sistemi ile tutarlı çalışma paylaşımı çabalarının yanı sıra, maddi patent uyumlulaştırması için ilerleme sağlamaya yönelik diğer girişimleri de teşvik etmektedir.

ICC'NİN KATKILARI | ICC, SCP oturumlarına katılmakta ve avukat-müvekkil ayrıcalıkları, istisnalar ve patent haklarının kısıtlılıkları, teknoloji transferi ve standartları ve patent konularında beyanlar ve / veya belgeler sunmaktadır. ICC, PCT'nin kullanımının ve güçlenmesini desteklemeye devam edecek ve IP5 ofislerinin iş paylaşımı üzerindeki çalışmalarını da izleyecektir. Ayrıca, ICC, birçok patent ofisi arasında yer alan Patent Süreçleri Anayolu (PPHs) da dahil olmak üzere diğer iş paylaşımı girişimlerinin gelişimini takip etmeye devam edecektir. ICC, *patent ofisleri arasında işbirliği: patent başvurularında önceki teknik araştırmaları* başlıklı bir makale yayımlamıştır.

2. Patent kalitesi

ARKAPLAN | Son yıllarda dünya çapında yapılan patent başvurularının artan sayısı, inceleme ve karar bekleyen başvuruların çokça birikmesine neden olmuştur. Buna paralel olarak, verilen patentlerin kalitesinin düştüğü ve bunun bir taraftan hak sahiplerinin menfaatleri ile diğer tarafta kamu menfaatleri arasında dengenin bozulmuş olabileceği kaygıları ortaya çıkmış ve patent sisteminin düzgün işleyişi riske girmiştir.

GÜNCEL GÖRÜNÜM | Sonuç olarak, patent kalitesi meselesi incelenmekte ve farklı seviyelerde eylemler gerçekleştirilmektedir. Patent ofisi düzeyinde, patent kalitesi, hem ulusal bağlamda hem de

IP5 patent ofisleri arasındaki işbirliği bağlamında, birçok ülkede önemli bir temadır³⁶. IP5'in çalışmasında, patent kalitesi, sözde vakıf projelerinden biridir. Teknik kademedeki bu çalışmalar, patent inceleme işlemleri, patent ofisleri ile kalite kontrol sistemleri arasındaki iş paylaşımı gibi unsurlara odaklanmaktadır.

WIPO Patent Yasası Daimi Komitesi (SCP)'nin ana çalışma konularından biri, patent kalitesi konusudur.

Patent kalitesi başka açılardan da incelenmektedir. Örneğin, düşük kalitedeki patentlerin, inovasyona ve teknolojik gelişime yönelik teşvik edici patentlerin rolü üzerindeki etkileri ekonomik açıdan incelenebilirken, hukuki konularda ise patentlerin geçersiz kılınması konusu incelenebilir. Ekonomik İşbirliği Kalkınma Örgütü (OECD), patent kalitesinin ölçülmesi üzerine çalışmaktadır ve konuyla ilgili bir araştırma yayımlamıştır.³⁷

Patent kalitesi konusu, imzacı ülkelerin patent ofisleri arasındaki patent işbirliği ve çalışma paylaşımı hükümlerini içeren Trans-Pasifik Ortaklığı (TPP) anlaşması gibi son uluslararası antlaşmalara dahil edilmiştir ve bu işlemlerin iyileştirilmesine yönelik hukuk ve ceza uygulamaları taahhüt altına alınmıştır.³⁸

Birçok ülke, kamu yararına olduğu gerekçesiyle herkes tarafından başlatılabilen kabul sonrası geçersiz kılma işlemleri gibi "patent temizliği" mekanizmaları sağlamaktadır. Kabul sonrası geçersiz kılma, kabul sonrası inceleme sisteminin kullanıma sunulmasının ardından, ABD'de patent kalitesini yükseltmek için önemli bir araç haline gelmiştir. Avrupa'da, kurulacak olan Birleşik Patent Mahkemesi, Birleşik Patent Mahkemesindeki hükümlerle bağlı olan Birleşik Patentler (UP'ler) ve diğer Avrupa Patentleri (EP'ler) üzerinde kabul sonrasında geçersiz kılınmaya ilişkin yetkiye sahip olacaktır. Çin mahkeme sistemi, Nisan 2016'da yürürlüğe giren ve başvuru sahiplerine önemli rehberlik sağlayan talep oluşturma ile ilgili kurallar düzenleyerek patent kalitesinin sağlanması için çaba harcamıştır.³⁹

GELECEK PERSPEKTİFLERİ | Verilen patentlerde yeterli seviyede kalitenin sağlanması tüm paydaşların çıkarınadır. İş dünyasının bu çalışmayı farklı bağlamlarda takip etmesi ve bunlara dahil olması önemlidir.

3. Yeni kullanımların patent verilebilirliği

ARKAPLAN | Bilinen ve patentli bir buluşun yeni bir kullanımı, yeni uygulamanın buluşçusu için sadece ticari açıdan değil, aynı zamanda toplumsal açıdan önemli olabilir. Dolayısıyla, bu tür ikinci kullanım buluşlara uygun koruma sağlamak için güçlü argümanlar bulunmaktadır.

GÜNCEL GÖRÜNÜM | İzin verilen talep biçimleri değişiklik gösterse de birçok ülke, ikinci kullanım patentleri sağlamaktadır. Bir dizi ikili serbest ticaret anlaşması tüm buluşların patent verilebilirliğini gerektirmekte iken, yakın tarihli Trans-Pasifik Ortaklığı⁴⁰ anlaşması, imza sahiplerinin, bilinen bir ürünün yeni kullanımları, bilinen bir ürünün kullanılmasına ilişkin yeni yöntemler veya bilinen bir ürünün kullanımının yeni süreçleri için patent sağlamasını zorunlu kılmıştır.

³⁶ Çin, Japonya, Kore, ABD ve Avrupa Patent Ofisleri.

³⁷ Bakınız *OECD Bilim, Teknoloji ve Sanayi Çalışma Belgeleri 2013/03* – 6 Haziran 2013.

³⁸ Bakınız TPP, Madde 18.14.

³⁹ Bakınız *Patent İhlali Anlaşmazlığı Davalarında Hukukun Uygulanmasına İlişkin Birkaç Sorun (II)*.

⁴⁰ Bakınız TPP, Madde 18.37.

Andean Topluluğu ülkelerinde, bilinen veya yeni olmasına bakılmaksızın kullanımlar, patentlenemeyebilmektedir ki Arjantin de bu ölçütleri uygulamaktadır. Andean Adalet Divanı (ACJ), TRIPS Anlaşması'nın 27. maddesi'nin üyelerine yalnızca, ürün, bileşenler veya süreçlerle ilgili buluşlara münhasır koruma sağladığı şeklinde yorumlamıştır. ACJ ayrıca, kullanımların TRIPS kapsamındaki konulardan farklı yeni bir kategori olduğu görüşünü benimsemektedir. Dolayısıyla bu tür kullanımlar için TRIPS kapsamında koruma verilmesi gerekmez. ACJ ayrıca, bu kullanımların sanayiye uygulanabilirlikten yoksun olduğunu belirtmiştir.

Hint Patent Yasasının üçüncü kısmında, patent verilmeyen buluşlar arasında, bilinen bir işleme, makineye veya cihaza ait sadece basit bir kullanımın yanı sıra, bilinen bir madde için herhangi bir yeni sahiplik veya yeni kullanımının keşfedilmesi de listelenir.⁴¹ Sadece belirli bir talep formatını hariç tutmakla birlikte, Avrupa Patent Ofisi Genişletilmiş Temyiz Kurulu — 2010'da yayınlanan G 2/08 kararıyla -, bu ikinci kullanımlara Avrupa Patenti Sözleşmesinin mevcut versiyonu uyarınca patent verilebilmesi konusunda çok kapsamlı bir yaklaşımını açıkça teyit etmiştir. İkinci tıbbi kullanım taleplerinin önemi ayrıca, Almanya, Hollanda ve Birleşik Krallık'taki birçok yeni vakayla vurgulanmıştır.

GELECEK PERSPEKTİFLERİ | İş dünyası; Dünya Ticaret Örgütü (WTO), WIPO ve hükümetler gibi yetkili mercileri, ikinci kullanımın bir saf keşif olmaktan öte olduğu ve patent başvurusu için yeni ve inovatif nitelikteki kriterleri yerine getirmesi koşuluyla tam korumayı hak eden endüstriyel uygulanabilirlik sunduğu konusunda ikna etmelidir.

4. Avrupa'daki patent sistemi üzerine yapılan çalışmalar

ARKAPLAN | Avrupa'da üniter yapıların olmaması ve patentle ilgili uyumsuzluklar için entegre, uzmanlaşmış ve birleşik bir yargının bulunmaması, Avrupa Komisyonu, AB Üye Devletleri ve paydaşlar arasında uzun yıllardır tartışılan konulardır. Son olarak, halledilmesi gereken bu iki konu üzerinde, Avrupa patenti üzerinde birleşik etkinlikle bir AB Tüzüğü (Birleştirilmiş Patent; UP Tüzüğü), Birleştirilmiş Patent için çeviri düzenlemeleri hakkında bir AB Tüzüğü (UPTA Tüzüğü) ve Bir Avrupa Birliği Patent Mahkemesi Anlaşması (Birleşik Patent Mahkemesi (UPC) Anlaşması) Birlik Patenti (UPTA Tüzüğü)'nü içeren bir paket üzerinde anlaşmaya varılmıştır. Birleşik etki, Birleştirilmiş Patent'in Tek Taraflı Patent sistemine (UP Üye Devletleri) katılan tüm ülkelerde eşit koruma sağlaması ve aynı etkiye sahip olması anlamına gelir.

Bununla birlikte, dil — politik açıdan hassas bir konu — kilit sorun olarak ortaya çıkmıştır. Çeviri düzenlemelerinde AB üyesi ülkeler arasında herhangi bir anlaşmaya varılamayacağından, AB Konseyi Mart 2011'de UP ve UPTA Tüzüklerinin AB Antlaşmalarında yer alan gelişmiş bir işbirliği işlemleri kapsamında ele alınması kararına vardı. 27 Avrupa Birliği Üye Ülkesinden sadece İtalya ve İspanya bu Genişletilmiş İşbirliği'ne katılmadı ve bu işlemlere karşı Avrupa Birliği Adalet Divanı'nda (CJEU) bir dava açtı ve dava Nisan 2013'te reddedildi. İspanya, CJEU tarafından da reddedilen başkaca iki dava daha açtı. İtalya, bu arada UP Tüzüğü'nü kabul etti ve dolayısıyla birleşik patent sistemine katılmaya karar verdi.

GÜNCEL GÖRÜNÜM | Aralık 2012'de Avrupa Parlamentosu, AB Konseyinin iki taslak düzenleme (Birleştirilmiş Patent ve Dil Düzenlemeleri) için uzlaşma önerilerini kabul etti. Tüzük, 20 Ocak 2013 tarihinde yürürlüğe girdi ancak, yalnızca UPC Anlaşması'nın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren uygulanacaktır.

⁴¹ "Bilinen bu işlem yeni bir ürünle sonuçlanmazsa veya en az bir yeni tepken kullanmazsa" (Kısım 3d).

UPC Anlaşması'nın yürürlüğe girmesi için Fransa, Almanya ve Birleşik Krallık da dahil olmak üzere en az 13 ülke onaylamalıdır. Mart 2017 itibarıyla Fransa da dahil olmak üzere oniki imzacı ülke Anlaşmayı onaylamıştır. Birleşik Krallık'ın Avrupa Birliği'nden ayrılma kararına rağmen, Birleşik Krallık hükümeti Kasım 2016'da UPC Anlaşması'nın İngiltere tarafından onaylanmasına yönelik hazırlıkların devam edeceğini belirtti. Mahkemenin Aralık 2017'de faaliyete geçmesi bekleniyor ancak sistemin yürürlüğe girmesi için zaman çizelgesi henüz belli değil, çünkü gerekli onayların alınması gerekmektedir.

GELECEK PERSPEKTİFLERİ | UP Tüzüğü uygulanmaya başladıktan sonra, Birleştirilmiş Patent için ayrı bir izin işlemleri uygulanmayacaktır. Daha ziyade UP, EPC'ye göre EPO tarafından bir Avrupa Patenti verilmesi sonrasında bir doğrulama işlemi elde edilebilir. Bu doğrulama, EPC Üye Devletleri'nde verilen Avrupa Patentlerinin mevcut bireysel geçerliliğine benzer olacaktır. Avrupa Patentinin geleneksel bireysel geçerliliği, özellikle, Birleştirilmiş Patent'e erişimi olmayan EPC Üye Devletleri için mevcudiyetini sürdürecektir. Bununla birlikte, UP'nin geçerliliği bir kez onaylandıktan sonra, bir UP Üye Devletindeki geleneksel bireysel doğrulama hariç tutulacaktır ve bunun tersi de geçerli olacaktır. Birleştirilmiş Patent, tüm UP Üye Devletleri için sınırlandırılmış, aktarılabilir, iptal edilebilir veya geçerliliğini kaybedebilir. Bir Birleştirilmiş Patent, UP Üye Ülkelerinin topraklarında kısmen veya tamamen etkili olacak şekilde lisanslanabilir. Yenileme ücretleri EPO'ya ödenecektir.

UPTA Tüzüğü, uygulananabilir olduğunda, geçiş döneminde — ki bu Tüzüğün yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en fazla 12 yıl geçince sona erecektir — Birleştirilmiş Patent'in geçerliliğinin sağlanması üzerine ilave çeviriler yapılmasını sağlamaktadır. Avrupa Patenti işlem dilinin Fransızca veya Almanca olduğu durumlarda, tarifnamenin İngilizce'ye tam bir çevirisi sunulmalıdır; buna karşın, İngilizce'nin dava dilinde olması şartıyla, şartnamenin birinin resmi diline tam bir tercümesi UP Üye Devletleri sağlanmak zorundadır. Bu çeviriler sadece bilgi amaçlı olacak ve yasal bir değeri olmayacaktır.

UPC Anlaşması yürürlüğe girdikten sonra, Avrupa Patentlerinin ve Birleştirilmiş Patentlerin ulusal olarak onaylanmış ulusal bölümlerinin ihlali ve geçerliliği ile ilgili özel yargı yetkisine sahip uzmanlaşmış bir patent mahkemesini öngörmektedir. Bununla birlikte, Anlaşmanın yürürlüğe girdiği andan itibaren en az yedi yıllık bir geçiş dönemi için Avrupa Patentleri ve bekleyen Avrupa Patent başvuruları, bu bildirimden ilgili bir bildirimde bulunarak (reddetme) muaf tutulabilir.

UPC büyük oranda merkeziyetçi olmayan bir İlk Derece Mahkemesi, Temyiz Mahkemesi ve bir Sicil'den oluşacaktır. İlk Derece Mahkemesi, Londra'da ve Münih'te iki bölüm ile Paris'te bulunan merkezi bir bölümden ve UP Üye Ülkelerindenki birkaç yerel ve bölgesel bölümlerden oluşacaktır. Temyiz Mahkemesi Lüksemburg'da bulunacaktır. İlk Derece Mahkemesinin merkezi bölümü, geçersizliğe ilişkin hak talepleri için özel forum olacaktır. Bununla birlikte, geçersizlik, yerel veya bölgesel bölünmeden önce, ihlal davalarındaki karşı davalarda da gündeme getirilebilir.

İşlemlerin yerel ve bölgesel bölümden önceki dili, bölüm safhasındaki resmi dil olacaktır. Ancak belli koşullar altında diğer dil seçenekleri de sağlanacaktır. Merkezi bölmeden önceki dil, Avrupa Patenti'nin işlemlerinin dili olacaktır. İtirazlar, ilk etapta kullanılan dilde, normal olarak duyurulacaktır. Tüm bölümler, UPC'nin ayrılmaz bir parçası olacak ve tek biçimli işlemlerle şekillenecektir; Bölümler uzmanlaşmış ve farklı organlar olacak, ancak CJEU ile bağlantılı olacaklardır ve AB yasalarının ve geçiş anlaşmalarının yorumlanması ve uygulanmasını amaçlayacaklardır.

Geçmişte olduğu gibi paydaşlar, maliyet etkinliği ihtiyacını vurgularken AB'deki UP sistemiyle ilgili devam eden çalışmaları — Özellikle, UPC Hazırlık Komitesi ve EPO'nun İcra Kurulu uygulama kuralları üzerine yaptıkları çalışmalar ve Tek Patent için ücret yapısı — memnuniyetle karşılamaya devam edecektir.

ICC'NİN KATKILARI | ICC, Birleştirilmiş Patent ve Birleşik Patent Mahkemesi için ayrıntılı uygulama kuralları ve ücret yapısı üzerindeki çalışmaları takip etmeye ve Brexit'in ortaya koyduğu olası sorunları ifade etmeye devam edecektir. Öncekilerde olduğu gibi, ICC bu konularda da etkili örneklerle öneri sunmayı sürdürecektir.

5. Dil ile ilgili konular

ARKAPLAN | Dil genellikle hassas bir sorundur. Sadece ekonomik açıdan bakıldığında, patent işlemleri için tek bir dilin yararı, yalnızca fikri hakların sahibi değil, üçüncü kişilerin fikri hakları ihlal etmeden dış pazarlara girmek isteyen işletmeler için de açıktır. Bununla birlikte, dil seçimi, ulusal kimlik, kültür ve egemenlik açısından da önemli etkilere sahiptir. Bu konunun siyasi hassasiyeti, Avrupa Komisyonunun AB'deki tek patent rejimi önerisiyle ilgili uzun yıllardır devam eden tartışmalarla ortaya konmaktadır.

GÜNCEL GÖRÜNÜM | Günümüzde pek çok ülke, başvuru ofisinin resmi dilinden başka bir dilde belge kullanılarak patent başvurularının yapılmasına izin vermektedir. Resmi dilin genel olarak belirli bir süre içerisinde tercümesi sağlansa da, bu seçenek başvuru sahiplerinin başvurularını yapmalarını kolaylaştırmıştır.

Avrupa'da fikri hak sahipleri için daha ileri bir gelişme, 2008 yılında yürürlüğe giren Avrupa Patentleri'nin Verimesi Hakkındaki 65. Maddenin (Londra Anlaşması) Uygulanmasına İlişkin Anlaşma'dır. Bu anlaşma, verilen Avrupa Patentleri için Avrupa Patent Sözleşmesinin Üye Ülkelerindeki geçerlilik şartları gereğince çeviri gereksinimlerini azaltmıştır. Fransa, Almanya ve Birleşik Krallık da dahil olmak üzere Avrupa Patent Ofisi'nin resmi bir dili olan bir dil ile sözleşmeyi imzalayan devletler, artık doğrulama için çeviri gerekliliklerinden tamamen feragat etmiş olsa da, diğer sözleşmeciler Devletler taleplerin resmi dile çevrilmesini ve şartnamelerin EPO'nun başka bir resmi diline tercümesini gerekli görmektedir (çoğu durumda İngilizce). Bununla birlikte, Londra Anlaşması, sözleşmeciler devletlerin tam tarifnamelerinin patent davası kapsamında çevrilmesini talep etme hakkını saklı tutmaktadır. Bu Sözleşme, Avrupa Patentleri için geçerli doğrulama maliyetlerini önemli ölçüde azaltmada kilometre taşı olarak değerlendirilebilir.

Diğerleri ile beraber, Avrupa Patent Ofisi (EPO), Japonya (JPO), Kore (KIPO) ve Çin (SIPO) ve ayrıca WIPO tarafından sağlanan makine çevirisi araçlarının geliştirilmesindeki ilerleme, çeşitli avantajlar getirmiştir. Makine çevirisi, ya önceki teknik değerlendirmesi ya da üçüncü taraf patentlerin önleyici ihlal değerlendirmesi için, - ki sonuncusu patent başvurusu güçlü olan ülkelerde pazara giriş için önemli bir konudur- yabancı dil patent dokümanlarının hızlı ve nispeten düşük maliyetli ilk görüş analizini kolaylaştırmaktadır. Ayrıca makine çevirisi, patent ofisleri arasındaki iş paylaşımını teşvik etmekte ve inceleme kalitesinin artmasına yardımcı olmaktadır.

GELECEK PERSPEKTİFLERİ | Daha güçlü makine çevirisi araçlarının geliştirilmesi, ileride dil meselesinin önemini kademeli olarak düşürebilecek kapsamlı patent bilgilerine kolay ve düşük maliyetli erişimi teşvik edecektir. Dünyanın en büyük beş fikri haklar ofisi (IP5) gibi patent ofisleri bu işlemi aktif bir şekilde sürdürecektir, çünkü bu patent ofislerinde mevcut iki veya hatta çok dilli tam cümle çevirilerin olması —ör. öncelikli belgelerin çevirilerinden başlayarak— daha fazla ilerleme sağlamak için oldukça değerli bir temel oluşturmaktadır.

ICC'NİN KATKILARI | ICC, ilgili paydaşlar için yasal kesinliği koruyarak, patent süreçlerinde ve yürütülmesinde çeviri maliyetlerini azaltmaya yönelik girişimleri cesaretlendirmeye devam edecektir. Ayrıca, geçmişte olduğu gibi (ICC'nin Haziran 2009'daki Londra Anlaşmasına Ek Katılım İhtiyacı raporuna bakınız) ICC, Londra Anlaşmasına henüz katılmamış hükümetlerin mümkün olan en kısa sürede katılmalarını teşvik edecektir.

II. TASARIMLAR

ARKAPLAN | Tasarım kanunları, bir ürünün dışa dönük görünüşünü korumayı salık vermektedir. Tasarımlar, 1883 Paris Sözleşmesi'nde kabul edildiği gibi, uzun süredir korunan bir fikri hak haline gelmiştir. 1999 Cenevre Yasası tarafından en son güncellenen 1925 Hague Sistemi, Avrupa Birliği (AB) ve Afrika Fikri Haklar Örgütü (Africaine de la Propriété Intellectuelle) (OAPI) dahil olmak üzere sözleşmeli taraflar için (Şubat 2017 itibarıyla 66 ülke) Dünya Fikri Haklar Örgütü (WIPO) aracılığıyla merkezi bir başvuru sistemi kurmuştur. Lahey Sistemine olan ilgi, özellikle 2014'ten bu yana Kamboçya, Japonya, Kuzey Kore, Güney Kore, Türkmenistan ve ABD'nin katılımı ile artmaktadır. Katılması beklenen bir sonraki ülkeler Çin, Kanada, İsrail ve Birleşik Krallık'tır.

Tasarım başvurularının artan başarısı ile, tasarımlar üzerindeki asli yasaların uyumlaştırılması ihtiyacı önemli bir konu haline gelmiştir. Nitekim, korunmanın ölçütleri, kapsamı ve süresi, eserler ve ticaret markaları gibi diğer koruma şekilleriyle birlikte var olma imkânı, hak ihlallerine karşı testler ve etkili telafi gibi maddi kurallardaki ulusal farklılıklar, tasarım sahiplerinin uluslararası alanda etkili korunmasının zorlaştırmaktadır.

GÜNCEL GÖRÜNÜM | Uluslararası düzeyde tasarım rejimlerinde önemli bir farklılık bulunmaktadır — TRIPS Anlaşması'nın sadece iki -25 ve 26 -maddesi endüstriyel tasarımların korunmasına ayrılmıştır. Bu maddeler, kopyalanan korumalı tasarımı yeniden üreten ürünlerin ticari olarak imalatı ve satışına karşı, en az 10 yıl korunacak yeni veya orijinal tasarımlar için asgari koruma standardı ilkesini belirlemişlerdir.

Bugün, ulusal tasarım yasaları, bir ülkeden diğerine, aşağıdaki gibi birçok açıdan farklılık göstermektedir:

- Tescil aşamasında yenilik / özgünlük kriterlerinin incelenmiş olması veya olmaması.
- 10 yıldan 15-25 yıla kadar değişen koruma süreleri. Örneğin AB'de 5 yıl ve 5 kez yenilenebilir.
- Bir ürünün tamamına veya parçalarına verilen koruma — örneğin 2017'de yürürlüğe girecek olan Çin Patent Yasası için önerilen 4. değişiklik, açıkça kısmi tasarımlara koruma sağlamaktadır.
- Farklı tasarım rejimlerinin bir arada varlığı — tasarım patentleri (Çin, ABD), endüstriyel tasarımlar ve tasarımlar — her zaman açıkça sınırlandırılmamıştır.
- Tasarım koruması ile eser sahipliği, ticaret markası, patent ve faydalı modeller ve ticaret elbisesi (trade dress) gibi diğer koruma biçimleri arasındaki etkileşim. Çoğu ülke, her bir fikri hakkın gereklerini yerine getirme ilkesine bağlı olarak birikimli korumayı ve eser sahipliği korumasının sona ermesini gerektiren tasarım korumasının sona ermesi gibi olası kısıtlamaları kabul etmektedir.
- Bireysel karakter, işlevsellik ve formların çeşitliliği, görünürlük gereksinimi, genel izlenim, referans kişinin (AB'deki bilgilendirilmiş kullanıcı) bakış açısı, estetik özelliklerin ve dekorasyonun etkisi gibi geçerliğin ve ihlalin değerlendirme ölçütleri; ki bunlar ülkeden ülkeye değişen sübjektif değerlendirmelerdir.

Dahası, tasarımların korunmasıyla ilgili endişeler ve riskler, ilgili iş sektörünün özelliklerine oldukça bağlıdır. Örneğin, mobil cihaz endüstrisi, cep telefonları ve dijital tabletler için minimum geometrik

şekiller için tasarım korumasıyla mücadeleye girişirken, otomobil endüstrisi yedek parçalara tasarım koruması için teknik işlev engelleri ve antitröst itirazlarıyla karşı karşıya kalmaktadır.

Tasarım yasalarının uyumlaştırılmasının yolu: Genel olarak yüksek, orta ve düşük gelirli ülkeler tarafından desteklenen ve tasarımın kaydını basitleştirmek ve standardize etmek amacıyla şu an WIPO'da bir tasarım kanunu antlaşması imzalanması için çaba harcanmaktadır.

Geçerli taslak, kayıtlı ilgili formaliteleri kapsamakta ancak önemli sorunları kapsamamaktadır. Tasarım sistemindeki önerilen ana değişiklikler oldukça karmaşıktır ve bir tasarımın temsil biçimi ve sayısı, tek bir uygulamadaki tasarım sayısı, kamuyu aydınlatma ile ilgili 6-12 aylık bir ödemesiz süre, dosyalama sonrasında bir gizlilik dönemi ve tasarım başvurusunda sunacak bilgilerin uluslararası standart haline getirilmesi konularıyla ilgilidir.

Taslak tasarım kanununu antlaşması, WIPO'daki tüm delegelerin genel desteğini alsa da, 2017'de diplomatik bir konferansın toplanması, çözülmesi beklenen iki soruna bağlıdır:

- Teknik yardım, antlaşmanın bir hükmü mü yoksa ekindeki bir karar mı olmalıdır.
- Genetik kaynakları, bunların türevleri ve bunlara bağlı geleneksel bilgi kullanan veya bu kaynaklara dayanan tasarım başvurularının çözüm ihtiyacı için WIPO'daki Afrika Grubu tarafından Kasım 2014 de sunulan teklif.

Yeni teknolojik tasarımların ortaya çıkmasına ve bazı üye devletlerin talebine ek olarak, WIPO Ticaret markaları, Endüstriyel Tasarımlar ve Coğrafi İşaretler Yasası (SCT) Daimi Komitesi, tasarımların mevcut koruma koşullarını ülke bazında değerlendirmek için, 2016 yılında Grafik Kullanıcı Arayüzleri (GUI'ler), simgeler ve yazı tipi / yazı tipi tasarımları hakkında dolaştırılan bir ankete verilen yanıtların bir derlemesini hazırlamıştır. AB genelinde üniter bir unvan olan Avrupa Topluluk Tasarım rejimi, bölgesel uyumun başarılı bir örneğidir. Avrupa Birliği Fikri Haklar Ofisi (EUIPO)'nın, başvuruları alan ofis olması nedeniyle, AB Üye Devletlerinin ulusal tasarım yasalarını büyük ölçüde uyumlu hale getiren 1998 Tasarım Tüzüğü'ne ek olarak, daha sonraki 2001 Tasarım Tüzüğü, 25 yıla kadar süren bir topluluk tarafından uygulamalar için tescilli tasarım hakkı oluşturmuştur. Aynı Tüzük ayrıca, tasarımın AB'de ilk otomatik olarak devreye giren ve üç yıl süren bir topluluk tescillsiz tasarım hakkını oluşturmuştur.

Yeni ve bireysel bir karaktere sahip bir tasarım için AB düzeyinde koruma arayışında olan tasarım sahibi, tasarım üzerinde tam teşekküllü münhasır haklar sağlayan tescilli bir hakkı veya otomatik olarak ortaya çıkan ve AB'de yayınlanmasından sonra tescil edilmemiş üç yıllık bir hakkı seçebilir, ancak bu sadece kopyalanmaya karşı koruma sağlamaktadır (bağımsız yaratmanın savunusu). Her iki hak türü için koruma kapsamı aynıdır ve bilgilendirilmiş kullanıcı üzerinde farklı bir genel izlenim bırakan herhangi bir tasarımdan yararlanmaktadır. 2010 yılından bu yana, Avrupa Birliği Adalet Divanı (CJEU), Topluluk tasarımı hakkında, söz konusu ürün, tasarımcının özgürlüğü, bilgili kullanıcı ve genel izlenim gibi birkaç kavramın anlamının açıklığa kavuşturulması istemiştir, ancak mevcut tasarım yapısının topluluk tasarımının bireysel karakterinin değerlendirilmesi üzerindeki etkisi gibi tartışmalı noktaları henüz ele almamıştır.

Son olarak, Direktifler ve Tüzükler, tasarım hakkının ulusal eser hakkı ve diğer koruma şekilleri ile çakışmasına izin vermektedir. Direktiften önce, eser hakkı ve tasarım hakkı arasındaki etkileşimin bir dizi rejime tabi olduğu göz önüne alınması önemlidir.⁴² CJEU, Üye Ülkelerin, Tasarımların Yasal

⁴² Fransa, *unité de l'art* teorisi ile tam kümülasyona izin verdi; Almanya gibi bazı üye ülkeler kısmi kümülasyona izin verdiler ve diğerleri, İtalya gibi ve onun *scindibilità* prensibi, birikimini yasakladılar.

Korunması hakkında 98/71 sayılı Direktifte sağlanan birikimli eser hakkı korumasını geçersiz kılma yetkisi bulunan mevzuatın yürürlüğe konmamasını savunmuştur.⁴³

Başvuruların kolaylaştırılmasına ve tasarımların araştırılmasına yönelik araçların geliştirilmesi: WIPO tarafından yürütülen birçok proje üzerinde ilerleme kaydedilmiştir: (i) yeni bir e-başvuru platformunun açılması (WIPO kullanıcı hesaplarının tanıtılması, resimlerin otomatik kontrolü, entegre ücret hesaplayıcı ve kredi kartı ödemeleri); (ii) bir Hague Portföy Yöneticisi'nin (kullanıcı hesabına yüklenen verilere erişimi ve Uluslararası ofislerle etkileşimi mümkün kılan) oluşturulması; ve (iii) son olarak Ocak 2017'de tadil edilen 11 inci Locarno sınıflandırmasının yayınlanması (LOC 11).

Locarno sınıflandırması, ilk önce amaçlarına ve daha sonra temsil ettikleri nesneye göre sınıflandırılmış 5,167 ürün tanımını kapsayan 32 sınıf ve 219 alt sınıfa sahiptir. Mevcut sistem tam olarak tatmin edici değildir, çünkü başka bir ürün yelpazesindeki aynı veya benzer tasarımları tanımlamak güçtür, bu bir sorundur çünkü, birçok durumda koruma kapsamı, başka bir ürün yelpazesine ait olanlar da dahil olmak üzere benzer bir görünüme sahip olan tüm ürünlere kadar uzanmaktadır. EUIPO'nun Locarno Sınıflandırmasına dayanan ve aynı sınıfları ve alt sınıfları kullanan EuroLocarno sınıflandırma aracı, Locarno Sınıflandırmasının alfabetik listesine ek olarak çok sayıda ek ürünün koşullarını da içermektedir.

Bir pilot grup, tasarımlar için diğer dizin oluşturma sistemlerini bir kenara koymadan, görsel özellikleri hesaba katmak üzere tamamlayıcı bir dizin oluşturarak araştırma olanaklarını iyileştirmek için bir süredir girişimde bulunmaktadır. EUIPO İşbirliği Fonu ile birlikte Locarno Pilot Grubu, yakın zamanda iki tasarım projesi seçti: ilgili veritabanlarında görüntü arama için bir yazılım aracının geliştirilmesi; ve ulusal ofisler, EUIPO ve WIPO'dan kayıtlı tasarım bilgileri için bir portal olan DesignView.

2014'te EUIPO, tescil amaçları için tasarımların grafiksel gösterimi (CP6) için kılavuz ilkeler belirlemeyi ve uyumlu ürün göstergelerinin (CP7) bir veritabanını yaratmayı amaçlayan tasarımlar üzerine bir yakınsama programı başlattı. CP6 çalışma programı 2016 yılında tamamlandı ve tasarımların grafik gösterimi üzerine ortak bir yayın çıktı. 2017 yılında uygulanması planlanan, ortak bir uyumlaştırılmış ürün gösterge veritabanı ve uyumlaştırılmış uygulama oluşturulmasına ilişkin CP7 çalışmaları çoğunlukla 2016 yılında tamamlanmıştır.

GELECEK PERSPEKTİFLERİ | Tasarım korumasının önemi yasa koyucuların dikkatini çekti ve özellikle bazıları ünlü tüketim ürünlerini (Örneğin Apple'ın iPhone'u veya Converse's All Star ayakkabıları) içeren artan bir tasarım davası sonucunda profesyoneller ve tüketiciler tarafından geniş bir tanınma sağladı.

Düzenleyici bir bakış açısıyla, WIPO Tasarım Kanunu Antlaşmasının kabul edilmesi öncelikli bir hedef olmakla birlikte, benimsenmesi için bir diplomatik konferansın toplanması, yukarıda belirtilen iki tartışmalı konuya bağlıdır.

Ulusal düzeyde, Kanada, Almanya, İsrail, Malezya ve İngiltere gibi ülkeler son zamanlarda tasarımlar hakkındaki mevzuatını değiştirdiler. Yine de, tasarımın korunmasının temellerinin uyumlaştırılması bir zorluk olmaya devam etmektedir; çünkü ulusal yaklaşımlar korunma alanına göre değişmekte ve işlevsellik gibi çeşitli faktörleri farklı bir şekilde tartmaktadır; bu, yalnızca işlev tarafından belirlenen bir tasarımın korunmasını hariç tuttuğu için önemlidir.

İş dünyası perspektifinden bakıldığında, bazı ülkelerde tasarım koruması için uygun ürün yelpazesi açılmaktadır. Kısmen tasarımların korunmasının yakın zamanda kabul edildiği Çin'deki Grafik Kullanıcı

⁴³ Direktifin 17. maddesine bakınız; Bkz. C-168/09 Flos SpA v Semeraro Casa & Famiglia SpA.

Arayüzleri (GUI'ler) — akıllı telefonlar veya web siteleri için statik veya animasyonlu ekran simgeleri veya görsel efektler — bu durumdadır ve böylece GUI'ler için tasarım patent korumasını kolaylaştırmaktadır.

2016'da, Apple ile Samsung arasında uzun süredir devam eden patent davası, ABD Yüksek Mahkemesini tasarım patentlerinin korunması kapsamındaki kritik bir konuda karar almaya itti. Yüksek Mahkeme özellikle, yalnızca korunan bazı tasarım özelliklerini ihlal eden bir ürünün, ya hak ihlalinde bulunan ürünün oluşturduğu kârların tamamına, ya da yalnızca hak ihlalinde bulunan bileşene atfedilebilen kazançlara eşit bir tazmine karar vermek zorundaydı. 100 yıldan fazla bir süredir tasarım davası görüşmeyen Yüksek Mahkeme, eski bir federal kanun hükmünü olan "İmalat maddesi" konusunda toplam karlardan sorumlu olması şartını bir tasarım patentini ihlal eden kişi için yorumladı. Mahkeme "İmalat maddesi" teriminin, bir müşteriye satılan bir ürünü ve o ürünün bir bileşenini, ayrı ayrı satıp satmadığına bakılmaksızın kucaklayacak kadar geniş olduğunu ileri sürmüştür. Yüksek Mahkeme, çok parçalı bir ürünün unsurlarının tasarım ihlaline ilişkin zararların hesaplanması hakkında daha ayrıntılı bir rehber olmadan davayı Federal Mahkemeye geri gönderdi. Bu nedenle, Federal Mahkeme tarafından yapılacak gelecekteki değerlendirmelere dikkat gösterilecektir.

Önümüzdeki yıllarda tasarımları etkileyecek en önemli uzun vadeli faktör, muhtemelen iki aşamalı tasarımları ilgilendiren 3D baskının yayılması olacaktır. İlk olarak, bir 3D yazıcı, bir 3D modelleme yazılımı ile veya 3D tarama ile oluşturulan söz konusu ürünün Bilgisayar Destekli Tasarım (CAD) dosyasını yürütmek üzere talimatları aldıktan sonra gerçek bir nesneyi basar. İkincisi, 3D yazıcı, CAD dosyasında yer alan orijinal 3D modelinin tam bir kopyası olması hedeflenen bir ürün elde etmek için katmanlı materyallerin biriktirilmesiyle ürünü üretir — dolayısıyla "eklemeli imalat" terimi, artık tek 3D baskı tekniği değildir -. Bu nedenle tasarımlar, 3D yazdırma işleminin matris unsurudur ve nihai bir 3D baskılı ürünün şekillendirilmiş sonucudur.

3D baskı teknolojisi, özellikle havacılık ve otomotiv sektörlerinde hızlı prototipleme ve endüstriyel üretim olmak üzere birçok üretim sürecinde kullanılmaktadır. 3D, mücevher yapımı, konut inşaatı gibi büyük sektörlerin yanı sıra mimari, sanatsal etkinlikler ve eğlence gibi tasarım odaklı sektörlerde olmak üzere tüm alanlardaki tüm değer zincirindeki tasarım süreçlerini etkilemektedir.

3D baskı ile ortaya çıkan tasarımla ilgili konular şunları içerir:

- Çok sayıda bireysel kişi tarafından, tüketim ürünlerinin reproduksiyonlardan ve / veya kişiselleştirilmesinden kaynaklanan ihlalin potansiyel ölçüğü.
- 3D baskıda kullanılan tasarım yazarlığı: CAD / tarama dosyalarının durumu ve çeşitli tasarımların karıştırıldığı parçalardan alınan türev tasarımların durumu, ilk tasarımın yazarının tasarımın sonraki sürümlerinin yazarının denetimini kaybettiği noktayı ve bunun örneğin lisanslama yoluyla giderilebilecek olup olmadığını anlamak için kilit önemdedir. Bir CAD dosyasındaki fikri hak sahibinin belirlenmesi her zaman kolay değildir, çünkü bu dosyaların birçoğu topluca oluşturulmuştur ve bunların büyük bir kısmı açık kaynak topluluklarından gelmekte ve buna göre paylaşılmakta ve değiştirilmektedir.
- Hizmet sağlayıcılar, üç boyutlu yazıcı üreticileri ve oyuncak şirketleri gibi tasarım portföylerine sahip şirketler arasında ortaklıklar geliştirmesi nedeniyle tasarım sahiplerine adapte etmek zorunda kalacakları tasarım lisansı için geliştirme imkânları.

Genel olarak, dünya çapında tasarımın korunması hassas bir strateji olarak kalmaktadır ve korunan tasarımların uygulanabilirliğini çevreleyen karmaşıklık ve belirsizlik sıkıntı vericidir. Buna rağmen, çoğu işletme, tercihen uygun fiyata ve makul bir zamanda elde edilen tasarım korunmasının önemini anladığından tasarım başvuru için artan eğilimi yavaşlatmamalıdır. Bununla birlikte, kalitesiz veya

kötü niyetli tasarım tescilleri, başvuru için geçerli bir fikri hak stratejisi değildir ve genellikle dava konusu olur. Tasarımın korunmasının karşı karşıya olduğu zorluk, mahkemelerin de yeterli uzmanlık ile değerlendirebileceği açık ve uygulanabilir özelliklerle, kendi başına bir iş aracı olarak daha iyi anlaşılmasıdır. Bu durum, tüm ilgili aktörler tarafından tasarım haklarının geliştirilmiş bir değerlendirmesini ve sınır ötesi koruma ve uygulamayı güçlendirmek için tasarımlarla ilgili daha tutarlı iç hukuk yollarını gerekli kılar.⁴⁴

III. ESER SAHİBİNİN HAKKI

ARKAPLAN | Eser sahibinin hakları ve bağlantılı hakların korunması, karmaşık yasal, ekonomik ve sosyal konuların çerçevesinde gerçekleşir. İşlerin ve diğer konuların ucuz, neredeyse anında çoğaltılmasını, dağıtımını, gösterimini ve sergilenmesini kolaylaştırmanın yeni yolları hak sahipleri, distribütörler ve tüketiciler için büyük fırsatlar ve zorluklar yaratmıştır. Yeni teknoloji, ticari içerik sağlayıcılardan — Örneğin. Eser sahipliği, materyallerin üreticileri ve yayıncıları — IT, telekomünikasyon ve tüketici elektroniği endüstrisine kadar özel kişiler olmak üzere çok sayıda oyuncuya (yeni ve geleneksel) fırsatlar getirmiştir. Dijital ağların genel olarak gelişimi ve özellikle dijital ticaret ve iletişim, yaratıcı çalışmaların ve bilgilerin kullanılması ve deneyimlenmesinde yollarını artırmaya devam etmektedir. Bu durum, dijital dağıtım yöntemleri tarafından ortaya atılan yeni zorluklara ve fırsatlara yanıt vermek için eser sahibinin hakları ve bağlantılı hakların korunması ve bu hakların lisanslanması gerektiğini ortaya çıkarmaktadır.

GÜNCEL GÖRÜNÜM | Uluslararası düzeyde bu çerçeveye önemli katkılar, her ikisinde 2002 yılında yürürlüğe giren ve 96 imzacı tarafı bulunan, 1996 Dünya Fikri Haklar Örgütü (WIPO) Eser Sahibinin Hakları (WCT) ve Performanslar ve Plaklar Hakkındaki Antlaşmalar (WPPT) (toplu olarak WIPO İnternet Antlaşmaları)'dır. Bir dizi başka ülke; antlaşmaları onaylamadan hükümetlerini yerine getirdi. Bununla birlikte, birçok ülke bu antlaşmaları henüz tam olarak uygulamamıştır. WIPO İnternet Antlaşmalarına ek olarak, WIPO, eser sahipliği ve bazı belirli hak kategorileri ile istisnalar ve sınırlamalara ilişkin tartışmaların güncellenmesine ilişkin bir forumdur. Haziran 2012'de, Dijital Ortam için görsel-işitsel sanatçıların haklarını güncelleyen WIPO Pekin Görsel İşitsel Uygulayıcılar Antlaşması (BTAP) başarıyla sonuçlandırıldı. Haziran 2013'te, görme engelli görme özürlülerin yararına bazı kısıtlamalar ve istisnalar üzerinde anlaşma sağlanan WIPO Marakeş Antlaşması başarıyla sonuçlandırıldı.

GELECEK PERSPEKTİFLERİ | Eser kullanımına bağımlı sanayilerin ekonomiye katkısı önemlidir ve çoğu durumda tamamen kredilendirilmemiştir. Ulusal karar vericilerin ve kanaat önderlerinin, eserlerin ekonomik önemi ve korunmasına ve yaşanabilirliği için haklarının yeterli lisansa tabi olmasına izin veren geniş endüstri kolları konusundaki bilinçlerini arttırmaları önemlidir. Sonuç olarak, WIPO, eser kullanımına bağımlı sanayilerin kendi ulusal ekonomileri üzerindeki etkilerini analiz etmek için dünyanın her bölgesinden üye devletlerle çalışmaya devam etmektedir.

Eserlerle ilgili temel haklara saygı gösterilerek dijital devrimin yararlarından tüm tarafların olabildiğince yararlanabilmesi için iş dünyası, eserlerin korunması ve dijital ticarete korunan malların / işlerin hukuki tekliflerin desteklenmesiyle ortak çıkara yönelik çalışmalarını yoğunlaştıracaktır.

İş dünyası, endişelerini, bilgi toplumundaki yaratıcılığı teşvik eden yasal bir çerçeve oluşturulması için yasa yapıcılara iletmek üzere mevcut olan tüm fırsatlardan yararlanmalıdır. Yaratılan ve ilgili sanayi

⁴⁴ WIPO, örneğin, 2014 yılında Fas'ta ve Arjantin'de KOBİ'lere tasarım yoğun iş stratejileri geliştirmeye odaklanan bir Tasarım Pilot Projesi başlattı.

sektörlerine yapılan yatırımları teşvik ederken yer alan tüm paydaşların meşru menfaatlerini dikkate alan WIPO İnternet Antlaşmalarının uygulanması, belirtilen hedeflerin gerçekleştirilmesini sağlamak için teşvik edilmeli ve izlenmelidir.

Hizmet sağlayıcıların uygun menfaatlerini dikkate alarak iş dünyası, hak sahiplerine verilen hakları uygulamak için mevcut eserlerle ilgili mevzuatın yerinde uygulamalarını aramaya devam etmelidir. Aynı zamanda, iş dünyası, WIPO İnternet Antlaşmalarına uygun olarak, ABD Dijital Milenyum Eserlerle ilgili, Yasa veya Avrupa Birliği (AB) 'nin Eser Hakkı ve E-Ticaret Direktifi veya diğer çok taraflı anlaşmalar altında, eserlerin korunması uygulamanın ve yasal tekliflerin lisanslanmasının, yeni tazminat biçimleri karşısında daha etkin ve verimli hale getirilebileceği konusunda fikir birliğine varmalıdır. Eserlerin korunması ile ilgili faaliyetlerin ulusal ve küresel ekonomilere katkısını belirlemek için ulusal ve uluslararası düzeyde araştırmalara devam edilmesi beklenebilir.

Hükümetler eserlerin korunmasını, WIPO İnternet Andlaşmalarını ve — dengeli uygulama mekanizmaları açısından — TRIPS Anlaşması şartlarını en azından uygulamak suretiyle güncellemelidir. Amaç, uluslararası yükümlülüklerle saygılı, hesap verebilirliğin dengeli ve etkili bir çerçevesini oluşturmak, ihlali önlemek ve bunlarla mücadele etmek için sektörler arası artan işbirliğine teşvik sağlamak, sorumlu ticari uygulamalarını teşvik etmek, araçlar üzerine gereksiz yükler önermemek; tekliflerin lisanslama yapılarını teşvik eden yasal tekliflerini teşvik etmek ve mahkemeler için uygun bir rol ortaya koymak olmalıdır.

Eserden doğan hakların ihlali sorumluluk kurallarının uygulanabilirliği ile ilgilenen herhangi bir mevzuat, eserlerin korunması çerçevesinin genel etkinliğini sağlamanın bir parçası olarak, bu kuralların dijital ağ ortamında tüm paydaşlara nasıl uygulanacağını dikkatle incelemelidir.

Hizmet sunucuların sorumluluğunu sınırlandıran herhangi bir çerçeve, hasarlar ve diğer parasal telafiler ile sınırlandırılmalıdır. Böyle bir telafiyi düzenleyen kanunlara tabi olarak, şartlı yardım ve diğer eşitlikçi telafi şekilleri mevcut olmalıdır.

1. Manevi haklar

ARKAPLAN | Manevi haklar yazarlarına, çalışmalarına atıf yapmaksızın veya onları bozarak kullanmayı önleme yetkisi verir ve Bern Sözleşmesi'nde uluslararası düzeyde oluşturulmuşlardır⁴⁵. Manevi haklar ekonomik haklardan bağımsızdır.

GÜNCEL GÖRÜNÜM | Yaratıcılar ve sahne sanatçıları, özellikle üçüncü kişiler tarafından manevi haklarına saygı duyulduğuna ve eserlerinin ve performanslarının dijital ağ ortamında gereğinden fazla manipüle edilmediğine dair güvence ister. Pekin Görsel-İşitsel Gösteriler Anlaşması (BTAP), imzacı ülkelerde görsel-ışitsel sanatçıların manevi haklarını korumakla yükümlüdür.⁴⁶

GELECEK PERSPEKTİFLERİ | İş dünyası, üreticilere, icracılara ve yazarlara nihai olarak fayda sağlayacak türev çalışmaların oluşturulması da dahil olmak üzere geleneksel iş uygulamalarına göre eserlerin etkin bir şekilde kullanılmasına izin veren pratik kurallar için çalışmaktadır.

Hükümetler, manevi haklar konusunda makul bir yaklaşımda bulunmalı, özellikle sanayinin ekonomik temelini ve alışılmış uygulamalarını başarısızlığa uğratmamak kaydıyla, bazı sanayilerde ortaya

⁴⁵ Edebiyat ve Sanat Eserlerinin Koruması için Bern Sözleşmesi; Madde 6bis'e bakınız.

⁴⁶ Madde 5'e bakınız..

çıkış olan eserlerin uyarlamalarının yenilikçi lisanslanması için yeni fırsatlarla beraber üçüncü kişilerin eser ve performanslarının bozulmasını önleyecek bir yaklaşım benimsemelidir.

2. Görsel-işitsel icracı sanatçıların korunması

ARKAPLAN | Görsel-işitsel sanatçılar, WIPO İnternet Andlaşmaları için müzakereler başladığından beri, uluslararası düzeyde haklarını güncellemek istemektedir.

GÜNCEL GÖRÜNÜM | Görsel-işitsel eserlerde performanslarda bulunan aktörlere ve sanatçılara asgari ekonomik ve manevi haklara sağlayan Pekin Görsel İşitsel Gösteriler Anlaşması (BTAP), Haziran 2012'de sonuçlandı ve 80 ülke tarafından imzalandı.

GELECEK PERSPEKTİFLERİ | BTAP, 30 ülkenin onaylama veya üyelik belgelerini tevdi ettikten üç ay sonra yürürlüğe girecektir. Onayın / üyeliğin artmasıyla BTAP, görsel-işitsel sanatçılar için varolan uluslararası yasal koruma çerçevesini sağlamlaştırmak üzere iyi konumlandırılmış durumdadır. İş dünyası, BTAP'ın sonuçlandırılmasına kadar görüşmelere aktif olarak iştirak etmiştir. Onaylama, görsel-işitsel üretimin, bu tür eserlerin yaratımı ve dağıtımı ile uğraşan tüm tarafların menfaat temin etmesine imkan verecektir. Hükümetler BTAP'ı onaylamalı ve uygulamalı ve film yapımının ve dağıtımının özel ihtiyaçlarını ve yapılan büyük yatırımları kabul etmelidir.

3. Kör, görme engelliler veya diğer tür yazı engelliler için yazılmış eserlere erişim

ARKAPLAN | Kör, görme engelli veya diğer tür yazı engelliler için erişilebilir formatlarda yayınlanmış materyallerin kullanılabilirliğini artırmak amacıyla, WIPO üye devletleri katılımı ve üye ülkeler arasında etkin işbirliğini artırmak için, Haziran 2013'te Kör, Görme Engelliler ve Diğer tür Yazı Engellilere Yönelik Yayınlanmış Eserlere Erişimi Kolaylaştırmak için Marakeş Andlaşması'nı⁴⁷ kabul etti. Hedef, hak sahipleri üzerindeki etkiyi göz önüne alarak, uyumlu kanunları ve sınır ötesi korumalı eser alışverişini teşvik etmektir.

GÜNCEL GÖRÜNÜM | Marakeş Antlaşması 30 Eylül 2016'da yürürlüğe girmiştir ve 26 imzacı taraf bulunmaktadır (Şubat 2017 itibarıyla). Sözleşme tarafları, yayınlanan eserlerin çoğaltılması, dağıtılması ve uygun formatlarda erişilebilir kılınmasıyla ulusal eser koruması için sınırlamalar ve istisnalar kabul etmesini önermektedir. Sözleşme, kör, görme engelli veya diğer tür yazı engelli kişilere hizmet veren kuruluşların yayınlanmış çalışmalarını değiş tokuş etmelerine izin vermek için bu sınırlamaları ve istisnaları sınırlar arasında uyumlaştırmaktadır. Kötüye kullanımı önlemek için sınır ötesi değişim, hak sahibi çıkarlarını olumsuz etkilemeyen veya yayınlanan eserlerin normal şekilde kullanılmasına müdahale etmeyen özel durumlarla sınırlıdır.

GELECEK PERSPEKTİFLERİ | Birçok ülke, Marakeş Andlaşması'nı ulusal düzeyde uygulamak için girişimlerde bulunmakta ve anlaşmaya onaylar ve katılımlar anlaşma yürürlüğe girdikten sonra da devam etmektedir.

⁴⁷ Bakınız: www.wipo.int/meetings/en/doc_details.jsp?doc_id=241683.

4. Yayıncıların korunması

ARKAPLAN | Yayıncılar uzun süredir pazar değişikliklerine ve teknolojik gelişmelere karşılık haklarını — şu anda Roma Sözleşmesi'nde uluslararası düzeyde somutlaşan — güncellemek istemektedir. Bir Yayıncılık Hakları Anlaşması için yapılan tartışmalar ve teklifler birkaç yıldır WIPO'da devam etmektedir.

GÜNCEL GÖRÜNÜM | Yayıncıların haklarını güncelleme ihtiyacı konusunda geniş bir fikir birliği mevcut olsa da, WIPO uzman komitesi, hedefleri, kapsamı ve korunma amacı da dahil olmak üzere, önerilen anlaşma dilini düzenli olarak tartışmaya devam etmektedir.

GELECEK PERSPEKTİFLERİ | Konunun, sözü edilen üç konuda anlaşmaya varıldıktan sonra diplomatik bir konferans düzenlemek amacıyla WIPO uzman komitesinin gündeminde yer alması beklenmektedir. İş dünyası, yayıncıların haklarına yönelik olası güncellemeler konusunda devam eden tartışmalara katılmaktadır. Hükümetler, WIPO'daki temsilcilikleri aracılığıyla, yayıncıların güncellenmiş yayınlarının uluslararası düzeyde tanınması ve korunması konusunda devam eden tartışmalara katılmaktadır.

5. Sözlü eserler

ARKAPLAN | "Sözlü eserler" kavramı; korunan bir eserin sahibinin, iznini gerektiren bir şekilde kullanmayı isteyen biri tarafından tanımlanamadığı ve bulunamadığı durumu anlatmaktadır. Bir eserin sahibinin belirlenememesi ve yerinin bulunamaması, yasanın bu tür bir kullanım için sahibinden izin almayı gerektirdiği durumlarda bu ürünü kullanmayı engelleyebilir; çünkü potansiyel kullanıcı, verildiği takdirde potansiyel eser sahibi sorumluluğu riski nedeniyle, sahibin izninin bulunmadığı durumlarda kullanılmasını istemeyebilir.

GÜNCEL GÖRÜNÜM | Kanada, İngiltere ve AB de dahil olmak üzere çeşitli yargı alanları, sözlü eserler konusunu incelemiş ve potansiyel kullanıcının ve kimliği belirsiz sahibin çıkarları ile, sözlü kalma durumunu dengelemeye çalışsan, eserin sözlü olma durumunun eserin kullanımına engel oluşturmayacağı belirli yasal çözümleri incelemektedir. ABD de bu konuyu incelemiş ancak yasa yürürlüğe girmemiştir. Kendi tarafından iş dünyası, hak sahipleri ile potansiyel kullanıcılar arasındaki işlemleri kolaylaştırmak için eser sahibi bilgi kayıtları ve hak sahibi veritabanları geliştirmiştir.

Ülkeler, ya bu tür eserlerin ön iznini ve ruhsatlandırılmasını içeren bir yaklaşımı ya da bir hak sahibinin tanımlanması durumunda bazı telafileri sınırlandırmayı ele alan bir yaklaşımı seçen ülkelerle birlikte, tek bir yaklaşım ortaya koymamışlardır. Kanada ve Birleşik Krallık ilk yaklaşımını izleyerek, münhasır olmayan lisansların verilmesine dayanan çözümler sunarken, hak sahibi görünene kadar yetkili kuruluşa ödeme yapılması ve ödenen ücretin tutulmasını benimsemiştir. Yaklaşım ne olursa olsun, potansiyel kullanıcılar, eser sahibini belirlemek ve bulmak için "gayretli bir arama" yaptıklarını göstermek zorundadır.

ABD henüz bir kanun yapmamış olsa da, Haziran 2015'te US Copyright Office, sözlü eserin kullanıcısı kullanımdan önce iyi niyetli ve gayretli bir araştırmayı gerçekleştirdiyse, ve fakat sözlü eserin sahibinin yerini ve kimliğini bulmada başarısız olmuşsa, eser sahibi ortaya çıktığında alacağı telafiye sınırlayan bir yasal çerçeveyi desteklemiştir. Bu yaklaşım, eserden doğan hakkın ihlali iddiasında bir savunma olarak tasarlanmıştır ve bu nedenle her başvuru, belirli örneklerin fiili koşullarına bağlı olacaktır.

Ekim 2012'de AB, yalnızca belirli eser türleri için geçerli olan sözlü eserlerle ilgili bir direktifi onayladı: (i) kitaplar, makaleler ve diğer yazılar; (ii) film mirası kurumlarının koleksiyonlarında yer alan bazı görsel-işitsel eserler; ve (iii) kamuya açık yayın organizasyonları tarafından 31 Aralık 2002'den

önce üretilmiş sinematografik çalışmalar, bunların hepsi ilk önce bir üye devlette basılmalı veya yayımlanmalıdır. 2012/28 / AB sayılı direktif üye ülkelere, üye devletlerde bulunan ve kamu hizmetinde kullanılan kütüphaneler, eğitim kurumları veya müzeler, arşivler, film veya ses mirası kurumları ve kamu hizmeti yayın organları tarafından sözlü eserlerin kullanılmasına imkan sağlamaktadır. İstisna gayretli bir araştırmayı ve kullanımlar üç adımlı bir teste tabi olmayı ve ilgili tarafın kamu hizmeti misyonuyla tutarlı olmayı gerektirir.

GELECEK PERSPEKTİFLERİ | Ortak uluslararası girişimler de dahil olmak üzere yenilikçi veritabanı girişimleri, hak sahiplerinin yerini daha fazla kolaylaştırmak suretiyle sözlü eserlerin ele alınmasına yardımcı olmalı ve metadata gibi dijital tanımlayıcıların kullanılması yeni sözlü eserler yaratmayı en aza indirmelidir. Bazı ülkeler hak sahiplerinin tespit edilemediği sözlü eserlerin çözümüne yönelik arayışlarına devam etmektedir.

IV. TİCARET MARKALARI

Ticaret markalarının internet üzerinde farklı amaçlar için daha yoğun kullanılması — E-ticaret, arama motorları ve sosyal ağlar gibi- iş dünyası için yeni zorluklar getirmiştir. Bu yeni platformlar ticaret markası sahiplerine ticaret markalarını tanıtmak ve tutundurmak için daha hızlı ve verimli araçlar sunarken bu kişiler yeni sorumluluklar üstlenmekte ve markalarını korumak ve haklarını uygulamak için yeni zorluklarla karşı karşıya kalmaktadır.

İnternet, daha hızlı iletişim sağlar ve önceden bilinmeyen bir ticaret markasını çok kısa bir zaman içerisinde ünlü yapabilirken, aynı zamanda birkaç saat içinde bir markanın veya bir işletmenin itibarını bozabilir.

Bu yeni senaryoda, ticaret markası sahipleri pazarlama stratejilerini değiştirmeye, mevcut ve potansiyel tüketicilerle yeni iletişim yolları geliştirmeye, ticaret markası ihlallerinin izlenmesi için daha fazla para ve çaba harcamak zorunda kalmakta ve — bu gerçekleşirse — ihlalciyi tanımlamaktadır. Ticaret markası ihlalcilerinin geleneksel ticarete (yani gerçek dünyada) tespit edilmesi her zaman zor olmuştur, bunları sanal dünyada ve farklı internet platformlarında izlemek daha da zor hale gelmiştir.

Ortaya çıkan bu zorluklar ve gelişmeler, hükümetler, yasa yapıcılar ve paydaşlar arasında tartışma için yeni konuları ortaya çıkarmıştır. Bunlardan en önemlileri aşağıda belirtilmiştir.

1. Ticaret markası kural ve usullerinin uyumlaştırılması ve düzene sokulması

ARKAPLAN | Kuşkusuz, kuralların ve işlemlerin uyumlu hale getirilmesi ticaret markasının korumasını daha basit ve etkili hale getirir ve daha az masraflı ve daha kolay yönetilebilir kılar.

GÜNCEL GÖRÜNÜM | Küresel markaların korunması için çok önemli bir araç, birçok ülkede bir markanın korunması için, imzacı ülkelerin her birinde geçerli olan uluslararası bir tescil belgesi edinilmesine imkan tanıyan Madrid Anlaşması (1891, birkaç kez değiştirilmiş) ve özellikle Madrid Protokolüdür (1989). Madrid sisteminin en büyük avantajı, ayrı bir başvuru yapmak yerine ve koruma talep edilen her ülkede ulusal usule ilişkin kuralları izleyerek WIPO'ya tek bir ticaret markası başvurusu yapmak imkanındır. Diğer avantajları arasında: tek bir dilde (İngilizce, Fransızca veya İspanyolca) başvuru; Bir kredi kartı veya WIPO hesabı kullanarak, uluslararası kayıtlar için yenileme ücretlerinin merkezi ödemesinde çevrimiçi bir tesis; Tüm belirlenmiş ülkelere iletilebilecek bir unvan veya adres

değişikliğini kaydetmek için tek bir başvuru; Ve tek bir yenileme tarihi ve talebi bulunmaktadır. Bu avantajlar göz önüne alındığında, pek çok ülke -Mart 2017'deki üye sayısı 98- Madrid sistemine katıldı ve diğerlerinin de yakın gelecekte katılmaları beklenmektedir.

İşlemler alanında, Marka Kanunları Konusunda Singapur Antlaşması (2006), Marka Kanunu Antlaşması'nı (1994) kurmuş ve kapsamını genişletmiştir. Mart 2017 itibarıyla, Marka Kanunu Antlaşmasının ve Singapur Antlaşmasının sırasıyla 54 ve 46 sözleşmecisi tarafı bulunmaktadır.

Ticaret markası işlemlerinin uyumlaştırılması ve iyileştirilmesine yönelik bir diğer girişim, beş ana ticaret markası ofisinden oluşan bir ağıdır: Avrupa Birliği Fikri Haklar Ofisi (EUIPO), JPO (Japonya), KIPO (Kore), Çin Halk Cumhuriyeti Sanayi ve Ticaret için Devlet İdaresi (SAIC) ve USPTO (ABD). TM5, ofisler arasındaki işbirliğini teşvik etmeyi ve bilgi ve deneyim paylaşımı yoluyla ticaret markası sistemlerini iyileştirmeyi amaçlamaktadır.

GELECEK PERSPEKTİFLERİ | Ticaret markası kurallarının ve işlemlerinin uyumlaştırılmasına ilişkin başarılı bir örnek, 20 yılı geçtikten sonra dünya çapında işletmeler için hayati bir araç olmaya devam eden Avrupa Birliği Ticaret Markası sistemidir. Bu sistem kısa bir süre önce yeniden düzenlendi ve 2015/2424 sayılı yeni bir Tüzük 23 Mart 2016 tarihinde yürürlüğe girdi. Bu yeni Tüzük, AB Ticaret markalarını etkileyen ve daha modern ve akıcı bir sistem yaratan bir dizi değişiklik getirdi. Reformun bir parçası olarak, yeni bir Ticaret Markası Direktifi (Direktif 2015/2436) de yürürlüğe girdi. Yeni direktifin ulusal düzeyde uygulanması için zamana ihtiyaç vardır, kanun yapıcıların Direktifteki değişikliklerini uygulamak için, 2019 yılına kadar, üç yılları vadirdi (diğer bazı özellikli değişiklikler için 2023 yılına kadar yedi yıl). Reformun amacı, maliyetleri ve karmaşıklığı azaltarak ve hızın, öngörülebilirliğin ve hukuki güvenliğin artırılmasıyla işletmeler için AB genelinde ticaret markası kayıt sistemlerini daha erişilebilir ve verimli hale getirmek, yenilik ve ekonomik büyümeyi teşvik etmektir. Bu düzenlemeler, AB'yle üye ülkelerin ticaret markası sistemleri arasındaki birlikteliği ve tamamlayıcılığı sağlamak için gösterilen çabalarla örtüşmektedir.

2. Ünlü / tanınmış markalar

ARKAPLAN | İyi bilinen markalar özellikle istismara açık olduğundan, bu tür markalar için özel koruma gerekliliğini Paris Sözleşmesi'nde kabul edilmiş ve TRIPS'te tekrar teyit edilmiştir. Bununla birlikte, yalnızca ticaret markası ihlallerinden daha geniş kapsamlı kavramlar aracılığıyla daha fazla korunmaya ihtiyaç duyulabilir, örneğin; Haksız rekabet, sulandırma veya ilişkilendirme kurallarıyla.

GÜNCEL GÖRÜNÜM | ABD 2006'da, ünlü bir markanın sahibinin, muhtemel karışıklığa veya ekonomik yaralanma durumuna bakılmaksızın, ünlü markanın sulandırılması veya lekelenmesiyle kirlenmeye neden olan ve devam eden veya öngörülen kullanımı yasaklayan bir karar için ilgili mahkemeye başvurabilmesini öngören Ticaret Markası Sulandırma Revizyon Yasası'nı yürürlüğe koydu.

Arjantin, Brezilya ve Paraguay gibi ülkeler, marka sahiplerine, özellikle de tanınmış markalara, markalarını korsanlıkla mücadele için gümrük makamları tarafından kullanılan özel, bazen gayriresmi bir veritabanına kaydetme imkanı sağlamaktadır.

Japonya gibi diğer ülkeler, iyi bilinen markanın benzersiz mal veya hizmetleri için koruma amaçlı bir kayıt yapmalarına izin vermektedir.

Çin'de ticaret markası sahipleri, Marka Ofisi, Ticaret Markası Gözden Geçirme ve Hakem Kurulu (TRAB) veya mahkemeleri, pasif koruma, gereklilik kontrolü ve vaka-kaynaklı tanıma ilkeleri kapsamında tanınmış bir markayı tanımlarını isteyebilir. "İyi bilinen marka" terimi, eşya, ambalaj veya

konteyner mallarında, reklam, sergi veya diğer iş faaliyetlerinde kullanılmamalıdır. Halka açık olmayan maddelerin ihlal edilmesi ihtiyati tedbir ve para cezalarına tabidir.

Eylül 1999'da kabul edilen İyi Bilinen Markaların Korunması Hükümleri Hakkında Ortak Öneri, hem marka sahiplerine hem de yetkili makamlara, neyin iyi bilinen bir markayı oluşturduğunu belirleme kriterleri hakkında rehber sunmaktadır. Bunlar, Paris Sözleşmesi ve TRIPS'in uygulanması için bağlayıcı olmayan yönergeler olarak faaliyet gösterir. Ortak Öneri, özel uygulama önlemleri hakkında rehberlik sağlamadığı için, öneriyi uygulamak için ulusal tedbirler ve bunların yasal etkileri ülkeden ülkeye değişiklik göstermektedir ve resmi makamların kurulmasından ulusal makamlar tarafından sağlanan resmi olmayan listelere (bazen sadece yerli markalara açık) kadar değişiklik gösterebilir.

GELECEK PERSPEKTİFLERİ | Yeterli mevzuat ve en önemlisi asalaklarla ve taklitçilikle mücadele edilerek iyi bilinen markaları korumak için sürekli bir çaba olmalıdır. WIPO Ortak Önerisi, tanınmış ticaret markalarındaki hakların kaydedilmesi ve tanınması için uluslararası bir sistem oluşturulması konusunda gelecekteki tartışmalarda yararlı bir araç olabilir.

3. Aramalar

ARKAPLAN | İnternet üzerinden tüm ticaret markaları için kapsamlı ve dünya çapında aramalar yapacak araçların olmaması, bu markaların başka kuruluşlar tarafından zaten kayıtlı olup olmadığının doğrulayamaması, markalarını kaydetmek isteyen şirketler için belirsizlik yaratmaktadır.

GÜNCEL GÖRÜNÜM | Geçtiğimiz yıllarda, Nice Anlaşması'nda yer alan sınıflandırmayla ilgili çevrimiçi bir sözlükte bulunan Avrupa Birliği Fikri Haklar Ofisi (EUIPO) tarafından derlenen bir liste oluşturuldu ve işbirliği yapılan fikri haklar ofislerinin sayısı arttı. Bu küresel sınıflandırma aracı, -TMclass — EUIPO, OAPI ve WIPO da dahil olmak üzere düzinelerce ulusal ve bölgesel fikri haklar ofislerinin erişimini kapsamaktadır. TMclass, kullanıcıların marka yazarken mal ve hizmetleri doğru bir şekilde sınıflandırmasına yardımcı olan Mal ve Hizmet Sınıflandırma sistemini temel alan ücretsiz bir çevrimiçi araçtır. Kullanıcıların mevcut 40 dilden herhangi birinde terim araması yapılmasına olanak tanır. TMclass, şartların listesini doğrulamak ve katılan fikri haklar ofislerinde kabul edilip edilmediğini kontrol etmek için de kullanılabilir. TMclass ayrıca, mal ve hizmetlerin eşdeğer şartlarını tüm mevcut dillere çevirmektedir.

AB üyesi ülkelerdeki sınıflandırma uyumlaştırılmış olmakla birlikte, başvuranın kabul koşullarını karşılaştırabilmesi için diğer fikri haklar ofislerinin sınıflandırması TMclass sitesinden aranabilir. ASEAN ülkelerinin fikri haklar ofisleri, EUIPO ile işbirliği içinde ücretsiz benzer çevrimiçi sınıflandırma aracı olan ASEAN TMclass'ı oluşturmuşlardır.

Daha önceki Ticaret markalarını aramak için, EUIPO tarafından geliştirilen TMview, Mart 2017 itibarıyla 56 yerel ve bölgesel fikri haklar ofisini (ARIPO, WIPO ve EUIPO dahil) kapsayan önemli bir platformdur. WIPO, Global Marka Veritabanı olarak bilinen kendi iddialı ve erişilebilir global marka arama projesini başlatmıştır. Global Marka Veritabanı, ticaret markaları, menşe adları, amblemler, Madrid sistemindeki uluslararası kayıtları ve anlaşma yapan tarafların ticaret markası veritabanlarına olan bağlantıları içermektedir.

Bununla birlikte, uyumlaştırılmış sınıflandırmanın olmaması, netlik ve hassaslık eksikliği, araştırmalarda güvenilir sonuçlara neden olmakla kalmamakta, aynı zamanda görece zeminde, ticaret markasının bulunabilirliğinin incelenmesindeki hataları da beraberinde getirmekte.

GELECEK PERSPEKTİFLERİ | Ticaret markası veritabanlarının arama amacıyla entegre edilmesi, yeni teknolojiler tarafından kolaylaştırılması ve dünya genelindeki fikri haklar ofislerinin tedricen modernleştirilmesi yönünde bir eğilim bulunmaktadır. Bu veritabanları, özellikle birden fazla ülkede faaliyet gösteren şirketler için yararlı ve maliyet açısından verimli araçlar olabileceğinden, daha fazla ülkenin Global Marka Veritabanı ve TMview'e katılımı memnuniyetle karşılanacaktır.

4. Ticaret markalarının ambalajdaki kullanımıyla ilgili kısıtlamalar

ARKAPLAN | Ambalajlama ve etiketleme, markaların yanı sıra, ürünlerin kaynağını veya kaynaklarını belirlemek ve özellikle satış noktasında, satış çevrimiçi gerçekleştirildiğinde de dahil olmak üzere tüketicilere önemli bilgileri sağlamak için önemli bir rol oynamaktadır. Etiketleme, ürün içeriği, kalitesi, miktarı vb. hakkında bilgi verirken, ürün ambalajında genel olarak markalar ve logoların yanı sıra üreticinin veya distribütörün kimliğine ilişkin bilgiler bulunur.

Yıllar geçtikçe çeşitli ülkelerin hükümet yetkilileri, bir dizi sektörde ve ülke genelinde etiketleme ve ambalajlama konusunda markaların kullanımını düzenlemeye yönelik eğilimlerini artırmışlardır. Bu önlemler, genelde belirli kamu politikası hedeflerine ulaşılmasını öngören, dünyanın çeşitli ülkelerinde giderek artan sayıda geniş bir ürün yelpazesine ve sektörlerle uygulanmaktadır.

GÜNCEL GÖRÜNÜM | Etiketleme ve ambalajlama önlemleri, marka unsurlarının kullanımını doğrudan veya dolaylı olarak kısıtlayabilir veya ticaret markalarının ve ticari adlandırmaların tamamen yasaklanmasını gerektirebilir. Belirli markanın özelliklerini özel olarak kısıtlayan tedbirler, logoların, markaların, tasarımların, renklerin, resimlerin veya kelimelerin kullanımı hakkındaki kısmi ila toptan yasaklamalar arasında değişebilir ve belirli renklerin veya yazı tipi boyutlarının kullanımını gerektirebilir. Ayrıca, diğer ürün türlerinde kullanılan belli ürün türleri ile ilişkili ticaret markalarına veya diğer belirleyici işaretlere yasaklar konulabilir. Yelpazenin en uç noktasında bazı ülkeler, düz yazı tipinde kullanılan ticaret markası haricinde tüm marka bilinci oluşturma unsurlarına tamamen yasak getirmiştir (Aşağıdaki bölüm 4.1'e bakınız).

Diğer önlemler, markalaşma için görünürlüğü veya kullanılabilir alanı azaltan belirli bir boyut ve / veya stilde zorlayıcı unsurların eklenmesini gerektirerek marka özelliklerini kullanımını dolaylı olarak kısıtlayan veya engelleyen önlemlerdir. Örnekler, zorunlu metinlerin — belirli ve görsel olarak baskın tasarım özelliklerinin dahil edilmesi için -, marka adına göre orantısız derecede büyük veya baskın olması ve uyarı bildirimlerinin zorunlu olarak gösterilmesi için gerekli şartlardır; Marka adı ve / veya markalaşma için mevcut olan alanın tamamı ile orantısız derecede büyük veya görsel olarak egemen olan semboller veya resimlerdir.

GELECEK PERSPEKTİFLERİ | Etiketleme ve ambalajlama düzenlemeleri, tüketicilerin sağlık ve güvenliğini korumada önemli bir rol oynamaktadır. Bununla birlikte, üreticilerin markalaştırma yoluyla ürünlerini ayırt etme ve diğer ürün bilgisini sunma kabiliyetlerini azaltmanın, ulusal düzenlemelerle yönetilen geniş bir politika yelpazesinde olduğu kadar, farklı uluslararası sözleşmelerden, standartlar, kodlar, ilkeler ve en iyi uygulamalardan oluşan geniş bir ağı bulunmaktadır. Gereksiz kısıtlayıcı tedbirler rekabeti büyük ölçüde bozmakta ve tüketicinin koruması, inovasyon, fikri haklar ve ticaret için olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir. Bu nedenle, farklı devlet daireleri arasındaki koordinasyon ve bütüncül bir yaklaşım, politika tutarlılığının sağlanması ve aynı ürün üzerinde farklı etiketleme ve paketleme önlemlerinin çokluğu nedeniyle potansiyel sorunlardan kaçınmak için çok önemlidir. Düzenleyici yaklaşımlar, rekabeti, ticareti ve yatırımı kolaylaştırıcı ilkelerle tutarlı olmalı ve meşru bir kamu politikası hedefi elde etmek için ticareti, fikri hakları, rekabeti veya yatırımları gerekenden fazla kısıtlamamalıdır.

Hükümetler, etiketleme ve ambalajlama önlemlerini yerinde gördüğünden, ilgili uluslararası anlaşmalara ve standartlara uygunluğunu sağlamak için özen gösterilmelidir. Bunlar anlaşma ve standartlar, uluslararası ticarete çok taraflı anlaşmaları (örneğin, Ticarete Teknik Engeller ve Sıhhi ve Bitki Sağlığı Önlemlerinin Uygulanmasına İlişkin Anlaşmalar da dahil olmak üzere Dünya Ticaret Örgütü (WTO) Anlaşması), fikri haklar (örneğin WTO TRIPS, WIPO anlaşmaları), gıda standartlar (örneğin DSÖ ve FAO GIDA STANDARTLARI) ve diğerleri unsurları kapsamaktadır.

ICC'NİN KATKILARI | Küresel yasama girişimleri hakkında bilgi sağlayan ve bunların fikri hakları, pazarlama, tüketicinin korunması, rekabet, ticaret ve yenilik üzerindeki etkilerini analiz eden Marka Varlıklarına Etki Eden Etiketleme ve Ambalajlama Önlemleri Üzerine ICC Tartışma Dokümanı, 2017'de yayınlandı.

4.1 Düz ambalajlama

ARKAPLAN | Yıllar boyunca, bazı ülkelerin sağlık yetkilileri, tütün tüketiminin kontrolünde önemli bir faktör olduğundan hareketle, şirketlerin grafik ve / veya metin uyarılarını yapmalarını ve renk, yazı tipi ve belirli kelimelerin kullanımını kısıtlayarak tütün ambalajında marka kullanımını kademeli olarak kısıtlamışlardır. Bu kısıtlamalar daha da sertleşmekte ve basılı uyarılar tütün paketlerinin yüzey alanının büyük bir yüzdesini işgal etme noktasına gelinceye kadar büyümektedir.

Tütünün zorunlu standartlaştırılmış ambalajlaması (düz ambalajlama) ilk kez Avustralya tarafından kabul edildi. 2011 Avustralya Tütün Düz Ambalaj Yasası (TPP Yasası) tütün markası sahiplerinin, tütün ürünlerinin perakende ambalajının renklendirilmesi, şekillendirilmesi ve bitirilmesi ve şirketlerin markalarını (kelime markası) küçük bir standart yazı tipi ile logo veya figüratif unsurlar olmaksızın belirtmelerini şart koşarak, sözcük-olmayan markalarını kullanmalarını tamamen engellemektedir. Bu durum, tütün markalarının Avustralya'daki tüketicilerin kullanımına sunulan paketlerde artık — özellikle ayırt edici logolar, paket önü ve ticaret elbisesi (trade dress) ve şekli, sözcükleri, harfleri, sayıları, tasarımları, çizimleri, renkleri, vb. içeren markaları — kullanılamayacağı anlamına gelir.

GÜNCEL GÖRÜNÜM | Avustralya'da TPP Yasasının yürürlüğe girmesinin ardından, Fransa, Macaristan, İrlanda, Yeni Zelanda, Norveç, Slovenya ve İngiltere de düz ambalajlama mevzuatını kabul ettiler. Diğer ülkeler de düz ambalaj sistemini kabul etmeyi düşünmektedir.

WTO'da devam eden bir anlaşmazlık bulunmaktadır. Küba, Dominik Cumhuriyeti, Honduras ve Endonezya, WTO kurallarını ihlal ettiği gerekçesiyle TPP Yasasına karşı şikayetlerde bulundu. Üçüncü taraf olarak anlaşmazlığa 35'ten fazla ülke katıldı. Davanın karmaşıklığı yüzünden panel, raporunu erteledi ve kararın 2017'de yayınlanması ve muhtemelen WTO Temyiz Kurumuna itiraz edilmesi beklenmektedir. 2005 yılından bu yana yürürlükte olan ve 180 ülke tarafından imzalanan Dünya Sağlık Örgütü Tütün Kontrolü Çerçeve Sözleşmesinin (WHO FCTC) III. Bölümü, tütün paketleme ile ilgili hükümleri içermekle birlikte, FCTC, imzacılarına düz ambalajlamayı şart koşmamaktadır. Düz ambalajlama, Madde 11'e ilişkin bağlayıcı olmayan ilkelerin (Taraflar "böyle önlemleri" düşünmelidir) 46 ıncı paragrafında belirtilmiştir.

Ticaretle İlgili Teknik Engeller (TBT), TRIPS ve Paris Sözleşmesi yükümlülükleri üzerine WTO Anlaşması'nda düz ambalajlamanın sonuçları, halk sağlığını koruma amaçlı önlemlerin marka sistemleri ile birlikte nasıl çalışması gerektiği konusundaki temel soruları ortaya çıkarmaktadır. Tartışılan konular şunları içermektedir: marka haklarının niteliği ve bunların olumlu veya olumsuz haklar olup olmadığı; Kullanılan işaretin (tütün) gerçekte yasal bir ürünü olup olmadığı, ahlaki ve toplumsal düzen ilkelerinin uygulanıp uygulanamayacağı; Ve kamu yararının fikri haklardan ne derece üstün olduğudur.

GELECEK PERSPEKTİFLERİ | Düz ambalajlama mevzuatını uygulamayı düşünen başka ülkeler de bulunmaktadır. Bazı ülkeler, WTO Yasası'nın olası sonuçlarının ve fiili etkilerinin yanı sıra WTO'de devam eden uyuşmazlıkların sonucunu, WTO Temyiz Kurumu'na olası bir itiraz da dahil olmak üzere görmek için ihtiyatlı olarak beklemektedir. Sigaranın düz ambalajlanması bu politikanın diğer endüstrilere ve diğer marka sahiplerine genişletmesinde emsal oluşturabileceği konusunda giderek artan bir endişe bulunmaktadır.

5. Geleneksel olmayan markalar

ARKAPLAN | Geleneksel olmayan veya konvansiyonel olmayan markalar, markanın olağan konseptinden, yani farklı teşebbüslerin ürünlerini ve hizmetlerini ayıran harf ve işaretlerinden, kelimelerinden, tasarımından, logosundan, harflerinden veya harflerin ve tasarımların kombinasyonundan farklı olan markalardır.

Ticaretin gelişimi ve küreselleşmesi, işletmeler arasında rekabeti artırmıştır ve bu nedenle birçok kişi ürün veya hizmetlerini daha sofistike hale getirmeye, mesajlarını halka iletmenin yaratıcı yollarını aramaya, tüketicilerin dikkatini çekmeye ve tekliflerini rakiplerinkilerden ayırmaya çalışmaktadır. Bu olgu, marka görünümünde, ürünlerin şeklinde ve ambalajlanmasında ve hizmetlerin sunulma biçimlerinde değişikliklere yol açmıştır. Bu durum, örneğin, parfüm şişelerinin estetiğindeki değişikliklerde ve gıda alıcılarının evrimini karşılaştırarak kolayca algılanır. Hizmetlerin bile yeni gerçeğe uyarlanması gerekiyordu ve en iyi örnekler teslimat hizmetleri, kurye hizmetleri ve elektronik ticaret olmuştur.

Markalar kendilerini mobil cihazlar, web siteleri, uygulamalar, elektronik mesajlaşma ve elektronik kartlar gibi bilgi teknolojilerinin bir sonucu olan modern iletişim araçları olarak geliştirdiler. Başlangıçta bir etiket üzerinde bir isim olarak düşünülen markalar, onlarca yıllarda çarpıcı bir şekilde değiştiler ve artık form ve stil konusunda en çeşitli şekillerde sunulmaktadır: ses, koku, tad ve dokunsal işaretler; üç boyutlu işaretler; hologramlar; hareket veya hareketli işaretler; renk işaretleri; pozisyon ve hareket işaretleri gibi.

Yeni gelişiyor olmalarına rağmen, geleneksel olmayan markalar yeni değildir. İlk kayıtlardan biri, Ulusal Yayın Şirketi'nin radyo programları yayınlamak için ABD'de çan seslerini kaydettiği 1950'li yıllara dayanmaktadır.

GÜNCEL GÖRÜNÜM | Konvansiyonel olmayan markalar dünya çapında mevcuttur, ancak bütün ülkeler aşığıdaki basit nedenlerle tescillerine izin vermemektedir: bir markanın yasal tanımı ülkeden ülkeye ve mevzuatın mevzuata değişmektedir ve bu tanım çoğu durumda geleneksel olmayan bir marka konsepti ile uyuşmamakta veya somutlaştırılmamaktadır.

Geleneksel olmayan işaretlerin kayıt edilmesini engelleyebilecek bir diğer önemli konu, ulusal ofislere aşırı yük bindirmeden ve genel olarak tanınmalarına izin vermeden, bunları temsil etme ve listeye koyma yollarını bulma gereğidir.

TRIPS'in 15. Maddesi "üyeler, tescilin bir şartı olarak, işaretlerin görsel olarak algılanmasını isteyebilir" gerçeğini ortaya koymaktadır; bu nedenle üye ülkeler ulusal yasalarına kayıt zorunluluğu olarak bir işaretin görsel algısını dahil etme seçimli — yükümlülüğünü değil — hakkına sahiptir. Bu bağlamda, işaretlerin doğal olarak ilgili malları veya hizmetleri ayırt edemediği yerlerde, TRIPS'in 15. maddesine göre üyeler, tescili, kullanım yoluyla edinilen farklılığa bağlı olarak yapabilir.

İşaretin marka olarak olarak görülebilmesi için bir işaretin görsel olarak algılanabilirliğini gerektirmeyen ülkelerde, geleneksel olmayan markalar genellikle kabul edilir. Kanunun grafiksel olarak temsil edilebilen işaretlerin kaydını kabul ettiği yargı alanlarında, koku markaları gibi bazı geleneksel olmayan işaretlerin kayıt altına alınması ciddi zorluklara neden olabilir. Kayıt olma ihtimali her ne zaman mevcut olmasa da, geleneksel olmayan işaretleri içeren çatışmalar genellikle haksız rekabet kuralları ile çözülebilir.

Geleneksel olmayan markalarla ilgili asıl sorun, koruma ve temsil için yaygın standartların ve tek tip ölçütlerin olmaması, bu markaları kaydetme ve depolamaya yönelik teknolojik araçların bulunmaması ve bu markalar ile üretilen ürün arasındaki çatışmaların analiz edilmesinde ve çözülmesindeki ve bazı durumlarda kullanım kanıtı üretimindeki zorluktur.

Mart 2016'da yürürlüğe giren yeni Avrupa Birliği Ticaret Markası Tüzüğü (EUTM) tarafından Avrupa markaları için grafiksel temsil edilebilirlik yetkisinin devri yararlı bir gelişme olmuştur. EUTM, bir işaretin genel olarak açık ve kesin, kendi kendine yeten, kolayca erişilebilir, anlaşılır, dayanıklı ve objektif olduğu sürece, genel olarak mevcut teknolojiyi kullanarak uygun bir biçimde temsil edilmesine ve dolayısıyla grafiksel araçlar olmadan da kullanılmasına izin vermektedir.

GELECEK PERSPEKTİFLERİ | Yukarıda belirtilen zorluklara rağmen, geleneksel olmayan markalar için kayıt sayısı artmakta ve dünyanın pek çok yerinde daha da büyümesi beklenmektedir. Bu durum, markalar ve halk arasında daha güçlü bir etkileşimi teşvik eden yeni pazarlama stratejilerinin ve daha geniş bir ticaret markası kavramı benimseyerek mevcut kavramların daha kapsamlı bir şekilde yorumlanarak bu benzersiz işaret türlerini somutlaştıran yasa değişikliklerinin ve içtihat hukukunun bir sonucudur.

V. ALAN İSİMLERİ

1. Alan adı ortamının gelişimi

ARKAPLAN | İnternet bir ağ değil, bir ağlar ağıdır. İnternet'e bağlanmak için, her aygıt veya nesne benzersiz bir tanımlayıcı gerektirir. Bunlar iki biçimde bulunur — bir sayı, yani İnternet Protokol adresi (IP adresi) ve daha kolay kullanılabilmesi için bir alan adı. Her bir IP adresi, bir dizi karakterden veya harften oluşan bir alan adına karşılık gelir. Alan adı, web sitelerinin veya e-posta adreslerinin İnternet adresleridir. Alanı Adı Sistemi (DNS), kullanıcıların bir IP adresi yerine bir etki alanı adı girmelerine izin vererek İnternet'in daha erişilebilir hale gelmesine yardımcı olur, örneğin; '193.191.245.244' yerine 'www.belgium.be'.

Her alan adı bir üst düzey alan adı (TLD), örneğin noktayı takip eden iki veya daha fazla harf içerir. Uzantılar olarak da adlandırılan TLD'ler iki kategoriye ayrılır: .com, .mobi ve .info gibi genel üst düzey alan adı (gTLD) ve iki harfli ülke kodu üst düzey alanlar (ccTLD'ler) .us, .ca, .uk ve .eu, bir ülke veya bölgeyi belirleme.

TLD'yi bir tahsis operatörü yönetir ve burada tahsis edilmiş alan adları da dahil olmak üzere kayıt veritabanı tutar. 1998'de Kaliforniya'da kurulan kar amacı gütmeyen bir kamu-yararına şirket olan Atanmış İsimler ve Numaralar İnternet Kurumu (ICANN) DNS'yi yönetmektedir. ICANN'ın temel misyonu, İnternet'in benzersiz tanımlayıcılarını tüm dünyada en üst düzeyde koordine etmek ve özellikle İnternet'in DNS olan benzersiz tanımlayıcı sisteminin istikrarlı ve güvenli bir şekilde çalışmasını sağlamaktır.

ICANN'dan önce, DNS'yi yönetmek için teknik olarak benzersiz tanımlayıcıları koordine eden Internet Atanmış Numaralar Otoritesi'nin (IANA) işlevleri, bir Birleşik Devletler (ABD) hükümet kuruluşu tarafından idare edilmiştir. DNS'nin özelleştirme süreci, ABD hükümetinin IANA işlevlerinin tarihi sorumluluk rolünü, ABD merkezli ICANN tarafından temsil edildiği küresel olarak ofisleri olan küresel çok paydaşlı topluluğa aktardığı 1 Ekim 2016'da sonuçlandırıldı.

Bir taraf, bir gTLD'ye bir alan adı kaydetmek istediğinde, akredite edilmiş bir alan adı sicil memuru veya yetkili satıcısı ile bir sicil sözleşmesi yapmaya başlar. ccTLD'ler için sicil operatörü sicil defteri aracılığıyla doğrudan kayıtlara izin verebilir. Bir alan adının ilgili sicil defteriyle uygunluğunu kontrol etmek ve ardından sicil işlemini kayıt operatörüyle yürütmek sicil görevlisinin işidir. Sicil işlemi son birkaç on yıl içinde pek değişmemiştir.

GÜNCEL GÖRÜNÜM | Yeni gTLD'leri tanıtan üçüncü ve son tur, birkaç yıllık hazırlık döneminden sonra 2011'de onaylandı. Hedef, bir TLD'ye veya uygulanan başka bir gTLD'ye benzer şekilde karışık olan bir gTLD dizisine karşılık gelen mevcut veya yeni bir TLD için yapılan başvurular yanında; yasal hakları, topluluk çıkarlarını, sınırlı kamusal çıkarları korumak için bazı istisnai koruma mekanizmaları ile tam bir gTLD rekabeti düzenlemektir. Bu tur, 116 Uluslararası Alan Adı (IDN) de dahil olmak üzere 1.409 benzersiz dizgeyle 1.930 başvuru oluşturdu ve koruma mekanizmaları ve ICANN uygulama politikasındaki başarısızlıklarla ilgili dava sayısının artmasına neden oldu. Aralık 2016'ya kadar, 584 başvuru geri çekildi ve 1215'i yetkilendirildi, diğer bir deyişle alan adı sistemi içinde etkinleştirildi. Bunlar Mevcut 238 ccTLD ve 23 eski gTLD ile beraber bulunmaktadır.

% 44.8'i ccTLD'de, % 47'si eski gTLD'lerde (% 42.8 .com ve .net'te) ve sadece % 8.2 yeni gTLD'lerde kayıtlı olan 330 milyondan fazla kayıtlı alan adı bulunmaktadır.⁴⁸

GELECEK PERSPEKTİFLERİ | ICANN, 2020'yi bir sonraki gTLD başvurusu turu için en gerçekçi zaman çerçevesine işaret etmiştir. Bununla birlikte, bunun dördüncü tur mu ya da kalıcı bir pencere mi olacağı yönündeki sorular halen devam etmektedir.

ICANN, ek politika geliştirme veya uygulama iyileştirmelerinin faydalı olabileceği alanları tanımlamak için tasarlanmış Hakları Koruma Mekanizmalarının (RPM) Gözden Geçirilmesini başlatmıştır. RPM İncelemesi, Ticaret markası Takas Merkezi, Tekdüze Hızlı Askıya Alma sistemi ve yetkileendirme sonrası Uyuşmazlığı Çözme Prosedürleri gibi temel koruma mekanizmaları hakkında verilerin değerlendirilmeleri ve girdilerini içermektedir.

ICC'NİN KATKILARI | ICC, alan adı sistemi ve yeni gTLD programı hakkında bir bilgi kitapçığı geliştirmiştir.⁴⁹ ICC, ICANN içindeki bir topluluk olan Jenerik İsimler Destekleme Kuruluşunun İş Tercih Grubunun bir üyesidir. ICC'den, geniş iş dünyası çıkarlarını temsil etmek için 30 üyeli IANA İdari Geçiş Koordinasyon Grubunda (ICG) görev yapması istendi ve geçmişte ICANN yapılarının reformunun yeni gTLD programı etkisini hesaba katmak için önemli konularda gayriresmi bir katkı yaptı. ICC üyeliği, ICANN topluluklarının çeşitliliğini ISS'ler, fikri hak sahipleri, geniş iş alanlarının yanı sıra sicil memurları arasındaki temel örgütsel girdinin ICANN yönetimine ve İnternet yönetim konularının daha geniş bağlamında nerede yoğunlaştığına odaklanmaktadır.

⁴⁸ Alan Adı Endüstrisi Özeti (Verisign), www.verisign.com/en_US/domain-names/dnib/index.xhtml; Yeni gTLD Genel Bakış (nTLDStats), ntldstats.com/tld.

⁴⁹ Bkz. Alan adları ve yeni genel üst düzey alanlar, store.iccwbo.org/gtld.

2. Yeni gTLD kayıtları ve marka sahipleri için zorluklar

ARKAPLAN | Kötü niyetli alan adı kayıtları ve gizlilik hizmetleri, vekil servisler ve sahte kimlikler kullanılarak İnternet üzerinde korunabilen gizli bilgiler, ticaret markası sahipleri ile alan adı sahipleri arasındaki uyuşmazlıkların giderilmesi için geleneksel mekanizmalar oluşturmaktadır. ICANN, Ticaret markalarının küresel düzeyde gTLD'lerde etki alanı adı olarak markaların kayıt ve kullanımı ile ilgili uyuşmazlıkların önüne geçmek ve etkili bir şekilde çözmek için tasarlanan Dünya Fikri Haklar Örgütü (WIPO) tarafından önerilen Tekdüzen Alan Adı Uyuşmazlık Çözümleme Politikası'nı (UDRP) kabul etmiştir. UDRP'nin kabulünden bu yana, ccTLD'lerin ve sponsorlu TLD'lerin birçok kaydı UDRP'ye benzer politikaları benimsemiş ve ek hak koruma mekanizmaları uygulamıştır.

GÜNCEL GÖRÜNÜM | Siber uyuşmazlıklar, mevcut ticaret markası mevzuatı veya spesifik siber saldırılar karşıtı yasaları, örneğin; 1999 tarihli Amerikan Siber Saldırı Karşıtı Tüketiciyi Koruma Yasası baz alınarak mahkemeye taşınmaktadır. Bununla birlikte, alan adı uyuşmazlıklarının büyük çoğunluğu, ccTLD'ler veya belirli gTLD'ler için UDRP veya UDRP'den esinlenen politikalara uygun olarak, alternatif uyuşmazlık çözümü (ADR) aracılığıyla ele alınmaktadır.

ADR'lerde hak sahipleri, alan adı sicil detayları doğru olmasa bile, alan adının transferini elde edebilir. ADR'siz anlaşmazlıklar için, alan adı sicil detaylarının erişilebilirliği ve doğruluğu, hak sahipleri için önemli kaygılar olmaya devam etmektedir. Hak sahipleri geçerli tahsisi iletişim bilgilerini içeren bir veritabanı olan WHOIS kayıtlarıyla sağlanan bilgilere güvenebilir. ICANN ile sicil defteri ve sicil memurları arasındaki anlaşmalar arasında, kayıt verilerinin ve bu verilerin erişilebilirliğinin gerekliliklerine ilişkin hükümler de bulunmaktadır. Bununla birlikte, bu durum, birçok WHOIS veritabanının yanlış veriyi içermesini veya İnternet üzerindeki yasadışı faaliyetten korunmak için genellikle kullanılan proxy ve gizlilik hizmetlerinin kullanmasını engellemez.

Kısa süre önce tanıtılan TLD'ler, uygunluk gereksinimleri gibi ek haklar, koruma mekanizmalarını (örneğin .post) veya ticaret markası sahiplerinin alan adı kayıtlarının genel kullanılabilirliğinden önce alan adlarının ön kayıt veya bloke edebildiği gün doğuşu evreleri (örn. xxx) benimsemiştir.

GELECEK PERSPEKTİFLERİ | 2012'de Yeni gTLD Programının kabulüyle ICANN, ticaret markası topluluğuyla yakın istişarelerde bulunarak, yeni gTLD'leri tüm sicil operatörleri tarafından asgari düzeyde uygulanması gereken zorunlu hak koruma mekanizmalarını sundu. ICANN'ın UDRP'sinin tüm yeni gTLD operatörleri tarafından gözlemlenmesi gerekir. Buna ek olarak, ICANN, Ticaret markası Takas Merkezi'ni (TMCH), Tekdüzen Hızlı Süspansiyon sistemini (URS) ve Yetkilendirme Sonrası Uyuşmazlıkların Çözümü Prosedürünü (PDDRP) takip eden bir Ticari Markasını da tanıtmıştır. Bu koruma mekanizmaları aşağıdaki gibi çalışmaktadır:

- **Ticaret Markası Takas Merkezi (TMCH):** Ticaret markası sahipleri, ticaret markalarını, geçerliliği onaylanmış ticaret markası bilgisinin bir veritabanı olan Ticaret markası Takas Merkezi'ne kaydedebilir. Her gTLD'nin lansmanı öncesinde, TMCH veritabanında kayıtlı bir ticaret markası sahibinin kendi ticari markasıyla aynı olan bir alan adı kaydı yapabileceği bir gün doğuşu evreleri olmalıdır. Ticaret markası Takas Merkezi ayrıca, ticari markasına özdeş etki alanı adı için başvuran üçüncü bir taraf için ticaret markası sahibine bildirimler gönderir. Aynı şekilde, başvuru sahibi, sahibinin haklarına ilişkin potansiyel çatışmayı kendisine bildiren bir bildirim alır.
- **Tekdüzen Hızlı Süspansiyon sistemi (URS):** URS, UDRP'yi tamamlar ve ihlal vakalarını net bir şekilde çözmek için daha hızlı ve daha ucuz bir süreç sunar, ancak mevcut tek çare, kötüye kullanılan bir alan adının geçici olarak askıya alınmasıdır.

- *Yetkilendirme Sonrası Uyuşmazlıkların Çözümü Prosedürünü (PDDRP):* Hak sahibi, hak ihlali oluşturan veya bunlara tepki veren bir sicil operatörünün davranışıyla kendisine zarar verdiğine inanıyorsa PDDRP'ye şikayet edebilir.

Birçok marka sahibi bu RPM'lerin verimliliği konusunda hayal kırıklığına uğramıştır. Gerçekten, Ticaret Markası Takas Merkezi'nde kayıtlı olan, Clearinghouse sistemini kötüye kullanan markalar için bir prim ödeyen kötü operatör, buna bir örnek oluşturur.

Ticaret markası sahipleri TMCH'ye 40.000'den fazla ticaret markası tescili yapmasına rağmen, TMCH kötü niyetli kayıtlara karşı yalnızca sınırlı bir koruma sunmaktadır. Birincisi, TMCH yalnızca kayıtlı ticari markayla aynı olan alan adı uygulamalarını kapsar. Bununla birlikte, kötüye kullanım vakalarının çoğunun kafa karıştırıcı şekilde benzer ancak aynı olmayan veya markayı genel bir terimle birleştiren alan adlarıyla ilgilidir. Bu durum, çoğu zaman TMCH korumasını sonuçsuz kılar. Buna ek olarak, TMCH yalnızca kayıtlı ticari markayla aynı olan bir alan adının kaydettirilmesine izin verir ve bir askıya alma mekanizması sunmaz.

URS, açıkça ihlal edilen marka ihlalleri davaları için UDRP'nin tamamlayıcı bir mekanizması olarak düşünülmüştür. URS, öncelikle Ulusal Tahkim Forumu (FORUM), Asya Alan Adı Uyuşmazlık Çözüm Merkezi (ADNDRC) ve MFSD Srl tarafından yönetilir. Bu hızlı ve oldukça ucuz bir prosedürdür. UDR dosyalama ücretleri yaklaşık 1,350 dolardan başlarken, URS dosyalama ücretleri 375 ABD doları kadar düşük bir orandan başlayabilir; UDRP prosedürünün sonuçlandırılması birkaç ay alırken, URS yalnızca 21 gün veya daha kısa sürer. Bununla birlikte, tek çözüm, kötüye kullanılan alan adının geçici olarak askıya alınması olduğundan, URS yalnızca ticaret markası sahipleri için sınırlı bir kullanıma sahiptir.

Ocak 2017 itibarıyla yaklaşık 680 URS kararı yayınlandı. Kararların % 87'si şikayetçilerin lehine verilmiş karar iken, geri kalan % 13'lük bir kesimde tescil ettiren, alanın kontrolünü elinde tutacaktır. 21 Aralık 2016 tarihli önemli bir davada, Ulusal Tahkim Forumu (NAF) paneli uzmanı, Ticaret Markalarını ihlal ettiği tespit edilen 474 alan adının askıya alınmasına karar verdi.⁵⁰ Şimdilik, herhangi bir Yetkilendirme Sonrası Uyuşmazlık Çözüm Prosedürü (PDDRP) davası henüz başlatılmamıştır.

Yeni gTLD'lerin dahil olduğu davaların yüzdesi halen oldukça düşük olmakla birlikte (ör. 2015'teki tüm WIPO UDRP vakalarının% 10,5'u) yeni gTLD'lerin kullanıma girmesiyle, Tekdüzen Alan Adı Uyuşmazlık Çözüm Politikası (UDRP) prosedürlerinin sayısı artmıştır.

2013'te ICANN, WHOIS kayıtlarının doğruluğunu artırmak için kayıt memurları için daha sıkı kurallar içeren ve gizlilik ve proxy hizmetlerinin kullanımını düzenleyen yeni bir Kayıt Yetkilendirme Anlaşması'nı kabul etti. Yeni gTLD operatörlerine yalnızca bu son sözleşmenin kayıt ve koşullarına uyan kayıt sahipleri (veya bayileri) aracılığıyla alan adlarını lisanslama izni verilmiştir.

VI. COĞRAFİ İŞARETLER

ARKAPLAN | Coğrafi işaretlerin (GI) değerli bir pazarlama aracı olarak stratejik önemi, belli bir bölgeden gelen kaliteli ve tipik ürünlere olan talebin artması ile daha da belirgin hale gelmiştir.

Bazı ülkeler, coğrafi işaretleri korumak için etkin mevzuat geliştirmiş olmakla birlikte, hala bir uyum eksikliği bulunmaktadır. Tek bir terim, ülkeye bağlı ortak bir marka, bir sertifika işareti, menşe ismi

⁵⁰ Ashley Mobilya Endüstrisi v Fahri Hadikusuma, www.adrforum.com/domaindecisions/1703352D.htm .

(AO), bir kaynak göstergesi veya genel olarak coğrafi işaretler olarak farklı şekillerde korunabilir. Bazı ülkelerde, coğrafi işaretleri için geçerli olan sistem ve kurallar, korunacak ürünün türüne göre değişir. Örneğin, Avrupa Birliği'nde farklı yönetmelikler gıda maddeleri, şaraplar ve alkollü içkilerle ilgilidir. Çin'de, ürünler, el sanatları ve geleneksel Çin ilaçları için bir kendine özgü sistemi, bir ticaret markası sistemi ve tarımsal ürünler için kendine özgü sistemi ile birlikte bulunur.

Bazı durumlarda, ürünlerin coğrafi kökenini belirten terimleri korumak için hem ticaret markaları hem de coğrafi işaretler kullanılabilir. Bununla birlikte, üreticiler genellikle iki hak türünün avantaj ve özelliklerinden haberdar değildir.

Ticaret markası koruması genellikle daha kolay ve daha uygun maliyetli kayıt prosedürleri anlamına gelmekle birlikte, coğrafi işaretleri sistemi üreticilere, özellikle coğrafi ad ile ürün arasındaki bağlantının tüketicilerin mevcut tarımsal ve mutfak bilgisine ya da kültürel geleneklere dayandığı genişlikte korunmanın açık avantajlarını sunmaktadır.

GÜNCEL GÖRÜNÜM | Şarap ve alkollü içkiler için çok taraflı kayıtlarla ilgili tartışmalar 2001 yılından bu yana Doha gündemi kapsamında devam etmektedir ; ancak WTO üyeleri müzakerelerin kapsamı ve özü konusunda bölünmüş olarak kaldığı için ilk taslak 2011'de üretildiğinden beri çok az ilerleme kaydedilmiştir. Bu sorunun ayrı ayrı veya diğer iki konu ile birlikte ele alınması gerekip gerekmediğine dair farklı tutumlar da vardır ; diğer bir deyişle şu anda TRIPS Madde 23'te sağlanan şaraplar ve alkollü içkiler için yüksek coğrafi işaretler koruması seviyesinin diğer ürünlere genişletilmesi olasılığı ile TRIPS Anlaşması ve Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi (CBD) arasındaki ilişki üzerine tartışmalar sürmektedir.

Aralık 2015'te yayınlanan TRIPS Konseyinin en son raporu, durumun iyileşmediğini, reformların benimsenmeye devam ettiğini ve çok taraflı kayıt ile ilgili tartışmaların WTO üyeleri için bu konudaki öncelik olarak görünmediğini göstermektedir.

Öte yandan, ilk olarak 1958 yılında kabul edilen Lizbon Anlaşması⁵¹ konusunda bazı ilerlemeler kaydedilmiştir. Anlaşma, 1967 ve 1979'da revize edildikten sonra, her tür yasal sisteme sahip ülkelere cazip hale getirilmesi için tekrar gözden geçirilmiş ve sonuç olarak Cenevre Yasası⁵² Mayıs 2015'te kabul edilmiştir.

Cenevre Akdi tarafından getirilen en önemli yenilikler şunlardır: Uluslararası koruma ve tescilin sadece Menşe İspat Eden Ülkeler (AOs) değil, aynı zamanda coğrafi işaretleri de içerecek şekilde genişletilmesi; Uluslararası örgütlere Lizbon sistemine erişim için verilen izin; Yararlanıcıların coğrafi işaretlerin ve menşe adlarının yalnızca ulusal makamlar aracılığıyla değil, doğrudan başvuru yapma olanağı; Önceki Ticaret markaları ve kişisel adlar, bitki çeşitlerinin ve hayvan ırklarının adları için koruma önlemleri; coğrafi işaretlere veya menşe adlarına jenerik olma yolundaki korumalar; ve bir sözleşme tarafının uluslararası bir kayıt incelemesinin masraflarını karşılamak üzere bireysel bir ücret talep etme imkânı.

Cenevre Akdi 15 ülke tarafından imzalanmıştır. Ancak, beş uygun tarafın onaylama belgelerini veya onay dökümanlarını yatırdıktan üç ay sonra yürürlüğe girecektir.

Diğer tarafta, coğrafi işaret sahipleri taklit ürünler ve sahte ürünler — coğrafi işaret sahipleri, coğrafi işaretlerin daha iyi bir şekilde uygulanması ve korunmasını istiyor — ve alan adları alanında coğrafi

⁵¹ Lizbon Menşe Unvanlarının Korunması Anlaşması ve Bunların Uluslararası Kaydı.

⁵² Coğrafi İşaretlerin ve Menşe Unvanları Hakkında Lizbon Anlaşmasının Cenevre Akdi.

işaretlerin eksikliği veya zayıf korunması, özellikle de yeni genel üst seviye alanları (gTLD'ler) gibi sorunlarla karşı karşıya kalmaya devam etmektedir.⁵³

Coğrafi işaretleri korumak için herhangi bir özel kriter ya da kendine özgü itiraz prosedürü sağlanmamasına rağmen, ICANN, yeni genel üst düzey alan adı programının bir parçası olarak, hak sahiplerine, gTLD dizelerine karşı meydan okuma fırsatı tanıyan yeni gTLD dizelerinin tanıtılması veya kaydedilmesi gibi çeşitli anlaşmazlık çözüm prosedürlerini eklemiştir. Örneğin, Ticaret Markası Takas Merkezi Yönergeleri, statü veya antlaşma ile korunan, coğrafi işaretler ve menşe adları da içerebilir ve ticaret markalarıyla aynı korunmadan yararlanır.

Tekdüzen Uyuşmazlık Çözüm Politikası ve Ticaret Markası Takas Merkezi Yönergeleri'yle sağlanan prosedürler genel olarak şikayet sahibinin ticaret markası haklarının kanıtını sağlamasını gerektirir. Bununla birlikte, alan adları uyuşmazlıklarında yer alan panel katılımcıları, coğrafi işaretlerin kendileri tarafından gDTD kötü amaçlı kayıtlara karşı koruma talebinde bulunmak için geçerli bir yasal başlık olmadığını itiraf ettikleri halde görüş birliği, bazı coğrafi şartların UDRP kapsamında korunabileceği yönündedir. Bunun olması için, şikayetçinin, bu terim üzerinde haklarının olduğunu ve terimin, coğrafi anlamıyla tanımlanan veya bunlarla ilişkili olanlardan farklı olan mallar veya hizmetler için ayrı bir işaret olarak kullanıldığını göstermesi gerekir (ikincil anlam). Bununla birlikte, ilgili marka tescilli olmayan coğrafi işaret sahiplerinin ikincil anlam temelinde kendi coğrafi koşullarına göre tescilli olmayan ticaret markası haklarını göstermesi zor olmuştur.

Diğer alanlardaki yavaş hareketlere rağmen coğrafi işaretler, dünya çapında imzalanan ikili ve bölgesel ticaret anlaşmalarının bir parçası olarak önemli bir rol oynamaya devam etmektedir. En son örnek, coğrafi işaretlere ayrılmış bir bölüm de dahil olmak üzere, fikri haklar ile ilgili bir bölüm içeren Trans-Pasifik Ortaklığı (TPP) 'dir. Coğrafi işaretler bölümü, TRIPS'in ötesinde, markaların ve coğrafi işaretler arasındaki uyuşmazlıkların ülkeler tarafından nasıl ele alınacağı ve farklı koruma mekanizmalarına rağmen diğer üye ülkelerin coğrafi işaretlerine saygı duyan hükümler içermektedir.

Halen müzakere altında olan bir başka girişim, Birleşik Devletler ile Avrupa Birliği (AB) arasındaki Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı (TTIP) 'dir ve bu da coğrafi işaretlerle ilgili hükümler içermektedir. coğrafi işaretlerin korunması AB için çok önemli bir konudur. Her iki taraf da coğrafi işaretler için farklı koruma mekanizmaları benimsediğinden fikir birliğine varmak zor olabilir.

Coğrafi işaretlerin tüm dünyaya sundukları farklı uygulamalar nedeniyle, geleneksel ürünler için koruma arayışında olan taraflar için net kurallar bulunmamaktadır. Bu durum, yerel mevzuatın doğrulanması gerektiği anlamına gelmektedir.

GELECEK PERSPEKTİFLERİ | Özellikle gelişmekte olan ülkelerde, malların ve hizmetlerin (şarap ve alkollü içki hariç) malın ve hizmetlerin değerini artırmanın bir aracı olarak gördüğü coğrafi işaretlerin korunmasını artırma ihtiyacı, ekonomik ve toplumsal yararlar sağladıkları için, giderek artmaktadır. Buna paralel olarak, internet ve dolayısıyla alan adları her geçen gün önem kazanmaya başladıkça, daha net kurallar coğrafi işaret sahiplerinin haklarını daha kolay ve etkin bir şekilde korunmalarına ve uygulanmalarına yardımcı olacaktır.

ICC'NİN KATKILARI | ICC, WTO'nun coğrafi işaretlerle ilgili müzakereleri bağlamında geçmiş ifadelerini yayınlamıştır ve WIPO Ticaret markaları, Endüstriyel Tasarımlar ve Coğrafi İşaretler Yasası Daimi Komitesinin işlemlerine katılmaya devam etmektedir.

⁵³ Bakınız. B.V. Alan adları.

VII. BİTKİ ÇEŞİTLİLİĞİ HAKLARI (PVR)

ARKAPLAN | TRIPS Anlaşması'nın 27 (3) (b) maddesine göre, tüm WTO üyeleri, bitki çeşitlerinin patent, ya da etkili bir kendine özgü sistem ya da bunların herhangi bir kombinasyonu ile korunmasını sağlayacaktır. Dünyanın dört bir yanındaki fikri hak sistemleri farklı çözümler tercih etmişlerdir. Fikri hak korumasının bitki çeşitleri için mevcut olduğu ülkelerde çoğunlukla kendine özgü sistemler takip edilmiştir. Bununla birlikte, bitki çeşitliliği patentlerinin ve kendine özgünlüğün fikri haklarının bir birleşimi ile korunabileceği bazı ülkeler de bulunmaktadır.⁵⁴ Bugüne kadar, bitki çeşitleri için mevcut en yaygın kendine özgü fikri hak koruması, Yeni Bitki Çeşitlerini Koruma Uluslararası Sözleşmesi (UPOV Sözleşmesi) tarafından sunulmuştur. Bu kendine özgü fikri hak koruma, yeni, belirgin, tek tip ve istikrarlı bitki çeşitlerine verilmektedir.

UPOV Sözleşmesinin ilk metni 1961 yılında kabul edildi ve sözleşme 1972, 1978 ve 1991 yıllarında üç kez revize edildi. Bugün, neredeyse tüm UPOV üyeleri ya Sözleşmenin 1978 ya da 1991 versiyonuna bağlıdır.⁵⁵ İki arasında en büyük fark, önceki versiyon hak sahiplerine daha düşük bir koruma düzeyi sağlamasıdır:

- 1978 Sözleşmesi, ülkeleri bütün tür ve türleri korumaya zorlamamaktadır ; bu durum, bazı türlerin yetiştiricileri için herhangi bir korumanın bulunmadığı anlamına gelmektedir.
- 1978 Sözleşmesi tarafından sunulan koruma, yalnızca ticari pazarlama, satma teklifi ve korunan çeşitteki çoğaltım materyalinin pazarlanması amacıyla üretime yönelik iken; 1991 sözleşmesi ile koruma kapsamı, üretim veya üreme, yayma amacı ile şartlandırma, satınalma, satış veya diğer pazarlama, ihracat, ithalat ve yayma malzemelerinin stoklanması konularını kapsamaktadır. Buna ek olarak, 1978 Sözleşmesi uyarınca koruma, hasat edilen malzemeye veya doğrudan hasat edilen malzemeden yapılan ürünlere kadar uzanmaz.⁵⁶
- 1978 Sözleşmesi, çiftçilere daha fazla çoğaltılma için hasat edilen materyali sınırsız olarak kullanımına izin vermektedir — "çiftçinin tuttuğu tohum muafiyeti" veya "çiftçinin imtiyazı" olarak adlandırılır — 1991 Sözleşmesi çiftçinin ayrıcalıklarını açık ulusal mevzuat üzerinde belirleyici kılmaktadır.
- 1978 Sözleşmesi, "aslından türetilmiş çeşitler" için koruma sağlamazken, bu çeşitler 1991 Sözleşmesinde korunmaktadır.
- 1978 Sözleşmesinde öngörülen asgari koruma süresi ağaçlar ve asmalar için 18 yıl ve diğer çeşitler için 15 yıldır ; 1991 Sözleşmesinde ağaçlar ve asmalar 25 yıl boyunca korunur ve diğer çeşitler 20 yıl korunur. Korumanın süresi, koruma sağlandığı anda başlar.

UPOV 1991 Sözleşmesinden daha düşük standartlardaki bitki çeşitliliği hakları (PVR) yasalarına sahip olmak, daha fazla zayıf koruma sağlamakta ve bu durum işletmelerin genellikle piyasaya girmek için çekinceli hareket etmesine neden olmaktadır. Buna ek olarak, çoğu ülkede, fikri haklara uygulanacak olan yasalar PVR'ye açık bir şekilde uygulanmaz; yani, bir PVR unvanı verilmiş olsa bile, hak doğru bir şekilde uygulanamaması, bu hakkın değerini sınırlandırılacaktır.

⁵⁴ Örneğin ABD'de.

⁵⁵ 74 UPOV üyesinden 56'sı 1991 Sözleşmesi, 17'si 1978 Sözleşmesi ve biri ise hala 1972 Sözleşmesi ile değiştirilen 1961 Sözleşmesi ile bağlıdır.

⁵⁶ 1991 Sözleşmesinde koruma, belirli koşullar altında hasat edilen materyalle yapılan işlemlere de uzanır ve ayrıca UPOV üyelerin hasat edilen materyalden doğrudan elde edilen ürünler üzerinde koruma sağlamasına da olanak tanır.

UPOV'un mevcut üye sayısı 74'tür ve daha çok üye 1991 Sözleşmesine katıldığı için giderek genişlemektedir.⁵⁷ Çok taraflı veya iki taraflı serbest ticaret anlaşmaları, — ör. Trans Pasifik Ortaklığı — da bu eğilimi teşvik etmekte, çoğunlukla imzacı üyelerinin UPOV 1991 üyesi olmasını veya üye olabilecek olmasını gerektirmektedir.

GELECEK PERSPEKTİFLERİ | İş dünyası, PVO yasalarındaki eksiklikleri vurgulamaya, UPOV üyelerini sözleşmenin 1991 Sözleşmesine uymaya teşvik etmeye ve ülkeleri UPOV'a katılmaya teşvik etmeye ve hükümetleri bitki inovasyonları için fikri hak korumanın özel ihtiyaçları ve özellikleri hakkında eğitim çabalarını artırmaya devam etmelidir. UPOV üye ülkelerinin hükümetleri henüz üye olmayan ülkeleri teşvik etmeye devam etmelidir. Bu hükümetler ayrıca, UPOV üye ülkelerini kendi yasalarını UPOV 1991 standartlarına yükseltmeye ve bitki çeşitliliği haklarının uygulanmasına teşvik etmeye devam etmelidir.

VIII. TİCARİ SIRLAR / GİZLİ İŞ BİLGİLERİ

ARKAPLAN | Bilgi ve bilgi birikimi genellikle bir şirketin en değerli varlıkları olarak söylenir. Ticari sırlar ve gizli iş bilgileri, bu entelektüel varlıkların bir parçası olarak, özellikle ticaretin ve birbirine bağlı tedarik zincirlerinin küreselleşmesi ışığında giderek önem kazanmaktadır. Ticari sır, kamu tarafından bilinmeyen veya kolaylıkla tespit edilemeyen ve bir işyerine rekabet üstünlüğü kazandıran (teknik açıdan açıklanmamış mali sonuçlar, yeni ürün planları, malzeme faturaları, fiyat hesaplama yöntemleri, müşteri listeleri ve profilleri, dağıtım yöntemleri, yiyecek içecek maddeleri ve kimyasal formüller, vb.) çeşitli ticari bilgileri — teknik, ticari veya finansal — kapsar. Genel olarak, bilgi, TRIPS'in 39. maddesinde öngörüldüğü gibi önemli ve gizli olarak tanımlanırsa ticari sırlar koruması için uygundur. Buna ek olarak, ticari sırlar, ulusal mevzuatın gerekli kıldığı yasal korumanın imkanlarından yararlanmaktadır. AB Ticari Gizlilik Direktifi, korunmadan yararlanmak için mülkiyet sahibi tarafından uygun önlemlerin alınması zorunlu kılar.⁵⁸ Ticari sırların korunması, kayıt olmaksızın otomatik olarak yapılır ve gizlilik korunduğu sürece sınırlama olmaksızın devam edebilir.

Ticari sır, patent verilebilir bir know-how olduğunda, buluşun patentinin alınmasına veya ticari sırrın gizli tutulmasına karar verilmeden önce, sırasıyla patent yasası niteliğiyle verilen yasal korumanın kapsamı ile ticaret sırlarının durumu dikkatlice karşılaştırılmalıdır. Bu kararı etkileyen, patenti kaydetmenin ve sürdürmenin yüksek ücretleri, patentlerin kamuya açık olması ve konunun ifşa edilmesi ve kaydedilmesini gerektirmesi ve patent korumasından farklı olarak, ticari sır olarak korunabilmesi için bilginin teknik, yeni, orijinal ve açık olmaması gibi önemli faktörler bulunmaktadır. Buluşların, gelişimleri sırasında, genellikle ticaret sırları olarak korunduklarına dikkat etmek gerekir. Dahası, patentler ve ticari sırlar, diğer unsurlar gizli tutulurken, patent verilmesi amacıyla bir inovasyonun yalnızca bir bölümünü ortaya koyarak birleştirilir.

GÜNCEL GÖRÜNÜM | İstenmeyen sızmaları ve değerli ticari bilgilerin yetkisiz kullanımını- örn. Ticaret sırlarının yetkisiz transferi; -, sınırlamak için ticari sözleşmelerdeki gizlilik ve gizlilik anlaşmaları, rekabet yasağı getiren işçi sözleşmeleri standart iş uygulamaları olmakla beraber, tedarik zincirindeki veya ortak girişimler gibi ortak çalışmalarda ticari sırların çalınması genelde hafife alınır.⁵⁹

Yürürlükteki kanunlar, ticari sırların korunmasını çoğunlukla haksız rekabet yasası altında korur. Bu yasaların birçoğu açıkça, tedarikçiler tarafından sızdırılma riskini değil, çalışanlar tarafından sızdırılma

⁵⁷ Bakınız. www.upov.int/export/sites/upov/members/en/pdf/pub423.pdf .

⁵⁸ Bakınız. www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P8-TA-2016-0131&format=XML&language=EN .

⁵⁹ Bakınız. www.mobar.org/uploadedFiles/Home/Publications/Journal/2015/01-02/corrigan.pdf .

riskini ele almaktadır. Ticari sırlarına ilişkin davaların önemli bir yüzdesi, tedarikçiler ve diğer iş ortakları tarafından yapılan yanlış kullanımlardan kaynaklanmaktadır. Ticari sırların, çalışanlar tarafından istismar edilmesine karşı korunmasıyla ilgili olarak, ulusal mevzuatta ve şüpheli bir durumda harekete geçmek için işverenlerin ve yetkililerin yetkileri konusunda büyük farklılıklar bulunmaktadır.

OECD, farklı yargı alanlarındaki ticaret sırlarıyla ilgili düzenleyici rejimleri karşılaştıran⁶⁰ ve ekonomik sonuçlarını analiz eden iki aşamalı bir proje yayımlamıştır⁶¹. Dökümanlar, bir taraftan, ticari sırlar için koruma uygulanmasına ilişkin önemli farklılıklar gösterirken, diğer taraftan, daha yüksek ticaret gizliliği koruması olan ülkelerde daha fazla yenilik olduğunu göstermektedir. OECD tarafından, 1985'ten 2010'a kadar olan dönemde geniş bir ülke ölçeğinde ticari sırların gizliliğini korumadaki kayda değer bir artışı inovasyon ve uluslararası ekonomik akışın önemli göstergeleriyle olumlu bir ilişki içerisinde bulundu.⁶² Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan 2013 çalışması, AB Üye Devletleri, Japonya, İsviçre ve ABD'deki ticari sırları yöneten yasal çerçevelerin ayrıntılı bir incelemesinin yanı sıra, AB şirketlerinin ticaretle ilgili sırların korunması konusunda algılanan ihtiyaçları gösteren bir anketin sonuçlarını sunmaktadır.⁶³ Ticari sırlar birkaç başka kurum tarafından da incelenmiştir.⁶⁴

O günden bu yana, sınır ötesi bilgi transferini kolaylaştırmak, rekabeti ve inovasyonu teşvik etmek amacıyla AB çapında ticari⁶⁵ sırlar ile ilgili mevzuatın uyumlaştırılmasını amaçlayan ve yakın tarihte benimsenen AB Ticari Sır Direktifi ile daha güçlü koruma yolunda önemli bir adım atılmıştır. Direktif, ticari sırların tanımını güçlendirmekte ve çalışanlar tarafından ticari sırların haksız veya yasadışı olarak kullanılmasına karşı geniş koruma sağlamaktadır. Ticaret gizliliğini koruma yönünde atılmış daha geniş kapsamlı bir diğer adım, tek taraflı el koyma karar prosedürü oluşturan ve ihbarcılar tarafından hükümete ya da mahkeme yetkililerine güvenle sağlanan bilgileri koruyan Mayıs 2016 tarihli ABD Ticaret Sekreterleri Yasasını savunmaktadır.⁶⁶

Bununla birlikte, kısmen belirli koruyucu yasaların bulunmaması ve kısmen de yargı ve diğer idari organlar tarafından farkındalık bulunmaması nedeniyle ticaret sırlarının korunması pek çok ülkede zayıf kalmaktadır. Yasaların haksız rekabet veya uygulamaları üzerine uygulanması suretiyle bir ticari sır niteliğindeki malların satın alınması, kullanılması veya açıklanması üzerindeki yaptırımlar- haksız fiil yasasının bir dalı -, TRIPS Madde 39 ile sağlanmıştır. Bir gizlilik taahhütünün ihlal edilmesi sözleşmenin ihlali olarak değerlendirilebilir. Hırsızlık veya ticari casusluk gibi sınırlı durumlarda ticari sırların kötüye kullanılması ceza gerektiren bir suç olabilir.

GELECEK PERSPEKTİFLERİ | Geliştirilmiş kurallar ve sıkı politikalar zorunludur, ancak küresel ticaret gizliliğinin kötüye kullanılması sorununu tek başına çözemez. Ticari sırları korumak için gerekli bilgi güvenliği düzeyini belirlemek için gerçekçi bir risk değerlendirmesi gereklidir. Ticari sırların, çalışanlar ve ortaklar tarafından ele geçirilmesine ek olarak, küresel kaynağın artırılması ve işletmelerin büyümekte olan pazarlara yayılması, ticari sırların ve gizli iş bilgilerin yetkisiz kullanımı riskini artırmaktadır. Bu nedenle, ticari sırların kötüye kullanılmasına karşı etkili koruma için, bilgi paylaşımını ve işbirliğini teşvik etmek önemlidir.

⁶⁰ Bakınız [Dx.doi.org/10.1787/5jz9z43w0jnw-en](https://doi.org/10.1787/5jz9z43w0jnw-en) .

⁶¹ Bakınız [Dx.doi.org/10.1787/5jxz15w3j3s6-en](https://doi.org/10.1787/5jxz15w3j3s6-en) .

⁶² Bakınız. www.oecd.org/sti/economy/Chapter3-KBC2-IP.pdf .

⁶³ [Ec.europa.eu/growth/tools-databases/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=8269&lang=en&title=Study-on-trade-secrets-and-confidential-business-information-in-the-internal-market](http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=8269&lang=en&title=Study-on-trade-secrets-and-confidential-business-information-in-the-internal-market) adresini ziyaret edin .

⁶⁴ Ör. Ticari gizli dava ile ilgili 2010 Gonzaga Üniversitesi Hukuk İncelemesi çalışması, www.law.gonzaga.edu/law-review/files/2011/02/Almeling.pdf; Veya Ticaret Sınırının Korunması Üzerine Sorumlu Kurumsal ve Ticaret Merkezi (CREATE) yayınları, create.org/resources/ .

⁶⁵ 8 Haziran 2016 tarihli ve 2016/943 / AB Yönergesi, eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32016L0943 .

⁶⁶ Bakınız. www.congress.gov/bill/114-congress/senate-bill .

İşletmeler, ticari sırların kötüye kullanılması riskinin artmasına karşı fikri haklarını etkili bir şekilde güvence altına alacak etkin bilgi güvenliği politikaları, önlemleri ve eğitim programları oluşturmalarıdır. İyi bilgi güvenliği uygulaması çok önemlidir ve koruma önlemlerinin doğal odak noktası, bilginin çalışanlar tarafından yetkisiz olarak ifşa edilmesidir. Mevcut ve geçmiş çalışanların ve iş ortaklarına karşı önleyici tedbirler, ticari sırların ve gizli iş bilgilerinin kötüye kullanımının azaltmasına ve şirketlerin küresel ekonomiden tam olarak yararlanmasına yardımcı olacaktır. Bu eylemler, bunlar genellikle olaydan sonra gerçekleştiği için yasal yollarla etkili bir şekilde telafi edilemeyebilir.

ICC'NİN KATKILARI | ICC, 2014 yılında ticari sırlar ve bunların inovasyon süreçlerindeki rolleri üzerine araştırma serisinin bir parçası olarak bir araştırma raporu yayımlamıştır.⁶⁷ ICC ayrıca, farklı yargı alanlarındaki ticari sır düzenlemelerini takip etmektedir.⁶⁸

IX. FİKRİ HAKLARIN DİĞER FORMLARI MÜLKİYETİN DİĞER FORMLARI

1. Bilgi ürünleri (örneğin veri tabanları)

ARKAPLAN | Veri toplama, işleme ve zenginleştirme konusundaki inovasyon ve ticari faaliyetlerdeki artış, karar alıcıları veri ürünleri ve hizmetleri için mevcut ve olası yeni fikri hak koruma biçimlerini yansıtmaya yol açmıştır. Bu yansımanın bir sonucu olarak, AB'de verilen veri tabanlarında belirli bir koruma oluşturulması sağlanmıştır. Daha yakın zamanlarda, yenilikçi teknolojiler sayesinde değerli veri ve içerik üreten aygıtların ve makinelerin (Nesnelerin İnterneti, IoT), dronlar ve diğer resim ve ses kayıt cihazlarının geliştirilmesi de fikri hak koruma ile ilgili soruları gündeme getirmiştir.

Veritabanları, lisanslanabilen ve aktarılabilen içerik, ticari faaliyetler ve araştırma yapmak ve yeni ürün ve hizmetleri geliştirmek için kullanılan çok değerli varlıklardır. Kamu kuruluşları tarafından yönetilen veritabanlarına daha geniş erişim —ör. açık veri hareketi aracılığıyla— olgusal bilginin yaygınlaştırılmasına katkıda bulunmakta ve inovatif projeleri teşvik edebilmektedir. Veri tabanlarının ekonomik önemi, yazılım ürünlerinin kilit refakatçileri olarak statülerinin, kendi başına stratejik ekonomik varlıklara dönüştüğü 1990'ların ortalarında belirginleşti. TRIPS anlaşması ve Bern Sözleşmesi gibi eser sözleşmeleri, derlemeler için eserlerin korunması sağlamıştı. Bununla birlikte, 1990'lı yıllarda işletmeler tarafından geliştirilen veritabanlarının yapımcılarının / üreticilerinin yatırımlarının korunmasına nasıl yardımcı olacağı konusundaki endişeler ortaya çıktı.

Bern Sözleşmesi ve TRIPS Anlaşmasının 10. Maddesi dışında, veritabanlarının yapımcılarına tanınan hukuki korumayı uyumlu hale getiren ve veritabanlarının içeriğinin yetkisiz kullanımını engelleyen uluslararası bir belge bulunmamaktadır. 1996'da WIPO İnternet Antlaşmaları kabul edildiğinde, bilgi toplumunda içerik koruması konusunda geleceğin uluslararası bir çerçevesinin temel direklerinden biri olan orijinal olmayan veritabanlarının korunmasına ilişkin uluslararası bir belge önerisi tartışılmış ve kabul edilmemiştir. O zamandan beri bu konuda herhangi bir ilerleme kaydedilmemiştir.

GÜNCEL GÖRÜNÜM | Günümüzde veritabanları, dizinler, kütüphaneler, web siteleri, web platformları, her türden çeşitli listeler, imaj bankaları, tıbbi dosyalar vb. gibi geniş bir ürün yelpazesini kapsamaktadır. Çoğu ülke, haksız rekabet, sözleşmenin ihlal edilmesi, yasalara aykırı iş müdahalesi,

⁶⁷ Bakınız: iccwbo.org/global-issues-trends/innovation-ip/innovation/.

⁶⁸ ICC'nin AB Ticaret sırları Direktifine İlişkin Önerilere İlişkin Açıklamalar (2014) <https://iccwbo.org/publication/icc-comments-on-proposal-for-eu-trade-secrets-directive-2014/> adresine bakın.

kötüye kullanma ve çeşitli yasal gerekçelerle veritabanı üreticilerini korumak için⁶⁹, birkaç yargı alanı, özellikle 1996 Veritabanı Yönergesi ile AB, ulusal yasalarıyla orijinal olmayan veritabanlarının korunmasını sağlamaktadır. Çoğu ülkede, veri tabanları da dahil olmak üzere çeşitli derleme biçimleri Bern sözleşmesinde kullanılan "derleme" ya da "toplama" kavramı altında eserler kapsamında tutulabilir.

TRIPS'in 10. Maddesi, üye ülkelerin, "içeriğin seçimi veya düzenlenmesi nedeniyle fikri yaratımlar oluşturan, makine tarafından okunabilir veya başka bir biçimde verilerin veya diğer materyallerin derlemelerini" koruma yükümlülüğünü getirmekte iken AB Direktifi, bir veritabanını "sistemik ya da metodik bir tarzda düzenlenmiş ve elektronik ya da diğer yollarla bireysel olarak erişilebilen bağımsız eserler, veri ya da diğer materyallerin koleksiyonu" olarak tanımlamaktadır.

Serbest sürücülerle mücadeleyi güçlendirmek ve AB'deki yasal rejimi uyumlaştırmak için kabul edilen AB Veritabanı Direktifi, veritabanının yazarının eser olarak korunmasının varlığını teyit etmekte ve aynı zamanda veritabanı üreticisi için kendine özgü hakkını da ortaya koymaktadır.

Eserlerin korunmasıyla ilgili olarak Direktif, veritabanına dahil edilen her bir unsura ait eserler gibi herhangi bir hakkın etkilenmeyeceğini öngörmektedir. Direktif aynı zamanda, veritabanının yazarının, seçim veya düzenlemeler nedeniyle "yazarın kendi entelektüel yaratımı" olarak nitelendirilebilecek kadar orijinal olması koşuluyla, veritabanının eser olarak korunmasından yararlanmasını önermektedir.

Veritabanı üreticisi, veritabanının içeriğinin elde edilmesi, doğrulanması veya sunumunda niteliksel ve/veya nicelik bakımından büyük bir yatırım gösterebilirse, *kendine özgü* (sui generis) hakkı verilmektedir.

"British Horses Board (BHB) and Fixtures Marketing" 'in yer aldığı dört ünlü Avrupa Adalet Divanı (şimdi Avrupa Birliği Adalet Divanı — CJEU) kararları "önemli yatırım" kavramını kısıtlayıcı bir şekilde yorumladı ve veritabanında toplanacak verilerin, kendine özgü veritabanı hakkının tanınması için ilgili bir "yatırım" olarak nitelendirilemeyeceğini ifade etti. Bu yorum, 2012 yılında alınan önemli bir kararla teyit edildi.⁷⁰ Mevcut verilerin alınması ya da toplanması Veritabanı Direktifi uyarınca bir yatırım olarak kalabilir, ancak özellikle koleksiyon standart donanım ya da yazılım ya da internet araçları kullanılarak otomatikleştirilirse, uygulamanın "önemli yatırım" kriterlerini yerine getirmesi kesinlikle zor olabilir.

Kendine özgü hak, veritabanı üreticisini, özel kullanım ve ticari olmayan bilimsel araştırmalar için istisnalar veya sınırlamalar getirerek, veritabanı içeriğinin tamamı veya nitel ve nicel bölümlerinin ekstraksiyonunu ve/veya yeniden kullanılmasını önlemeye yetkilidir. CJEU, ekstraksiyon ve yeniden kullanım⁷¹ alanlarının temel kavramlarının yanı sıra, ihlalin yeri ve uluslararası yargı alanında da faydalı rehber bilgiler vermiştir⁷². CJEU, 2015 yılındaki bir web sitesinden uçuş verilerinin yetkisiz olarak çıkarılmasına ilişkin önemli olay olan Ryanair v PR Aviation'da⁷³ olayında, bir veri tabanı ne eser olarak ne de Direktifin altında kendine özgü hak olarak korunmasa dahi, sahibinin geçerli ulusal yasaya hanel getirmeksizin üçüncü taraflarca kullanılması konusunda sözleşmeye dayalı sınırlamalar getirmesinin engellenmemesi gerektiğine karar vermiştir.

GELECEK PERSPEKTİFLERİ | Veritabanları için hukuksal korumanın kapsamı, — kendine özgü hak AB'de veya başka bir zeminde olsun — temelde verilerin toplanması ve kullanılması için yeni

⁶⁹ EU Directive 96/9/EC of 11 March 1996.

⁷⁰ Bakınız Futbol Dataco Ltd ve diğerleri v Yahoo! UK Ltd ve diğerleri, dava C-604/10.

⁷¹ Davalar C-545/07 and C-202/12.

⁷² Dava C-173/11.

⁷³ Dava C-30/14.

kullanımları ve araçları sürekli olarak geliştirmekte ve dijital ekonomiyi canlandırmaktadır. Hızla gelişen birçok teknoloji ile birlikte, yeni zorluklar da ortaya çıkmaktadır. Bunlar arasında: hâkim durumun kötüye kullanılması veya veritabanlarına ilişkin hakların nasıl inceleneceğini etkileyen gizlilik ve tüketici yasalarının ihlal edilmesi; bulut bilgi işlem sistemlerinin, gerçek zamanlı olarak güncellenen daha çeşitli ve her zamankinden daha fazla veri setinin uzaktan depolanmasına ve bunlara erişmesine izin verdiği, potansiyel olarak erişim ve kontrol sorunları yaratan Big Data fenomeni; serbest dolaşım ve fikri hakların ihlaliyle ilgili kaygıları artıran web sitelerinin içeriklerinde dolaşmak veya endekslemek için derin bağlantılar kullanmak; ve kişilerin çıkarları, ağları, alışkanlıkları ve davranışları hakkındaki verileri, meta veritabanlarında merkezileştirildiğinde kişisel verilerin korunmasındaki zorunluk bulunmaktadır. Tasarımdan gizlilik metodolojileri, proaktif endüstriyel öz denetim ve tüm paydaşların işbirliği, riskin azaltılması, yeniliğin korunması ve yeni ve öngörülemez gelişmelere yanıt vermek ve tüm paydaşların çıkarlarını dengelemek üzere yeterli esnekliği sağlamak için etkin önlemlerdir. Dünya çapında toplanan ve işlenen, Her Şeyin İnterneti tarafından hızlandırılan verilerin giderek genişlemesi ve yeni veri odaklı ürün ve hizmetler, birbirine bağlı muhtemelen bir değer zincirinde etkileşime giren yeni nesil veritabanlarını getirecektir.

Nesnelerin İnterneti, her tür aygıtın ve makinenin birlikte çalışıp birbirleriyle iletişim kurmasını sağlayan bağlantılar ve altyapılar olarak tanımlanabilir.⁷⁴ Nesnelerin İnterneti, çoklu uygulamalar, üretkenlik kazanımları ve imalat ürünlerinde veya hizmet sunumunda zaman ve kaynak tasarruf potansiyeli nedeniyle giderek artan bir ilgi ve işletmelerin artan katılımını çekmektedir. Katmanlı bir teknolojik ekosisteme dayanan nesnelerin İnterneti, enerji kullanımı ve ekin gelişimi ile kan basıncına kadar her konuda büyük miktarda bilgi toplayabilir. Mahremiyet ve siber güvenlik zorluklarına ek olarak, bu alan, bir ölçüde mobil telekomünikasyon endüstrisinde karşılaşılan ve neredeyse bütün fikri haklardan etkilenen — patent, know-how, eserler ve tasarımlar ve ticaret markaları — fikri hak konularını gündeme getirmektedir. Nesnelerin İnterneti 'nin ortaya çıkışı ve özgünlükleri, bağlı cihazların ağları tarafından üretilen (kişisel veya kişisel olmayan) verilere erişim ve mülkiyet konularına da dikkat çekecektir.

İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana askeri uygulamalarda zaten kullanılmış, sivil uygulamalarda geniş bir yelpazede kullanılan dron teknolojisinin artan kullanımı da veri yaratma ve toplama üzerinde etkili olacaktır. Gömülü veya takılı olan kameralar ve diğer cihazlar sayesinde görüntü, ses, metrik veya herhangi bir veri türünü toplamak ve iletmek için dron kullanımı, dronun sahibi veya operatörü için değerli bir çıktı oluşturabilir. Bu konuyla ilgili açık bir anlaşma yapılmadığı takdirde, toplanan verilere kimlerin sahip olduğu veya verinin üzerinde potansiyel herhangi bir fikri hak bulunup bulunmadığı anlaşılabilir. Olası sahipler; örneğin drone'un sahibi veya işleticisi, hizmeti devreye alan müşteri veya verilerin kaynağının sahibi olabilir. Aynı sorunların ortaya çıktığı yerde görüntüleme teknolojisi ile bir paralellik kurulabilir. Çoğaltma yoluyla ihlal ve fikri hak korumalı binalar, altyapılar ve eserlerin görüntüleri hakkında kamuoyuyla daha fazla iletişim kurma konuları, – potansiyel mahremiyet ihlallerinden bahsedilmedi bile – su yüzüne çıkabilir.

Veri ile ilgili konulara ek olarak, hem nesnelerin İnterneti hem de drone teknolojisi, potansiyel olarak değerli veri ve içerikler doğrudan insanlar tarafından değil de yapay zeka gibi otomatik aracı süreçlerle oluşturulduğu ortak özellikleri ve zorlukları paylaşmaktadır. Bu durum, fikri hak kanunlarının bu yeni gerçekliği nasıl entegre edebileceğine ve mevcut fikri hak rejimlerinin bu tür gelişmeleri karşılamak için öngörülen yeni fikri hak koruması biçimlerine adapte edilmesi gerekip gerekmediğine ilişkin düşüncenin ortaya çıkmasına neden olabilir.

⁷⁴ Her Şey İnternet Üzerindeki ICC Başvurusu, ICC Dijital Ekonomi Komisyonu politika raporu bakınız. Bu rapor, İnternetin ve İşletmeler ile kamu makamları arasındaki politik etkilerinin incelemektedir; iccwbo.org/publication/icc-policy-primer-on-the-internet-of-everything/.

ICC'NİN KATKILARI | ICC Dijital Ekonomi Komisyonu, ağların, nesnelerin ve veri hatlarının hızla yayılmakta olan etkileşimli kombinasyonunun etkilerini ve işletmeler ile tüketicilere yönelik fırsatlarının tümünü gözden geçiren, nesnelerin İnterneti üzerinde kapsamlı bir politika raporu yayınlamıştır. Rapor, kamu kurumlarının göz önüne alması gereken kilit ticari uygulamaları ve politika önerilerini tanımlamaktadır.⁷⁵

2. Doğal / toplumsal / geleneksel haklar

ARKAPLAN | Doğal halklar, yaratıcıların izni olmadan veya onlara geri dönüş olmaksızın, bazı durumlarda kamuya açılmış veya orijinal haliyle veya değiştirilmiş biçimiyle kullanılan benzersiz bilgi ve kaynaklara sahiptir. Bu durumdan kaynaklanan hoşnutsuzluk, geleneksel bilginin (TK) korunması için bir veya daha fazla uluslararası belgenin oluşturulması için önerilere öncülük etti — örneğin Tarım ve tıbbi bitkiler ile ilgili ve geleneksel kültürel ifadelerle (TCE'ler) — örneğin El sanatları, danslar, şarkılar ve hikâyeler gibi. Benzer şekilde, genetik kaynaklarının (GR'lar) korunması için benzer araçların kurulması gerektiği savunulmaktadır. Bu gelişmeler, önerilerin, belirsizlik, aşırı derecede külfetli, aşırı geniş ve uygulanması zor olduğunu düşünen birçok kişi tarafından da dikkatle takip edilmektedir.

GÜNCEL GÖRÜNÜM | Bugüne kadar kaydedilen ilerlemelerin çoğu genetik kaynaklar üzerinden sağlanmıştır. Bunlar, 1993 yılında yürürlüğe giren Biyolojik Çeşitlilik Konusunda Sözleşme'nin (CBD) ve özellikle CBD'nin üçüncü hedefini, söz konusu Protokol'ün sağladığı faydaların adil bir şekilde paylaşımına ilişkin olarak genetik kaynakların kullanımı düzenleyen Nagoya Protokolü'nün konusudur. Genetik kaynaklarla ilişkili geleneksel bilgiyi bir yan konu olarak ele alan MIA'nın aksine, Protokol, geleneksel bilginin genetik kaynaklara benzer şekilde kullanımına ve bu kaynakların paylaşımına katkıda bulunmaktadır (daha ayrıntılı bilgi için bakınız, bölüm D.II.1. Biyolojik çeşitlilik).

Geleneksel bilginin korunması için uluslararası bir belge üzerindeki müzakereler — GR'larla beraber olsun ya da olmasın — geleneksel kültürel ifadeler (TCE'ler), 2000'den beri WIPO Hükümetlerarası Komite (IGC) 'de devam etmektedir. İlerleme yavaştır ve çok fazla anlaşmazlık devam etmektedir. Müzakereler, WIPO'nun müzakere konusu olan konularda iki seminer düzenlediği 2016 yılında durduruldu, ancak 2016'da öncekine benzer bir biçimde yeniden başladı.

Kalan tartışmalı konular şunları içermektedir: enstrüman(lar)ın amaçları ve hukuki durumu; geleneksel bilginin tanımları ve onun suistimali ve kötüye kullanımı; korumanın konusu ve kapsamı; korumanın lehtarları; veritabanları ve davranış kuralları, yaptırımlar ve telafiler, istisna ve sınırlamalar (örneğin, bağımsız olarak yaratılan veya kamu alanında bulunan geleneksel bilgiler için) şeklinde tamamlayıcı tedbirler; koruma süresi; ve korumanın herhangi bir formaliteyi gerekip gerekmeyeceğini. Genetik kaynakların korunması için bir araç konulu müzakereler bağlamında olduğu gibi konu, patent başvuru sahiplerinin patent başvurularına konu edilen geleneksel bilgi kaynaklarının menşeyini veya kaynağını açıklamasını talep eden bir öneri ile ilgilidir.

GELECEK PERSPEKTİFLERİ | Yukarıda belirtildiği üzere, genetik kaynaklara ilişkin geleneksel bilgiye erişim, ulusal düzeyde uygulanmakta olan Nagoya Protokolü'nde ele alınmaktadır. WIPO'daki tartışmalar 2016-17 döneminde, geleneksel bilgiye ve geleneksel kültürel ifadelerle ayrılmış oturumlarla devam edecektir. Geleneksel bilgi ve geleneksel kültürel ifadelerin korunması için bir veya daha fazla uluslararası belgenin kabulü için veya müzakerelerin devam ettirilmesine veya terk edilmesine ilişkin olarak diplomatik bir konferansın kurulup oluşturulmamasına ilişkin bir karar, WIPO Genel Kurulu tarafından 2017'de yapılacak gibi planlanmaktadır.

⁷⁵ İdem.

ICC'NİN KATKILARI | ICC, CBD ve Nagoya Protokol'ün ilgili tüm toplantılarında erişim ve fayda paylaşımı (ABS) konusunda iş dünyasını temsilen aktif olarak çalışmıştır ve iş deneyimine ve uzmanlığa bu süreçlere katkıda bulunmaya devam edecektir. ICC, genetik kaynaklar, geleneksel bilgiye ve geleneksel kültürel ifadeler ile ilgili müzakereler ve tartışmalar sırasında WIPO Hükümetlerarası Komitesinde (IGC) düzenli olarak temsil edilmekte ve yakın geçmişte yayımlanan ve geleneksel bilginin korunması ile ilgili bir belgede yayınlanan görüşlerini ortaya koymaktadır.⁷⁶

ICC, GR'ların, geleneksel bilginin ve geleneksel kültürel ifadelerin kaynak spesifikasyonlarındaki orijin veya kaynakların zorunlu olarak ifşa edilmesi, gereksiz addedilmesi, başvurular ve patent ofisleri için zahmetli ve CBD ve Protokol'ün hedeflerine ulaşılmasına yönelik önerilere direndi. ICC, gelecekteki bir inovasyon kaynağı olarak herkesin kamuya açık alanlardaki bilgi ve materyalleri kullanma özgürlüğünü sürdürmesini savunmaktadır.

⁷⁶ Bakınız: Geleneksel Bilginin Korunması – WIPO'ya Sunum (2016), iccwbo.org/publication/icc-paper-on-protecting-traditional-knowledge/.

C. Fikri hak tecavüzlerine ve anlaşmazlıklara karşı mücadele etme

I. FİKRİ HAKLARIN DAVA EDİLMESİ

ARKAPLAN | Genel bir kural olarak, fikri haklar yalnızca belirli bir bölgedeki ulusal otoriteler tarafından verilmez, aynı zamanda kapsam, uygulanma ve geçerlilik çerçevesi de belirlenir. Bununla birlikte, bu tür parametreler altında bile, belirli bir yargı alanı içindeki mahkemeler veya AB Ticaret Markaları ve Topluluk Tasarım Sistemleri ve Avrupa Patenti Sözleşmesi gibi uluslararası sistemler dahilinde yasaların uygulanma biçimi arasında farklılıklar olabilir.

Bu farklılıklar — kanıtlara uygulanan kurallarda ve talep yapısında farklılıklar; dava açma maliyeti, uzunluğu, öngörülebilirliği ve sonucu arasındaki farklar; tazminatların geri kazanılması için uygulanan kuralların farklılıkları; geçici telafilerin mevcudiyeti; ve müşteriler ile hukuk müşavirleri arasındaki iletişimin dürüstlüğü veya bulunabilirliği da dahil olmak üzere — forum alışverişlerini, çıkarlarının korunması için en uygun yargı alanını araştıran ve bazı durumlarda belirsizliğe yol açan davacılar tarafından teşvik edildi.

GÜNCEL GÖRÜNÜM | Sadece fikri hakların korunmasıyla değil, aynı zamanda geçici tedbirler, sivil, idari ve cezai eylemler yoluyla etkin bir şekilde uygulanmasına ilişkin asgari standartları sağlayan TRIPS gibi uyum çabalarını desteklemek için dünya çapında önemli çabalar sarf edilmektedir. AB İcra Direktifi temel alınarak,⁷⁷ AB üyesi ülkeler, fikri haklarının uygulanmasında Avrupa'daki fikri hak sahipleri için benzer tedbirlerin alınması için ulusal yasalarını uyarlamışlardır.

Elbette, işletmeler sadece fikri haklarını uygulamakla kalmayıp aynı zamanda patent, eserler ve ticaret markası hak talepleri de dahil olmak üzere her türden fikri hak taleplerine karşı faaliyetlerini savunmaya çalışır. Küresel düzeyde faaliyet gösteren işletmeler, her birinin farklı fikri hak standartlarını uygulayan ve bir yargı bölgesinde savunulabilir olan etkinliklerin bir diğesinde olmayabileceği yargı alanları arasındaki uygulama faaliyetlerinin hedefi olabilir.

Fikri hak koruması ve uygulanması alanındaki tekdüzeliği ve öngörülebilirliği artırmak için uyum çabalarına rağmen iş dünyası, faaliyetlerini farklı ulusal yasalara göre uyarlamının gereğinin farkındadır. Farklı ticaret markası kuralları – örneğin kullanım gereksinimleri — çeşitli ülkelerde bir markanın edinilmesi veya uygulanması yeteneğini etkileyebilir. Eserlere ilişkin yasalarda, kurallar ve uygulanma şekillerindeki farklılıklar – örneğin istisnalar ve güvenli limanlar, manevi haklar ve tanıtım hakları ile ilgili olarak — farklı yargı bölgelerinde faaliyet gösteren işletmeler için yasal ve operasyonel zorluklar oluşturabilir.

GELECEK PERSPEKTİFLERİ | İş dünyasının ve ulusal karar mercilerinin hem uluslararası hem de bölgesel arenada uyum çabalarına destek vermeye devam edeceği tahmin edilmektedir. Hem iş dünyası hem de karar vericiler özel dikkat göstermeli ve çabalarını sahtecilik ve korsanlık gibi sorunlara etkili çözümler uygulayacak standartların uyumlaştırılmasını güçlendirmelidir. Bu gibi çabalar, fikri hakların ihlal edilmesinin internet kullanımından türetilenler gibi yeni biçimlerinden kaynaklanan belirli zorlukları da dikkate almalıdır.

Belki de en yakın ve önemli uyum projesi Avrupa'daki Birleşik Patent Mahkemesidir. Mahkeme, faaliyete girdiği andan itibaren, hem paralel klasik Avrupa Patentleri hem de yeni Birleşik Patent

⁷⁷ Fikri mülkiyet haklarının uygulanmasına ilişkin 29 Nisan 2004 tarihli 2004/48 / EC sayılı direktif.

Hakkındaki yargı yetkisine sahip birçok ülke için – hepsi için değil- ortak bir patent mahkemesi sunacaktır. Mahkemenin Aralık 2017'de faaliyete geçmesi bekleniyor ancak Brexit oylaması zaman çizelgesinde ve hatta Mahkemenin geleceğinde belirsizlik yarattı (Bakınız. Bölüm B. 1.4 Avrupa'daki patent sistemine ilişkin çalışma).

AB Roma I ve Roma II Tüzükleri⁷⁸ ve diğer eşdeğer hukuksal düzenlemeler gibi yargı alanlarında yapılan bazı çabalara rağmen, hükümetler ve iş dünyası için Mahkeme Anlaşmalarının Seçimi Konusundaki Sözleşmenin⁷⁹ uygulanmasını ve onaylanmasını desteklemek önemlidir ve bu da muhtemelen dünya çapında fikri hakların etkili bir şekilde uygulanmasını basitleştirecektir.

Ayrıca, mahkemelerin prosedürlerini ve kararların tanınmasını uyumlaştırma ve bu alandaki mevcut ilkeleri geliştirme girişimleri, ek çabalar içermeli ve acil fikri hak koruması sağlamak için ara çözümlerin varlığını ve etkinliğini güvence altına almalıdır.

ICC'NİN KATKILARI | ICC, bu uyum çabalarından kaynaklanan, rekabet gücünü ve sosyal ve ekonomik refahı her zaman teşvik etmek isteyen konular hakkındaki iş dünyası uzmanlığını sağlamaya devam etmektedir. Mayıs 2016'da ICC, 24 ülkeden ICC uzmanları arasında yapılan bir ankete dayanarak, Fikri Hak Uyuşmazlıklarının Yargıya Taşınması 80 başlıklı, dünya çapında uzmanlaşmış fikri hak yargı alanları (SIPJ'ler) hakkında bir rapor yayımladı. Raporda, SIPJ'lerin yapıları ve yetkinlikleri, hâkimlerin nitelikleri, yargılama usulleri, deliller ve temsil de dahil olmak üzere çeşitli yönleri ele alınmaktadır.

II. TAHKİM VEYA ARABULUCULUK YOLUYLA FİKRİ HAK ANLAŞMALARININ ÇÖZÜMLENMESİ

Son yıllarda uluslararası ticaretin yaygınlaşmasıyla birlikte, fikri hakları içeren çeşitli anlaşmazlıklar çoğalmıştır. Bu dönemde, öncelikle fikri hakları satmaktan çok, geliştirmekte olan ve geliştirmeyi hedefleyen girişim sermayesi yatırımları gibi yeni sözleşme ilişkileri modelleri ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla, lisanslar, gizlilik anlaşmaları (NDA'lar) ve araştırma ve geliştirme (Ar-Ge) anlaşmaları gibi teknoloji ile ilgili anlaşmalarda bir artış olmuştur. Bu anlaşmalar patent, ticari sırlar ve eserler gibi fikri haklar ile ilgili uyuşmazlıklara neden olabilmektedir. Fikri hak anlaşmazlıkları, diğer ticari anlaşmazlık türlerinden temelde farklılık göstermezken, teknoloji ile ilgili anlaşmalardan kaynaklanan ihtilaflar, esnek prosedürler ve uzman bilgisi gerektiren karmaşıklıkta olabilir. Hem tahkim hem de arabuluculuk, bu mekanizmaları özellikle fikri hak anlaşmazlıklarının çözümü için uygun hale getiren avantajlar sunmaktadır.

1. Tahkim

ARKAPLAN | Fikri haklarla ilgili uyuşmazlıklarda tipik olarak bir fikri hak sahipliğinin, geçerliliği, uygulanması, kapsamı, ihlali veya kötüye kullanılması yer alır. Diğer önemli hususlar, zararlar, eser bedelleri, rekabet konuları veya finansal çatışmalar ile ilgili olabilir.

⁷⁸ Sırasıyla eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32008R0593 ve eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32007R0864 adresini ziyaret edebilirsiniz.

⁷⁹ Mahkeme Anlaşmalarının Seçimi ile ilgili 30 Haziran 2005 tarihli Konvansiyon, www.hcch.net/en/instruments/conventions/full-text/?cid=98.

⁸⁰ Bakınız iccwbo.org/publication/adjudicating-intellectual-property-disputes-an-icc-report-on-specialised-ip-jurisdictions/.

Fikri hak lisanslarını içeren anlaşmazlıklar, fikri hakkın devri için yapılan anlaşmalar (örneğin, bir işletme veya şirket edinimi bağlamında) veya fikri hakkın geliştirilmesine bağlı anlaşmalar gibi (örneğin, araştırma ve iş sözleşmeleri veya araştırma girişim sermayesi veya kurucu sözleşmeler) tahkimin uygun olabileceği birçok durum vardır.

Tahkimin öne çıkan dört temel özelliği vardır: (i) anlaşmazlıkların çözülmesi için özel bir mekanizmadır; (ii) ulusal mahkemelere alternatiftir; (iii) taraflar tarafından seçilmekte ve kontrol edilmektedir; ve (iv) tarafsız bir mahkeme tarafından tarafların hak ve yükümlülüklerinde nihai ve bağlayıcı kararlar alınır.

Taraflar genellikle, çeşitli sebeplerden dolayı ulusal bir mahkemeye değil, tahkime gitmeyi tercih etmektedir. İlk olarak, tarafsızlık ilkesine dayanan tahkim, taraflara tarafsızlığı olan bir forumun yanı sıra mahkeme tarafından uygulanacak prosedür kurallarını ve dili seçme olanağını sunar. İkincisi, tahkim kararı nihai ve bağlayıcı olduğunda temyizi yoktur ve karar, Tahkim Kararlarının Tanınması ve Uygulanmasına Dair New York Sözleşmesi (New York Convention ⁸¹) uyarınca doğrudan uygulanabilir olacaktır. Tahkim kararlarını yerine getirme mekanizması ulusal mahkeme kararlarının uygulanmasından uluslararası alanda daha iyi bir biçimde düzenlenmiştir. Üçüncüsü, tahkim sürecinin tarafsız niteliği, taraflara ve hakemlere detaylı, katı ve zaman alıcı ulusal mahkeme prosedürlerine bağlı kalmaksızın, özel durum için en uygun prosedürü özgürce belirleme esnekliğini sağlar. Dördüncüsü, taraflar uzmanlık bilgisine sahip ve belirli hukuki geçmişlerden gelen hakemleri seçebilir. Tahkimin diğer bir avantajı, özellikle gizli fikri hak süreçlerini ve haklarını içeren anlaşmazlıklar için uygun tahkim ve kararın gizli kalması ihtimalidir.

Taraflar, bir anlaşmazlık ortaya çıkmadan önce hakemlik sözleşmesini, yani lisans veya araştırma ve geliştirme (AR-GE) sözleşmesine tahkim maddesini dahil ederek genellikle tahkim konusunu kabul eder. Alternatif olarak, taraflar bir anlaşmazlık çıktıktan sonra hakemlik konusunda anlaşabilir. Yakın zamana kadar, fikri hak davalarında uyuşmazlık sonrası hakemlik anlaşmaları nispeten nadir görülüyordu. Fikri haklar doğaları gereği bölgeseldir ve taraflar çoğunlukla farklı ülkelerde paralel hakların aynı anda dava konusu etmekte ve bazen farklı sonuçlarla karşı karşıya kalmaktadır. Alternatif davanın masrafı ve belirsizliği göz önüne alındığında, özellikle ICC Uluslararası Tahkim Mahkemesi gibi tahkim kurumlarının sınır ötesi fikri hak anlaşmazlıklarını idare edebilecek donanıma sahip olmaları durumunda anlaşmazlıkların çözülmesi için tahkim davaları artabilir.

Her iki durumda da, bir fikri hak sözleşmesinin tarafları bir tahkim maddesini hazırlarken ya da hakemlik başvurusunda bulunurken dikkatle düşünmeleri gereken üç önemli faktör vardır: (i) ihtiyati tedbir veya ihtiyati hacizin bulunması; (ii) tahkim yargılamasının gizliliği; ve (iii) hızlandırılmış tahkim usullerini benimseme imkânı.

GÜNCEL GÖRÜNÜM | Sınır ötesi ticari (fikri hak dahil) anlaşmazlıkların çözümü için kapsamlı bir çerçeve zaten mevcuttur. Her şeyden önce, New York Sözleşmesi, tahkim kararlarının, 157 yargı bölgesinde doğrudan uygulanabilir olmasını sağlamaktadır. İkincisi, 72 ülke, Uluslararası Tahkim'de UNCITRAL Model Akdini kabul etmiştir ; böylece, çoğunluğun, iyi kararlaştırılmış içtihat hukuku tarafından desteklenen, tahkim dostu bir mevzuat bulunmaktadır. Üçüncüsü, aralarında ICC Uluslararası Tahkim Mahkemesi başkanının da bulunduğu, geniş çapta devlet dışı kurumlar, her yıl fikri hak anlaşmazlıklarında çok sayıda tahkim yargılaması düzenlemektedir. 2017'de değiştirilen 2012 ICC Tahkim Kuralları, 1 Mart 2017'den sonra yapılan tahkim sözleşmeleri için geçerlidir. 2012 Kuralları, fikri hak anlaşmazlıklarının çözümünde olumlu sonuçlar doğuran bir takım değişiklikler getirdi. Örneğin, bu kurallar çok taraflı işlemler için yeni hükümler içerirmektedir, ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz sağlayacak hızlı hakemler sağlamaktadır ve hızlı bir prosedür işletmektedir. Son olarak, Uluslararası Barolar Birliği gibi tanınmış uluslararası meslek örgütleri, tahkim usulüyle ilgili bir dizi

⁸¹ Bkz. www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/arbitration/NYConvention.html .

alanda, kanıtların alınması veya hakemlerin davranış kuralları gibi konularda çok yararlı bilgiler veren bağlayıcı olmayan yönergeleri⁸² ve en iyi uygulamaları⁸³ yayınlamaktadır.

Bu kapsamlı yasal çerçeve, son 20 yılda mahkeme dışı anlaşmazlık çözümünde bir takım olumlu gelişmelere yol açmıştır. Fikri hak işlemleri için önemli sonuçlar doğuran başlıca kazanımlardan biri, geniş bir yelpazede fikri hak ile ilgili uyuşmazlıkların artık "tahkime götürülebilir" olduğunun kabul edildiği, yani tahkim mahkemeleri tarafından kararlaştırılabildiği gerçeğidir. Bu, özellikle eser hakları ve know-how ile ilgili fikri hak anlaşmazlıklarında ve ihlal ve eser ücretleriyle ilgili bazı patent anlaşmazlık türlerinde geçerlidir. Genel olarak, patent anlaşmazlıklarında, hem AB'de hem de ABD'de tahkim kullanımının artması yönünde açık bir eğilim vardır.

Tahkim başvurusunda bulunulamayacak bazı fikri hak anlaşmazlıkları bulunmaktadır. Özellikle buluşlar, tasarım patentleri veya tescilli tasarımlar ve tescilli ticaret markaları gibi fikri hak korumaları, patent veya ticaret markası ofisleri gibi hükümet veya hükümetlerarası kuruluşlar tarafından verilir. Bu haklar yalnızca bir ulusal mahkeme veya diğer devlet otoriteleri tarafından iptal edilebilir — hakemlerin iptal talimatını verme yetkisi yoktur. Benzer şekilde, bazı rekabet yasası telafileri — ör. para cezaları — sadece rekabet makamları veya ilgili bir ulusal mahkeme tarafından verilebilir. Bu kısıtlamalara rağmen, geçerlilik veya rekabet hukuku sorunları bir tahkimde ele alınabilir, ancak sonuç herkese karşı (erga omnes) değil sadece taraflar arasında bağlayıcıdır.

GELECEK PERSPEKTİFLERİ | İş dünyası, fikri hak anlaşmazlıklarının tahkimini göz önünde bulundururken aşağıdaki noktaları dikkate almalıdır:

- Tahkim sözleşmesini uygulama öncesine (ex ante'ye) katmak; örneğin ana maddi sözleşmesinde ICC Tahkim maddesi, — ör. Lisans veya AR-GE anlaşması- veya uyuşmazlık sonrası tahkime girmeyi düşünmek.
- Tahkim başlamadan önce bile ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz yapılmasını sağlamak. Bunu yapmak için, taraflar, muhakeme olmadan önce bile, tahkim kurulunun ihtiyati tedbirin yanı sıra, ihtiyati haciz için tahkim kurallarını seçmeyi düşünmelidir⁸⁴. Bazı durumlarda, ulusal mahkemelerin desteği yararlı olabilir.
- Hakemlik işlemlerinin ve nihai kararın gizli kalmasını sağlamak. Temel esas sözleşmedeki gizlilik hükümleri tahkim prosedürü için genellikle iyi idare edilecek olsa da, taraflar tahkim usulü, tahkim ile ilgili belgeleri ve tahkim kararını kapsayan açıkça belirtilmiş bir gizlilik hükmünü içermelidir. Alternatif olarak, taraflar başvuru koşullarında gizlilik konusunda anlaşmaya varmak veya mahkemeye gizlilik için usuli bir düzenleme talebinde bulunmalarını istemektedir. ICC Tahkim Kuralları, açıkça "gizlilik emirleri" ne izin veren bir hüküm içerir.
- Taraflar, zaman ve maliyetler bakımından, hızlandırılmış tahkim prosedürünü (ICC Tahkim Kuralları uyarınca mevcuttur) kabul edebilir.
- Yürütmeyi kolaylaştırmak ve tahkimle ilgili potansiyel problemleri ortadan kaldırmaya yardımcı olmak için, tarafların yaptırımını kabul ettiği bir madde eklemek yararlı olabilir.

⁸² Uluslararası Ticari Tahkimde Kanıta Dair IBA Kuralların için bakınız, www.ibanet.org/Publications/publications_IBA_guides_and_free_materials.aspx bakın.

⁸³ Uluslararası Hakem Çatışmaları Hakkında IBA Rehberi için bakınız, www.ibanet.org/Publications/publications_IBA_guides_and_free_materials.aspx.

⁸⁴ Ör. Acil hakemlik davası için ICC Tahkim Kuralları'nın 29. Maddesi: iccwbo.org/dispute-resolution-services/arbitration/rules-of-arbitration.

- Taraflar, tahkimi, tahkime destek veren ve New York Sözleşmesine taraf olan hukuki bir çerçeveye sahip olan bir ülkede seçmeye özen göstermelidir.
- Taraflar, fikri hak konularında uzmanlık gerekli ise, tahkim hükümlerine hakemlerin uygun olacakları nitelikleri ve / veya tecrübeyi belirlemeyi dikkate almalıdır; Ve anlaşmazlık çözme süreci içinde tarafsız bir uzman atanması gerekiyorsa, ICC Uzman Kurallarının bu hizmetlerinden yararlanılması düşünülebilir.
- Karmaşık fikri hak uyuşmazlıkları genellikle kapsamlı kanıtlayıcı işlemler gerektirir. Bu gibi durumlarda, tarafların ve mahkemelerin, Kanita Alma hakkındaki 2010 IBA Kurallarını kabul etmeyi düşünmeleri önerilir.⁸⁵

UNCITRAL ile beraber Model Kanunu, ICC, WIPO ve WTO gibi uzmanlık bilgisine sahip uluslararası kurumlardan sürekli destek, fikri hak anlaşmazlıklarının tahkime götürülmesini kolaylaştıracaktır.

Hükümetler aşağıdaki önlemleri almalıdır:

- Tahkim Kararlarının Tanınması ve Uygulanmasına ilişkin New York Sözleşmesini onaylamak (1958).156 ülke zaten bunu yaptı ve geri kalan devletleri onaylamaya ikna etmek için gayret gösterilmelidir.
- Uluslararası Ticari Tahkim Hakkındaki UNCITRAL Model Kanunu'nu (1985, 2006 değişiklikleriyle birlikte) veya modern tahkim kanununu kabul etmek.

2. Arabuluculuk

ARKAPLAN | Arabuluculuk, arabulucunun — yani tarafsız bir üçüncü tarafın- çözüm dayatmadan anlaşmazlıklara menfaat temelli bir çözüm bulma konusunda taraflara yardımcı olması şeklindeki gizli bir süreç olarak tanımlanabilir. Arabuluculuk normalde gönüllü bir süreçtir. Arabulucular anlaşma noktalarını ve anlaşmazlıkları izole etmede, alternatif çözüm arayışı ve anlaşmazlıkların karşılıklı olarak tatmin edici bir çözüm bulunması için uzlaşma düşünülmesinde taraflara yardımcı olur. Arabulucular, bağlayıcı yargılama kararları alamaz; ancak tarafların anlaşmaya uyarak sözleşmeye bağlı olmak üzere bir anlaşmaya varmalarında taraflara yardımcı olur.

Arabuluculuğun gücü, üçüncü bir tarafın çözümünü almaktan ziyade, tarafların uyuşmazlıklarının çözümünde müzakereye imkan vermesidir. Taraflar, finansal faktörler, gelecekteki ticari ilişkiler, rekabet, itibar ve piyasa değeri gibi mevcut ve gelecekteki ihtiyaçları ve ticari çıkarları temel alan bir çözüm üzerinde görüşebilir. Arabulucu, bir hakim veya hakemin aksine, taraflar arasındaki hukuki durumu belirlemek için geçmişteki gerçeklere belirli bir kural seti uygulamakla sınırlı değildir. Diğer avantajları, arabuluculuğun gizliliği ve arabulucunun tarafların kabul edilebilir her türlü çözüme ulaşmasında yardımcı olabileceğidir.

Herhangi bir arabuluculuk, tarafların karşılıklı rıza halinde başlatılır. Arabuluculuk yapmak için tarafların sözleşmelerinde uyuşmazlığı çözme kararı, tarafların anlaşmazlıklarını sulh yoluyla çözmeye çalışacaklarını garanti etmenin en kolay yoludur, ancak arabuluculuk yapmak için yapılan bir anlaşma, arabuluculuğa başlamanın ön şartı değildir. Taraflar, anlaşmazlık halihazırda ortaya çıktığında hakemlik veya dava gibi diğer uyuşmazlık çözüm prosedürlerini daha önce başlatmış olsa dahi

⁸⁵ Bakınız. www.ibanet.org/Publications/publications_IBA_guides_and_free_materials.aspx .

arabuluculuk girişiminde bulunmaya karar verebilir. Arabuluculukların yüksek başarı oranı, arabuluculuk yoluyla anlaşmazlığın çözümüne yönelik girişimin, işlemlerin herhangi bir aşamasında başarılı olabileceğini göstermektedir.

Arabuluculuğun amacı, bir anlaşmanın müzakeresi olduğundan, taraflar arasında hiçbir müzakerenin ve işbirliğinin mümkün olmadığı durumlar — örneğin kasıtlı taklitçilik veya korsanlıkla ilgili vakalar — normalde arabuluculuk için uygun değildir.

Öte yandan, fikri hak anlaşmazlıkları için arabuluculuk, uyuşmazlığın veya tarafların ilişkisinin gizliliğinin sürdürülmesi ve taraflar arasındaki ticari ilişkilerin korunması- lisans anlaşmaları gibi- yoluyla veya geliştirilmesi gibi belirli noktaların önemli olduğu durumlarda özellikle uygun olabilir. Arabuluculukta taraflar, çoğunlukla arabuluculuğun sonucunu kendi aralarında kabul ettikleri için, tanıma ve değerlendirme prosedürüne ihtiyaç duymadan doğrudan yürütürler. Bu özellik, birçok ülkenin dahil olabileceği uluslararası bir fikri hak anlaşmazlığında büyük avantaj sağlamaktadır.

GÜNCEL GÖRÜNÜM | Etkili bir anlaşmazlık çözme yöntemi olarak arabuluculuğa ilgi düzeyi ve kabulü son 20 yılda önemli ölçüde büyümüştür. Şu anda, çoğu ülkedeki mahkemeler arabuluculuğu teşvik etmektedir ve başarılı bir arabuluculuğun ardından gelen tarafların nihai uzlaşma anlaşmasını desteklemektedir. Ayrıca, ICC Arabuluculuk Kuralları⁸⁶ gibi arabuluculuk hakkında bir takım kurumsal kurallar mevcuttur ve bunlar fikri hak anlaşmazlıklarına çok uygundur. ICC arabuluculuğu, ICC Uluslararası ADR Merkezi tarafından yürütülür ve bu tür yönetilen arabuluculuk işlemlerinin avantajları çoktur. ICC ADR Merkezi; bütün taraflara gerekli bilgileri ve prosedürel engellerin aşılmasını sağlayarak davanın kurulmasını kolaylaştırabilir; tarafların arabulucu seçmesine veya atmasına üzere yardımcı olabilir; arabulucu ücretlerinin sabitlenmesi de dahil olmak üzere mali yönlerini denetleyebilir; ICC Arabuluculuk Kuralları uyarınca işlemlerin düzgün yürütülmesini gözlemleyebilir; gerekirse arabulucuyu değiştirebilir ve tarafların sorularını cevaplayabilir; ve tüm süreç boyunca yardım sağlayabilir.

Arabuluculuk konusundaki farkındalık, şirketlerin ihtiyaçlarına göre hazırlanmış yıllık ICC Uluslararası Aracılık Konferansı ve ICC Arabuluculuk Yarışması gibi birçok arabuluculuk konferansı nedeniyle işletmeler arasında hızla yayılmıştır. Sonuç olarak, ticari tarafların, fikri hak uyuşmazlıkları da dahil olmak üzere, ticari uyuşmazlıkların çözümünde arabuluculuğa (yerli ve sınır ötesi) güveni yavaş yavaş ama kesinlikle arttırmıştır. Bu nedenle fikri hak uyuşmazlıklarında ICC ve arabuluculuk hizmeti sunan diğer servislerin kullanımı artacaktır.

GELECEK PERSPEKTİFLERİ | ABD Federal Mahkeme için Temyiz Mahkemesi ve Alman Patent Mahkemesi gibi bazı ülkelerde fikri hak anlaşmazlıklarıyla uğraşan bazı mahkemeler, hakimlerin patent anlaşmazlıklarında taraflara karar vermeden önce arabuluculuk için arabuluculuk planları hazırlamışlardır. Bölgesel düzeyde, Avrupa'daki yaklaşmakta olan Birleşik Patent Mahkemesinde birleştirilmiş Tahkim ve Aracılık Merkezi ve arabuluculuk hizmetleri de Avrupa Birliği Fikri Haklar Ofisi (EUIPO) tarafından sunulmaktadır. Arabuluculuk, EUIPO'da aralarındaki ticaret markası veya tasarım konuları bağlamında alınan kararın temyiz edilmesinden sonra devreye girer. Şu an için bu, karşı itiraz veya iptal davalarda bir seçenek değildir.

Arabuluculuğa artan destek için kanıtlar, farklı ülkelerde ve bölgelerdeki yasama girişimindeki sayılarında görülebilir; bunların en önemlisi⁸⁷, sınır ötesi ticari anlaşmazlıkların çözümü için arabuluculuğa erişimi kolaylaştırmak üzere yapılan iddialı bir çaba olan AB Arabuluculuk Direktifi'dir. Ana hedefleri, arabuluculuktan kaynaklanan sözleşmelerin uygulanabilirliğini artırmak ve arabuluculuk

⁸⁶ iccwbo.org/dispute-resolution-services/mediation/mediation-rules/ adresine bakın.

⁸⁷ Medeni hukuk ve ticaret konularında arabuluculuğun belli yönleri hakkında 21 Mayıs 2008 tarihli 2008/52 / EC sayılı direktif.

sürecinin gizliliğini daha da korumaktır; buna ek olarak, Üye Devletlerin bir arabulucunun davranış kuralları ve arabulucuların eğitimi yoluyla arabuluculuk kalitesini sağlamalarını teşvik eder.

III. İNTERNET ÜZERİNDEN UYGULAMA

ARKAPLAN | İnternet, hak sahipleri için muazzam dağıtım imkânları yaratırken, yaygınlaşması ve sayısal içeriğin çoğaltılması ve iletilmesindeki kolaylık ve hız, hak sahiplerinin haklarının yetkisiz kullanımını denetlemesini zorlaştırmıştır. İnternetin avantajlarına ve zorluklarına hitap eden bütüncül bir yaklaşım, tüketici eğitimi, pazarlanabilir meşru tekliflerin bulunabilirliği ve etkili uygulamayı kapsar. Tüketicileri çevrimiçi içeriğe erişimini ve hak ihlal oranını azaltmak için yasal yollar kullanmaya teşvik etmeye yardımcı olabilecek meşru çevrimiçi hizmetlerin çekiciliğini geliştirmek ve artırmak için farklı iş modelleri test edilmiştir. Bu arada, yetkisiz dağıtımdan kaynaklanan hasarlar, yeni meşru hizmetlerin devreye sokulmasıyla ilişkili riskleri ve maliyetleri önemli ölçüde artırmaktadır — bu durum nihai olarak ekonomik kalkınma, sosyal refah ve tüketici memnuniyetini engellemektedir.

GÜNCEL GÖRÜNÜM | Yeni teknolojiler ve dünyadaki İnternet ve iletişim ağlarına artan erişim, onlardan hem fikri hakları ihlal etmek hem de istismar etmek için artan fırsatlar getirmektedir.

Bu özel senaryo altında, fikri hak alanında internet üzerinden fikri haklarının uygulanmasının kritik bir konu haline geldiği açıktır. Bununla birlikte, fikri hakların ihlal edildiği herhangi bir ülkede fikri hak sahiplerinin işlem yapmaları, tartışmalı da olsa, istenebildiği için internetin doğası, fikri hak gibi karmaşık yargılama ve uygulama konularını gerektirebilir. Bilgi ve iletişim teknolojileri (ICT), çevrimiçi ihlalleri tespit etmek için yeni araçlara sahip olmakla birlikte, internet faaliyetinin doğası, önemli delil toplama sorunlarının yanı sıra, hak ihlalinde bulunduğu iddia edilen kişinin kimlik tespiti ve nihai konumu ile ilgili gerçek sorunları da beraberinde getirmektedir. Yasadışı dosya paylaşımıyla mücadelede araçların katkısı, elbette, masumiyet kararı ve adil yargılanma hakkı ile ilgili tüm davalara uymakla birlikte, aşağıdakileri de içeren, gizli bilgilerin ifşa edilmesi için gerekli yasal işlem gerekliliklerini yerine getirmelidir.

Dünyadaki hükümetler, hak sahipleri ve araçlar, masumiyet karinesi, adil yargılanma, mahremiyet, iletişim ve mülkiyet haklarının gizliliği gibi diğer temel haklara saygı duyarken, fikri hakların internet üzerinde daha iyi düzenlenmesine ve etkin bir şekilde uygulanmasına nasıl yardımcı olacaklarını düşünmektedir. Dava, ihtiyati tedbir ve arabulucularla işbirliği gibi bir dizi farklı yaklaşım uygulanmaktadır:

- *Dava*: Ticari ölçekteki korsanlıkla mücadele hizmetlerine yönelik dava, Birleşik Devletler ve AB gibi yargı bölgelerinde devam etmektedir. Bu alandaki içtihat hukukundan yoksun Kanada gibi ülkeler, yazılı yasalarla geniş çaplı ihlale "imkan veren" kişileri açık bir şekilde hedeflemiştir.
- *İhtiyati tedbir*: Yirmi'den fazla ülkedeki mahkemeler, adli makamların ihlal faaliyetlerine ayrılmış sitelerin internet servis sağlayıcıları (ISS'ler) tarafından engellenmesine karar vermiş ve AB'deki ülkelerin yanı sıra Avustralya, Rusya ve Singapur gibi ülkeler bu tür adli kararlar için yasalar kabul etmişlerdir. Danimarka ve Portekiz'de hak sahiplerine ISS'ler gönüllü web sitesi engelleme prosedürleri üzerinde anlaşmaya varmışlardır (Danimarka'da bir ISS'ye karşı bir mahkeme kararı gerekmektedir).
- *Engelleme hükümleri*: Bazı ülkelerde düzenleyici kurumlar, ekonomik organlara engellemeler hükümlerini uygulamakla yükümlüdür, ancak kapsamı değişmekte ve bazıları yargısal olarak gözden geçirilmektedir. Bu tedbirlerin sağlanması için gereken koşullar, AB'de gelişmektedir.

Son usul yasasına göre, temel hakların kullanılmasına ilişkin herhangi bir sınırlama, bir yasa ile gerekli olmak üzere orantılı derecede öngörülmelidir.

- *Aracılarda (ISP'ler, ödeme işlemcileri, reklamverenler ve arama motorları) işbirliği:*
 - i) *Eser sahipliği uyarı sistemleri:* Şili, Fransa, Kore ve Tayvan gibi ülkeler, ihlal eden içeriği bertaraf için hesapları kullanan abonelerine bildirimde bulunmasını ve sonuçları hakkında uyarılmaları için ISS'ye gerek duyan yasa ve yönetmelikleri uygulamaktadır. Endüstri raporlarına göre, bu tür tedbirlerin bazı durumlarda etkili olduğu kanıtlanmıştır.⁸⁸ Kanada oldukça farklı bir "Duyuru ve Bildirim" rejimini uygulamıştır. ABD ve şimdi İngiltere gibi diğer ülkelerde, bu tür önlemler tüketici eğitimi girişimleri olarak hak sahipleri endüstrileri ve araçlar arasındaki gönüllü anlaşma ile uygulanmaktadır.
 - ii) *E-ticaret platformları:* AB, Fransa, Rusya ve şimdilerde Hindistan, hak ihlalinde bulunan ürünlerin satışını azaltmak için çevrimiçi satış platformları ve hak sahipleri ile birlikte çalışmıştır. Bireysel platformlar, farklı düzeylerde gelişmişlik ve başarıya sahip farklı araçlar ve süreçler benimsemiştir.
 - iii) *Ödeme işlemcileri:* Ödeme sağlayıcıları, hizmetlerin korsan sitelerinde bulunmadığından emin olmak için hak sahipleri ile işbirliği yapmışlardır. Kanadalı Yosuzlukla Mücadele Merkezi⁸⁹ gibi kamu makamları, para iadesini "ters ibraz" yoluyla sahte satışlardan alabilmek için tüketiciler, markalar ve ödeme işlemcileri ile birlikte çalışmaktadır. ABD'de Uluslararası Sahteciliğe Karşı Koalisyon (IACC), sahte veya korsan ürünlerin satışını bildirmek üzere üyelerine akıcı bir prosedür oluşturmak isteyen Ödeme İşlemci Portalı'nı başlatmıştır. IACC, MasterCard, Visa, PayPal, American Express ve Discover ile anlaşmalar yapmıştır. İngiltere'de, ödeme sağlayıcıları Londra Şehir Operasyon Kreativinde yer almabilmektedirler ve Fransa'da da sanayi tartışmaları başlamıştır.
 - iv) *DNS Sicil Defterleri ve Sicil Kuruluşları:* Alan adlarının kötüye kullanımı ile mücadele etmeyi amaçlayan bu topluluklardan gelen aktif girişimler bulunmaktadır. Sağlıklı Alanlar Girişimi, fikri hak da dahil olmak üzere istismar raporlarının ele alınmasına yönelik en iyi uygulamaları belirlemek üzere geniş bir grup içinde tahsis ettirenler, tahsis edenler ve memurlar ile diğer ilgili tarafları bir araya getirdi. ICANN'den bir tahsis grubu, girdi için daha geniş paydaşlarla paylaşmayı planladığı bir uygulama belgesi üzerinde çalışmaktadır.
 - v) *Reklam:* Hak sahibi şirketler, reklamların korsan sitelerde görünmesini engellemek için reklamverenler ve reklam araçları ile birlikte çalışmaktadır. Avusturya, Danimarka, Fransa ve Birleşik Krallık'ta kendi kendini düzenleyici programlar başlatılmıştır ve en gelişmiş olanları ABD'deki Güvenilir Hesap Verebilirlik Grubu olmuştur. AB düzeyinde de dahil olmak üzere, kendi kendini düzenleyici rejimler diğer ülkelerde de düşünülmektedir.
 - vi) *Arama:* Arama motorlarının ihlal içerikleri konusunda nasıl katkıda bulunabilecekleri konusunda devam eden bir tartışma bulunmaktadır. Arama motorları, hak sahiplerinin yayından kaldırma isteklerine yanıt verdiler ve mahkemeler, tüm siteleri hem yerel hem de genel arama sonuçlarından kaldırma konusunda kararlar aldılar.⁹⁰ Hak sahipleri, ihlal amaçlı sitelerin indekslenmesini aramaya devam etmektedir. Arama motorları, bir site için alınan

⁸⁸ Fransa'da lisanssız peer-to-peer ağların kullanılması yasanın uygulanmasını takiben% 20 oranında düştü. Yeni Zelanda'da P2P seviyeleri, uygulanmayı takiben% 13 düştü – 23 IFPI Kayıt Sayıları.

⁸⁹ Kraliyet Kanada Polis Sahtecilik Merkezi.

⁹⁰ Bkz. www.canlii.org/en/bc/bcsc/doc/2014/2014bcsc1063/2014bcsc1063.html .

yayından kaldırma isteklerinin sayısını göz önüne alarak, hak ihlaline neden olan siteleri azaltmak üzere algoritmasını değiştirmek için gönüllü olarak anlaşmaya varmışlardır. Önceliği azaltmanın etkinliği tartışılmaktadır. Buna ek olarak, hak sahipleri, üçüncü taraf içeriği barındıran arama motorları ve sağlayıcılar da dahil olmak üzere, yasal olarak yayından indirme koşulları ve araçlar kullanarak mekanizmaları ihlal eden çevrimiçi materyale çevrimiçi olan bağlantıların kaldırılmasını istemek için on milyonlarca yayından kaldırma isteği hazırladılmışlardır. Bu gibi kaldırma mekanizmalarının, Almanya ve İtalya'daki bazı durumlar hariç olmak üzere, genellikle kaldırılan malzemelerin yeniden depolanmasını önlemek için araçların bulunmasını gerektirmediğine dikkat edilmelidir. Bu durum, hak sahiplerinin tekrar tekrar izin verilmeyen, aynı içeriğe yetkisiz yeni bağlantıların veya yayınların kaldırmasını istemesi gereken bir senaryo oluşturmaktadır. AB ve ABD'de, kanun, belirli tarafsız araçlara, ağlarını ihlal nedeniyle izlemek veya ihlalin örneklerini aktif olarak bulmak için herhangi bir genel yükümlülük yüklememektedir. Bununla birlikte, bu durum belirli bir içeriği kontrol etme yükümlülüğünü engellemez. Kaldırma kurallarının yürürlüğe konması şu anda hem AB hem de ABD'de incelenmektedir ve istişareler ayrıca, faaliyetlerinin, münhasır hakların ne ölçüde dahil edildiği veya güvenli limanların kapsayıcı kapsamı dahil olmak üzere, genel olarak belirli platformların rolünü de içermektedir.

Hak sahiplerini kayıplarını telafi etmek ve ihlalleri engellemek için, özellikle çevrimiçi çevrede, uygun düzey ve zarar tazminatı biçimleri, bazı ülkelerde ve ticaret anlaşması müzakerelerinde tartışılmıştır. Örneğin, ABD'de yasal zararların seviyesi, eser sahibinin hakkının geçerli incelemesinde ve uygulanmasında tartışılan konular arasında yer almaktadır. Buna ek olarak, AB uygulama konularında yasal değişiklikler düşünülmektedir. ICANN tarafından öngörülen yeni genel üst düzey alanların (gTLD'ler) kullanıma sunulması, yukarıda belirtilen çeşitli ve güncel konuları daha da şiddetlendirmiştir. Aynı şekilde, ticaret markalarının internet üzerinde kullanılması mevzuatın gelişirken çözülmekte olduğu bir çok sorunu gündeme getirmektedir. Bununla birlikte, ulusal yaklaşımlar değiştiği için davanın sonucunun da aynı şekilde değişeceği kaygısı bulunmaktadır. İyi bilinen sorun kategorilerinden biri, ticaret markalarına özdeş veya benzer şekilde alan adlarının kayıtlardan kaynaklanan itiraz ve ihtilaflarla ilgilidir; bir diğeri ticaret markalarının internet üzerinde, mobil cihazlardaki uygulamalarda ve sosyal ağlarda üzerindeki yeni kullanımlarına ve birçok biçimde net olarak algılanamayan yeni kullanımlara ilişkindir. Tartışmalar ayrıca şu konulardan çıkmaktadır; (i), reklamcılık amaçlı olarak ticaret markalarının, örneğin, anahtar kelime teriminin algoritmik arama motoru sonuçlarının yanında reklamları tetikleyecek anahtar kelimeler veya bilgisayar ekranlarında açılır pencereler olarak kullanılması; (ii) blogları da içeren ticaret dışı web sitelerinde, konuşma özgürlüğünün uygulanması olarak izin verilen ticaret markası parodisinin kapsamı; ve (iii) kullanıcıların bilgilerini çalmak için temel olarak sahte sayfalar kurarak kimlik avı için de kullanılabilen web sayfalarına bağlanması ve çerçeveselenmesi.⁹¹

Ticaret markalarının internet üzerindeki kullanımı, ticaret markası ihlalinin niteliğinin nasıl karakterize edilmesi gerektiği, marka ile ilgili işlemlere ve ihlallere hangi kanunların uygulanması gerektiği ve müracaatın hangi yargı alanlarına götürüleceği konularında birçok sorun yaratmaktadır. Mahkemeler genel olarak yargılama meselesiyle ilgilenmiştir, ancak teknik süreçlerin zorluklarının ticari önemini anlamışlardır. Bu belirsizliklere rağmen internet ticareti gelişmekte ve birçok marka sahibi interneti ürünlerinin dağıtım kanalı olarak kullanmakta ve müşterileri ile olan ilişkilerini yönetmek için bir araç olarak kullanmaktadır, diğer marka sahipleri ise ürünlerinin dağıtımını kesinlikle yetkili kanallarla yapmakta, hatta belki de internet satışlarından kaçınmaktadır. Yetkili mal satan çevrimiçi tüccarlar, fiziksel tüccarların karşılaştığı rekabet düzeyini artırabilir. E-ticaret ve sosyal medya platformlarının hızla büyümesi, internet üzerindeki yetkisiz satışlarla ilgili marka sahiplerinin korunma kapsamı konusunu ortaya koymaktadır.

⁹¹ Bakınız. B.V. Alan adları.

GELECEK PERSPEKTİFLERİ | Eser ve ticaret markası sahipleri tarafından karşılaşılan uygulama zorlukları, sınır ötesi ihlalleri teknolojik olarak etkinleştirildiğinden, tasarımlara ve patentlere yayılmaktadır.

İş dünyasının, hükümetlerin ve özel kuruluşların fikri hak varlıklarını dijital alanda kullanmak ve korumak için giderek daha etkili araçların uygulanmasını teşvik etmeye devam edeceği açık olsa da, bu tür hakların bu bağlamda uygulanması yalnızca gelişen teknolojilere uyum sağlamayla değil, aynı zamanda farklı temel hakların korunması arasındaki doğru dengeyi bulmak da önemlidir. Bu durum, sonraki yıllarda tartışmaya devam edilecek disiplinlerarası endişelerin ve uyuşmazlıkların adil bir şekilde paylaşılmasına yol açmıştır. İcra amaçları, yayından kaldırma kuralları, AB'deki "unutulma hakkı" veya reklamın engellenmesi için kullanılan teknikler ve reklam engelleme önlemleri için kişisel verilerin açıklanması talep edildiğinde, fikri hakları ile veri koruma düzenlemeleri arasında etkileşim meydana gelmektedir.⁹²

Öte yandan, ICANN'ın Tekdüzen Anlaşmazlık Çözüm Politikası (UDRP) hakkındaki ticari desteğe rağmen, önümüzdeki yıllarda, bu politikayı uygularken uygulanan kararların tutarlılığının yanı sıra UDRP'nin operasyonunu daha da iyileştirmeyi amaçlayan çabalar ya da internet üzerinden hakların ihlal edilmesi için benzer prosedürler öngörülebilir. ICANN'daki diğer çabalar, doğru bir WHOIS veritabanı aracılığıyla, hak ihlalinde bulunduğu iddia edilenleri belirlemek için yeterli bilgiyi, ve ICANN'e Kayıt ve Kayıt Kuruluşlarından istismar şikayetlerinin ele alınmasına ilişkin sözleşmeli taahhütlerin yerine getirilmesine izin vermek için gerekli çalışmaları içermektedir. Bununla birlikte, yukarıda belirtildiği gibi, bu tür bir tartışmanın, tüm paydaşların katılımıyla tüm meşru çıkarların dengelenmesi gerekecektir. İhlal suçlamasıyla karşı karşıya bulunan işletmelerin ve vatandaşların menfaatleri ve hakları göz önünde bulundurulurken uygulama çabaları, ödeme sağlayıcılar ve reklamcılar gibi aracı hizmetler dahil olmak üzere aracılar, hükümetler ve arasındaki hak sahipleri işletmeler arasındaki işbirliğine odaklanmaya devam etmesi beklenebilir.

Hak sahibi işletmeler, aracılar ile işbirliği içinde, yasadışı faaliyetler hakkında tüketicileri eğitmek ve bunları meşru hizmetlere yönlendirecek şekilde eser sahipliği konusunda bilgilendirici ve uyarıcı programları geliştirmeye ve uygulamaya devam edecektir; çünkü böyle bir sistem her ülkede geçerli olmasa da, bu kişiler Amerika Birleşik Devletleri'ndeki katılımcı İSS'lerle işbirliği içinde Eser Sahipliği Uyarı Sistemi aracılığıyla yapmak için gayret göstermektedir.

Dünyada çapında hükümetler, 1996'daki WIPO Antlaşmalarının ilgili ülkelerinde etkin ve anlamlı bir şekilde uygulanmasını sağlamalı ve etkili teknolojik koruma önlemleri ve hile, ilgili faaliyetler ve araçlara karşı yasal yollar için uygun yasal çerçevelerin oluşturulmasını ve geliştirilmesini sağlamalıdır.

IV. TAKLİTÇİLİK VE KORSANLIK

ARKAPLAN | Bu faaliyetlerin yasadışı doğası ve uygun metodolojiler üzerindeki farklılıklardan dolayı taklitçiliğin ve korsanlığın etkisini kesin olarak ölçmek zor iken, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) ve Avrupa Birliği Fikri Haklar Ofisi EUIPO) 'un 2016 tarihli taklit ve korsan mal ticareti raporunda, taklit ve korsan malların uluslararası ticarete 2013 yılında 461 milyar ABD doları tutarında olacağı ve dünya ticaretinin % 2,5'inin temsil edildiği belirtmektedir⁹³.

⁹² Bakınız. B.IX.1. Bilgi ürünleri (örneğin, veri tabanları).

⁹³ Sahte ve Korsan Ticareti Ticareti: Ekonomik Etkileri Eşleştirme (2016), dx.doi.org/10.1787/9789264252653-tr .

Gıda ve içecek, ilaç, elektronik ve tekstil ile yazılım ve görsel-işitsel sanayiler olmak üzere çok çeşitli sektörlerden birçok kuruluş korsanlığa ve taklitçiliğe maruz kalmaktadır. Şirketler, araştırma, ürün geliştirme ve pazarlama ile ilgili maliyetlere katkıda bulunmaksızın, çalışmalarında serbest dolaşıma girecek olanlarla "rekabet" etmelerini zorlaştırarak pazardaki rekabetin çarpıtılması gibi faaliyetleri izlemektedir.

Bu faaliyetlerin farklı yönleri hükümetler ve toplum için daha geniş sonuçlara da sahiptir.⁹⁴ İlaçlar, oyuncaklar ve araba veya uçak parçaları gibi ürünlerin sahtelerinin ticareti, sahte ürünler orijinal ürünlere aynı kalite kontrollerine ve dağıtım kanallarına tabi olmadığından halk sağlığı ve güvenliği risklerini artırmaktadır. Ticari ölçekte taklit ve korsanlığın organize suçla bağlantılı olduğu da gösterilmiştir⁹⁵ ve bu piyasa faaliyetleri hükümetleri önemli vergi gelirlerinden mahrum bırakmaktadır.

Bir ülkedeki korsanlık ve taklitçilik faaliyetleri hem yerel hem de uluslararası markalar ve ürünler ve ülke içi ve dışı sanayiler ve kamu refahı için olumsuz etkiler yaratabilir. Belli bir yerde üretime ya da teknoloji paylaşımına ilişkin kararlar alırken işletmeler, genellikle fikri haklarının ihlali ihtimalini ve tazminat veya önleme tedbirlerinin etkinliğini dikkate alır.

GÜNCEL GÖRÜNÜM | Fikri haklara dayalı sanayiler — örneğin patentler, ticaret markaları, eserler ve ticari sırlar — korsanlığın ve sahteciliğin tüm formlarına karşı mücadele etmek için proaktif olarak çalışmaktadır. Birçok sektör, fikri hakların cezai ihlallerini araştırmak ve kovuşturmak için kolluk kuvvetleriyle yakından çalışmaktadır.

Farklı paydaşlar arasındaki işbirliği, meşru beklentileri yaratmak, bunları tatmin etmek ve korumak, özellikle ekonomik büyüme, yaratıcılık, yenilikçilik ve rekabeti artırmak ve taklitçilik ve korsanlıkla ilgili yasalara saygı konularını geliştirmek üzere yürütülmektedir. Buna ek olarak, birkaç sektör, fikri haklar ve bilgi temelli ekonomik büyümeyi teşvik eden koşulları teşvik etmek ve korumak için üreticileri, distribütörleri, yayımcıları ve çeşitli aracılara içeren her türlü işletmenin rolleri hakkında hükümetleri ve kamuoyu eğitmektedir. Birçok paydaş, sahteciliği ve korsanlığı en aza indirmek ve ekonomik büyümeyi teşvik etmek için işbirliği çabalarına nasıl en iyi şekilde yardımcı olabilecekleri konusunda diğer paydaşları eğitmektedir.

İşletmeler, taklitçiliğin ve korsanlığın sonuçlarını ve bunları asgariye indirmenin en iyi uygulamalarının değerlendirilmesi için çok çeşitli forumlara katılmaktadır. Bu çabalar tüm paydaşları içermelidir ve şirketler, hükümetler ve vatandaşlar da dahil olmak üzere ekonomi ağındaki tüm katılımcıların meşru menfaatlerine, haklarına ve sorumluluklarına saygı ve bunlara özen gösterilmelidir.

GELECEK PERSPEKTİFLERİ | İş dünyasında fikri hakların değerine ve dağıtım zincirlerine katılan aktörler arasındaki sürekli diyalog, farklı iş paydaşları tarafından kabul edilebilir çözümlerin ve en iyi uygulamaların kolaylaştırılmasını sağlayacaktır.

Taklitçilikle ve korsanlıkla mücadele eden işletmeler de yasadışı ticaret ve organize suçla mücadeleye katılan devlet kurumları ve kuruluşlarıyla bilgi alışverişinde ve paylaşımında bulunmaya devam etmektedir.

⁹⁴ INTERPOL şu ifadeyi kullanmıştır : "Toplumun her seviyesi yasadışı mal ticaretinden etkileniyor. Örneğin sahtecilik, meşru ürünleri üreten ve satan işletmelere zarar veriyor, hükümetler karaborsada üretilen veya satılan ürünlerden vergi geliri kaybediyor ve tüketiciler standart dışı ürünlerden dolayı risk altındadır."; www.interpol.int/Crime-areas/Trafficking-in-illicit-goods-and-counterfeiting/Trafficking-in-illicit-goods-and-counterfeiting adresini ziyaret edebilirsiniz.

⁹⁵ Ör. Uluslararası örgütlü suçlar tarafından yönetilen bir faaliyet olarak sahtecilik – UNICRI tarafından İtalyan Ekonomik Kalkınma Bakanlığı (Direzione Generale Lotta alla Contraffazione) tarafından desteklenen İtalyan davası. Bu örnek olay, İtalya'daki ceza teşkilatlarının sahte ticarete karışımı haritalamakta ve diğer ceza gruplarıyla bağlantılarını ve taklitçilik ile ulusal ve uluslararası ceza ağları tarafından yönetilen diğer yasadışı trafikler arasındaki bağlantıları vurgulamaktadır; www.unicri.it/in_focus/on/2013212_Counterfeiting .

3D yazdırma ve sayısallaştırılmış verilerin yeni yayılım biçimleri gibi yeni teknolojiler, işletmelerin, ürün ve hizmetlerinin yetkisiz olarak üretilmesini ve dağıtımını ve markaların kullanmalarını sağlamak için ek zorluklar getirecektir. Bazı işletmeler halihazırda bu gibi yeni teknolojilerin iş stratejileri ve uygulamaları üzerindeki etkilerini gözden geçirmektedir.

Sahtecilik ve korsanlıkla ilgili sistematik verilerin elde edilmesi zordur; genel olarak gizli doğası gereği, taklitçilik ve korsanlıkla ilgili sektörlerdeki verileri toplamak ve analiz etmek için daha fazla çalışma yapılması, olgunun anlaşılmasının artırılmasına ve karar alıcıların bu alanda daha iyi hedeflenmiş önlemleri almasına yardımcı olur.

ICC'NİN KATKILARI | ICC'nin Sahteciliğe ve Korsanlığa Son Vermeye İlişkin İş Dünyası Eylemleri (BASCAP), politika ve yasama tavsiyeleri içeren ve fikri hakların daha iyi uygulanması savunan üye güdümlü bir girişimdir. BASCAP, INTERPOL, Dünya Fikri Haklar Örgütü ve Dünya Gümrük Örgütü gibi işletme ve hükümetlerarası organizasyonları bir araya getiren yıllık Sahtecilik ve Korsanla Mücadele Kongresi'nin kurucu ortağıdır. Grup, Hindistan, Rusya, Türkiye ve Ukrayna'yı içeren ülkeler için belirli fikri hak önerileri üretmiş ve dünya çapındaki hükümetlerin etkili bir fikri hak uygulama rejimi için gerekli unsurlarını desteklemiştir. BASCAP, serbest ticaret bölgelerinde, takas mallarında ve aracı tedarik zincirlerinde sahteciliğe karşı savunmasızlığı gidermeye yönelik önerileri de teşvik etmektedir. BASCAP, sahtecilik ve korsanlığın sosyal ve ekonomik zararları konusunda tüketicileri eğitmek için "Sahteler Daha Pahalı, Ben Gerçeğini Alırım" kampanyasını başlattı. BASCAP, fikri hakların ekonomiye kazandırılması için ICC'nin Fikri Haklar Komisyonu ile birlikte çalışmaktadır.

D. Fikri hak ile diğer politika alanları arasındaki etkileşim

I. SÜRDÜRÜLEBİLİR EKONOMİK KALKINMA

ARKAPLAN | Sürdürülebilir kalkınma, "gelecek nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılama yeteneğinden ödün vermeksizin, günümüzün ihtiyaçlarını karşılayan bir kalkınma" olarak tanımlanmaktadır⁹⁶. Ticari bağlamda, sürdürülebilirlik veya sürdürülebilir kalkınma, çoğu zaman, şirketlerin mali, toplumsal — yönetim dahil — ve çevresel riskleri yükümlülükleri ve fırsatları yönetmeye çalıştıkları bir süreç olarak görülmektedir. Bu süreç, yaygın olarak, işin sağlıklı ve dengeli ekonomik, toplumsal ve çevresel sistemlere bağlandığı üçlü tabanlı bir yaklaşım olarak anılır. Bunu yapmak için işletmeler sürdürülebilir kalkınma ilkelerine dikkat etmeli ve faaliyet gösterdikleri çevre üzerindeki etkilerini düşünmelidir.⁹⁷

Milenyum Kalkınma Hedefleri üzerine inşa edilen 17 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefini (SDG) belirleyen Sürdürülebilir Kalkınma İçin Birleşmiş Milletler 2030 Gündemi 2016'da yürürlüğe girmiştir.⁹⁸ SDG'ler sürdürülebilir kalkınmanın ekonomik, sosyal ve çevresel boyutlarını yalnızca yoksulluğa son vermek için değil, aynı zamanda toplumsal ihtiyaçları ve çevresel zorlukları gidermeği de yansıtmaktadır. Sürdürülebilir kalkınmanın bu üç boyutunun birleştirilmesinde inovasyon, işbirliği ve yönetim anahtar konumundadır.

GÜNCEL GÖRÜNÜM | Özellikle özel sektör katılım ve yatırımları tarafından yönlendirilen yenilikçi ve yaratıcı faaliyetler, SDG'lerin çoğuna ulaşmada çok önemli bir rol oynayacaktır. Ulusal ve uluslararası düzeyde destekleyici çerçeve koşulları, bu tür faaliyetleri desteklemek ve teşvik etmek için şarttır. Bunun önemli bir unsuru, fikri haklarının edinilmesi ve uygulanması için etkili bir sistemdir. Fikri hak sistemi, yeniliklerden kaynaklanan — markalar, teknoloji, tasarımlar ve yaratıcı içerik gibi — yatırımlarını güvence altına almalarına yardımcı olan maddi olmayan varlıklara ilişkin yasal hakları olan yaratıcı ve üretici faaliyette yatırım yaparak yatırımcılara yenilikçiliği destekleme konusunda merkezi bir rol oynamaktadır.

SDG'lere ulaşmak için bir diğer önemli katalizör de işbirliğidir. Fikri hak sistemi, yeni süreçlerin, ürünlerin, hizmetlerin ve teknolojilerin geliştirilmesi için gerekli olan işbirliği ve bilgi ve bilgi birikimi değişimini desteklemek için gerekli yasal çerçeveyi sağlar.

BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri, uluslararası topluluğun çalışmayı taahhüt ettiği belirli hedefleri özetlemektedir. Fikri hak sistemi tarafından desteklenen teknolojik yenilik, bunlardan birçoğuna ulaşmada önemli katkı sağlayacaktır. Örneğin, tarımdaki yenilikler, tarımsal üretkenliğin ve gıda güvenliğinin iyileştirilmesine yardımcı olacak ve gelişmiş enerji ve su teknolojileri, güvenliği artırmaya ve sürdürülebilir enerji ve su kaynaklarına erişmeye yardımcı olacaktır. Çevre yönetimine ilişkin hedefler iklim değişikliği, biyolojik çeşitlilik ya da deniz konservasyonu alanlarında yenilikçi çözümler de gerektirir. Tıbbi alanda yapılan yenilikler daha sağlıklı bir nüfusa yönelik çalışmalarda da önemli bir rol oynayacaktır. İletişim teknolojileri, daha önce izole edilmiş toplulukların dünyadaki diğer ülkelerle iletişim kurma ve etkileşime girme, yeni ekonomik, eğitimsel ve diğer olasılıkları geliştirme kabiliyetini konusunda zaten devrim yapmıştır. Ticaret markaları, tasarımlar ve eserler hakları gibi fikri haklar kapsamında desteklenen marka koruması, şirketin hesap verebilirliği ve sosyal sorumluluğunu geliştirir ve sürdürülebilir tüketim ve üretim kalıplarını teşvik etmeye yardımcı olabilir, ki bunlar 2030 gündeminin başka bir hedefidir.

⁹⁶ Bakınız Ortak Geleceğimiz (Brundtland report) (1987).

⁹⁷ Bakınız. ICC'nin Sürdürülebilir Kalkınma İçin Ticari Şartı (2015), sayfa 5: iccwbo.org/publication/icc-business-charter-for-sustainable-development-2015/.

⁹⁸ Bakınız sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld.

Sürdürülebilir kalkınmanın ekonomik boyutuyla ilgili olarak fikri hak, refah yaratmada açıkça önemli bir rol oynamaktadır ve ekonomiyi birkaç ülke ve bölgede desteklemektedir. Dünya ekonomisinin ve küresel ticaretin önemli bir kısmı markalar, teknoloji, tasarımlar ve yaratıcı içerik gibi maddi olmayan varlıklardan kaynaklanmaktadır. Bu varlıkların geliştirilmesine yönelik yatırımlar büyük ölçüde, fikri hak sisteminin sağladığı yasal garantilerle koşullandırılmış olup, bu da bunların kullanımını, ticaretini ve değişimini desteklemektedir. Sürdürülebilir kalkınmanın ekonomik boyutu, piyasalar tamamen açık ve rekabet halindeyken güçlenmekte ve işletmelerin küresel pazarda yer almalarına fırsatlar sağlamaktadır. Etkili bir fikri hak koruması, sadece yerel teknolojik kapasitenin gelişmesine ve teknolojinin yaygınlaştırılmasına yardım eden dış yatırımları ve ortaklıkları çekmede aracı değil, aynı zamanda yerel işletmelerin küresel pazarlarda rekabet etme arayışlarında da yardımcı olur.

Yeşil teknolojideki gelişmeler — patent, ticari sırlar ve yazılımın eser sahipliği gibi teknoloji ile ilgili fikri haklar tarafından desteklenmektedir — muhtemelen sürdürülebilir kalkınmanın çevresel boyutuna da büyük katkıda bulunacaktır (bakınız. Bölüm D II. Çevrenin korunması). Bu teknolojiler, değişen tüketici alışkanlıkları ve üretim uygulamaları da önemli bir rol oynamaktadır. Ticaret markaları, tasarımlar ve eserlerle desteklenen malların ve hizmetlerin markalaştırılması, tüketiciler ve üreticiler arasında daha sürdürülebilir üretime ve daha sorumlu tüketime doğru teşvik edilebilecek bir bağlantı sağlar.

Fikri hakların sürdürülebilir kalkınmanın sosyal boyutundaki rolü ile ilgili tartışmaların birçoğu, teknolojik açıdan daha gelişmiş ülkelere daha az olanlara teknolojinin aktarılması ve ikincisinde teknolojik kapasitenin oluşturulması etrafında toplanmıştır. Sürdürülebilir Kalkınma için 2030 Gündemi'ne ek olarak, bu konularla ilgili BM müzakereleri, Kalkınma İçin Finansman, BM Çerçeve İklim Değişikliği Sözleşmesi, Bilgi Toplumu Dünya Zirvesi (WSIS), BM Kalkınma Planları Konseyi Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi (CBD) ve Dünya Fikri Haklar Örgütü (WIPO)'nü içeren uluslararası bir forada gerçekleşmektedir. Sürdürülebilir kalkınma hedeflerini desteklemek üzere Kalkınma İçin Finansman ve Sürdürülebilir Kalkınma için 2030 Gündemi süreçlerinin bir sonucu olarak 2015 yılı sonunda bir teknoloji kolaylaştırma mekanizması başlatılmıştır.⁹⁹

Fikri hak sistemi, teknoloji transferini ve yaygınlaştırılmasını destekleyen yasal bir çerçeve sağlar ve sunduğu yasal garantiler, teknolojik işbirliğini ve oluşan bilgi değişimini ve kapasite geliştirmeyi teşvik eder. İş, teknolojileri ilgili uluslararası tartışmaları geliştirme ve yaygınlaştırma konusundaki deneyim ve tecrübelerine aktif olarak katılmaktadır.

GELECEK PERSPEKTİFLERİ | Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ne ulaşmada herhangi bir ilerleme kaydetmek için çeşitli paydaşlar arasındaki işbirliği esas olacaktır. İş dünyası, hükümetler ve diğer menfaat sahipleri ile birlikte çalışmaya ve sürdürülebilirlik konularını ele alan diğer ilgili hükümetler arası süreçlerin yanı sıra SDG'lerin uygulanmasına yönelik çabalara aktif olarak katkıda bulunmaya isteklidir. Bununla birlikte, benzer sorunlarla BM'nin forasının çokluğu, özellikle de teknoloji geliştirme ve aktarma alanında çalışmak için anlamlı bir katılımı zorlaştırabilir. Bunları düzene sokmak ve belirli hedeflerinin her birine netlik kazandıracak çabalar ortaya koymak memnuniyetle karşılanacaktır. Küresel ticaret çıkarlarını bu türden çeşitli platformlarda bütünleştirme zorunluluğu önemlidir, ancak aynı zamanda gelişmenin ekonomik, sosyal ve çevresel boyutlarını bütünleştirmek de zordur. Geleceğin ortaya çıktığı noktada iş dünyasının merkezi bir rol oynaması gerektiği açıktır.

Tüm ülkelerdeki işletmeler sürdürülebilir kalkınma hedeflerini ileriye götürmek için pratik çözümler bulmaya ve yenilik yapmaya devam edecektir. Onların bunu yapmalarına izin vermek için, yenilik ekosistemleri yaratmak ve onları beslemek ve yenilikçi faaliyet yatırımlarına gerekli güveni oluşturmak için destekleyici bir politika ortamına ihtiyaç duyulmaktadır. Buna, öngörülebilir, şeffaf ve sağlam yasal ve düzenleyici rejimler, istikrarlı bir makroekonomik çerçeve, vasıflı bir iş gücü, açık pazarlar ve etkili

⁹⁹ Bakınız: sustainabledevelopment.un.org/TFM/ye.

ve öngörülebilir fikri hak sistemleri dahildir. Etkili bir fikri haklar sistemi aynı zamanda yerel kapasitenin geliştirilmesine ve sınır ötesine bilgi aktarılmasına yardımcı olan uluslararası Ar-Ge işbirliği ve ortaklıklarını teşvik edecektir. Gelişme politikalarında hükümetler bilinçli olarak, inovasyon sistemlerini de içeren ulusal ve uluslararası pazarlarda iş yenilikçilerini desteklemek için gerekli yönetim ve ekonomik altyapıyı yerleştirmeyi ve uluslararası işbirliğini ve mübadeleyi teşvik etmeyi amaçlamalıdır.

Sürdürülebilirliğin ekonomik, çevresel ve sosyal boyutlarına adalet sağlayan şekillendirme politikası basit değildir. Bu boyutların herhangi birini ele alırsak, ülkeler diğerlerini zayıflatmamak konusunda ihtiyatlı davranmalıdır. Fikri haklar ile ilişkili politika yapımında hükümetler, çevresel ve sosyal zorluklara yenilikçi çözümler teşvik ederek fikri haklar sisteminin sadece ekonomik değil, aynı zamanda çevresel ve sosyal boyutlara olan önemli katkısını da göz önünde bulundurmalıdır.

Özetle, hükümetler ve hükümetler arası fora (ekonomik, sosyal ve çevresel) her türlü küresel fikri haklar çerçevesini sürdürülebilir kalkınma için stratejik olarak önemli görmeli ve bunlara saygı göstermelidir. Fikri haklar, sorunun bir parçası olarak değil, sürdürülebilir kalkınmanın çözümünün parçası olan bir araç olarak görülmelidir.

ICC'NİN KATKILARI | ICC, tartışmalara katılmak, etkinlikler düzenlemek ve yayınlar yapmak suretiyle sürdürülebilir kalkınmada fikri hakların rolü üzerine tartışmalara katkıda bulunmaktadır. Bu çok yönlü ve çok disiplinli yaklaşım, yalnızca Küresel Ticaretin 2030 Gündemi ve Kalkınma Süreçleri BM Fonları'nda değil, aynı zamanda küresel fikri haklar sisteminin geleceğini şekillendiren önemli hükümetler arası forumlarda (WIPO ve Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP), Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS) gibi çevreci ve diğer sürdürülebilir kalkınma boyutlarının geleceğini şekillendirenlerin (Dünya Ticaret Örgütü) ve Dünya Ticaret Örgütü'nün Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferansları, COP), Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi (CBD) ve Bilgi Toplumu Dünya Zirvesi (WSIS)'de aktif liderlik içermektedir. Sürdürülebilir kalkınma konusundaki ICC yayınları, Sürdürülebilir Kalkınma için ICC İşletme Tüzüğü — BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri olan¹⁰⁰, ICC İşletme Bildirgesi 2015 ve ticari, karar alıcılar 2015¹⁰¹ ve toplum için bir rehber olan ICC Yeşil Ekonomi Yol Haritası'na iş dünyasının katkılarını içerir¹⁰².

II. ÇEVRE KORUMA

1. Biyolojik çeşitlilik

ARKAPLAN | Küresel toplum, doğal çevrenin önemini, ekonomi dahil olmak üzere birçok nedenden dolayı giderek daha çok kabul etmektedir. Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi (CBD, 1993) bu eğilimin bir sonucudur. CBD'nin amaçları, biyoçeşitliliği korumak, sürdürülebilir kullanımını teşvik etmek ve bu kullanımın faydalarını adil bir şekilde paylaşmaktır. CBD, üye ülkelerin kendi sınırları içinde bulunan genetik kaynaklara (GR) ilişkin egemenliğini tanıır ve genetik kaynaklara erişimin sağlanacağı ilkeleri belirler.

Şu anda toplam 195 ülke ve Avrupa Birliği CBD'ye taraftır. ABD, onaylamayan tek büyük ülkedir. Bununla birlikte, CBD'ye erişim ve fayda paylaşma gereksinimleri hakkında henüz kanun çıkarmamış

¹⁰⁰ Bakınız iccwbo.org/publication/icc-business-charter-for-sustainable-development-business-contributions-to-the-un-sustainable-development-goals/ .

¹⁰¹ Bakınız iccwbo.org/publication/icc-business-charter-for-sustainable-development-2015/ .

¹⁰² Bakınız iccwbo.org/publication/icc-business-charter-for-sustainable-development-2015/ .

tarafı bulunmaktadı. Bu tür yasalar yürürlüğe girmiş olsa dahi, erişmek isteyenler için, özellikle de yerli halklar dahil olduğunda, ilgili gereksinimlerin nasıl karşılanacağı veya müzakere edileceği açık değildir. Bu durum, sonuçta CBD'nin teşvik etmeyi amaçladığı erişimi engellemektedir.

CBD 1992 yılında imzaya açıldığından beri, erişim ve fayda paylaşımı prensiplerinin pratikte nasıl uygulanacağını kodlamak ve netleştirmek için farklı yollar aradı. Buna yönelik ilerleme, Ekim 2010'da CBD Nagoya Protokolü'nün¹⁰³ çok zorlu görüşmelerden sonra kabul edildiği bir dönemde sağlandı. Protokol, net erişim kuralları koymak için genetik kaynaklar ve/veya ilgili geleneksel bilgi (TK) sağlayan tarafları gerektirmektedir. Öte yandan, söz konusu genetik kaynakların ve / veya geleneksel bilginin kullanıldığı taraflar, söz konusu genetik kaynakları/geleneksel bilgiyi temin eden ülkenin ABS anlaşmalarına saygı gösterilmesini sağlamak üzere bu kullanımın izlenmesi için tedbirler almak zorundadır. Protokol ayrıca ABS ile ilgili ilkelere uygun olan ve Gıda ve Tarım için Bitki Genetik Kaynakları Uluslararası Andlaşması (ITPGRFA)¹⁰⁴ ve WHO'nun Pandemi İnfluenza Hazırlığı (PIP) çerçevesi gibi virüsün ve elde edilen yararların paylaşımı için diğer uluslararası anlaşmaları da kabul etmektedir.

GÜNCEL GÖRÜNÜM | Protokol hükümleri AB, İsviçre ve diğer bazı ülkelerde uygulanmıştır, ancak Protokole taraf olmuş ya da bu süreçte taraf olmaya niyetli diğer tüm ülkelerde onu yenilikçi ve dengeli bir şekilde uygulamak zaman ve çaba harcamaya devam edecektir.

Protokol müzakerelerinde tartışılan ve halen WTO ve WIPO Hükümetlerarası Komitesi'nde görüşülmekte olan yeni bir gereklilik için bir öneri fikri haklarla ilgilidir. Özellikle protokolün, CBD'ye saygı ve uyumun gelişmekte olan ülkeler tarafından teşvik edileceğine inanılmaktadır. Bu öneri, genetik kaynakları / geleneksel bilgiyi kullanan patent başvuru sahiplerini, temin eden ülkeleri veya hangi ülkelerden geldiğini göstermek ve bu ülkelerden izin aldıklarına dair kanıt sağlamak ve onlarla menfaatlerini paylaşmayı kabul etmelerini gerektirmektedir. İş dünyası, patent başvuru sahiplerine hukuki belirsizlik getiren ve patent sistemi ile uyum olmayan gereklilikleri dayatacak bir şarta karşıdır. Çoğu durumda, patent başvuru sahipleri talep edilen bilgiyi elde edemeyecek ve bu nedenle ABS kurallarına uyma amacını destekleyemeyeceklerdir. Bu da sonuçta Ar-Ge için biyoçeşitliliğin daha az kullanılmasına ve sonuçta CBD ve Nagoya Protokolü'nün fayda paylaşım hedefine aykırı olacağı kadar az pay çıkarılmasına neden olabilir. Son olarak, suistimal ile mücadele için alternatif yaklaşımlar mevcuttur.¹⁰⁵

Bir patent başvurusunun yapılması, böyle bir gereklilik şartına uyulması durumunda buluşların genel menfaat için kullanılması ciddi olarak engellenebilir, çünkü bu taleplerin neden olduğu belirsizlik, yeni buluşlar ile araştırma, yenilik ve kullanım için cesaret kırıcı olacağından insan refahına hayati bir katkı yapabilir.

GELECEK PERSPEKTİFLERİ | Önemli sorunlardan biri, sınır ötesi durumlarda genetik kaynakların ve ilişkili geleneksel bilginin kullanılması ile elde edilen veya hakların verilmesi mümkün olmadığı durumlarda adil ve eşitlikçi bir fayda paylaşımı sağlamak için önceden bilgilendirilmiş onay almak veya edinmek mümkün değilse, gerekli olan Global Çok Taraflı Fayda-Paylaşım Mekanizmasının gerekli

¹⁰³ Genetik Kaynaklara Erişim Üzerine Nagoya Protokolü ve Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesine Ulaşımdan Sağlanan Faydaların Adil ve Eşit Paylaşımı, www.cbd.int/abs/ .

¹⁰⁴ Bakınız. www.planttreaty.org/ .

¹⁰⁵ Bakınız. ICC Belgesi Genetik kaynaklarla ilgili patent açıklama şartları: iccwbo.org/publication/patent-disclosure-requirements-relating-to-genetic-resources-will-they-work/ .

olup olmadığıdır.¹⁰⁶ Dijital dizi bilgileri ile Protokol kapsamı arasındaki ilişki de son zamanlarda tartışma konusu haline geldi.

İş dünyası, tartışmalara yapıcı bir şekilde katılmaya ve fikri hakların çevrenin korunmasıyla uyumlu olduğunu göstermeye devam edecek ve genetik kaynakların ve geleneksel bilgilerin sürdürülebilir kullanımı ve faydalarının adil paylaşımı gibi CBD ve Protokolün amaçlarını teşvik edebilir.

ICC'NİN KATKILARI | ICC, Protokolün uygulanmasına ilişkin CBD/ABS görüşmelerinde bulunan işletmeler için bir odak noktasını oluşturur ve WIPO ve WTO ile ilgili tartışmalara katkıda bulunmaktadır. ICC ilgili konularda birkaç bildiri yayınlamıştır.

2. İklim değişikliği

ARKAPLAN | İklim değişikliği, kendi rolü için sadece yenilikçi, finansçı ve yatırımcı olarak değil aynı zamanda bir sosyal ortak ve işveren için önemli bir zorluk ve aynı zamanda temel olarak önemli bir fırsattır. İklim değişikliğinin azaltılması ve uyarlanması, tüm ülkeler tarafından hem kamu hem de özel sektör tarafından çabalar gerektirir. İklim değişikliğinin küresel doğası, önemli yatırım gerektiren küresel adaptasyon ve azaltma hedeflerine ulaşmak için uluslararası düzeyde sürekli bir inovasyon, dağıtım ve teknoloji transferi yapmayı gerekli kılmaktadır. Yatırımların ve yenilikçiliğin en büyük katkısı özel sektörden gelirken, hükümetlerin rolü bu alanlardaki teknoloji geliştirme, dağıtım, işbirliği ve işletme yatırımlarını hızlandırmak ve ölçeklendirmek için uygun kurumsal çerçeveleri sağlamaktır. Fikri haklar ve ilgili kurumsal çerçeveler, herhangi bir teknoloji geliştirme ve uygulama süreci için kritik öneme sahiptir ve toplumun yararı için sürekli teknolojik gelişmeye yatırım yapmak için teknoloji çözümleri sağlayıcılarına temel sağlar. Bu nedenle, BM Paris İklim Anlaşması'nı ve diğer iklim ile ilgili teknoloji faaliyetlerini uygulamak için uluslararası çabalar için vazgeçilmez bir temel oluşturuyor ve hükümetler, iş dünyası ve toplumun iklim değişikliğine tepki vermesine yönelik eylemleri desteklemek için sürdürülmeli ve güçlendirilmelidir. Ayrıca mevcut teknolojilerle teknoloji ihtiyaçlarını bulmada ve eşleştirmede önemli bir rol oynayabilir.

GÜNCEL GÖRÜNÜM | Teknoloji transferi ve iklim finansmanı, hem azaltım hem de uyum konusunda uluslararası iklim politikalarında temel taşlardır. İklim değişikliğine küresel çözümleri tartışmak ve müzakere etmek için hükümetlerarası ana forum Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (UNFCCC)'dir. Sözleşme 1994 yılında yürürlüğe girdi ve şu anda 196 imzacı taraf ile Avrupa Birliği bulunmaktadır. 2015 yılında, uluslararası iklim politikalarında önemli bir gelişme kaydedildiği görülmüştür. 4 Kasım 2016'da yürürlüğe giren Paris Anlaşması¹⁰⁷ ile, iklimle ilgili diğer çok taraflı müzakereler ve BM 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi gibi anlaşmalarla birlikte — uluslararası iklim politikalarında, teknoloji ve fikri haklar Paris Anlaşması'nda özellikle belirtilmediği halde — için doğrudan ve dolaylı etkiler içeren yeni bir yönerge imzalanmıştır.

Anlaşma'nın hedefleri iddialı ve karmaşıktır: 2 inci madde, iklim değişikliğinin risklerini ve etkilerini önemli ölçüde azaltacağını kabul edilerek, 2° C'den daha düşük, tercihen 1.5° C'lik bir küresel sıcaklık artışını şart koşmaktadır. 4. maddede bu yüzyılın ikinci yarısında net sera gazı emisyon nötrlüğünü gerektirmektedir. Bu hedeflere ulaşmak, iş dünyası ve toplumun, özellikle de enerji üretimi ve kullanımında eş benzeri görülmemiş bir dönüşümü gerektirir. Ayrıca, bu hedeflere ulaşmada teknoloji geliştirme ve uygulama önemli bir rol oynayacaktır. İklim politikalarında, yalnızca küresel boyuta sahip

¹⁰⁶ ICC Belgesi Bir Küresel Çok Taraflı Yardımı-Paylaşma Mekanizmasının İhtiyaçları ve Modaliteleri. iccwbo.org/publication/the-need-for-and-modalities-of-a-global-multilateral-benefit-sharing-mechanism/ .

¹⁰⁷ Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (2016) uyarınca Paris Anlaşması, unfccc.int/paris_agreement/items/9485.php .

yaklaşımlar başarılı olabilir. Uluslararası işbirliği ile ilgili olan 6. madde, gerçekleştiği sürece sera gazı emisyonlarının dünyada neredeyse nerelerde azaltıldığı önemi olmadığı gerçeğini yansıtır. Bu durum, izleme, doğrulama ve raporlamaya ilişkin güncel tartışmaları çok önemli hale getirir. Örneğin, 6. Madde, piyasa mekanizmalarının, özel sermayeyi yönlendirerek ve iklim değişikliği ile etkin ve verimli bir şekilde mücadele etmek için özel teknolojilere erişimi kolaylaştırmaya izin vermektedir. Çok sayıdaki ulusal yaklaşımlar, karbon sızıntısına karşı sağlam önlemler de gerektirir. Bunun, fikri haklar alanı da dahil olmak üzere pazarlara veya ticarete olan erişimi aşırı derecede engellememesi için yeterli koruyucu ulusal tedbirleri gerekli kılmaktadır.

Paris Anlaşması'nın iki önemli kolu teknoloji transferi ve iklim finansmanıdır. Teknoloji önemli bir rol oynamaktadır ve ihtiyaç duyulan her yerde kullanılabilirliği sağlanmalıdır. Ayrıca önemli miktarda finansman ve yatırım gerekmektedir. Tahminler ve vaatler yılda 100 milyar doların üzerindedir. İklim değişikliğine etkili bir yanıt, önümüzdeki on yıllarda küresel ölçekte süregelen yeniliği gerektirir. Uluslararası topluluk, gelişmekte olan ülkelerin teknoloji açığını kapatmalarına yardımcı olmak ve ülkeler arasında hem iklim ile ilgili yeniliği teşvik etmek hem de yeni ve mevcut teknolojileri geliştirmek, ticari hale getirmek ve daha da yaygınlaştırmak için politikalar ve araçlar hazırlamasına yardımcı olmak için çeşitli adımlar atmış durumdadır.

Fikri haklar, teknolojilerin aktarılması ve yaygınlaştırılmasının desteklenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle patentler, önemli teknolojilerin, özellikle de temiz teknolojinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için gerekli özel sektör yatırımlarının sağlanması için birincil araç sağlamaktadır. Fikri haklar ve ilgili araçlar da teknoloji transferi süreçlerinde diğer ilgili rolleri üstlenir. Örneğin, patentler, teknoloji transferini kolaylaştırmak ve hızlandırmak için teknolojileri ve teknoloji sahiplerini belirlemek için kamuya açık iyi bir bilgi kaynağı sağlar. Bu nedenle, fikri haklar teknolojiye erişmek veya onu aktarmak için bir önkoşul, bir engel değildir. İstikrarlı ve etkin fikri hak koruması, teknolojinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için gereklidir ve fikri haklar çerçevelerinin zayıflaması bu hedeflere ters etki yaratacaktır.

Bununla birlikte, böyle bir fikri hakka, Paris Anlaşması'nda veya onun abul metninde atıfta bulunulmamıştır. Özellikle UNFCCC, yatırımları daha zor ve az öngörülebilir kılacak yeni fikri hak esnekliklerini getiren tüm önerilere direnmiştir. Bu direnç, fikri hakların artık etkili iklim politikaları için kritik bir engel veya bariyer olarak görülmediğini göstermektedir. Bu durum, fikri hakların dağılımı ve bulunabilirliği ile gelişmekte olan ülkelerin başarılı uygulama için bir engel olarak fikri hakları belirtmeyen Teknoloji İhtiyaç Değerlendirmeleri (TNA) gibi belgeler tarafından desteklenmektedir.

Paris Anlaşması, fikri hak konularındaki tartışmaları ilgili organlara ve uzman gruplara bağlamaktadır. Ticaretle ilgili fikri hak konularını tartışmak için gerekli hukuki ve kurumsal tutarlılık perspektifi yönünden WTO TRIPS Konseyi, fikri haklar ile ilgili herhangi bir tartışma için uygun bir yerdir. Nitekim, yeşil teknoloji ve fikri haklar hakkındaki tartışmalar, birkaç yıl boyunca WTO TRIPS Konseyi'nin gündeminde olmuştur.

Temiz enerji teknolojisini az gelişmiş ülkelere aktarmak için yürürlükteki fikri haklara saygı gösterilmesi çabaları yoğunlaştırılmalıdır, ancak bu hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ekonomilerin artan yenilik kapasitesinin geliştirilmesi ve sürdürülmesine bağlıdır.

Bununla birlikte, fikri hakların, etkili ve verimli iklim politikası uygulaması için gerekli olan birçok teknolojiye erişimi olumsuz yönde etkilediğine dikkat edilmelidir. Söz konusu teknolojiler, fikri hak korumasına bağlı olarak önemli maliyet primleri olmaksızın fikri haklara tabi olsa bile, tümüyle fikri

haklar tarafından korunmayabilir – örneğin; çünkü fikri hak koruması süresi dolmuştur¹⁰⁸ — veya ürün piyasada ücretsiz bulunabilmektedir. Bu durum, iklim değişikliğine uyum teknolojileri için özellikle geçerlidir, çünkü bu teknolojilerin çoğunun ücretsiz olduğu ya da gerek olmamasına rağmen "iklim değişikliğine adaptasyon" etiketi altında olması, ancak işlevsellikleri nedeniyle "Taşkın koruma", "sulama", "yapı teknolojileri" vb nedeniyle zaten piyasada bulunduğu içindir.

Fikri haklar gibi, serbest ticaret ve pazarlara erişim, yatırım ve iklim finansmanı için çerçeve sağlamak, gerekli iklim teknolojilerine erişim sağlamak için şarttır ve yokluğu önemli bir engel teşkil eder. WTO TRIPS anlaşması, fikri hak korumasını, engelsiz serbest ticareti teşvik ve temin etmek için bir araç olarak küresel çapta uyumlu hale getirir.

GELECEK PERSPEKTİFLERİ | Paris Anlaşmasından sonra UNFCCC müzakereleri ile, hükümetler ve iş dünyası gerekli kurumsal çerçevenin geliştirilmesine ve uygulamaya konulmasını sağlamaya odaklanmaktadır. Çoğu zorlu mesele masada durmaktadır. Fikri hak korumasını soruna dönüştürmek veya sınırlandırmak için herhangi bir çaba — ister UNFCCC içinde olsun ister başka bir biçimde olsun — Paris Anlaşması'nın taahhütlerini ve zorluklarını karşılamak için karşı hamle olacaktır.

UNFCCC çatısı altında çok önemli konular, yeterli araçlarla ve adanmış politikalarla doğrulanması gereken teknoloji transferi ve iklimin finansmanıdır. Bunlar yalnızca günümüz teknolojilerinin gerekliliklerini değil aynı zamanda yarının teknolojilerinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için uygun bir ortamın sağlanması veya yaratılması ihtiyacı da dahil olmak üzere oluşturulmalıdır. Paris Anlaşması, teknoloji çerçevesini güçlendirir ve Teknoloji İhtiyaç Değerlendirmeleri (TNA'lar) ve Teknoloji Yol Haritaları gibi faydalı araçlar sağlar.

Optimum bir yenilik ve teknoloji ortamı sunmak için, tüm ülkeler yurtdışında yenilikçileri cezbeden, yurtiçinde ise AR-GE'yi teşvik eden politikaları tanımlamalı ve uygulamalı ve hem ülke çapında hem sınırlar ötesinde inovasyon ve ortak teknoloji ortaklıklarına teşvik etmelidir. Uygun mali tedbirler, vasıflı bir iş gücü, fiziki altyapı (yollar, limanlar, boru hatları ve taşımacılık, elektrige güvenilir erişim veya yüksek hızlı internet erişimi) ile tamamlanan sağlam, güvenilir ve istikrarlı bir yasal ve idari ortam ve sağlam ulusal ve küresel yatırım ve finans altyapısı, yenilikçilerin ve girişimcilerin teknoloji geliştirme ve ticari yatırım yapabilmeleri için çok önemlidir. Bir ülkenin küresel tedarik zincirine entegrasyonunda yardımcı olabilecek ortak bir finansman aracı olarak, doğrudan yabancı yatırım (FDI) ve sağlam bir küresel piyasa mekanizmasını teşvik etmek ve etkinleştirmek için yapılacak politikalar, hem şirketlerin, hem tüketicilerin hem de ekonominin bir bütün olarak yenilik değer zinciri yükselmesine yardımcı olacaktır.

İleri teknolojideki inovasyon, özellikle ileri araştırma kurumlarında olmak üzere eğitimde tutarlı yatırımlar ve işgücüne yönelik devam eden eğitimlerin yanı sıra göç etmeyi ve nitelikli yabancı işçilerin iş gücüne entegrasyonunu mümkün kılacak etkili politikaları gerektirir. Yeniliği teşvik edecek tedbirler, mevcut teknolojiyi ve potansiyel ortakları belirlemek için patentleri ve patent veritabanlarını analiz etme kapasitesini de içermelidir. Yerel karar alıcılarının, işçilerin ve tüketicilerin eğitilmesi, kapasite geliştirmenin önemli bir bileşeni olacaktır. Bu tür kritik inovasyon altyapısı firmaların yenilik yapmalarına ve kamu özel ortaklıklarının temelini atmalarına olanak tanıyacaktır.

Son olarak, Paris Anlaşması'nın olumlu ruhunu ve hırsını teknolojik çözümler yoluyla somut uygulanabilir yaklaşımlara çevirmek anlaşmanın sürdürülebilir uygulanması için şart olacaktır.

¹⁰⁸ Patentlere ve Temiz Enerjiye: Kanıt ve Politika Arasındaki Engeli Aşmak (UNEP, EPO ve ICTSD, 2010); [documents.epo.org/projects/babylon/eponet.nsf/0/cc5da4b168363477c12577ad00547289/\\$FILE/patents_clean_energy_study_en.pdf](https://documents.epo.org/projects/babylon/eponet.nsf/0/cc5da4b168363477c12577ad00547289/$FILE/patents_clean_energy_study_en.pdf) .

ICC'NİN KATKILARI | ICC'nin iklim alanına ilgisi uzun zamandır devam etmektedir. ICC, UNFCCC müzakerelerinde iş dünyası için koordinasyon çatası olan ve Teknoloji Yürütme Komitesi (TEC), İklim Teknolojisi Merkezi ve Ağı (CTCN) ve Yeşil İklim Fonu (GCF) gibi yeni organlara bilgi sağlamaktadır. ICC, uluslararası ve ulusal düzeydeki tartışmalarda, çevreye duyarlı teknolojilerin geliştirilmesi, yaygınlaştırılması ve kullanılması hakkında olumlu örnekleri paylaşmakta ve bu süreçlere olanak sağlayan ortamlar yaratan politikaları vurgulamaktadır.

ICC, yaklaşık 60 en iyi uygulamayı içeren¹⁰⁹ Ekonomi Yol Haritası ve fikri hakların önemli rolünü vurgulayan ve yeşil bir ekonomiye geçiş için genel koşulları vurgulayan UNFCCC toplantıları için çok sayıda pozisyon belgesi yayımlamıştır.

ICC, çevresel vergilendirme ilkeleri ve çevresel mallar ve hizmetler konusundaki ICC Dünya Ticaret Gündemi (WTA) önerileri de dahil olmak üzere, fikri haklara olanak sağlayan ortamların rolü hakkında hükümetlere ve Hükümetlerarası Örgütlere (IGO) önemli geri bildirimler sağlamaya devam etmektedir¹¹⁰.

III. İNOVASYON

ARKAPLAN | Sağlık, çevre, iş yaratma, eğitim ve gıda güvenliği gibi küresel zorlukları ele almak için uygun maliyetli çözümlerin bulunabilirliği, mevcut ve yeni teknolojilerin geliştirilmesine ve yaygınlaştırılmasına bağlı olacaktır. Geçmiş eğilimlerle uyumlu olarak, özel sektör muhtemelen Ar-Ge yatırımlarının büyük çoğunluğunu ve ayrıca harcamaların büyük bir kısmını, yeni geliştirilmiş teknoloji çözümleri geliştirmek ve dağıtmak için devam edecektir. Fikri haklar, şirketlerin bu tür yatırımları amorti etmelerini ve gerekli sermayeyi sağlayanlara geri dönüş yapmalarını sağlayan kritik araçlardır.

İnovasyona eğilimli yaklaşımlardan biri 'endüstri 4.0' kavramı ile ilgilidir. Bu kavram, endüstriyel, muhasebe, ticari ve operasyonel faaliyetlerin sürekli iyileştirilmesi ve insan müdahalesinin azaltılması yoluyla daha etkin hale getirilebilmesi için imalat teknolojilerinde ve veri süreçlerinde otomasyon ve veri alışverişini içerir. Nanoteknoloji, yapay zeka ve Nesnelerin İnterneti (IoT)¹¹¹ endüstri 4.0.'ün gelişmesini mümkün kılan iyileştirmelerin örnekleridir. Bu ilerleme, yeni iş fırsatları sunmakta ve yeni pazar ve insan ihtiyaçlarına hitap etmek için yenilikçi fikirler beslemektedir. Endüstri 4.0, zamanında bilgisayar devriminin — sanayi 3.0 — yaptığı gibi toplumumuzu etkileme potansiyeline sahiptir ve fikri haklar alanında hem yeni fırsatlar hem de zorluklar doğuracaktır.

Giderek daha karmaşık hale gelen bir teknoloji dünyasında, yeni ürün geliştirme, fikirler, uzmanlık ve yenilikleri birden fazla disiplinden, hem kamu hem de özel sektörlerden — ve ülkelerden — bir araya getirme yeteneğine bağlıdır. Hızlı değişen bir pazarda yeni ürün ve hizmetler yaratmak için pek çok şirket, fikirleri paylaşabilmenin ve ortaklarla ve hatta rakipleriyle- çoğu kez açık yenilik olarak adlandırılan ağa dayalı bir yenilik- yakın bir şekilde çalışabilmesinin çok önemli olduğunu düşünmektedir.

Açık yenilik, yenilikçilik ve mevcut birçok teknolojinin geliştirilmesi için kritik bir katalizör olan bilgi dijitalizasyonu ile kolaylaştırılmıştır. Farklı birliklerin birlikte çalışması, bilgilerini paylaşması ve mevcut teknolojiler üzerine kurma ortaklığı, herhangi bir projenin geliştirilmesi ve uygulanması sırasında aktarılan veya kullanılan maddi olmayan varlıkları etkin bir şekilde koruyan sağlam fikri hak koruma

¹⁰⁹ Bakınız iccwbo.org/publication/icc-green-economy-roadmap-a-guide-for-business-policymakers-and-society-2012/.

¹¹⁰ Bakınız ICC Dünya Ticaret Gündemi – Bali İş Öncelikleri, iccwbo.org/publication/icc-world-trade-agenda-post-bali-business-priorities/.

¹¹¹ Bakınız. B.IX.1 Bilişim ürünlerinde (örn. Veri tabanları).

sistemleri tarafından desteklenmelidir. Dinamik fikri hak sistemleri ve lisanslama modelleri gereklidir ve farklı aktörlerin değer zincirinde veya ilgili şebekede güven duygusu içinde olması ve yenilik yapmaya yönelik ortak çabaların başarısı için hayati öneme sahiptir.

İşletmeler, kaynakları ve avantajları karşılıklı avantajlı kılmak için bir dizi organizasyonla ortaklık kurar. İşletmelerin önemli katkısı yenilikler geliştirmek, uygulamaları tanımlamak ve piyasaya sürmek için sıklıkla gereken önemli yatırımları sağlamaktır. Yeniliğe devlet ve akademik katkılar temel araştırma ve gösteri alanlarında sıkça görülmekte ve bu tür araştırma sonuçlarının piyasaya getirilmesi genellikle özel sermayeden büyük yatırımları gerektirmektedir. Devleti ve akademik araştırmaları piyasaya yöneltmenin en etkili yollarından biri, genellikle işletmeler tarafından yapılan ek yatırımları teşvik etmek için, patentlerin ve ilgili know-how'ın özel sektör tarafına devredilmesi veya lisanslanmasıdır. Bu tür işbirliği, kamu araştırma kurumları ve işletmeler arasındaki teknolojik işbirliğini kolaylaştıracak politikaların yanısıra, fikri hakların ve uygun teknoloji transferi çerçevelerinin altında yatan destekleyici yenilik sistemleri ile teşvik edilebilir.

Ar-Ge'ye yönelik hem özel hem de kamu yatırımları, yenilikçi faaliyet¹¹² için çok önemli bir uyarıcıdır ve Ar-Ge yatırımının seviyesi ile patentleme faaliyeti (yenilikçiliğin bir göstergesi) arasında pozitif korelasyonlar bulunmuştur. Patent ve markaları proxy göstergeler olarak kullanarak dünyanın en büyük araştırma ve geliştirme yatırımcılarının yenilikçi çıktılarına bakan bir OECD raporuna göre "global Ar-Ge harcamalarının % 90'ından fazlasını oluşturan dünyanın önde gelen kurumsal Ar-Ge yatırımcıları (...) tüm dünya çapında beş büyük fikri hak ofisini (IP5) kapsayan tüm patent ailelerinin % 66'sıdır".¹¹³

Ar-Ge yatırımlarının başlıca kaynağı olan iş dünyası, teknolojinin geliştirilmesi, ticarileştirilmesi ve yaygınlaştırılmasında önemli bir aktördür. Ayrıca, iş dünyası, yükselen ve gelişmekte olan ülkelerdeki artan tüketici tabanının ihtiyaçlarını karşılama konusuna büyük bir ilgi duymaktadır. Bu nedenle, iş dünyası, teknolojik kapasitelerini yükseltmek isteyen ülkeler için kritik bir kaynaktır ve şirketler, farklı müşteriler için uygun ve uygun maliyetli teknoloji çözümleri geliştirmeye çalışırken, dünyadaki hükümetlerle (hem de özel aktörlerle) giderek daha fazla ortaklık kurmaktadır. Bu gibi işbirliği faaliyetleri, icra edilebilir fikri haklar ile destekleyici kurumlar da dahil olmak üzere inovasyon ve yatırımdan yana politik ortamlara sahip ülkelerde yoğunlaşmaya eğilimlidir. Fikri haklara ek olarak, teknoloji yatırımları ve teknoloji transferi anlaşmaları, vergi teşvikleri, yerel içerik gereksinimlerinin ve hükümet ihale kısıtlamalarının kaldırılması, tarife ve tarife dışı engellerin (NTB) kaldırılması ve duruma bağlı olarak doğrudan hükümet yatırımları veya kamu ihale politikaları tarafından bile desteklenebilir ve teşvik edilebilir.

Fikri haklar, teknoloji yatırımlarının ve işlemlerinin önemli bir unsuru olarak, yenilikçi süreci desteklemekte ve yabancı doğrudan yatırım, ortaklıklar ve mal ve hizmetlerde uluslararası ticaretin yapılmasına ortam sağlayan önemli bir bileşendir. Etkili fikri hak koruma sistemleri, teknoloji sağlayıcılarının yalnızca yatırım yapmakla kalmayıp aynı zamanda yerel aktörlerle ortaklık kurmalarını ve uzmanlıklarını veya teknik bilgilerini paylaşmalarını cazip hale getirerek teknolojinin aktarılmasını ve yerel sanayilerin geliştirilmesini kolaylaştırmaktadır. Zaman içinde işbirliği, yerel kapasitenin ve bilgi tabanının yükseltilmesiyle sonuçlanarak sürekli teknoloji dağıtımını, yenilik ve ekonomik büyümenin sağlam bir temelini oluşturmuştur. Büyüme ve istihdam yaratma üzerindeki olumlu etkisine ek olarak, bu süreç kamu politikası hedeflerine ulaşmada eşzamanlı fayda sağlayabilir — örneğin geliştirilmiş ilaçlar ve tıbbi cihazlar aracılığıyla daha iyi sağlık hizmetleri gibi. Fikri hak koruması, sürekli teknolojinin yayılımını ve gelişimini destekleyen bir politika ortamının önemli bir bileşenidir.

¹¹² Ar-Ge'nin yenilikçi faaliyet için nasıl önemli bir teşvik olduğuna ilişkin daha fazla bilgi için, www.wipo.int/publications/en/details.jsp?id=4064 adresini ziyaret edin.

¹¹³ Bakınız. Dünyanın En Üst Ar-Ge Yatırımcıları Ülkesi: Inovasyon ve IP Paketleri, www.oecd.org/sti/inno/World_Corporate_Top_RD_Investors_Innovation_and_IP_bundles.pdf.

Fikri hak sistemi — özellikle de patent sistemi — teknolojik gelişmelerin ve trendlerin daha şeffaf hale getirilmesine katkıda bulunur ve böylece yenilikçilikteki etkinlik ve rekabeti teşvik eder. Patent veritabanları, yenilikçilerin en güncel teknolojik bilgileri oluşturmalarına olanak tanıyan, dünya çapında teknolojinin tüm alanlarındaki gelişmelere ilişkin zengin bir bilgi kaynağı sağlar. Patent veritabanlarındaki bilgiler, belirli alanlardaki teknolojik evrimle ilgili bilgiler veren AR-GE eğilimlerinin ve teknoloji sahiplerinin analiz edilmesini ve tanımlanmasını sağlar. Bu durum, teknolojik ilerlemeyi ve yenilikçiliği harekete geçirirken stratejik iş kararları için istihbarat da sağlar.

GÜNCEL GÖRÜNÜM | Ülkelerin ve sektörlerin teknoloji yayılımını destekleyen işlemlerin kolaylaştırılmasında fikri hakların rolü, belli ülkelerdeki hükümetler, özellikle de gelişmekte olan ülkeler tarafından tam olarak tanınmamaktadır. Bunun sebebi, fikri hakların inovasyona katkısı ve yeni ürünlerin ve hizmetlerin ticarileştirilmesine, bu tür çözümlerin iş, devlet veya akademik alanlardan kaynaklanıp kaynaklanmadığına ilişkin düşük farkındalıktan kaynaklanıyor olabilir. Ayrıca bu durum, birçok ülkede — işleyen bir temel altyapıya veya sağlam bir iş ortamına sahip olmayan pek çok ülkede-, işlevsel bir temel altyapıya sahip olmayan ya da nerede iş yapacaklarına karar veren şirketlerin fikri hak sistemlerinin öncelikle dikkate alınmadığı sağlam bir iş ortamına sahip olmadığı gerçeğinden kaynaklanıyor olabilir. Ayrıca, bazı yetkililer, fikri hak araçlarının yurtiçi ve yurtdışı amaçlarını gerçekleştirmek için yerli şirketler tarafından kullanıldığını veya kullanılabileceğini tam olarak bilmemektedir. Gelişmekte olan ülkelerdeki daha fazla birim kendi içinde yenilikçi hale geldiğinde ve fikri hak sistemini kullanımını arttırdıkça, bazı yetkililerin kapsamlı fikri hak şüphesizliği azalabilir.

GELECEK PERSPEKTİFLERİ | Teknoloji transferini teşvik etmek ve yerli kapasite oluşturma sürecini hızlandırmak isteyen hükümetler, zaman zaman, teknoloji transferini zorunlu hale getirmek için üretkenlik karşıtı üretken politikalar yürürlüğe koymuşlardır. Teknolojinin yayılması ve en önemlisi, teknoloji ile ilgili kritik bilgi birikiminin yaygınlaştırılması — ki bu teknolojileri kullanma ve geliştirme kapasitesinin sürekli yükseltilmesi için çok önemlidir — zorlanamaz; zamanla ortaya çıkar. Bu nedenle, zorunlu lisanslama gibi teknoloji transferini zorunlu kılmayı amaçlayan politikalar, teknolojik ilerleme ve büyüme için uzun vadeli sağlam bir strateji teşkil etmez; çünkü esas olarak iş adamları ve yatırımcılar bunu büyük bir iş riski olarak görmektedir.

Gerçekte, fikri hak zayıflaması veya diğer politikalar yoluyla teknoloji transferini zorlamak için yapılan girişimler, piyasa temelli teknoloji çözümleri dağıtımıyla ilgili kısıtlamalarla birlikte, bir ülkenin teknolojiye erişme ihtimalini azaltmaktadır. Bu tür yaklaşımlar, gerçekten alternatifin olmadığı son derece nadir bulunan kısa vadeli durumlarda önlenmeli veya sınırlanmalıdır. Zorunlu lisanslamanın kullanımı, özellikle yerli rakiplere ticari avantaj elde etmek için, potansiyel teknoloji ortaklarına, bu yargı alanında bildiklerini yatırım yapmamaları veya paylaşmamaları gerektiği sinyallerini verdikleri için etkisizdir, çünkü rakipler, fikri hakları kendi lehlerine kullanılmamalıdır. Değerli, sürekli angajman ve ortaklığı teşvik etmek yerine, bu politikalar mevcut ve yeni teknolojilere erişimi baltalamakta ve bu ülkede ileri teknoloji çözümlerinin daha ileri düzeyde konuşlandırılmasını tehlikeye düşürmektedir.

Hükümetler, yerel yenilikçi kapasitenin oluşturulması ve teknolojinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasını destekleyen politikaların uygulanmasına yönelik çalışmalar yapmalıdır. Bunlar, iyi eğitilmiş bir işgücünün geliştirilmesi, uygun vergi teşvikleri verilmesi, etkili bir fikri hak sistemi vasıtasıyla hakların etkili bir şekilde korunmasının sağlanması, bu hakların pazara dayalı lisanslanmasını destekleyen yasal bir çerçeve oluşturulması, yatırım ve ticareti ve yenilikçi girişimci projeleri teşvik eden mevzuatın uygulanmasını içermektedir.

ICC'NİN KATKILARI | ICC, yenilikçilikte fikri hakların rolü üzerine bir dizi araştırma makalesi hazırlamıştır. Bu araştırma projesi, fikri hakların aslında yenilikçi süreçlerde nasıl kullanıldığının daha iyi ve daha somut bir şekilde anlaşılmasına katkıda bulunmayı ve böylece karar alıcıların ulusal politika amaçlarını daha etkili bir şekilde gerçekleştiren fikri hak ve yenilikle ilgili çerçeveleri tasarlamasına yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Araştırma kağıtlarında ele alınan konular arasında

fikri hak yönetiminin KOBİ'lerdeki rolü, açık yenilik, ticari sırlar, gelişmekte olan yenilik coğrafyası ve teknoloji transferi ve yaygınlaştırma kanalları yer almaktadır. Bu proje hakkında daha fazla bilgi, iccwbo.org/global-issues-trends/innovation-ip/innovation/ adresinde bulunabilir.

IV. REKABET

ARKAPLAN | Gerilimler, doğal olarak rekabet yasaları (ABD'deki "antitröst yasası") ile fikri haklar arasında bulunmaktadır.¹¹⁴ TRIPS 8.2 ve 40. Maddeler, WTO üyelerine, fikri haklardan yola çıkarak rekabet karşıtı uygulamaları kontrol altına almaya yönelik önlemleri almalarını sağlamaktadır. WTO, OECD ve UNCTAD bu tür uygulamaları incelemek için gruplar kurmuş ancak önemli yasal faaliyet ve antitröst uygulanması ulusal düzeyde veya AB düzeyinde olmuştur.

Son yıllarda, fikri haklar alanındaki antitröst uygulamasının dikkate değer bir genişlemesi olmuştur ve uygulama organları, fikri hakların kullanılmasının rekabet karşıtı olduğunu ispatlayabilecek çeşitli farklı yollar belirlemiştir:

- Fikri hakkın mülkiyetinden kaynaklanan hakim konum, firkin hak sahibi tarafından istismar edilebilir, örneğin, standart gerekli patentlerin ihlal edilmesine karşı (SEP'ler) önlem almak veya rakiplerin pazara girmesini engellemek için patent ofislerini yanıltarak, fikri hakkı rakiplerine veya korunan teknolojinin uygulayıcılarına lisanslamayı reddetmek.
- Bir lisans veren, markasına rekabeti sınırlayan ya da markalar arası rekabeti sınırlayan rekabet karşıtı lisans şartlarını dayatabilir, örneğin lisans sahibinin ürün veya hizmetlerinin fiyatını belirleme yeteneğinin kısıtlanması, belirli kullanım alanlarına yönelik sınırlamalar, müşteri kısıtlamaları, "bağlama" veya rekabet etmeme düzenlemeleri ve sınırlamaları gibi.

GÜNCEL GÖRÜNÜM | Avrupa Komisyonu'nun aksine, ABD makamları geleneksel olarak teknolojik lisans sözleşmeleriyle bağlantılı olarak daha katı bir yaklaşım benimsemiştir. Örneğin, 2003 yılında Federal Ticaret Komisyonu tarafından ve 2007 yılında Federal Ticaret Komisyonu ve Adalet Bakanlığı'nın ortaklaşa hazırladığı raporlar, fikri hakların sadece antitröst açısından tek el oluşturmadığı ve patent sahiplerinin genellikle Antitröst yasalarını ihlal etmeden teknolojilerini başkalarına lisanslamayı reddettiğini göstermiştir.

Buna karşılık, Avrupa Komisyonu, istisnai piyasa koşullarında, fikri hakları zorunlu lisanslamayı uzun zamandır teşvik etmiştir. İlk vakalar, eser korumalı televizyon programlarının lisanslanması, piyasa araştırma sonuçlarının yapılandırılması ve atıkların geri dönüşümü ile ilgili davaları kapsamıştır. Ayrıca, Avrupa Komisyonu, yenilikleri engelleyen patent sahipleri için, teknik bilgiye açık olmama konusunda Microsoft aleyhinde uygulama önlemi aldı ve ilaç endüstrisini "savunmaya yönelik patentlere"- sahiplerin, ilgili yenilikçi çabaları artık izlemediği patentler- karşı isteklilik — yönünde uyardı. Avrupa Komisyonu, 2009 yılında ilaç sektörüyle ilgili soruşturmasını müteakiben, orijin firmaları ile jenerik firmalar arasındaki gecikme ve ters ödeme sözleşmelerine ilişkin çeşitli araştırmalar yapmış ve fikri hakkın sahibine bir dizi önemli cezalar uygulamıştır.

ABD rekabet örgütleri, potansiyel olarak rekabet karşıtı lisans anlaşmalarının değerlendirilmesi için yönergeler yayımlamış ve genellikle bir "mantık kuralı" yaklaşımını uygulamıştır.¹¹⁵ Bu yaklaşım

¹¹⁴ Patentler ve standartlar arasındaki ilişki, A.II.2.2, Patentler ve Standartlar bölümünde ele alınmaktadır.

¹¹⁵ Ocak 2017'de ABD Adalet Bakanlığı ve Federal Ticaret Komisyonu fikri mülkiyetin lisanslanması için gözden geçirilmiş Antitröst Kurallarını yayınladı.

uyarınca, sadece makul olmayan bir şekilde ticareti sınırlayan anlaşmaların antitröst yasalarını ihlal ettiği ve sonuç olarak yaptırımsız kalamayacağı ve para cezasına katlanılabileceği anlaşılmıştır. Bu bağlamda mahkemeler, bir sözleşmenin rekabet öncesi etkilerinin, rekabetçi fayda sağlıyorsa avantajlarından daha ağır olup olmadığını analiz etmektedir. Örneğin, davanın gereçlerine bağlı olarak, bir lisans sahibinin, lisans verenin rakipleri ile bir lisans sözleşmesine girmesini engelleyen bir lisanslama hükmü, lisans veren kişinin rakiplerinin lisans verenin daha önceki araştırma ve geliştirmesine serbestçe ulaşmasını önlemek için bu anlaşmanın gerekli olması halinde izin verilebilir. Ayrıca, patentin hakim bir konum yaratmaması koşuluyla, ABD'de bir patent lisansını kullanmak da mümkündür. Ayrıca, lisans sahibinin bir lisansla üretilen ürünleri satması gereken asgari fiyatın uygulanması, nedensellik analizi kuralına tabidir.

AB'de, Avrupa Komisyonu, fikri haklarla ilgili potansiyel kısıtlayıcı anlaşmalara yoğun bir ilgi duymaktadır. Bağlama konusunda, AB teknoloji transferi yönergeleri ABD yasalarına göre daha sıkıdır: patent hakim bir konum oluşturmaya da bağlama, rekabete aykırı kabul edilebilir. Komisyon aynı zamanda, bir fikri hak lisansıyla üretilen ürünlerle ilgili asgari fiyat ayarının, AB rekabet kuralları kapsamında haklı gösterilemeyeceğini düşünmektedir.

Avrupa Komisyonu, "güvenli liman" hükümleri çerçevesinde, Avrupa Birliği'nin İşleyişine İlişkin Antlaşma'nın (TFEU) 101. Maddesi uyarınca rekabete aykırı olmayan sözleşmelerin yasaklanmasından otomatik olarak muafiyet sağladığı belirli sınıf anlaşmalarına ilişkin blok muafiyet düzenlemeleri yayınlamıştır.

FİKRİ HAK anlaşmaları ile alakalı olan iki temel AB blok muafiyeti vardır:

- 31 Aralık 2022'ye kadar yürürlükte kalacak olan araştırma ve geliştirme işbirliği sözleşmeleri hakkındaki 1217/2010 / EC Regülasyonu.
- 30 Nisan 2026 kadar yürürlükte kalacak olan teknoloji transferi anlaşmaları hakkında 316/2014 sayılı Regülasyon.

Teknoloji transferi anlaşmaları hakkındaki 316/2014 sayılı Regülasyon, belirli türden fikri hak lisans sözleşmeleri için, TFEU'nun 101. Maddenin (1) Rekabet Edebilirlik Sözleşmelerinin Yasaklanmasından "kategoriye göre" bir muafiyet sağlanmasını öngörmektedir. Bununla birlikte, güvenli liman dar bir şekilde tanımlanmıştır ve yalnızca tarafların pazar payı belirli eşikleri aşmaz ve sözleşme "sert" veya "kara listeye alınmış" rekabet kısıtlamaları içermiyorsa geçerlidir. Muafiyetin kapsamı önemli ölçüde, tarafların, etkilenen ilgili teknoloji ve ürün pazarlarında rakip olarak görüp görmediğine göre değişmektedir. Örneğin, bir teknoloji transferi anlaşmasının tarafları rakip olarak kabul edilirse, muafiyet sadece aşağıdaki koşullar için geçerlidir: Tarafların birleşik pazar payı ilgili pazarda (larda) % 20'yi aşmamaktadır; sözleşme fiyat sabitleme veya bir dizi belirli pazar ve müşteri tahsisatı sağlamamaktadır; ve bir tarafın çıktısını, lisans sahibinin kendi teknolojisini kullanabilme kabiliyetini veya tarafların — lisanslı bilgi birikiminin üçüncü kişilere açıklanmasını önlemek için vazgeçilmez bir durum olmadıkça — araştırma ve geliştirme kabiliyetlerini kısıtlayan maddeleri içermemektedir.

Bu Tüzük ve beraberindeki talimatlar, geri verme hükümleri, patent havuzu lisansı ve lisans sahibinin lisanslı fikri haklarının geçerliliği konusunda bir zorluk üzerine lisans sözleşmesini feshetme hakkı ile ilgili olarak önceki AB güvenli liman hükümlerine göre oldukça katıdır. Bu hükümler özellikle, artık güvenli liman hükümleri kapsamına girmemekte ve uygulanamamakta ve tüzükler uyarınca bireysel olarak değerlendirme yapılmasını gerektirmektedir. Bu değişiklikler, geçmiş yıllarda Avrupa Komisyonunun artan oranda endişe ettiği bir risk olan geçersiz fikri hakları "ayıklamak" amacıyla yapılmıştır.

Önemli diğer bir nokta, Avrupa Komisyonu, 1217/2010 ve 316/2014 sayılı Tüzük'te yer alan yukarıda sözü edilen güvenli liman hükümlerine ek olarak düzenlemelerin kapsamı dışındaki anlaşmaların değerlendirilmesi ile ilgili tüzükler de yayınlamıştır.

ABD'de, Nisan 2013'te yürürlüğe giren Leahy-Smith Amerika Buluş Yasası, eski "ilk icat" ile karşılaştırmanın geçerlilik konusundaki belirsizliği azaltarak ve üçüncü tarafların patentlerine göre saldırı fırsatlarını iyileştirerek üçlü zararın önlenmesiyle¹¹⁶ ABD patent yasasındaki zayıf noktaları ele almıştır. Benzer bir niyetle yapılan değişiklikler, Nisan 2013'te Fikri Hak Yasaları Değişikliği Yasası kapsamında, Avustralya'da da yürürlüğe girmiştir.

GELECEK PERSPEKTİFLERİ | AB'de, Avrupa Komisyonunun özellikle de standart temel patentler (SEP) alanında fikri haklar ile ilgili işlemlere karşı ihtiyati tedbir almaya devam etmesi beklenebilir. SEP'lerin lisanslanması ve mobil telefon endüstrisinde Samsung'a karşı tedbir alınması ve Motorola'ya ile ilgili yasaklama kararı zaten alınmış durumda. Bu alandaki ilgili rehberlik, Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın C-170/13 Huawei v ZTE davasındaki kararı tarafından sağlanmıştır. Buna ek olarak, Avrupa Komisyonu, birleşmeler ve müşterek girişimler de dahil olmak üzere Avrupa Birliği'nin birleşme kontrol kuralları çerçevesinde onay gerektiren farmasötik sektöründe ve diğer konularda fikri hakların önemli olduğu kısıtlayıcı anlaşmaları araştırmaya devam edecektir.

ICC'NİN KATKILARI | ICC, AB'nin araştırma geliştirme ve teknoloji transferi konusundaki çeşitli önerileri üzerine değerlendirmeler yapmış ve bu alandaki gelişmeleri izlemeye devam etmektedir.¹¹⁷

V. BİLGİ TOPLUMU

ARKAPLAN | Dijital yüksek hızlı (geniş bant) ağlar hem akıcı hem de isteğe bağlı formatlarda dijital içerik ve diğer kültürel malların dağıtımını mümkün kılmaktadır. İçerik sahipleri ve yetkili distribütörleri, çeşitli iş modelleri kullanarak farklı dağıtım platformlarında hizmet ve içerik sunmak için hızlı ağlar kullanmaktadır. Yeni çevrimiçi platformlar, çevrimiçi yaratıcılığın büyümesine neden olmaktadır. Meşru servislerin artması, yüksek riskli sayısal ortamdaki içeriğin korunmasında zorluklar da dahil olmak üzere bir dizi faktör tarafından sorgulanmaktadır.

Bazıları, bu tartışmada kutuplaşmış görüşler sunmaktadır –eserlerin korunması ya da sınırlandırılmasının faydaları ya da zararları konusunda mutlakiyetçi tavırlar önermektedir. Tabii ki, fikri hakların korunması, elektronik ticaretin geliştirilmesi ve bilgi ve iletişim teknolojilerinin entegrasyonu için vazgeçilmez bir dayanak oluşturmaktadır. Aynı zamanda, eserlerin korunmasının yalnızca bilgi, olgu veya fikirler için geçerli olmadığını, ifade ettikleri belirli biçimin de anlaşılması gerekir. Ayrıca eserlerin korunmasının mutlak olmadığını da belirtmek gerekir; eserler üzerindeki haklar zamanla sınırlı bir haktır ve çoğu yargı bölgesinde eser korumasına ilişkin pek çok istisna zaten mevcuttur. Bu istisnalar, ilgili uluslararası kanunlara göre oluşturulur ve ulusal kanunlar düzeyinde belirlenir.

İstisnaların uygulanabilir olmadığı durumlarda bile, gönüllü çözümler — yeni veya önceden var olan fikri hakların esnek bir şekilde lisanslanması gibi — eser sahibine tanınan hakları koruyan formlar da gelişmekte ve bu tür eserlere daha geniş erişim imkanı sağlamaktadır (örneğin Yaratıcı Beraberlikler gibi lisans sistemleri, hangi kullanımların izin verdiğini ve içeriğin dağıtılıp kopyalanamayacağını belirten çeşitli standartlar eserler için lisansları sağlar.)

¹¹⁶ Bölüm 284 uyarınca yeni bir Bölüm 298.

¹¹⁷ Bakınız. www.iccwbo.org/advocacy-codes-and-rules/areas-of-work/competition/technology-transfer/.

Yaratıcıları teşvik eden dengeli bir sistem, istisnalar ve sınırlamalar konusunda dengeli bir sistem sunarken hem eser sahiplerini hem de kullanıcıları içeren geniş menfaat sahipleri için ekonomik büyümeyi desteklemekte ve bunun yanı sıra bu kişiler istisnalar ve sınırlamalardan istifade edenler. Bu göz önünde bulundurularak, eser korumasının birincil amaçlarından birinin aslında, onları korumak için bir yeteneği garanti edilmeksizin genel olarak toplumla oluşturulmayacak veya paylaşılmayacak olan eserlerin kamuya açılmasını teşvik etmek olduğunu ve üretim, dağıtım için gerekli olan yatırım, zaman, emek ve beceriden elde edilen kazancı hatırlamak esastır.

GÜNCEL GÖRÜNÜM | Genel olarak internet ve teknoloji, içeriğin, fikirlerin ve bilgilerin yayılması, tüketilmesi ve yaratılma yollarını güçlendirmiştir. Bu gelişmelere değinmek için, internet yönetimi, veri gizliliği, ifade özgürlüğü ve elbette eserler gibi farklı konularda politik tartışmalar yapılmaktadır. Yasama meclisi üyeleri ve karar alıcılar, yeni bir teknolojik gelişme bağlamında, yaratıcıların hakları ile kullanıcıların çıkarları arasındaki dengeyi bozmakla uğraşıyorlardı.

Eserlerle ilgili yasa, bu sıkıntıları ele almak için doğal olarak esnektir; ancak, fikri hakların korunmasının ötesinde, dengeli ve üretken bir bilgi toplumunun geliştirilmesinde dikkate alınması gereken birçok faktörün var olduğunu kabul eden, içeriğin yaygınlaştırılmasını teşvik eden daha geniş bir yasal çerçeve içinde uygulanır. Eserlerle ilgili yasa alanında gelişen konular, içeriğin nasıl dağıtıldığı ve halka nasıl sunulduğu üzerinde etkisi vardır ve bunlar, eserler ile ilgili B.III sayılı bölümde daha ayrıntılı bir şekilde anlatılmaktadır.

GELECEK PERSPEKTİFLERİ | İş dünyası, fikri hak üzerinde etkisi olan internet politikalarının formülasyonuna aktif olarak katılmaya ve fikri hak korumasının internetin gelişimi için gerekli olan yaratıcılığı teşvik etmenin yanı sıra gelecek çalışmaların halkın yararı için yapılması ve yaygınlaştırılması mesajını teşvik etmeye devam edecektir. İş modellerinin geliştirilmesi ve güvenilir teknik koruma devam etmektedir.

İş dünyası, yeni medya platformları dizisi boyunca önemli miktarda içeriği daha kolay keşfedilebilir ve yaygın bir şekilde kullanılabilir hale getirmek için çeşitli girişimlerde bulunmaktadır. Örneğin, Eser Sahipleri Meslek Birlikleri, eser sahiplerinin birlikte çalışabilir teknik standartlar ve bağlantılı veritabanları aracılığıyla tanımlanmasını kolaylaştırmak için çalışmaktadır.

Eser sahibi tespit edildikten sonra, eser olarak korunan materyalin kullanımı için farklı izinler sunabilen çevrimiçi otomatik lisanslandırma rejimleri oluşturmak mümkün olmalıdır. Arkasındaki teknoloji açık kaynak olacak ve nasıl kullanılacağı herhangi bir ideolojiden bağımsız olacaktır.¹¹⁸ Diğer girişimler arasında Bağlantılı İçerik Koalisyonu bulunmaktadır¹¹⁹.

İş dünyası, malzemelerin güvenli ve yasal erişilebilirliğini artırmak için fırsatlar araştırmaya devam etmelidir. İş dünyası, teknik olarak güvenli çevrimiçi eserler dağıtım sistemleri ve bu dağıtımını korumak ve yenilikçiliği ve yaratıcılığı teşvik etmek için dijital haklar yönetimi (DRM) teknolojisine odaklanan bir diyalogu teşvik etmelidir.

Hükümetler, fikri haklarının korunmasını içeren yenilikçiliği ve yaratıcılığı teşvik etmek için politikalar oluşturmalıdır. Bunu başarmak için pratik ve etkili bir yol, hükümetler için Bern Sözleşmesi, TRIPS ve WIPO İnternet Andlaşmalarını onaylamak ve bu belgelerin hükümlerini etkin bir şekilde uygulamaktır.

ICANN hakkında Hükümet Danışma Komitesi, fikri hakların korunmasını da içeren elektronik ticareti teşvik etmek için ICANN'ı politikaları benimsemeye teşvik etmelidir. Hükümetler, fikri hakların etkili bir

¹¹⁸ Telif Hakkı Merkezi hakkında daha fazla bilgi için www.copyright.org adresine bakınız.

¹¹⁹ Bakınız. www.linkedcontentcoalition.org/.

şekilde uygulanmasını desteklemeli ve internetteki içeriğe güvenli ve yasal erişime izin vermek için ortaklıklar kurmalıdır.

ICC'NİN KATKILARI | ICC, iş dünyasının çıkarlarını temsil etmek ve İnternet Yönetim Forumu (IGF), Bilgi ve İletişim Teknolojileri Küresel İttifakı (GAID) gibi küresel forumlara iş tecrübesi sağlamak için 2006 yılının ortasında Bilgi Toplumu (BASIS) Girişimi Desteklemek için İş Eylemi'ni ve Dünya Bilgi Toplumu Zirvesi (WSIS) sonrası takip ve uygulama faaliyetlerini başlatmıştır.¹²⁰

¹²⁰ Bakınız iccwbo.org/global-issues-trends/digital-growth/internet-governance/business-action-to-support-the-information-society-basis/ .

Notes

Notes

DANNEMANN SIEMSEN BIGLER & IPANEMA MOREIRA

Dannemann Siemsen, founded in 1900, is active in all fields of industrial and intellectual property and has expanded to incorporate expertise in new areas of IP and related laws, such as franchising, domain name protection, software registration, consumer protection, unfair competition and the licensing of industrial property rights and trade names.

With 123 attorneys, 39 engineers, pharmacists, biologists and chemists and a total staff of nearly 800 in 3 offices located through Brazil, Dannemann Siemsen serves the needs of every type of client, from new start-ups to Fortune 500 Companies. Although today it is the largest intellectual property firm in Brazil, Dannemann Siemsen is committed to giving its clients the best possible direct and personal service. Many of the firm's clients have been with the firm for years, if not decades.

Consistently recognized for the quality of its service, the firm has been elected the Brazil IP Firm of the Year, by Managing Intellectual Property, every year since 1997. A number of individual partners of Dannemann Siemsen have also been recognized as being in the first Tier by Chambers & Partners.

In spite of having been founded over a century ago, Dannemann Siemsen today is modern and dynamic, constantly seeking ways to improve its services while maintaining its commitment to excellence. At the same time, it is dedicated to community and public service and actively participates in social programmes that give opportunities to the underprivileged.

BİZ KİMİZ?

50 ülkeden yaklaşık 400 iş dünyası yöneticisi ve özel uygulayıcılarıyla ICC'nin Fikri Haklar Komisyonu, uluslararası iş dünyasının sesini temel fikri hak konuları üzerine yapılan tartışmalarına katmaktadır.

Komisyon, uluslararası ticareti destekleyen, yaratım ve inovasyona yapılan yatırımları ve sürdürülebilir ekonomik kalkınmayı kolaylaştıracak verimli fikri haklar sistemlerini teşvik etmeyi amaçlamaktadır.

ODAK NOKTALARI

Dünyadaki ekonomileri büyütmek için, yayınlar ve aktiviteler yoluyla fikri hakların korumasının yaşamsal rolünü açıklanarak, fikri hakları toplum için olumlu bir güç olarak teşvik etmek.

Yasal kesinliği sağlayan ve yaratımı ve yeniliği teşvik eden, iyi işleyen ve maliyet etkin fikri hak sistemlerini sağlamak için karar alıcılarla birlikte çalışarak verimli fikri hak sistemleri oluşturmak.

Dijital ekonomi, çevre, sağlık, gelişme ve rekabet politikası gibi alanlarda fikri hakların rolü hakkında hükümetler ve diğer paydaşlarla yapılan uluslararası tartışmalara katılarak fikri haklar konusundaki yeni sorunlarla mücadele etmek.

İş dünyasının, teknolojik ve diğer gelişmelerin fikri haklara etkilerini raporlamak ve paylaşımlar yoluyla anlamasını sağlamak.

TKİNLİKLER

İ hakların farklı yönleri hakkında Komisyon yayınları, amiral gemisi Fikri Haklar Yol Haritası, iş dünyası ve karar alıcılar için temel fikri hak politika konularına genel bakış ve dünya genelindeki uzmanlardan gelen katkıları içermektedir. İnovasyon ve fikri hak hakkındaki ICC araştırma serisi, yenilik ve teknoloji yayılımını desteklemek için fikri hakların pratikte nasıl kullanıldığına dair bilgiler sunmaktadır.

ICC'nin dünyadaki konferansları ve toplantıları, karar alıcılarla tartışmalara yol açmakta ve farklı sektörlerden ve bölgelerden işletmelerin fikri hak konularında en yeni bilgileri ve en iyi uygulamaların paylaşmalarını sağlamaktadır.

ICC'NİN FİKRİ HAK KOMİSYONUNA KATILIM İÇİN

- Fikri hak gelişmeleri hakkında en yeni bilgilere erişin
- ICC adı altında uluslararası politika geliştirmeye öncülük edin ve katkıda bulunun
- Uluslararası toplantı ve organizasyonlara katılın
- Farklı ülkelerden ve sektörlerden farklı alanlarda uzman kişilerden bilgi alın ve iletişim kurun

MİLLETLERARASI TİCARET ODASI (ICC)

Milletlerarası Ticaret Odası (ICC), 100'den fazla ülkede 6 milyondan fazla üyesi bulunan bir ağa sahip dünyanın en büyük ticaret organizasyonudur. Pazarlama konusunda önde gelen anlaşmazlık çözüm hizmetleri ile birlikte, savunuculuk ve standart belirleme faaliyetlerinin benzersiz bir karışımı ile uluslararası ticareti, sorumlu iş davranışını ve düzenlemeye küresel bir yaklaşımı tanıtmak için çalışıyoruz. Üyelerimiz arasında dünyanın en büyük şirketlerinin, KOBİ'lerin, ticaret derneklerinin ve yerel ticaret odalarının çoğu bulunmaktadır.

Biz dünya ticaret organizasyonuyuz.

iccwbo.org

ICC TÜRKİYE MİLLİ KOMİTESİ

1934 yılında kurulan ICC Türkiye Milli Komitesi, 1952 yılından itibaren Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) çatısı altında hizmet vermektedir. Ülkemizin önde gelen bankaları, hukuk firmaları ve şirketlerinin yanında Oda ve Borsalarından oluşan yaklaşık 250 üyesi bulunan Komitemizin faaliyetleri Tahkim, Bankacılık, G20 Çalışmaları, Fikri Mülkiyet Hakları, Rekabet, Dijital Ekonomi, Vergilendirme, Ticaret Hukuku ile Gümrük ve Ticaretin kolaylaştırılması konularında yoğunlaşmaktadır.

POLICY AND BUSINESS PRACTICES

33-43 avenue du Président Wilson, 75116 Paris, France
T +33 (0)1 49 53 28 28 E icc@iccwbo.org
iccwbo.org [@iccwbo](https://twitter.com/iccwbo)

Dumlupınar Bulvarı (Eskişehir Yolu 9.km)
no: 252 06530 Çankaya-Ankara
T +90 312 219 4254 -55-56-57 (4 lines)
F +90 312 219 4258 E icc-tr@tobb.org.tr